

VALSTYBINĖS KULTŪROS PAVELDO KOMISIJOS 2025 metų VEIKLOS ATASKAITA

PARENGĖ

Valstybinės kultūros paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. VAIDUTĖ ŠČIGLIENĖ

Kultūros paveldo apsaugos analizės grupė: vadovė VIKTORIJA GADEIKIENĖ,

vyriausieji specialistai: ARTŪRAS STEPANoviČ, NIJOLĖ NARBUTAITĖ, specialistės: VILIJA RALYTĖ,

LAIMA LYSIUKIENĖ ir viešojo administravimo specialistė TATJANA ANDONOVA

Vyresnioji patarėja JUSTINA GASIŪNIENĖ

Vyriausioji finansininkė ALMA VIRGINIJA BAČIULIENĖ

Viešojo administravimo institucijos specialistės: AURELIJA ALEŠKEVIČIENĖ ir JOANA TRIMONIENĖ

Kalbos redaktorė ŠARŪNĖ BARONAITĖ

ĮŽANGINIS ŽODIS —4

1. LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖ KULTŪROS PAVELDO KOMISIJA —7

2. PAGRINDINĖS PAVELDO KOMISIJOS VEIKLOS KRYPTYS —18

3. 2025 metų PAVELDO KOMISIJOS VEIKLOS REZULTATAI —22

3.1. Dalyvavimas formuojant ir įgyvendinant

kultūros paveldo apsaugos politiką ir strategiją —29

3.1.1. Paveldo komisijos priimti sprendimai —29

3.1.2. Paveldo komisijos teikiamas pranešimas Lietuvos Respublikos Seimui —39

3.1.3. Paveldo komisijos atliekamos analizės —43

3.1.4. Teisėkūra —51

3.2. Išvadų teikimas Lietuvos Respublikos Seimui, Lietuvos Respublikos Prezidentui, Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir kitoms institucijoms —54

3.2.1. Paveldo komisijos teiktos išvados —54

3.2.2. Paveldo komisijos teiktos išvados dėl visuomenės kreipimosi —73

3.2.3. Paveldo komisijos teiktos išvados dėl institucijų ir įstaigų veiklos vertinimo —83

3.2.4. Paveldo komisijos teiktos išvados dėl kultūros paveldo apsaugos finansavimo —87

3.2.5. Paveldo komisijos teiktos išvados dėl savivaldybių veiklų

kultūros paveldo apsaugos srityje 2024 m. —88

3.2.6. Paveldo komisijos teiktos išvados dėl objektų ir vietovių įpaveldinimo —99

3.2.7. Kiti nagrinėti klausimai —106

3.3. UNESCO Pasaulio paveldo sąrašė esančių vertybių apsaugos vertinimas —110

3.4. Tarptautinis bendradarbiavimas —113

3.5. Kultūros paveldo aktualizavimas, bendradarbiavimas ir ryšiai su kitomis institucijomis —123

3.6. Paveldo komisijos viešojo komunikacija —147

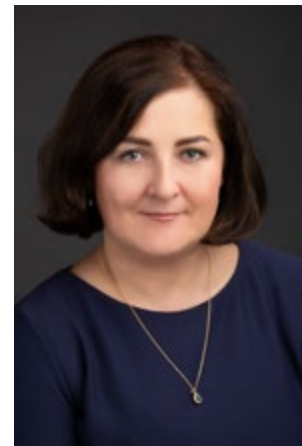
Santrumpos —153

Bibliografija —154

2025 metų Valstybinės kultūros paveldo komisijos (toliau – Paveldo komisija) kalendorius buvo toks pats kaip kasmet, o kartu ir kitoniškas. Praėję metai išsiskyrė dėl intensyvios darbotvarkės – dieną keitė diena, užduotį vijosi kita, o suplanuoti darbai buvo įgyvendinti ir yra matomi šių darbų rezultatai. Darbo gausa reikalavo nuolatinio susitelkimo, lankstumo ir lėtų, o kartais, priešingai, greitų sprendimų, kurie formavo metų veiklos kryptis, koregavo planus ir parodė Paveldo komisijos turimų kvazireguliacinių galių reikšmę. 2025–aisiais metais daugiau nei paprastai informacijos apie Paveldo komisijos veiklą buvo skelbiama žiniasklaidoje.

Metai buvo ypatingi visai Paveldo komisijai, institucinei jos atminčiai. 2025–aisiais Lietuva šventė 35–ąsias Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo metines, kurias minint nuskambėjo itin prasminga dedikacija: „Tik laisvi užaugam dideli“. Laisvė nėra vien savaime suprantama duotybė, o šalis, kurios patyrė jos praradimą, tai dar didesnė atsakomybė. Tą pareigą stipriai visi pajutome spalį, paskelbę viešą Paveldo komisijos narių pareiškimą dėl kultūros paveldo srities padėties ir išsakę nerimą dėl susiklosčiusios situacijos formuojant kultūros politiką. Pastaraisiais metais susiduriama su daugybe sunkumų dėl kultūros paveldo apsaugos: nuolatinis finansavimo trūkumas, nėra aiškos valstybės politikos šiuo klausimu, profesionalaus požiūrio stoka, kuriant bendrą strategiją ir kt. Kultūros paveldo apsauga yra viena svarbiausių valstybės identiteto išsaugojimo sąlygų.

Ataskaitiniais metais Lietuvos Respublikos Seimo plenariniame posėdyje pirmą kartą šalies istorijoje pristatytas Paveldo komisijos oficialus kultūros paveldo apsaugos būklės vertinimas. Pranešime buvo akcentuojama, kad paveldas gali būti ne tik valstybės konkurencingumo ir augimo šaltinis, bet yra ir valstybės saugumo ramstis. Gaila, kad teko kalbėti ne tik apie tai, kuo galima pasidžiauti, bet ir apie kylančius sunkumus: kultūros paveldas nyksta greičiau nei valstybė spėja jį pažinti, finansavimas kultūros paveldui pastaruosius du dešimtmečius beveik neaugo, asignavimų krizė, kai restauracija virsta „amžiniais darbais“, problema dėl Kultūros vertybių registro, kuriame saugome tai, ko jau nebėra, dvarų paveldas: išskaidyti sklypai ir prarastas jų vientisumas. Ar būsime išgirsti? Parodys laikas ir darbai, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo įgyvendinimas, poįstatyminių teisės aktų kūrimas, jų tvaramas, Kultūros paveldo fondo perspektyvos.

Paveldo komisijos pirmininkė
doc. dr. Vaidutė Ščiglienė
J. Butrimaitės nuotrauka

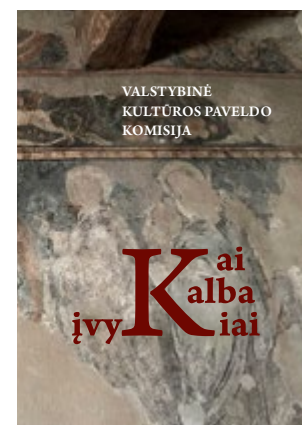
Paveldo komisija šiais metais taip pat minėjo 30-ies metų veiklos sukaktį, todėl metai buvo išskirtiniai ne tik dėl darbų gausos, bet ir atsakomybės, kurią įpareigoja trys dešimtmečiai svarbaus bei reikšmingo institucinės atminties kelio. Daugelis Paveldo komisijos organizuojamų renginių buvo skirti jubiliejinei sukakčiai paminėti. Paveldo komisijos (pirmasis pavadinimas – Valstybinė paminklosaugos komisija), kaip Lietuvos Respublikos Seimui atskaitingos institucijos, steigimas buvo glaudžiai siejamas su Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo idėjomis, su laisve, kurią turime branginti ir nepamiršti, kad kultūros paveldas yra nacionalinio saugumo dalis ir į paveldą įrašyta mūsų istorija.

Taigi kur mes esame ir kur mes einame? Kiekvienais kalendoriniais metais, apibendrinę savo veiklą ataskaitoje, dėliojame minčių žemėlapi, klausdami savęs: kokios mūsų stiprybės? Mintyse daugybė raktinių žodžių, tokių kaip: strategiškumas, atkaklumas, geranoriškumas, kūrybiškumas, tačiau, kaip kasmet, svarbiausi keturi – profesionalumas, nepriklausomumas, kompetencija ir atsakingumas.

Metų pradžioje visi drauge bandėme, atsižvelgdami į šiandienos aktualijas, persvarstyti ir patvirtinti atnaujintą mūsų institucinę misiją:

Mes esame tam, kad kaip nepriklausomi ekspertai stebėtume, vertintume ir aktyviai tobulintume paveldosaugos politiką. Mūsų siekiamybė – aktualizuoti paveldą visuomenėje, kad jis taptų gyvybinga ir neatsiejama jos dalimi, vertingu ištekliumi, kuris formuoja tvarų ryšį tarp praeities, dabarties ir ateities.

Rudenį, Sklavijos kino centre vyko Paveldo komisijos 30-mečio minėjimo renginys, kuriame dalyvavo valstybės valdžios institucijų atstovai, praėjusių kadencijų Paveldo komisijos nariai, kultūros paveldo specialistai ir bendraminčiai, neabejingi Lietuvos kultūros paveldo išsaugojimui. Buvo malonu matyti pilnutėlę kviestinių asmenų salę, gera pasidžiaugti parodytu dėmesiu Paveldo komisijai, tačiau dar svarbesnis yra suvokimas, kad tai institucijos svarbos ir pasitikėjimo ja ženklas. Pagrindinis renginio akcentas ne dalyvių gausa ar šventinė atmosfera, o aptartos aktualios temos ir vykusio dalykinio diskusijos, kurianti ilgalaikę vertę. Renginio metu aiškiai atsiskleidė institucinės tapatybės vaidmuo ir ekspertinės reikšmės suvokimas šiandieninės kultūros paveldo politikos kontekste, Paveldo komisijos, kaip valdžios institucijos, reikšmingumas, atliekamų funkcijų sudėtingumas ir įgaliojimų mastas. Renginio metu pristatyta administracijos sudaryta knyga „Kai kalba įvykiai“, kurioje sudėta informacija apie svarbiausius ir ryškiausius pastarųjų penkerių metų darbus. Taip pat pristatytas sukurtas dokumentinis filmas „Paveldo komisijai 30: ten, kur gyvena atmintis“, skirtas institucijos 30 metų veiklos sukakčiai. Šie darbai ne tik apibendrino institucijos nueitą kelią, bet ir tapo savotišku langu, leidžiančiu pažvelgti į Paveldo komisijos raidą, vertę ir ilgalaikę įtaką kultūros paveldo klausimais. Paveldo komisija užima išskirtinę vietą formuojant kultūros paveldo apsaugos politiką ir priimant sprendimus, nes ji veikia kaip Lietuvos Respublikos Seimo, Lietuvos Respublikos Prezidento ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės ekspertė bei patarėja.

Metų pabaigoje, kaip Paveldo komisijos pirmininkė, sulaukiau ypatingo netikėtumo: aukščiausio Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos apdovanojimo Garbės ženkle „Nešk savo šviesą ir tikėk“. Nominaciją teikti siūlė Paveldo komisija. Nominantus apdovanoti atrinko Lietuvos kultūros ir meno taryba, o sprendimą dėl apdovanojimo Garbės ženklu priėmė Lietuvos Respublikos kultūros ministrė, atsižvelgdama į Lietuvos kultūros ir meno tarybos rekomendacijas. Apdovanojimas už naujas iniciatyvas formuojant kultūros paveldo politiką ir vadybą, skatinančias pozityvią, atvirą ir bendruomenėms artimą paveldosauginę kultūrą ir jos supratimą, bei už požiūrio į kultūros paveldą kaitos inicijavimą ir nuolatinį darbą dėl kultūros politikos formavimo, sisteminių problemų nustatymą, įvardinimą ir skelbimą.

Kolegos, to neįmanoma padaryti vienam žmogui, tik drauge su Jumis! Nuoširdžiai dėkoju už pasitikėjimą. Pegasas suteikia sparnus. Tačiau šiuo ženklu dalinuosi su tais, kurie yra šalia, su Paveldo komisija, administracijos kolegomis, nes tai mūsų bendros pastangos ne tik dėl Lietuvos kultūros paveldo ir tikro, autentiško suvokimo apie jį, kuris atsiskleidžia per kultūros ir tradicijų puoselėjimą. Šis apdovanojimas simboliškai skiriamas visai, platesne prasme, paveldo bendruomenei, kuri savo darbu ir atsidavimu pakylėja mus visus. Tai žmonės, kurie saugo praeities atmintį, kad dabartis turėtų šaknis, o ateitis – kryptį.

Paveldo komisijos pirmininkė
doc. dr. VAIDUTĖ ŠČIGLIENĖ

Kokios yra Paveldo komisijos stiprybės?

1. LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖ KULTŪROS PAVELDO KOMISIJA

Paveldo komisija yra Lietuvos Respublikos Seimo (toliau – Seimas), Lietuvos Respublikos Prezidento (toliau – Respublikos Prezidentas) ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Vyriausybė) ekspertė ir patarėja valstybinės kultūros paveldo apsaugos politikos, jos įgyvendinimo, vertinimo ir tobulinimo klausimais. Paveldo komisija yra Seimo įsteigta ir jam atskaitinga biudžetinė įstaiga.

Paveldo komisijos struktūrą ir veiklą reglamentuoja Lietuvos Respublikos Valstybinės kultūros paveldo komisijos įstatymas (toliau – Paveldo komisijos įstatymas) ir nuostatai, patvirtinti Paveldo komisijos 2018 m. rugsėjo 28 d. sprendimu Nr. S-7(6.2.-224) „Dėl Valstybinės kultūros paveldo komisijos nuostatų patvirtinimo“.

Paveldo komisiją sudaro 12 narių: 2 narius skiria ir atleidžia Respublikos Prezidentas, 4 narius – Seimas Kultūros komiteto teikimu, 4 narius – Ministras Pirmininkas Lietuvos Respublikos kultūros ministro (toliau – kultūros ministras) teikimu, 2 narius renka ir atšaukia įstatymų nustatyta tvarka įregistruotos asociacijos, kurių veikla susijusi su kultūros paveldo paieška, saugojimu ir propagavimu. Skiriant narius, gali būti atsižvelgiama į skirtingų kultūros paveldo apsaugos specialistų poreikį Paveldo komisijoje. Nariu gali būti skiriamas nepriekaištingos reputacijos asmuo, turintis aukštąjį universitetinį išsilavinimą ir 5 metų darbo patirtį kultūros paveldo apsaugos srityje. Nepriekaištingos reputacijos kriterijai atitinka Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatyme valstybės tarnautojams nustatytus kriterijus. Paveldo komisijos nariai skiriami (renkami) 4 metų kadencijai.

Institucijai vadovauja pirmininkas, kurio kandidatūrą kečia Paveldo komisijos nariai ir teikia Seimo Kultūros komitetui. Seimo Kultūros komiteto teikimu Paveldo komisijos pirmininką 4 metams skiria ir gali atleisti Seimas. Paveldo komisijos pirmininkė – menotyrininkė, kultūros paveldo tyrinėtoja ir ekspertė, doc. dr. Vaidutė Ščiglienė, kuri vadovauja Paveldo komisijai antrą kadenciją.

Paveldo komisijos pirmininkė
doc. dr. Vaidutė Ščiglienė
J. Butrimaitės nuotrauka

2025 m. Paveldo komisijos pirmininkei doc. dr. Vaidutei Ščiglienei įteiktas aukščiausias Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos (toliau – Kultūros ministerija) **apdovanojimas** – Garbės ženklas „Nešk savo šviesą ir tikėk“, kuris skiriamas septyniems Lietuvos kultūrai ir menui nusipelnusiems asmenims. Nominaciją teikti siūlė Paveldo komisija. Už šią nominaciją apdovanojimą įteikti atrinko Lietuvos kultūros ir meno taryba, o sprendimą dėl apdovanojimo Garbės ženklu priėmė kultūros ministrė, atsižvelgdama į Lietuvos kultūros ir meno tarybos rekomendacijas. Apdovanojimas skirtas už naujas kultūros paveldo politikos ir vadybos iniciatyvas, skatinančias pozityvią, atvirą ir bendruomenėms artimą paveldosauginę kultūrą ir jos supratimą bei už esminį požiūrio į kultūros paveldą kaitos inicijavimą ir nuoseklų kultūros politikos formavimą, sisteminių problemų įvardijimą ir viešinimą.

Nuo 2020 m. rugsėjo 25 d. Paveldo komisijos pirmininkės pavaduotoju paskirtas Paveldo komisijos narys Raimundas Balza¹.

2025 m. įvyko Paveldo komisijos narių kaita, kadenciją baigė dvi Seimo paskirtos narės – dr. Erika Kielė ir Andrijana Filinaitė, vietoj jų paskirti nauji nariai – doc. dr. Juozapas Blažiūnas ir Eva Stonkevičienė.

¹ 2023-10-26 Paveldo komisijos pirmininkės pavaduotoju išrinktas antrą kartą.

Paveldo komisijos pirmininkei doc. dr. Vaidutei Ščiglienei įteiktas Kultūros ministerijos apdovanojimas – Garbės ženklas „Nešk savo šviesą ir tikėk“

8-osios kadencijos Paveldo komisiją sudaro:

Pirmininkė – doc. dr. VAIDUTĖ ŠČIGLIENĖ², menotyrininkė, kultūros paveldo apsaugos ekspertė.

Pavadootojas – RAIMUNDAS BALZA³, istorikas, paveldosaugininkas.

Nariai:

doc. dr. JUOZAPAS BLAŽIŪNAS⁴, menotyrininkas, humanitarinių mokslų daktaras, kultūros paveldo tyrinėtojas,

Vilniaus universiteto docentas, restauratorius;

RIMAS GRIGAS⁵, atestuotas architektas, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistas, ekspertas;

dr. VILTĖ JANUŠAUSKAITĖ⁶, architektė, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistė, ekspertė,

Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto asistentė, mokslo darbuotoja;

EVA STONKEVIČIENĖ⁷, istorikė, archeologė, paveldosaugininkė;

doc. dr. SALVIJUS KULEVIČIUS⁸, istorikas, Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto docentas;

dr. LINAS KVIZIKEVIČIUS⁹, archeologas, VšĮ „Kultūros vertybių globos tarnyba“ direktorius;

doc. dr. VAIDAS PETRULIS¹⁰, architektūros istorikas;

ŽILVINAS RINKŠELIS¹¹, istorikas, paveldosaugininkas, gidas;

prof. dr. KĘSTUTIS ZALECKIS¹², architektas, Vilniaus dailės akademijos profesorius;

AGNĖ ŽILINSKAITĖ¹³, archeologė, Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto lektorė, Lietuvos archeologijos draugijos Tarybos narė.

² 2024-01-09 Ministro Pirmininko antrajai kadencijai paskirta narė.

³ 2023-10-26 Seimo antrajai kadencijai paskirtas narys.

⁴ 2025-04-15 Seimo paskirtas narys.

⁵ 2023-06-05 asociacijų išrinktas narys.

⁶ 2024-01-09 Ministro Pirmininko antrajai kadencijai paskirta narė.

⁷ 2025-04-15 Seimo paskirta narė.

⁸ 2023-12-04 Respublikos Prezidento antrajai kadencijai paskirtas narys.

⁹ 2024-01-09 Ministro Pirmininko paskirtas narys.

¹⁰ 2022-07-25 Respublikos Prezidento paskirtas narys.

¹¹ 2023-10-26 Seimo paskirtas narys.

¹² 2024-01-09 Ministro Pirmininko antrajai kadencijai paskirtas narys.

¹³ 2023-06-05 asociacijų išrinkta narė.

Dalyvavimas darbo grupėse, komisijose ir tarybose

Paveldo komisijos nariai ir administracijos darbuotojai dirba Paveldo komisijos ir kitų institucijų sudarytose darbo grupėse. Prireikus spręsti tam tikrus klausimus papildomai pasikviečiami ir kiti ekspertai.

Paveldo komisija deleguoja savo atstovą (atstovus) į išorines, kitų institucijų sudarytas, darbo grupes.

Tarpinstitucines darbo grupes gali sudaryti ir posėdžius organizuoti pati Paveldo komisija.

Vidinės darbo grupės yra sudaromos atsižvelgiant į nagrinėjamų klausimų problematiką ir paveldosaugos tendencijas.

Atstovavimas kitų institucijų sudarytose darbo grupėse, komisijose ir tarybose

Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė atstovauja Paveldo komisiją šiose kitų institucijų sudarytose darbo grupėse, komisijose ir tarybose:

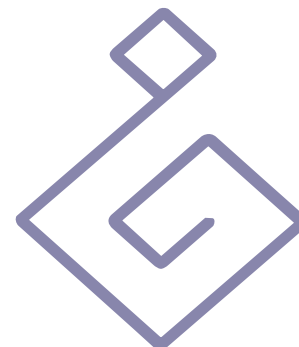
- ♦ UNESCO Pasaulio paveldo vietovės – Vilniaus istorinio centro – valdymo plano rengimo priežiūros grupėje.
- ♦ UNESCO Pasaulio paveldo vietovės – Kuršių nerijos – valdymo plano rengimo priežiūros grupėje.
- ♦ Valstybinio Kernavės kultūrinio rezervato taryboje.
- ♦ Lietuvos nacionalinio komiteto „Pasaulio atmintis“ darbo grupėje.
- ♦ Kultūros ministerijos darbo grupėje dėl Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo, esančio užsienyje, apsaugos politikos.
- ♦ Kultūros ministerijos Kultūros paveldo ekspertų grupėje.
- ♦ Kultūros ministerijos Nacionalinės kultūros darbotvarkės projekto rengimo tarpinstitucinėje komisijoje ir ekspertų darbo grupėje.
- ♦ Žemės ūkio ministerijos Tautinio paveldo produktų taryboje.
- ♦ Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos (toliau – Kultūros paveldo departamentas) Kilnojamųjų kultūros vertybių išsaugojimo darbų ir suvestinio išsaugojimo darbų duomenų sąrašo vertinimo darbo grupėje.
- ♦ Kultūros paveldo departamento 2025–2026 m. valstybės biudžeto lėšomis finansuojamų kilnojamųjų kultūros vertybių konservavimo ir restauravimo darbų sąrašo parengimo ekspertų grupėje.
- ♦ Migracijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Migracijos departamentas) darbo grupėje dėl naujo pavyzdžio paso blanko specifikacijos.

Paveldo komisijos deleguota ekspertė dr. Dalia Vasiliūnienė dalyvavo Kultūros paveldo departamento Nekilnojamojo kultūros paveldo pažinimo sklaidos, atgaivinimo ir leidybos projektų paraiškų vertinimo ekspertų komisijoje.

2025 m. veikė šios Paveldo komisijos darbo grupės:

1. Dėl Paveldotvarkos programos vertinimo (veikia nuo 2021 m.).
2. Dėl kultūros paveldo apskaitos problemų (veikia nuo 2021 m.).
3. Dėl kultūros paveldo tyrimų problemų (veikia nuo 2021 m.).
4. Dėl UNESCO Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos konvencijos įgyvendinimo (veikia nuo 2021 m.).
5. Dėl dvarų sodybų apsaugos (veikia nuo 2021 m.).
6. Dėl istorinės atminties įamžinimo (veikia nuo 2021 m.).
7. Dėl meno kūrybinių architektūroje problemų (veikia nuo 2021 m.).
8. Dėl Kultūros paveldo departamento veiklos vertinimo (veikia nuo 2021 m.).
9. Dėl Lietuvai reikšmingo nekilnojamojo kultūros paveldo, esančio užsienyje (U-PAVELDAS) (veikia nuo 2022 m.).
10. Dėl Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (veikia nuo 2022 m.).
11. Dėl Kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo (veikia nuo 2022 m.).
12. Dėl Savivaldybių paveldosauginio indekso (veikia nuo 2023 m.).
13. Dėl gynybinio paveldo problemų (veikia nuo 2024 m.).
14. Dėl kultūros paveldo ir švietimo integralumo (veikia nuo 2024 m.).
15. Dėl paveldosaugos problemų viešosiose erdvėse (veikia nuo 2024 m.).
16. Dėl archeologijos problemų (veikia nuo 2024 m.).
17. Dėl Kultūros politikos pagrindų įstatymo (veikia nuo 2024 m.).
18. Dėl klimato kaitos poveikio kultūros paveldui (sudaryta 2025 m.).
19. Dėl Vilniaus architektūros problemų (sudaryta 2025 m.).

2025 m. įvyko 18 Paveldo komisijos sudarytų darbo grupių posėdžių. Aktyviai veikė 14 darbo grupių. Kitos darbo grupės 2025 m. nesvarstė jų kompetencijai priklausančių klausimų.

Paveldo komisijos
darbo grupės posėdis
(ekrano nuotrauka)

Darbo grupės, veikusios 2021–2024 m., kurios netęsė veiklos 2025 m.:

1. Dėl Paveldo komisijos dalyvavimo viešojo intereso gynime (veikė 2023–2024 m.).
2. Dėl statybų Vilniaus baroko ansambliuose tyrimo (veikė 2022–2023 m.).
3. Dėl kultūros paveldo atkūrimo sampratos (veikė 2022–2023 m.).
4. Dėl Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 60 straipsnio keitimo (veikė 2022–2023 m.).
5. Dėl paveldosaugos problemų Trakuose (veikė 2022–2023 m.).
6. Dėl Paveldo komisijos pranešimo Seimui (veikė 2023 m.).
7. Dėl Lietuvai reikšmingo nekilnojamojo kultūros paveldo, esančio JAV, išsaugojimo (veikė 2022 m.).
8. Dėl apdovanojimų už kultūros paveldo puoselėjimą organizavimo (veikė 2022–2023 m.).

Paveldo komisija išvažiuojamųjų posėdžių metu.
Apžiūrimi Trakų Vokės dvaro sodybos tvarkybos darbai,
Vilniaus koncertų ir sporto rūmai, Ukmergės piliakalnis

Institucijos valdymas

Finansinė informacija

Paveldo komisijos veikla finansuojama lėšomis, gautomis iš valstybės biudžeto, projektinių lėšų ir lėšų, gautų iš gyventojų pajamų mokesčio dalies. Pagrindinis Paveldo komisijos, vykdančios Valstybinės kultūros paveldo komisijos valdymo programą, finansavimo šaltinis buvo ir išlieka valstybės biudžeto lėšos. Lietuvos Respublikos 2025 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu Paveldo komisijai 2025 metams skirta 483,0 tūkst. Eur. Visi valstybės biudžeto asignavimai panaudoti pagal tikslinę paskirtį. Palyginti su 2024 m., 2025 m. asignavimai padidėjo 5 tūkst. eurų, kurie buvo skirti būtinosioms reikmėms.

2025 m. Paveldo komisija vykdė projektus: „Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo žemėlapis Švedijos Karalystėje“ ir „Architektūros paveldas: praeitis kalba ateičiai“, kuriems dalį finansavimo (9,2 tūkst. Eur) skyrė Kultūros paveldo departamentas iš programos „Kultūra ir kūrybinumas“ lėšų.

Dėl darbo užmokesčio Paveldo komisijoje

Dėl mažo darbo užmokesčio Paveldo komisija susiduria su sunkumais, norėdama pritraukti naujus kvalifikuotus darbuotojus bei išlaikyti esamus darbuotojus, nes nėra galimybių didinti darbo užmokestį. Dėl to gali trūkti kompetentingų specialistų, turinčių reikiamą kvalifikaciją ir patirtį, būtiną tinkamai vykdyti Paveldo komisijos įstatyme numatytas funkcijas.

Analogiška situacija ir su Paveldo komisijos nariais, kurie yra šios srities ekspertai ir kurių darbo užmokestis taip pat yra nepakankamas ir nekonkurencingas, todėl gali sumažėti jų motyvacija dalyvauti Paveldo komisijos veikloje ir teikti kokybiškas ekspertines išvadas.

Paveldo komisijos iniciatyva buvo parengtas ir Seimo nario Kęstučio Vilkausko įregistruotas Lietuvos Respublikos valstybės pareigūnų darbo užmokesčio įstatymo Nr. VIII-1904 2 straipsnio ir priedo pakeitimo įstatymo projektas (TAIS Nr. XVP-778(2)), kuriame siūloma padidinti pareiginės algos koeficientą Paveldo komisijos ir Etninės kultūros globos tarybos pareigūnams: pirmininkui – 3,1, pirmininko pavaduotojui – 2,9 ir nariams – 2,8. Tai leistų skirti šių institucijų valstybės pareigūnams teisingą ir lygiavertį darbo užmokesčio dydį, teisingai atlyginant už pavestų sudėtingų funkcijų, reikalaujančių aukščiausios kvalifikacijos, asmeninių ir dalykinių savybių, vykdymą. Įstatymo projektu yra įgyvendinamas konstitucinis teisingo atlygio už darbą principas, panaikinant nepagrįstą disproporciją tarp aukščiausios kvalifikacijos reikalaujančias ekspertines bei kvazireguliacines funkcijas atliekančios Paveldo komisijos ir kitų panašų

statusą turinčių Seimui atskaitingų institucijų bei sudaromos prielaidos pritraukti kompetentingus specialistus.

Vadovaujantis Paveldo komisijos veiklą reglamentuojančiu Paveldo komisijos įstatymu, Paveldo komisijos nariams yra keliami itin aukšti reikalavimai: jie turi būti nepriekaištingos reputacijos, turėti aukštąjį universitetinį išsilavinimą ir bent 5 metų darbo patirtį kultūros paveldo apsaugos srityje. Be to, Paveldo komisijos narius skiria aukščiausios valdžios institucijos (Seimas, Respublikos Prezidentas, Vyriausybė). Dėl nedidelių darbo užmokesčio koeficientų (nariui – 1,8, kas yra numatyta bendroje Lietuvos Respublikos valstybės pareigūnų darbo užmokesčio įstatymo priedo 21 punkto grupėje), tampa sudėtinga pritraukti ir išlaikyti aukščiausios kompetencijos ekspertus, kurie gali kvalifikuotai patarti valstybės vadovams strateginiais kultūros paveldo apsaugos ir kitais klausimais.

Paveldo komisijos, kaip valdžios institucijos reikšmingumas, atliekamų funkcijų sudėtingumas ir įgaliojimų mastas yra ne mažesnis, o tam tikrais aspektais ir viršija kitų institucijų, kurių vadovams bei nariams nustatytas didesnis darbo užmokestis, reikšmingumą.

Atsižvelgiant į tai, kad Paveldo komisijos pirmininko darbo užmokestis šiuo metu yra mažas ir nėra galimybių jo didinti, nėra galimybių didinti ir kai kurių darbuotojų darbo užmokesčio, nes darbuotojas negali gauti didesnio darbo užmokesčio nei vadovas.

2025 m. rudenį Seimas prašė Vyriausybės išvados dėl šio įstatymo projekto. 2026 m. pradžioje Vyriausybė iš esmės pritarė įstatymo projekto siekiui didinti Seimo pagal specialius įstatymus paskirtų valstybinių (nuolatinių) komisijų ir tarybų pirmininkų, jų pavaduotojų ir narių darbo užmokestį, tačiau pasiūlė Seimui nesvarstyti įstatymo projekto, nes Lietuvos Respublikos finansų ministerija kartu su Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija bei Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija įsipareigoja iki 2026 m. III ketvirčio pabaigos atlikti viešojo sektoriaus darbo užmokesčio išlaidų peržiūrą ir parengti tvaraus viešojo sektoriaus darbo užmokesčio finansavimo modelį.

Vidaus kontrolė

Vidaus kontrolė Paveldo komisijoje įgyvendinama vadovaujantis Paveldo komisijos pirmininko 2024 m. gruodžio 9 d. įsakymu Nr. V-37 „Dėl vidaus kontrolės įgyvendinimo Valstybinėje kultūros paveldo komisijoje“. Šiuo įsakymu buvo pakeistas iki šiol galiojęs Vidaus kontrolės įgyvendinimo Paveldo komisijoje tvarkos aprašas su priedais. Taip pat šiuo įsakymu buvo patvirtinti nauji rizikos veiksniai, turintys įtakos siekiant Paveldo komisijos veiklos tikslų, ir rizikos tikimybės ir poveikio Paveldo komisijos veiklai vertinimų skalės bei sudaryta nauja Paveldo komisijos vidaus kontrolės įgyvendinimo priežiūros grupė. Pavesta Paveldo komisijos pirmininkui tiesiogiai pavaldiems valstybės tarnautojams ir darbuotojams fiksuoti rizikas teikiant ketvirčių

ataskaitas, o Paveldo komisijos vidaus kontrolės įgyvendinimo priežiūros grupei būti atsakingai už vidaus kontrolės įgyvendinimo stebėseną ir iki einamųjų metų gruodžio 31 d. atlikti analizę.

2025 m. gegužės 15 d. patvirtintas 2024 m. Vidaus kontrolės analizėje identifikuotų problemų sprendimo įgyvendinimo planas.

Paveldo komisijos administracija

Paveldo komisijos administracijai vadovauja Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė.

Viešojo valdymo agentūra (toliau – VVA) Paveldo komisijos pirmininkei sudarė individualių kompetencijų ugdymo planą 2025–2030 metams. 2025 m. birželio–lapkričio mėn. Paveldo komisijos pirmininkė dalyvavo VVA ir ISM Executive School mokymų programos „Lyderystės akademija“ vadybos ir lyderystės kompetencijų mokymuose, kuriuose įgavo papildomų žinių, išlausiusi mokymus šiomis temomis: „Aukštus rezultatus pasiekiančios komandos kūrimas“, „Inovacijų strategija“, „Strateginė lyderystė“, „Strateginis mąstymas“, „Tvarumo strategija“, „Vizija grįsta lyderystė“, „Lyderio retorika ir komunikacija“, „Inovacijų ir pokyčių valdymas“.

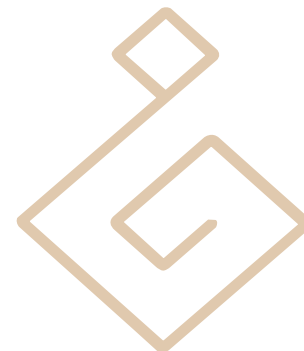
2025 m. Paveldo komisijos administracijos struktūra:

2025 metais Paveldo komisijos administracijos darbuotojų skaičius kito. Metų pradžioje Paveldo komisijos administracijoje dirbo 14 darbuotojų: 1 valstybės pareigūnas, 7 valstybės tarnautojai ir 6 darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis. 2025 m. pradžioje įvyko pirmasis administracijos darbuotojų sumažėjimas ir pokytis administracijoje. Iš pareigų buvo atleisti du valstybės tarnautojai. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 pakeitimo įstatymo 2 straipsnio 8 dalimi, valstybės tarnautojai, kurių pareigybės neatitiko valstybės tarnautojo sąvokos, 2024 m. spalio 30 d. buvo išpėti apie pareigybės naikinimą ir jiems pasiūlytos alternatyvos – dviem darbuotojams pasiūlytos kitos lygiavertės valstybės tarnautojo pareigos, vienam darbuotojui pasiūlyta nuo 2025 m. sausio 1 d. sudaryti darbo sutartį, išsaugant iki tol įgytą darbo stažą ir perkeltant nepanaudotas kasmetines atostogas. 2025 m. pabaigoje Paveldo komisijos administracijos darbuotojų skaičius dar kartą sumažėjo, iš pareigų buvo atleista viena valstybės tarnautoja. Metų pabaigoje institucijoje darbuotojų skaičių sudarė: 1 valstybės pareigūnas, 4 valstybės tarnautojai ir 6 darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartį. Faktinis ataskaitinio laikotarpio pareigybių skaičius – 11.

Nuo 2025 m. Paveldo komisija perka teisinės paslaugas iš teisinės paslaugas teikiančios įmonės. Tai labai pasiteisino, ypač kai reikia atlikti išsamias teisinės analizes, rengti teisės aktus, atsakyti į paklausimus teisėsaugos institucijoms. Paveldo komisijos nariai ir darbuotojai pateikia savo profesionalią nuomonę ir žinias paveldosaugos klausimais, o teisininkai, atsižvelgdami į teisės aktų nuostatas, užtikrina, kad būtų laikomasi tiek paveldosauginių principų, tiek teisiinių aspektų.

Visi administracijos darbuotojai turi aukštąjį išsilavinimą, darbo patirtis Paveldo komisijoje – nuo keleto mėnesių iki daugiau nei 28 metų, o valstybės tarnyboje – daugiau nei 30 metų. Paveldo komisijos darbuotojai yra kompetentingi, dirba produktyviai ir atsakingai planuoja savo darbus, todėl yra įvykdomos visos teisės aktuose nustatytos privalomos funkcijos.

Kultūros paveldo apsaugos analizės grupę sudaro:

Vadovė – VIKTORIJA GADEIKIENĖ;

Valstybės tarnautojai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartį:

TATJANA ANDONOVA, viešojo administravimo specialistė;

ARTŪRAS BUNDONIS, vyriausiasis specialistas (atleistas nuo 2025 m. sausio 6 d.);

LAIMA LYSIUKIENĖ, specialistė;

NIJOLĖ NARBUTAITĖ, vyriausioji specialistė;

AGNĖ PANCEROVAITĖ, vyriausioji specialistė (atleista nuo 2025 m. gruodžio 5 d.);

VILIJA RALYTĖ, specialistė;

ARTŪRAS STEPANOVIČ, vyriausiasis specialistas.

Patarėjai:

RIMANTAS BITINAS, vyresnysis patarėjas (teisės klausimais) (atleistas nuo 2025 m. sausio 3 d.);

JUSTINA GASIŪNIENĖ, patarėja (komunikacijos klausimais) (paskirta nuo 2025 m. kovo 1 d.).

Finansininkė:

ALMA BAČIULIENĖ, vyriausioji finansininkė (perkelta į pareigas pagal darbo sutartį nuo 2025 m. sausio 9 d.).

Viešojo administravimo institucijos specialistės:

AURELIJA ALEŠKEVIČIENĖ, viešojo administravimo institucijos specialistė;

JOANA TRIMONIENĖ, viešojo administravimo institucijos specialistė.

2. PAGRINDINĖS PAVELDO KOMISIJOS VEIKLOS KRYPTYS

Paveldo komisijos misija – *teikiant ekspertinius siūlymus ir įžvalgas, bendradarbiaujant su institucijomis ir visuomene, dalyvauti efektyvios ir integralios kultūros paveldo apsaugos valstybinės politikos formavime, siekiant užtikrinti Lietuvos kultūros paveldo apsaugą, naudojimą ir perdavimą ateities kartoms bei išsaugoti valstybės tapatumo pamatą – istorijos, kultūros ir meno liudytojas – Lietuvos ir jos regionų vertybių autentiškumą.*

Veiklos tikslas – *tobulinti kultūros paveldo apsaugą, atliekant ekspertinę veiklą, aktualizuojant paveldo svarbą, ugdant visuomenės kultūrinės tapatybės suvokimą, skatinant aktyvų visuomenės narių dalyvavimą kultūros paveldo apsaugoje bei plėtojant vertybinį bendradarbiavimą su užsienio valstybėmis ir tarptautinėmis organizacijomis kultūros paveldo apsaugos srityje.*

Prioritetinės Paveldo komisijos veiklos kryptys yra nurodytos Paveldo komisijos 2025 m. veiklos plane: teisės aktų tobulinimas; 2 metų pranešimo Seimui apie kultūros paveldo apsaugos raidą, būklę ir pažangą teikimas; kultūros paveldo ir švietimo integralumas; informacijos apie Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo, esančio užsienyje, rinkimas, sklaida ir aktualizavimas; paveldosaugos problemų ir gerųjų pavyzdžių įvardijimas regionuose.

Paveldo komisija dalyvavo teisės aktų projektų rengimo procese, analizavo archeologijos, kultūros paveldo apskaitos, Vilniaus architektūros problemas, dvarų sodybų vientisumo išsaugojimo patirtis, Lietuvos laisvės kovotojų istorinės atminties įamžinimo praktiką, teikė išvadas dėl klimato kaitos poveikio paveldui ir kt. Bendradarbiavo su Lietuvos ir užsienio institucijomis, bendruomenėmis ir asmenimis dėl Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo, esančio užsienyje, sisteminimo ir sklaidos. Rinko informaciją apie kultūros paveldo apsaugą savivaldybėse, siekdama tobulinti Savivaldybių paveldosauginį indeksą ir plėtoti apdovanojimų „Paveldo DNR“ idėjas.

Vykdydama Paveldo komisijos įstatyme numatytą uždavinį „vertinti UNESCO Pasaulio paveldo komitetui teikiamas periodines pasaulio paveldo objektų Lietuvoje būklės ataskaitas“ teikė siūlymus valstybės institucijoms dėl Pasaulio paveldo sąrašė esančių Lietuvos vertybių apsaugos gerinimo.

Institucija nuolat vykde Paveldo komisijos įstatyme nustatytus uždavinius ir funkcijas.

Paveldo komisijos įstatyme įvardinti šie Paveldo komisijos uždaviniai ir jiems įgyvendinti numatytos funkcijos:

1 uždavinys – dalyvauti rengiant kultūros paveldo apsaugos politiką ir strategiją reglamentuojančių teisės aktų projektus ir stebėti, kaip jie įgyvendinami.

- ♦ Paveldo komisija konsultuoja ir (ar) teikia siūlymus Seimui, Respublikos Prezidentui, Vyriausybei, Kultūros ministerijai, Kultūros paveldo departamentui, savivaldybių institucijoms, įstaigoms ir kitoms valstybės institucijoms kultūros paveldo apsaugos politikos, strategijos formavimo ir jų įgyvendinimo klausimais.
- ♦ Rengia įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su kultūros paveldo apsauga, projektus, teikia išvadas ir siūlymus Seimui, Respublikos Prezidentui, Vyriausybei, Kultūros ministerijai, Kultūros paveldo departamentui ir kitoms valstybės institucijoms dėl Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių kultūros paveldo apsaugą, projektų.

Paveldo komisijos nariai ir administracijos darbuotojai kūrybinėse dirbtuvėse, skirtose naujos institucijos veiklos misijos formavimui

2 uždavinys – teikti išvadas Seimui, Respublikos Prezidentui, Vyriausybei, Kultūros ministerijai, Kultūros paveldo departamentui, savivaldybių institucijoms, įstaigoms ir kitoms valstybės institucijoms dėl kultūros paveldo apsaugos ir būklės.

- ♦ Paveldo komisija teikia išvadas ir siūlymus Seimui, Respublikos Prezidentui, Vyriausybei dėl kultūros paveldo apsaugos institucijų veiklos ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo gerinimo.
- ♦ Teikia išvadas Seimui, Respublikos Prezidentui, Vyriausybei, Kultūros ministerijai, Kultūros paveldo departamentui, savivaldybių institucijoms ir kitoms valstybės institucijoms dėl kultūros paveldo apsaugos strategijos įgyvendinimo ir prioritetinio finansavimo.
- ♦ Teikia siūlymus Seimui, Respublikos Prezidentui, Vyriausybei dėl Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių, susijusių su kultūros paveldo apsauga, pasirašymo, ratifikavimo ir denonsavimo.
- ♦ Analizuoja ir vertina kultūros paveldo apsaugos tendencijas, jų ryšį su valstybės vykdoma kitų valdymo sričių politika.
- ♦ Vertina ir teikia išvadas dėl kultūros paveldo apsaugos politikos ir strategijos įgyvendinimo programų ir dėl biudžeto lėšų, skirtų kultūros paveldo apsaugai, panaudojimo.
- ♦ Vertina kultūros paveldo apsaugos valstybinio administravimo funkcijas atliekančios institucijos metinės veiklos ataskaitas ir savivaldybių institucijų ar įstaigų veiklą kultūros paveldo apsaugos požiūriu.
- ♦ Svarsto ir aprobuoja siūlymus kultūros paveldo objektus ar vietas skelbti kultūros paminklais ar panaikinti jų apsaugą.
- ♦ Svarsto ir aprobuoja siūlymus nacionalinio reikšmingumo lygmens kultūros paveldo objektus ir vietas, kurie neskelbiami kultūros paminklais, skelbti valstybės saugomais ar panaikinti jų apsaugą.
- ♦ Svarsto ir aprobuoja siūlymus kilnojamąsias kultūros vertybes įrašyti į Kultūros vertybių registrą ar išbraukti iš jo.

3 uždavinys – aktualizuoti kultūros paveldą visuomenėje.

- ♦ Paveldo komisija svarsto visuomenės keliamus klausimus dėl kultūros paveldo apsaugos.
- ♦ Teikia visuomenei informaciją apie Paveldo komisijos veiklą.

4 uždavinys – vertinti UNESCO Pasaulio paveldo komitetui teikiamas periodines pasaulio paveldo objektų Lietuvoje būklės ataskaitas.

5 uždavinys – bendradarbiauti su Lietuvos ir tarptautinėmis institucijomis sprendžiant aktualias kultūros paveldo problemas.

- ♦ Paveldo komisija bendradarbiauja su kitų valstybių institucijomis ir tarptautinėmis organizacijomis kultūros paveldo apsaugos klausimais.

Paveldo komisijos darbinis vizitas
Abromiškių dvare

Susitikimas Lietuvos Respublikos ambasadoje Švedijos Karalystėje
su diplomatais ir lietuvių bendruomene

3. 2025 metų PAVELDO KOMISIJOS VEIKLOS REZULTATAI

Ataskaitiniu laikotarpiu Paveldo komisija veikė vadovaudamasi 2025–2027 m. strateginiu veiklos planu ir 2025 m. veiklos planu. Su šiais dokumentais galima susipažinti institucijos interneto svetainėje <https://vkpk.lt/administracine-informacija/planavimo-dokumentai/>.

VEIKLOS TIKSLAS – tobulinti kultūros paveldo apsaugą, atliekant ekspertinę veiklą, aktualizuojant paveldo svarbą, ugdant visuomenės kultūrinės tapatybės suvokimą, skatinant aktyvų visuomenės narių dalyvavimą kultūros paveldo apsaugoje bei plėtojant vertybinį bendradarbiavimą su užsienio valstybėmis ir tarptautinėmis organizacijomis kultūros paveldo apsaugos srityje.

UŽDAVINYS – dalyvauti formuojant integralią su kitomis valdymo politikos sritimis susijusią kultūros paveldo apsaugos politiką ir strategiją, siekti Lietuvoje esančių, į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą įrašytų kultūros paveldo vietovių apsaugos gerinimo, analizuoti ir vertinti informaciją apie kultūros paveldo būklę ir apsaugos tendencijas.

PRIEMONĖ – ekspertinės veiklos vykdymas, kultūros paveldo apsaugos užtikrinimas, stebėseną ir sklaidą, bendradarbiaujant su valstybės ir savivaldybių institucijomis, įstaigomis, kitomis Lietuvos ir tarptautinėmis organizacijomis bei visuomene.

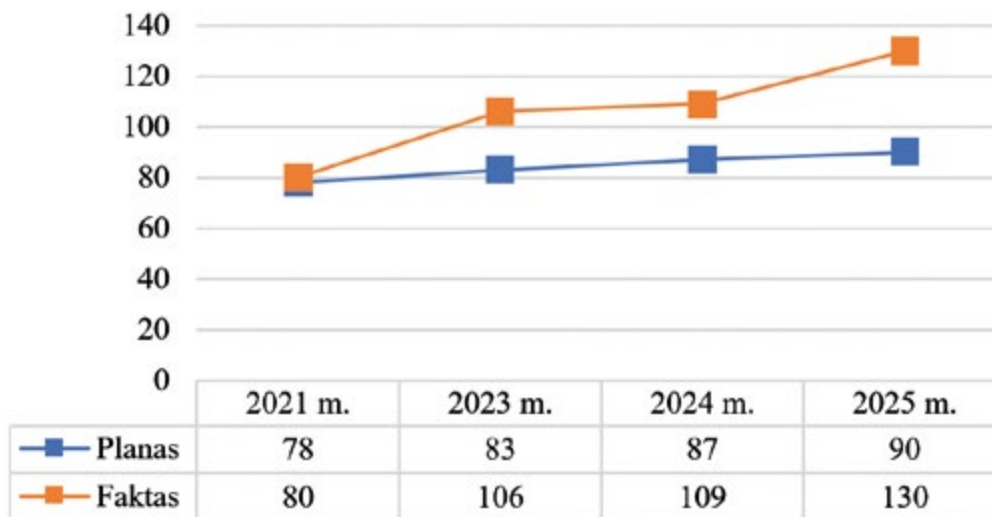

Žemiau pateikiama informacija pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtinto Viešojo sektoriaus subjekto metinės veiklos ataskaitos, viešojo sektoriaus subjektų grupės metinės veiklos ataskaitos ir valstybės pažangos ataskaitos rengimo tvarkos aprašo reikalavimus.

1 lentelė. Veiklos tikslo „tobulinti kultūros paveldo apsaugą, atliekant ekspertinę veiklą, aktualizuojant paveldo svarbą, ugdant visuomenės kultūrinės tapatybės suvokimą, skatinant aktyvų visuomenės narių dalyvavimą kultūros paveldo apsaugoje bei plėtojant vertybinį bendradarbiavimą su užsienio valstybėmis ir tarptautinėmis organizacijomis kultūros paveldo apsaugos srityje“ poveikio rodiklis.

Poveikio rodiklis (matavimo vienetai)	Pradinė poveikio rodiklio reikšmė (2021 m.)	Faktinės poveikio rodiklio reikšmės			Siektina poveikio rodiklio reikšmė (2025 m.)	Nacionaliniame pažangos plane nustatytos siektinos poveikio rodiklio reikšmės	
		2023 m.	2024 m.	2025 m.		2025 m.	2030 m.
1	2	3	4	5	6	7	8
E-08-001-11-01 Paveldo komisijos sukurtų ekspertinės veiklos produktų, kuriais prisidedama prie kultūros paveldo apsaugos tobulinimo, santykinis kitimas (skaičiaus pokytis procentine išraiška)	80 vnt.	+32,5 proc. nuo pradinės rodiklio reikšmės 2021 m. (106 vnt.)	+2,8 proc. nuo prieš tai buvusių metų (109 vnt.)	+19,3 proc. nuo prieš tai buvusių metų (130 vnt.)	+3,5 proc. nuo prieš tai buvusių metų planuotos reikšmės		

Ekspertinės veiklos produktų skaičius.

1 paveikslas.

Ekspertinės veiklos
produktų skaičius

Programos tikslo vertinimo rodiklis skaičiuojamas nuo 2021 m. Ekspertinės veiklos produktų skaičius yra bendras Paveldo komisijos priimtų sprendimų, nutarimų, išvadų dėl teisės aktų tobulinimo, Paveldo komisijos posėdžių, raštų Seimui, Respublikos Prezidentui, Vyriausybei dėl kultūros paveldo apsaugos strategijos, renginių, skirtų kultūros paveldo apsaugos strategijos formavimui, tarptautinių renginių ir sklaidos pranešimų skaičius (vnt.).

Kūrybinėse dirbtuvėse, skirtose
naujos Paveldo komisijos veiklos
misijos formavimui

2 lentelė. Valstybės veiklos srityse įgyvendinamos programos, pažangos ir tęstinės veiklos uždaviniai, jų asignavimai ir kitos lėšos bei poveikio rodikliai.

Valstybės veiklos srities, programos, pažangos arba tęstinės veiklos uždavinio, poveikio rodiklio kodas	Valstybės veiklos srities, programos, pažangos arba tęstinės veiklos uždavinio, poveikio rodiklio pavadinimas	Asignavimai ir kitos lėšos (tūkst. Eur)				Poveikio rodiklių reikšmės						
		Planas (įskai- tant patik- slinimus)	Vykdymas	Plano įvykdymo proc.	Vykdymas nuo pažangos užda- vinio įgyvendini- mo pradžios	Faktinė poveikio rodiklio reikšmė		Siektina poveikio rodiklio reikšmė	Faktinė poveikio rodiklio reikšmė	Poveikio rodiklio pasiekimo proc.	Siektina poveikio rodiklio reikšmė	
						2023 m.	2024 m.				2025 m.	2025 m.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
08	KULTŪROS VEIKLOS SRITIS											
08-001	Valstybinės kultūros paveldo komisijos valdymo programa	483.00	482.9	100								
08-001-11-01-01 (T)	Tęstinės veiklos uždavinys: dalyvauti formuojant inte-gralią su kitomis valdymo politikos sritimis susijusių kultūros paveldo apsaugos politiką ir strategiją, siekti Lietuvoje esančių, į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą įrašytų kultūros paveldo vietovių apsaugos gerinimo, analizuoti ir vertinti informaci-ją apie kultūros paveldo būklę ir apsaugos tendencijas.	483.00	482.9	100								
R-08-001-11-01-01	Poveikio rodiklis: ekspertinės veiklos produktų skaičius (vnt.).					106	109	90	130	144,4 proc.		
1. Lietuvos Respublikos valstybės biudžetas, iš viso		483.00	482.9	100								
iš jo:												
1.1. valstybės biudžeto lėšos		483.00	482.9	100								
1.2. bendrojo finansavimo lėšos												
1.3. Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos												
1.4. pajamų įmokos ir kitos pajamos												
2. Kiti šaltiniai, išskyrus valstybės valdomų įmonių lėšas ir valstybės kontroliuojamų viešųjų įstaigų lėšas (Europos Sąjungos finansinė parama projektams įgyvendinti ir kitos teisėtai gautos lėšos, nurodant atskirus šaltinius)		9.4	6.9	73								
2.1. Kultūros paveldo departamento programa „Kultūra ir kūrybingumas“		9.4	6.9	73								
2.2. Gyventojų pajamų mokesčio dalis												
3. Valstybės valdomų įmonių lėšos												
4. Valstybės kontroliuojamų viešųjų įstaigų lėšos												
Iš viso 08 valstybės veiklos srčiai		492.4	489.8	99.5								

Vadovaujantis Paveldo komisijos įstatymo 7 straipsnio 1–2 dalimis ir Paveldo komisijos nuostatų 26 p., 2025 m. įvyko 14 posėdžių (iš jų 3 išvažiuojamieji, 4 neeiliniai ir 2 nevieši posėdžiai).

Buvo priimti 6 Paveldo komisijos sprendimai ir 15 nutarimų:

- ♦ Paveldo komisijos 2025 m. balandžio 18 d. sprendimas [Nr. S-1\(6.2.-264\)](#)
„Dėl kultūros paveldo tvarkybos finansavimo“.
- ♦ Paveldo komisijos 2025 m. balandžio 18 d. sprendimas [Nr. S-2\(6.2.-265\)](#)
„Dėl Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos 2024 metų veiklos plano vykdymo ataskaitos“.
- ♦ Paveldo komisijos 2025 m. balandžio 18 d. sprendimas [Nr. S-3\(6.2.-266\)](#)
„Dėl Valstybinės kultūros paveldo komisijos 2024 m. birželio 28 d. sprendimo Nr. S-5(6.2.-262) „Dėl Kauno tvirtovės paveldosauginių problemų“ priedo pakeitimo“.
- ♦ Paveldo komisijos 2025 m. birželio 27 d. sprendimas [Nr. S-4\(6.2.-267\)](#)
„Dėl kilnojamųjų kultūros vertybių skelbimo kultūros paminklais“.
- ♦ Paveldo komisijos 2025 m. rugsėjo 26 d. sprendimas [Nr. S-5\(6.2.-268\)](#)
„Dėl klimato kaitos poveikio kultūros paveldui“.
- ♦ Paveldo komisijos 2025 m. rugsėjo 26 d. sprendimas [Nr. S-6\(6.2.-269\)](#)
„Dėl kilnojamųjų kultūros vertybių skelbimo kultūros paminklais“.
- ♦ 5 Paveldo komisijos [nutarimai](#) dėl kilnojamųjų kultūros vertybių, registruotų Kultūros vertybių registre kaip nekilnojamosios, duomenų tikslinimo ir kilnojamųjų daiktų, turinčių kultūrinę vertę, įrašymo į Kultūros vertybių registrą (iš viso dėl 403 vertybių).
- ♦ Paveldo komisijos 2025 m. sausio 17 d. nutarimas [Nr. N-1](#)
„Dėl Valstybinės kultūros paveldo komisijos 2025–2027 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“.
- ♦ Paveldo komisijos 2025 m. sausio 17 d. nutarimas [Nr. N-2](#)
„Dėl Valstybinės kultūros paveldo komisijos 2025 metų veiklos plano patvirtinimo“.
- ♦ Paveldo komisijos 2025 m. vasario 21 d. nutarimas [Nr. N-3](#)
„Dėl Valstybinės kultūros paveldo komisijos 2024 metų veiklos ataskaitos patvirtinimo“.
- ♦ Paveldo komisijos 2025 m. balandžio 18 d. nutarimas [Nr. N-4](#)
„Dėl Valstybinės kultūros paveldo komisijos 2022 m. gegužės 6 d. nutarimo Nr. N-6 „Dėl Valstybinės kultūros paveldo komisijos administracijos nuostatų bei struktūros patvirtinimo“ pakeitimo“.
- ♦ Paveldo komisijos 2025 m. gegužės 30 d. nutarimas [Nr. N-8](#)
„Dėl Valstybinės kultūros paveldo komisijos 2025 metų veiklos plano pakeitimo“.
- ♦ Paveldo komisijos 2025 m. rugpjūčio 28 d. nutarimas [Nr. N-10](#)
„Dėl Įpilties, Senosios Įpilties piliakalnio III, vad. Marijos kalneliu, (u.k. 5245) paskelbimo valstybės saugomu kultūros paveldo objektu“.

- ♦ Paveldo komisijos 2025 m. rugpjūčio 28 d. nutarimas [Nr. N-11](#)
„Dėl Kernavės pilkapyno II (u.k. 37211) paskelbimo valstybės saugomu kultūros paveldo objektu“.
- ♦ Paveldo komisijos 2025 m. rugpjūčio 28 d. nutarimas [Nr. N-12](#)
„Dėl Pirčiupių memorialinio ansamblio (u.k. 36254) paskelbimo valstybės saugomu kultūros paveldo objektu“.
- ♦ Paveldo komisijos 2025 m. rugpjūčio 28 d. nutarimas [Nr. N-13](#)
„Dėl Salako Švč. Mergelės Marijos Sopulingosios bažnyčios statinių komplekso (u. k. 15997) paskelbimo valstybės saugomu kultūros paveldo objektu“.
- ♦ Paveldo komisijos 2025 m. gruodžio 10 d. nutarimas [Nr. N-15](#)
„Dėl Kauno Švč. Trejybės bažnyčios, bernardinų vienuolyno ir kunigų seminarijos statinių komplekso (u.k. 39052) paskelbimo valstybės saugomu kultūros paveldo objektu“.

25 vnt. 2025										Spausdinti (sąrašyti) pasidomėjęs		Spausdinti (sąrašyti) visuomenės	
EE Nr.	Rūšis	Pavadinimas	Įrašymo duomenys Nr.	Prisimimo data	Įteigimo data	Galiojimas/ Pakeitimai/ Projektai							
1	Nutarimas	Dėl Kauno šv. Mikalojaus (Bernardinų) bažnyčios, bernardinų vienuolyno ir kunigų seminarijos statinių komplekso, Švč. Trejybės bažnyčios, Švč. Mergelės Marijos Sopulingosios bažnyčios, bernardinų vienuolyno ir kunigų seminarijos statinių komplekso (u. k. 39052) paskelbimo valstybės saugomu kultūros paveldo objektu Priešais Lietuvos Respublikos Vaidybių kultūros paveldo komisija Užregistruota TAR 2025-12-11, Identifikacinis kodas 2025-21201	N-14	2025-12-10	2025-12-12	●							
2	Nutarimas	Dėl Kauno Švč. Trejybės bažnyčios, bernardinų vienuolyno ir kunigų seminarijos statinių komplekso (u. k. 39052) paskelbimo valstybės saugomu kultūros paveldo objektu Priešais Lietuvos Respublikos Vaidybių kultūros paveldo komisija Užregistruota TAR 2025-12-11, Identifikacinis kodas 2025-21203	N-15	2025-12-10	2025-12-12	●							
3	Sprendimas	Dėl kitos kultūros vertybės skelbimo kultūros paminklu Priešais Lietuvos Respublikos Vaidybių kultūros paveldo komisija Užregistruota TAR 2025-09-29, Identifikacinis kodas 2025-16294	S-5(6.2-260)	2025-09-26	2025-09-30	●							
4	Sprendimas	Dėl kitos kultūros vertybės skelbimo kultūros paminklu Priešais Lietuvos Respublikos Vaidybių kultūros paveldo komisija Užregistruota TAR 2025-09-29, Identifikacinis kodas 2025-16292	S-4(6.2-260)	2025-09-26	2025-09-30	●							
5	Nutarimas	Dėl Priekšais memorialinio ansamblio (u. k. 36254) paskelbimo valstybės saugomu kultūros paveldo objektu Priešais Lietuvos Respublikos Vaidybių kultūros paveldo komisija Užregistruota TAR 2025-08-28, Identifikacinis kodas 2025-14602	N-12	2025-08-28	2025-08-30	●							
6	Nutarimas	Dėl kitos kultūros vertybės skelbimo kultūros paminklu Priešais Lietuvos Respublikos Vaidybių kultūros paveldo komisija Užregistruota TAR 2025-08-29, Identifikacinis kodas 2025-14603	N-18	2025-08-28	2025-08-30	●							
7	Nutarimas	Dėl Salako Švč. Mergelės Marijos Sopulingosios bažnyčios statinių komplekso (u. k. 15997) paskelbimo valstybės saugomu kultūros paveldo objektu Priešais Lietuvos Respublikos Vaidybių kultūros paveldo komisija Užregistruota TAR 2025-08-29, Identifikacinis kodas 2025-14606	N-13	2025-08-28	2025-08-30	●							
8	Nutarimas	Dėl Kernavės pilkapyno II (u. k. 37211) paskelbimo valstybės saugomu kultūros paveldo objektu Priešais Lietuvos Respublikos Vaidybių kultūros paveldo komisija Užregistruota TAR 2025-08-29, Identifikacinis kodas 2025-14604	N-11	2025-08-28	2025-08-30	●							
9	Sprendimas	Dėl kitos kultūros vertybės skelbimo kultūros paminklu Priešais Lietuvos Respublikos Vaidybių kultūros paveldo komisija Užregistruota TAR 2025-06-30, Identifikacinis kodas 2025-11878	S-4(6.2-267)	2025-06-27	2025-07-01	●							
10	Nutarimas	Dėl Dėgėnėlių Švč. Mergelės Marijos Sopulingosios bažnyčios, Švč. Mikalojaus bažnyčios, Švč. Mergelės Marijos Sopulingosios bažnyčios, bernardinų vienuolyno ir kunigų seminarijos statinių komplekso (u. k. 39052) paskelbimo valstybės saugomu kultūros paveldo objektu Priešais Lietuvos Respublikos Vaidybių kultūros paveldo komisija Užregistruota TAR 2025-06-27, Identifikacinis kodas 2025-11879	N-4	2025-06-27	2025-07-01	●							

2025 m. Paveldo komisijos
priimtų teisės aktų dalis Teisės
aktų registre (ekrano nuotrauka)

2025 m. Paveldo komisija nagrinėjo klausimus, susijusius su kultūros paveldo apsaugos politika ir strategija. Teikė rekomendacijas Seimo Kultūros komitetui, Aplinkos apsaugos komitetui, Antikorupcijos komisijai, Respublikos Prezidentui, Vyriausybei, Kultūros ministerijai, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai (toliau – Aplinkos ministerija), Lietuvos Respublikos energetikos ministerijai (toliau – Energetikos ministerija), Lietuvos Respublikos finansų ministerijai (toliau – Finansų ministerija), Kultūros paveldo departamentui, Migracijos departamentui, savivaldybėms ir kitiems subjektams.

Kultūros paveldo departamento ataskaitos pristatymas Paveldo komisijos posėdyje Trakų Vokės dvare

Paveldo komisijos posėdis, kuriame dalyvavo kultūros ministras Šarūnas Birutis ir buvę Paveldo komisijos pirmininkai prof. Jonas Rimantas Glemža bei Gražina Drėmaitė

3.1. Dalyvavimas formuojant ir įgyvendinant kultūros paveldo apsaugos politiką ir strategiją

Paveldo komisija dalyvauja formuojant kultūros paveldo apsaugos politiką teikdama ekspertines išvadas ir rekomendacijas valstybės institucijoms. Ji analizuoja kultūros paveldo apsaugos būklę, teisės aktus, jų projektus bei strateginius dokumentus, siūlo kultūros paveldo apsaugos tobulinimo kryptis, siekia užtikrinti nuoseklią ir darnią kultūros paveldo apsaugos politiką priimdama sprendimus, atlikdama analizes ir tyrimus.

3.1.1. Paveldo komisijos priimti sprendimai

Vadovaujantis Paveldo komisijos įstatymo 7 straipsnio 4 dalimi, Paveldo komisija priima sprendimus dėl kultūros paveldo apsaugos politikos ir strategijos problemų. Tai aukščiausias Paveldo komisijos priimamas teisės aktas, kuriame nurodomos kultūros paveldo apsaugos proceso spragos ir pateikiami siūlymai joms pašalinti. Šis dokumentas rengiamas išsamiai išanalizavus probleminę situaciją ir po diskusijų su interesuotomis institucijomis. Tai yra visos Paveldo komisijos darbo rezultatas.

Tam, kad būtų priimti efektyvūs sprendimai, būtinas nuoseklus ir betarpiškas nagrinėjamos problemos aktualizavimas, atliekami konkretūs veiksmai, derinami su institucijomis.

Sprendimas: Dėl kultūros paveldo tvarkybos finansavimo

Paveldo komisija 2025 m. įvertino finansinius kultūros paveldo objektų tvarkybos poreikius ir, siekdama užtikrinti veiksmingą ir tvarų kultūros paveldo išsaugojimą, nurodė, kad esamas valstybinis šios srities finansavimas yra nepakankamas ir dėl to vis prastėja fizinė kultūros paveldo objektų būklė.

Paveldo komisija daug metų akcentavo nepakankamo valstybinio finansavimo problemą. Palyginimui, 2008 m. Kultūros paveldo departamento programose buvo numatyta virš 11 milijonų eurų paveldotvarkos darbams. Nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų (paveldotvarkos) finansavimo 2025–2027 m. programos įgyvendinimui 2025 m. iš valstybės biudžeto skirta tik kiek daugiau nei 6 milijonai eurų. Jei lyginsime atskirų pavienių savivaldybių finansinį prisidėjimą prie kultūros paveldo tvarkybos darbų – Vilniaus m. savivaldybė kultūros paveldo

apsaugos objektų ir istoriškai vertingų pastatų tvarkymui 2025 m. skyrė apie 8 milijonus eurų – aiškiai matysime, kad dabartinis valstybės skiriamas finansavimas kultūros paveldo tvarkybai yra neproporcingai mažas. Tai patvirtina kultūros paveldo objektų valdytojų teikiamos paraiškos tvarkybos finansavimui ir tvarkomųjų paveldosaugos darbų išlaidų kompensavimui gauti – esamas lėšų poreikis kelis kartus viršija skiriamus valstybinius asignavimus.

Paveldo komisija atkreipė dėmesį, kad nors valstybės bendros finansinės galimybės auga, kultūros paveldo apsaugai skiriamo finansavimo didėjimas yra per lėtas. Paveldo komisija anksčiau sprendimuose siūlė proporcingai susieti kultūros paveldo apsaugos finansavimą su valstybės biudžeto dydžiu arba Lietuvos bendrojo vidaus produkto (BVP) rodikliu. Valstybės biudžeto lėšų skyrimas paveldotvarkos programoms yra nepakankamas, todėl ragino atsakingas institucijas didinti kultūros paveldo apsaugai skiriamas biudžeto lėšas.

Diskusija dėl kultūros paveldo tvarkybos finansavimo Paveldo komisijos posėdyje Trakų Vokės dvaro sodyboje

Ilgalaikė valstybinė strategija, siekiant išsaugoti kultūros paveldą, turėtų būti paremta didesnėmis valstybės investicijomis šiai sričiai, efektyvesniu lėšų paskirstymu ir tvariomis finansavimo schemomis, kurios užtikrintų, kad kultūros paveldas būtų išsaugotas ne tik didžiųjų miestų savivaldybėse, bet ir regionuose. Esami valstybiniai finansavimo mechanizmai veikia taip, kad tik nedidelė paveldotvarkos finansavimo dalis skiriama regionuose esantiems kultūros paveldo objektams – regionuose esančio kultūros paveldo svarba vertinant paraiškas skirti finansavimą yra nepakankamai akcentuojama, todėl unikaliai regioninės ir vietinės svarbos kultūros paveldui kyla rimta visiško sunykimo grėsmė.

Labai svarbu paminėti, kad būtina kurti specialų kultūros paveldo apsaugos finansavimui skirtą fondą. Dėl nepakankamo valstybinio finansavimo paveldotvarkos darbams toks fondas, kuriame galėtų būti kaupiamos ne tik valstybinės, bet ir iš kitų šaltinių gautos lėšos, galėtų tapti svarbiu įrankiu, kuris leistų užtikrinti kultūros paveldo išsaugojimą.

Paveldo komisija siūlė Seimui, Vyriausybei ir Respublikos Prezidentui imtis aktyvių veiksmų, siekiant padidinti valstybinį finansavimą kultūros paveldo tvarkybai ir privačios nuosavybės – priemonių visuomenei lankyti valstybės saugomais paskelbtų nekilnojamojo kultūros paveldo objektų – tvarkomųjų paveldosaugos darbų išlaidų kompensavimui. Rekomendavo Vyriausybei inicijuoti pradinį Devynioliktosios Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane esančio veiksmo „Efektyvinti nekilnojamojo kultūros vertybių tvarkybos darbų finansavimo programą ir įkurti kultūros paveldo fondą“ įgyvendinimo žingsnius, kuriant kultūros paveldo fondo koncepciją ir apsvairstant ją su suinteresuotomis šalimis. Pateiktas siūlymas Kultūros ministerijai peržiūrėti Nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų (paveldotvarkos) finansavimo tvarkos aprašą ir įteisinti jame nuostatas, užtikrinančias didesnes finansavimo galimybes regionuose esančių kultūros paveldo objektų tvarkybai.

Vyriausybė pavedė Kultūros ministerijai ir Finansų ministerijai išnagrinėti Paveldo komisijos sprendime įvardintus siūlymus ir pateikti savo nuomonę. Atsakymą pateikė tik Finansų ministerija, kuri nurodė, kad Lietuvos Respublikoje visos pagrindinės viešosios pajamos (mokesčiai, rinkliavos, įmokos, parama ir kt.) gali būti perskirstomos tik per įstatymu nustatytus biudžetus ir išteklių fondus. Išteklių fondai gali būti steigiami tik konkrečioms valstybės ar savivaldybių funkcijoms vykdyti, kai jų lėšos turi savitą pajamų šaltinį ir yra naudojamos tik teisės aktuose nustatytiems tikslams. Pabrėžta Konstitucinio Teismo pozicija, kad valstybės nuolatinių funkcijų finansavimas ir kasdinių visuomenės poreikių tenkinimas turi būti numatomas valstybės biudžeto įstatyme, o ne atskiruose įstatymuose, nes Vyriausybė privalo planuoti biudžetą kompleksiskai, atsižvelgdama į ekonominę, socialinę situaciją ir valstybės finansines galimybes.

Sprendimas: Dėl Paveldo komisijos 2024 m. birželio 28 d. sprendimo Nr. S-5(6.2.-262) „Dėl Kauno tvirtovės paveldosauginių problemų“ priedo pakeitimo

Dar 2024 m. Paveldo komisija priėmė sprendimą Nr. S-5(6.2.-262) „Dėl Kauno tvirtovės paveldosauginių problemų“, kuriame, susipažinusi su Kauno tvirtovės fortų apsaugos problemomis ir atlikusi analizę, išskyrė tam tikras problemines sritis: Kauno tvirtovės objektų apskaita, sklypų formavimas, paveldosauginių ir gamtosauginių reikalavimų neatitikimas. Šiame sprendime buvo pateikti siūlymai institucijoms ir patvirtintas Paveldo komisijos parengtas rekomenduojamas fortifikacinių terminų žodynas.

2025 m. Paveldo komisija bendradarbiavo su Valstybine lietuvių kalbos komisija ir jai patekus profesines pastabas minėtam fortifikacinių terminų žodynui, 2025 m. balandžio 18 d. sprendimu Nr. S-3(6.2.-266) buvo pakeistas rekomenduotinių terminų, aprašant XIX a. antrosios pusės gynybinius statinius ir jų vertingąsias savybes bei vertinant jų būklę (Kauno tvirtovė ir Alytaus tvirtovė), aiškinamasis žodynėlis ir išdėstytas nauja redakcija.

Valstybinė lietuvių kalbos komisija 2025 m. lapkričio 6 d. teigiamai įvertino Paveldo komisijos parengtą XIX a. antrosios pusės gynybinių statinių terminų aiškinamąjį žodyną. Į jį įtraukti 32 terminai, paskelbti Lietuvos Respublikos terminų banke (<https://terminai.vlkk.lt/>). Surinkti istoriniai terminai padės tiksliau apibūdinti objektus ir jų vertingąsias savybes bei lengviau suprasti, ką jie reiškia.

Paveldo komisijos
išvažiuojamasis posėdis
2024 m. dėl Kauno tvirtovės
paveldosauginių problemų

Lietuvos Respublikos
TERMINŲ BANKAS

Paieška Apie LRTB Atrinkti terminai Paaiškinimai

XIX a. antrosios pusės gynybinių statinių terminų aiškinamasis žodynėlis [Patikslinti paiešką](#)

Rasta terminų straipsnių: 36

☐ Žymėti visus ☒ Salinti žymas [→ Įtraukti į atrinktų sąrašą](#) Rodyti puslapyje 15

■ artilėrijos fortas

Statusas	Teiktinas
Sritis	Kultūra / kultūros paveldas
Apibrėžtis (-ys)	Žiedinės tvirtovės gynybinis statinys, skirtas toliašaudai artilerijai, prieššturminiams pabūklams ir pestininkams. Forto užnugaryje buvo įrengiamos kareivinės. Gynybinis griovys buvo dengiamas kaponieriais (kofrais), erdvei tarp fortų artilėrijos ugnimi dengti buvo įrengiami tarpulaukio kaponieriai (traditoriai), o įvažiavimą į fortą gynė užnugario kaponierius. Artilėrijos fortas būna vieno arba dviejų pylimų.
Šaltinis (-iai)	XIX a. antrosios pusės gynybinių statinių terminų aiškinamasis žodynėlis (2025; Valstybinė kultūros paveldo komisija)

■ barbėtas

Statusas	Teiktinas
Sritis	Kultūra / kultūros paveldas

Su žodynėlių galima susipažinti paspaudus nuorodą: XIX a. antrosios pusės gynybinių statinių terminų aiškinamasis žodynėlis.

Paveldo komisijos parengtas
XIX a. antrosios pusės gynybinių
statinių terminų aiškinamasis
žodynėlis Lietuvos Respublikos
terminų banke
(ekrano nuotrauka)

Sprendimas: Dėl klimato kaitos poveikio kultūros paveldui

Klimato kaita – pasauliniu mastu vienas didžiausių veiksnių, kuris daro įtaką žmonių gyvenamajai aplinkai, o taip pat kultūros paveldui. 2019 m. suformuotas politikos iniciatyvų rinkinys – Europos žaliasis kursas (toliau – Žaliasis kursas), kuriuo Europos Sąjunga įsipareigoja vykdyti žaliąją pertvarką ir siekti iki 2050 m. užtikrinti poveikio klimatui neutralumą bei sukurti naują augimo strategiją Europoje, paremtą vieningu aplinkos, ekonominiu ir socialiniu tvarumu.

Europos kultūros paveldo *Žalioji knyga*
Europa Nostra schema

Valstybės pažangos strategijoje „Lietuvos ateities vizija „Lietuva 2050“ klimato kaita ir planetos ekosistemų krizė įvardijama kaip vienas pagrindinių ateities valstybės sunkumų. Žalioji pertvarka, kurią Lietuva su kitomis Europos Sąjungos šalimis pasiryžo įgyvendinti ir tam parėngė Žaliojo kurso strategiją, siejama ne tik su būtinais ekonominės, mokesčių ir reguliacinės politikos pokyčiais, tačiau suvokiama kaip būtinas socialinis ir kultūrinis pokytis, t. y. vartotojiškos kultūros atsisakymas ir įpročių keitimas.

Strateginio lygmens planavimo dokumente – 2021–2030 m. nacionaliniame pažangos plane – keliamas uždavinys „išsaugoti, atkurti ir išlaikyti biologinę įvairovę, ekosistemų, jų paslaugų kokybę, kraštovaizdžio savitumą ir užtikrinti darnų išteklių naudojimą“. Šis uždavinys turėtų būti tiesiogiai siejamas su kultūros paveldo, taip pat tradicinių amatų ir gyvenimo būdo išsaugojimu. Vis dėlto, visi uždaviniai, susiję su žaliosios pertvarkos įgyvendinimu (taip pat netiesiogiai ar tiesiogiai su kultūros paveldu), priskiriami ne Kultūros ministerijos, o kitų ministerijų kompetencijai. Dėl šios priežasties Lietuvos kultūros politikos [strategijoje](#) žaliosios pertvarkos ir klimato neutralumo tikslai neatsispindi.

Atsižvelgdama į Žaliojo kurso tikslus, Lietuvos Respublikos strateginiuose planavimo dokumentuose išdėstyti tikslus ir tarptautines rekomendacijas, manydama, kad kultūros paveldo išsaugojimas skatina atsakingą valdymą ir tvarią plėtrą, o kultūros paveldas gali būti tiesiogiai panaudojamas žaliosios pertvarkos uždavinių įgyvendinimui, Paveldo komisija siūlė Vyriausybei kultūrą, kurios integrali dalis yra kultūros paveldas, panaudoti įgyvendinant žaliosios pertvarkos ir klimato kaitos švelninimo priemones: atnaujinti Lietuvos kultūros politikos strategiją, įtraukiant žaliosios pertvarkos ir klimato neutralumo uždavinius; panaudoti kultūros paveldo ir kultūrinių kraštovaizdžių potencialą, skatinant atsakingo valdymo ir pakartotinio naudojimo etiką, kaip perėjimo prie žaliosios ekonomikos priemonę; stiprinti archeologijos vaidmenį, sprendžiant klimato kaitos iššūkius, sukurti mechanizmus, leidžiančius sistemingai integruoti archeologinius tyrimus ir jų sukauptus duomenis į tarpdisciplininius klimato kaitos tyrimus. Tai leistų efektyviau analizuoti klimato ir kultūrinius pokyčius praeityje, suprasti visuomenių atsparumo veiksnius, prognozuoti ateities scenarijus ir priimti tvarius sprendimus; inicijuoti reikminius ir / ar kitus klimato kaitos poveikio paveldui tyrimus; padidinti kultūros paveldo sektoriaus dalyvavimą įgyvendinant pokyčius skatinančią klimato politiką, išplėtoti švietimo ir mokymo programas, įtraukiant kultūros ir kultūros paveldo aspektus. Paveldo komisija teikė rekomendacijas Vyriausybei stiprinti Naujojo europinio bauhauso ir „Baukultur“ (aukštos kokybės urbanistinės aplinkos kultūros) idėjas, integruojant visą kultūros sritį, taip pat kultūros paveldą; inicijuoti ir finansuoti kultūros paveldo apsaugos ir sklaidos projektus, kurie remiasi šiomis idėjomis; įtraukti kultūros paveldo ir klimato kaitos sąveikos temas į Nacionalinę darbotvarkę, siekiant nustatyti kultūros prioritetus ir ilgalaikius uždavinius, rengiamą vadovaujantis Lietuvos Respublikos kultūros politikos pagrindų įstatymu; rengiamame Lietuvos Respublikos

prisitaikymo prie klimato kaitos įstatymo projekte įtraukti kultūros paveldą atskiru sektoriumi, siekiant Nacionalinėje klimato kaitos valdymo darbotvarkėje numatytų uždavinių; atsižvelgiant į rengiamą Lietuvos Respublikos prisitaikymo prie klimato kaitos įstatymo projektą, įtraukti priemones, susijusias su kultūros paveldu, į savivaldybių prisitaikymo prie klimato kaitos planus; įgyvendinant pastatų energinio naudingumo didinimo priemones, įtraukti Kultūros ministeriją, nustatant reikalavimus kultūros paveldo pastatams ir istorinei urbanizuotai aplinkai; sudaryti sąlygas alternatyviems reikalavimų atitikties užtikrinimo būdams, atitinkantiems paveldo pastatų ir tradicinių statybos būdų poreikių ir verčių išsaugojimą; sudaryti galimybę kultūros paveldo pastatų valdytojams gauti tikslinį finansavimą kultūros paveldo pastatų energinio naudingumo didinimui, skatinant atsakingą valdymą ir pakartotinį naudojimą; sukurti priemones, užtikrinančias, kad įgyvendinant atsinaujinančiųjų energijos išteklių plėtros sprendimus kultūros paveldo vietovėse ar jų apsaugos zonose būtų tinkamai įvertintas poveikis aplinkai, atsižvelgiant į poveikį kultūriniam kraštovaizdžiui ir tradiciniam bendruomenės gyvenimo būdai.

Kultūros ministerijai buvo rekomenduojama parengti kultūros (taip pat ir kultūros paveldo) sektoriaus ištraukimą į žaliosios pertvarkos įgyvendinimą, atsižvelgiant į Kultūros sektoriaus klimato neutralumo planą; įtraukti žaliosios pertvarkos ir klimato neutralumo uždavinius į 2026–2030 m. Kultūros paveldo išsaugojimo ir aktualizavimo veiksmų planą; inicijuoti prisitaikymo prie klimato kaitos planų rengimą Lietuvos UNESCO pasaulio paveldo vietovėms; į Kultūros ministerijos kultūros ir paveldo programas ir projektus įtraukti prisitaikymo prie klimato kaitos ir klimato kaitos švelninimo priemones, didinant kultūros ir kultūros paveldo institucijų, paveldo vietovių ir objektų valdytojų bei kitų susijusių subjektų informavimą klimato kaitos ir klimato neutralumo klausimais.

Vyriausybė pavedė Kultūros ministerijai, Aplinkos ministerijai ir Energetikos ministerijai išnagrinėti Paveldo komisijos sprendime įvardintus siūlymus ir pateikti savo nuomonę.

Energetikos ministerija atsakė, kad rengdama teisės aktus dėl viešųjų pastatų energinio naudingumo didinimo vadovaujasi galiojančiais statybos ir architektūros teisės aktais bei techniniais normatyvais, o kultūros paveldo objektams taikomi specialūs reikalavimai, užtikrinant vertingųjų savybių išsaugojimą. Pastatų atnaujinimo projektuose privaloma atsižvelgti į Naujojo europinio bauhauzo principus. Energetikos ministerija pabrėžė, kad atsinaujinančios energetikos plėtra, įskaitant vėjo elektrines, yra reglamentuota taip, jog būtų apsaugoti vertingiausi kraštovaizdžiai, o poveikio aplinkai vertinimo (PAV) procedūros ir kiti ribojimai jau yra įtvirtinti teisės aktuose. Todėl, ministerijos nuomone, galiojantis teisinis reglamentavimas yra pakankamas tinkamai įvertinti poveikį kultūros paveldui ir aplinkai.

Kultūros ministerija nurodė, kad nuo 2026 m. kultūros politikos kryptys bus nustatomos Nacionalinėje kultūros darbotvarkėje 2026–2040 m., į kurią bus integruoti visi kultūros paveldo klausimai, todėl atskiras kultūros paveldo veiksmų planas nebus rengiamas. Kultūros

ministerija palaikė žaliosios pertvarkos ir klimato kaitos temų integravimą į šį strateginį dokumentą. Taip pat nurodė, kad klimato kaitos rizikos ir prisitaikymo priemonės jau įtraukiamos į UNESCO pasaulio paveldo vietovių valdymo planus, kuriuos siūloma atnaujinti, o ne rengti atskirus planus. Be to, Kultūros ministerija inicijavo kultūros paveldo sektoriaus įtraukimą į rengiamą Lietuvos Respublikos prisitaikymo prie klimato kaitos įstatymo projektą.

Aplinkos ministerija atkreipė dėmesį, kad rengiamame Lietuvos Respublikos prisitaikymo prie klimato kaitos įstatyme bus nustatyta bendra prisitaikymo sistema, o kultūros paveldas bus vertinamas Nacionalinėje klimato kaitos rizikos analizėje, bendradarbiaujant su Kultūros ministerija. Aplinkos ministerija nurodė, kad kultūros paveldo rizikos jau įvertintos savivaldybių lygmens analizėse, o savivaldybės pačios sprendžia dėl konkrečių prisitaikymo priemonių. Taip pat akcentavo, kad kultūros paveldo pastatams netaikomi privalomi energinio naudingumo reikalavimai, tačiau Kultūros ministerijos įtraukimas būtų tikslingas nustatant alternatyvius sprendimus ir finansavimo galimybes. Nurodė, kad poveikio aplinkai vertinimas pats savaime nenustato normatyvų, todėl Kultūros ministerija turėtų parengti metodinius kriterijus, kurie leistų tinkamai vertinti planuojamos veiklos poveikį kultūros paveldui.

Kultūros paveldo apsaugos analizės grupės specialistė Vilija Ralytė tarptautiniame seminare „Climate Change and Cultural Heritage: Learning through Knowledge and Practice“ skaito pranešimą „Integrating Cultural Heritage into Climate Adaptation Policy: The Case of Lithuania“

Bendras kreipimasis: Dėl Lietuvos Respublikos kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo naujos redakcijos rengimo inicijavimo

Paveldo komisija ir Kultūros paveldo departamentas 2025 m. sausio mėn. kreipėsi į Kultūros ministeriją, prašydami inicijuoti Lietuvos Respublikos kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo (toliau – KKVAĮ) naujos redakcijos parengimą.

Kreipimesi nurodyta, kad atsižvelgiant į nuolatinius ilgalaikius Paveldo komisijos, Kultūros paveldo departamento, kitų institucijų, įstaigų ir asociacijų siūlymus bei pastangas spręsti sisteminės kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos srities problemas ir dėl galiojančio KKVAĮ įgyvendinimo kylančius sunkiai išsprendžiamus kylančius iššūkius, Paveldo komisija ir Kultūros paveldo departamentas kreipėsi į Kultūros ministeriją, prašydami skubos tvarka inicijuoti KKVAĮ naujos redakcijos rengimą. Šis žingsnis yra reikalingas ir būtų laiku, kadangi Seimui svarstyti yra pateiktas Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (toliau – NKPAĮ) projektas – abiejų minėtų įstatymų normų suderinamumas yra būtinas siekiant efektyviai ir visapusiškai išsaugoti Lietuvos kultūros paveldą.

Siūlyta numatyti KKVAĮ naujos redakcijos parengimą Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane bei žemesnio lygmens planavimo dokumentuose.

Kultūros ministerija nesiėmė rengti naujos redakcijos KKVAĮ, tik teikė pavienių straipsnių keitimo projektus.

Paveikslas „Juozapas ir broliai“
(u.k. 41677)

A. Giniūnienės nuotrauka

3.1.2. Paveldo komisijos teikiamas pranešimas Lietuvos Respublikos Seimui

Vadovaujantis Paveldo komisijos įstatymu, Paveldo komisija kas dvejus metus teikia Seimui pranešimą apie kultūros paveldo apsaugos raidą, būklę ir pažangą. Šiame pranešime apibendrinami stebėsenos rezultatai, pateikiamos išvados bei rekomendacijos dėl teisėkūros, valdymo ir finansavimo priemonių, siekiant užtikrinti veiksmingą kultūros paveldo apsaugos politikos formavimą ir įgyvendinimą valstybės mastu.

2025 m. balandžio 29 d. Seimo plenariniame posėdyje pirmą kartą šalies istorijoje Paveldo komisija pristatė oficialų kultūros paveldo apsaugos būklės vertinimą. Pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė pabrėžė, kad kultūros paveldas Lietuvoje nyksta greičiau, nei valstybė sugeba jį pažinti, įvertinti ar apsaugoti. Paveldas – tai Lietuvos identiteto ir nacionalinio saugumo klausimas. Pranešime atkreiptas dėmesys, kad šiandien būtina susimąstyti ir apie istorinę atsakomybę: dar prieš 35 metus daugelio kultūros paveldo objektų būklė buvo pakankamai gera, tačiau per šiuos nepriklausomybės dešimtmečius daugelis jų buvo prarasti ar smarkiai sunyko.

Pranešime Seimui buvo akcentuota, kad Kultūros vertybių registre šiuo metu įrašyta daugiau kaip 37 tūkst. objektų. Tai – ne tiek dinamiškas saugotinių vertybių sąrašas, kiek ilgai susikaupęs inventorizacijos rezultatas. Tai kelia klausimą, kiek iš šių objektų šiandien vis dar egzistuoja ir išlaikė savo vertę. Atsakyti sunku, nes valstybė neturi patikimų duomenų apie didelės dalies objektų būklę. Reguliarus stebėjimas nevykdomas, būklės vertinimai – atsitiktiniai. Kai kurie objektai, nors jau sunykę, vis dar nurodomi kaip saugotini. Svarbu suprasti, kad nežinant tikslių faktinių duomenų, neįmanoma tinkamai planuoti paveldosaugos sprendimų. Paveldo apsaugos sistema tampa priklausoma nuo pavienių iniciatyvų ir skubotų sprendimų, o ne kryptingos, duomenimis pagrįstos politikos.

Ši situacija ypač ryški dvarų paveldo srityje. Nors Kultūros vertybių registre šiandien įrašyta virš 500 dvarų sodybų ir dvarviečių, iš tikrųjų situacija yra gana sudėtinga. Daugybė pastatų ne tik sunykę, tačiau dažnai atskirti nuo savo aplinkos, išskaidyti ir netekę vientisumo. Pranešime buvo įvardinta, kad viena iš dažniausių praktinių problemų – tai, kad žemės sklypas formuojamas tik aplink pastatą, o likusi dvaro sodybos teritorijos dalis lieka neprivatizuojama. Dvaro sodybos vientisumas sunaikinamas, o neprivatizuotos, be pastatų likusios teritorijos kelia pagrįstų abejonių dėl savo išliekamosios paveldosauginės vertės. Norint spręsti šią situaciją būtini teisės aktų pakeitimai: Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo (toliau – SŽNSĮ) bei Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatymo (toliau – Žemės reformos įstatymas) pakeitimai. Paveldo komisija pranešime Seimui aiškiai nurodė, kad svarbiausia – dvarų sodybų kompleksiskumo ir vientisumo išsaugojimas, nepriklausomai nuo jų nuosavybės formos.

Pranešime didelis dėmesys buvo skirtas kultūros paveldo finansavimo klausimui. Nurodyta, kad lėšos kultūros paveldui pastaruosius du dešimtmečius praktiškai nedidėjo. 2025 m. visai šalies paveldotvarkai skirta apie 6 mln. eurų – panaši suma kaip ir prieš 20 metų, nors darbų sąnaudos gerokai išaugo. Atkreiptas dėmesys, kad Vilniaus m. savivaldybė paveldui planuoja skirti daugiau nei 8 mln. eurų per metus – t. y. daugiau nei visas nacionalinis paveldotvarkos biudžetas. Pirmininkė pateikė konkrečius pavyzdžius, kurie įrodo, kad kultūros paveldui skiriamas finansavimas yra per mažas. Tragišką finansavimo realybę iliustruoja Palėvenės dominikonų vienuolynas: esant dabartiniam asignavimams, jo restauravimas truktų mažiausiai 25 metus. Tai reiškia, kad baigus paskutinius darbus, pirmuosius atliktus vėl tektų pradėti iš naujo. Tokia situacija prilygsta „amžiniams darbams“, kai restauracija virsta nesibaigiančiu procesu, o realios išsaugojimo naudos nesimato. Ir tai ne pavienis atvejis. Į 2025–2027 m. Paveldotvarkos programą įrašyti 152 objektai, iš kurių net 123 yra tęstiniai. Toks skaičius rodo, kad finansavimas skiriamas tik vykdyti pradėtus darbus, o naujų projektų galimybės – itin ribotos. Kita vertus, neprižiūrimų kultūros paveldo objektų skaičius kasmet auga: 2021 m. jų buvo 520, o 2024 m. – jau 607.

Paveldo komisijos pirmininkė
doc. dr. Vaidutė Ščiglienė
pristato pranešimą Seimui

Pranešime pateiktos ir pozityvios kultūros paveldo žinios. Nepaisant bendrų sunkumų, kai kurios savivaldybės įrodo, kad paveldas gali būti augimo variklis, o ne našta. Pastarųjų metų duomenys atskleidžia, kad mažosios savivaldybės kultūros paveldui skiria vis didesnę finansavimą. Be to, beveik dviem trečdaliams savivaldybių pavyko pritraukti papildomų lėšų, kai kuriose jų sumos net kelis kartus viršijo lėšas, kurias kultūros paveldui skiria pati savivaldybė. Paveldo komisijos pirmininkė pranešimo Seimui metu atkreipė dėmesį, kad Kaunas įrodė, jog paveldas gali tapti miesto strategijos ašimi. Tarpukario modernizmo architektūra, tapusi miesto identiteto dalimi, pelnė tarptautinį UNESCO pripažinimą, o nuolatinės paveldo tvarkybos investicijos kuria ilgalaikę vertę. Alytaus pavyzdys rodo, kad net vieno piliakalnio atnaujinimas gali paskatinti platesnę infrastruktūros ir turizmo plėtrą. Vilniaus istorinis centras – UNESCO saugoma Pasaulio paveldo vietovė – taip pat nusipelnė išskirtinio dėmesio: miesto paveldotvaros programoje numatytas žymiai didesnis finansavimas. Tikimasi, kad tai sudarys palankesnes sąlygas paveldo puoselėjimui ir padės užtikrinti, jog senamiesčio išskirtinė visuotinė vertė nebus prarasta ir paveikta intensyvios miesto plėtros.

Sėkmės istorijos vietos savivaldoje rodo, kad tinkamai saugomas ir aktualizuojamas paveldas tampa vertingu ištekliumi tiek bendruomenėms, tiek valstybei. Pirmininkė akcentavo, kad tokių pavyzdžių daugėtų, būtina, kad valstybės institucijos būtų ne kliūtimi, o tikrais pagalbininkais tiems, kurie ryžtasi saugoti ir puoselėti paveldą.

Pranešime taip pat pabrėžta, kad paveldas yra ne tik kultūrinė vertybė, bet ir nacionalinio saugumo dalis. Šiandien Lietuva, kaip ir daugelis kitų valstybių, susiduria su išorinėmis grėsmėmis, kai istoriją bandoma perrašyti, kultūrinius simbolius – pasisavinti, o tapatybę – sumenkinti. Dėl geopolitinių grėsmių kultūros paveldas tampa taikiniu, nes kultūros paveldas yra šalies identiteto dalis, kurią siekiama naikinti. Autentiškas paveldas užtikrina visuomenės istorinį sąmoningumą, jungia piliečius ir stiprina valstybės atsparumą išorės grėsmėms. Akcentuota, kad paveldas yra tylus valstybės saugumo ramstis, o jo apsauga – tai strateginė užduotis.

Pranešime Seimui Paveldo komisijos pasiūlyti sprendimai:

- ♦ **Naujo NKPAJ priėmimas.** Šiuo metu galiojantis teisinis reguliavimas yra pasenęs, fragmentiškas ir prieštaringas. Dėl to paveldo apsaugos sprendimai dažnai tampa interpretacijų objektu. Nauja įstatymo redakcija užtikrintų skaidresnę, aiškesnę ir efektyvesnę apsaugą. Patikslinta autentiškumo samprata padėtų išvengti atvejų, kai restauracijos darbai virsta nauja statyba ar vietoje tvarkybos darbų atliekamas paprasčiausias remontas.
- ♦ **Kultūros paveldo fondo steigimas.** Šiuo metu finansavimo procesai yra lėti, nelankstūs, o sprendžiant kritines situacijas dažnai prarandamas brangus laikas. Kultūros paveldo fondas leistų greitai reaguoti į kritines grėsmes paveldo objektams, jis leistų lankstesnį reaguojimą į skirtingų objektų poreikius, lėšų iš įvairių šaltinių kaupimą ir ilgalaikį planavimą.

- ♦ **Kultūros vertybių registro peržiūra.** Registras šiuo metu neatspindi tikrosios situacijos – dalis objektų jau sunykę, dalis vertybių duomenų yra netikslūs ar pasenę. Būtina atlikti Kultūros vertybių registro peržiūrą, kad būtų aiškiai žinoma ką saugome, kokios būklės objektai yra, ir kokios priemonės reikalingos jų apsaugai.
- ♦ **Kultūros paveldo integravimas į švietimo sistemą.** Paveldas turi tapti pažįstamas kiekvienam piliečiui dar mokykloje. Šiandien kultūros paveldo tema švietimo programose dažnai lieka parašėse, o be supratimo, kas yra paveldas ir kodėl jis svarbus, būsime sprendimų priėmėjai negalės jo apsaugoti.
- ♦ **Paveldosaugos specialistų rengimo stiprinimas.** Kvalifikuotų restauratorių, architektų ir tyrėjų trūkumas kelia grėsmę paveldo apsaugos kokybei. Reikia ilgalaikių investicijų į mokymus, praktikos programas ir profesijos prestižo stiprinimą.
- ♦ **Strategijos dėl Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo užsienyje sukūrimas.** Šiuo metu trūksta aiškos valstybinės politikos, kaip identifikuoti, apsaugoti ir aktualinti Lietuvai reikšmingą kultūros paveldą kitose šalyse. Būtina sukurti ilgalaikę strategiją, apimančią objektų paiešką, apsaugą, sklaidą ir bendradarbiavimą su lietuvių bendruomenėmis užsienyje.

Su pranešimu Seimui galima susipažinti paspaudus nuorodą: [Pranešimas Seimui](#).

Spaudos konferencija Seime
po pranešimo

3.1.3. Paveldo komisijos atliekamos analizės

Paveldo komisija, nagrinėdama konkrečius kultūros paveldo apsaugos pavyzdžius, pastebi sisteminės problemas, kurias analizuoja ir pateikia išvadas bei rekomendacijas. Kai kuriais atvejais šios analizės apima ir strateginių klausimų nagrinėjimą.

Analizė: Dvarų sodybų paveldo apsaugos problemų tyrimas

Dvarų sodybų apsaugos klausimas, kurį nagrinėjo 7-osios ir 8-osios kadencijos Paveldo komisija, yra tęstinis. Dvarų sodybų apsaugos problemos yra rimtos ir sudėtingos, todėl dvarų sodybų apsaugos klausimams yra skiriamas ypatingas dėmesys.

Staškūniškio
dvaro sodyba

Aštriosios Kirsnos
dvaro sodyba

Nuo 1999 m. bendraujant su institucijomis, dvarų sodybų valdytojais, kultūros paveldo apsaugos specialistais, išvažiuojamųjų posėdžių metu Paveldo komisija rinko informaciją, susijusią su dvarų sodybų apsauga, naudojimu ir tvarkymu. Surinkta informacija buvo analizuojama, vertinama ir pateiktos rekomendacijos institucijoms bei visuomenei dėl dvarų sodybų apsaugos problemų sprendimo. Paveldo komisija priėmė ne vieną sprendimą dėl dvarų sodybų apsaugos. 2020 m. Ministro Pirmininko paskirta Paveldo komisijos narė, dvarų sodybų ir jų paveldo tyrinėtoja dr. Dalė Puodžiukienė iš naujo iškėlė dvarų sodybų apsaugos problemą ir įvardijo, kad yra būtinas visapusiškas situacijos nagrinėjimas, todėl nuo 2020 m. šio kultūros paveldo apsaugos aspektai buvo išsamiai analizuojami. Nuo 2022 m. pradžios ypač didelis dėmesys buvo skirtas dvarų sodybų paveldo būklės blogėjimo problemoms nagrinėti ir galimiems prevenciniams veiksams analizuoti, o išvados pristatytos posėdžiuose ir susitikimuose, taip pat pateikiamos 2022 m. priimtame Paveldo komisijos sprendime.

Paveldo komisija yra institucija, kuri pataria ir atlieka ekspertės funkciją dėl valstybinės kultūros paveldo apsaugos, jos veikla ir sprendimai nėra imperatyvūs, tačiau 2020–2025 m. išplėtotas diskursas apie dvarų sodybų būklę svarbiausiose Lietuvos kultūros paveldo apsaugos politiką formuojančiose ir administruojančiose institucijose davė rezultatų – vangiai, tačiau institucijos ėmėsi veiksmų.

Paveldo komisija visą savo įdirbį dėl dvarų sodybų apsaugos aprašė specialiaame Dvarų sodybų paveldo apsaugos problemų tyrime, kuriame pateikiami 2020–2025 m. atlikti tyrimai, pasiūlymai ir rekomendacijos. Šis tyrimas – tai ilgalaikė Paveldo komisijos veikla, kurią viešinant galima būtų paskatinti būtinus pokyčius, leisiančius pagerinti visos Lietuvos dvarų sodybų būklę ir tyrimų galimybes. Šiame tyrime pateikiama susisteminta Paveldo komisijos surinkta informacija apie dvarų sodybų būklę ir apsaugos problemas (atliktos analizės, priimti teisės aktai ir kiti dokumentai, Paveldo komisijos išvažiuojamieji posėdžiai, tarpinstituciniai posėdžiai ir kiti susitikimai). Visuomenė turi būti supažindinta su kylančiomis problemomis ir siūlomais sprendimo būdais, nes tai galėtų paskatinti teikti papildomus pasiūlymus, kaip spręsti įvardintas problemas. Pavešinta informacija galėtų būti pagrindu, kuris padės tobulinti dvarų sodybų apsaugos teisinį reguliavimą.

Tyrimo tikslas – identifikuoti dvarų sodybų apsaugos problemas ir pateikti siūlymus dėl jų sprendimo.

Tyrimo uždaviniai:

1. įvertinti dvarų sodybų apsaugos situaciją;
2. įvertinti neprivatizuotinių buvusių dvarų sodybų – istorijos ir kultūros paminklų sąrašė esančių sodybų – apsaugos ir valdymo situaciją;
3. pateikti siūlymus dėl dvarų sodybų apsaugos problemų sprendimo.

Tyrimą atliko¹ Paveldo komisijos nariai: pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščigienė, doc. dr. Salvijus Kulevičius, Raimundas Balza. Atliekant tyrimą prisidėjo: Paveldo komisijos Kultūros paveldo apsaugos analizės grupės vadovė Viktorija Gadeikienė ir šios grupės vyriausieji specialistai Artūras Bundonis bei Artūras Stepanovič.

2020–2024 m. dvarų sodybų tyrimo problematiką nagrinėjo ir aprašė 7-osios kadencijos Paveldo komisijos narė, dvarų sodybų ir jų paveldo tyrinėtoja dr. Dalė Puodžiukienė.

Su tyrimu, kuris buvo publikuotas 2025 m. Paveldo komisijos išleistoje knygoje „Kai kalba įvykiai“, galima susipažinti paspaudus nuorodą: [Dvarų sodybų paveldo apsaugos problemų tyrimas](#).

Po Respublikos Prezidento ir Paveldo komisijos iniciatyva 2023 m. įvykusio Dvarų forumo, 2024 m. Paveldo komisija parengė Dvarų sodybų paveldo tyrimų ir išsaugojimo paskirtinės programos metmenis. Ši programa būtų skirta ugdyti kultūrinę ir istorinę dvarų aplinką suvokiančią mokslininkų kartą, gebančią nuosekliai vykdyti tęstinius visos Lietuvos dvarų sodybų nekilnojamojo kultūros paveldo tyrimus. Taip pat ji leistų visapusiškai įvertinti šiuos paveldo objektus ir juos klasifikuoti, atsižvelgiant į jų sudėtį bei kintančią vertę, o tai prisidėtų prie dvarų būklės gerinimo visoje Lietuvoje.

¹ Tyrimas atliktas remiantis susistemintais Paveldo komisijos rengtų analizių, priimtų sprendimų, posėdžių ir susitikimų protokolų duomenimis.

Trakų Vokės
dvaro sodyba

Programos tikslas – inicijuoti sisteminius mokslinius tyrimus, skirtus greitai ir negrįžtamai nykstančiai Lietuvos kultūros paveldo daliai – dvarų sodybų nekilnojamajam paveldui. Tokie tyrimai būtini siekiant įvertinti paveldo sudėtį, apimtį ir išsaugojimo būklę, parengti tyrimus apibendrinančias duomenų bazines, metodines apsaugos tobulinimo priemones bei pasiūlymus valstybinei paveldosaugos sistemai. Tai padėtų gerinti apsaugos kokybę ir efektyviau valdyti paveldo nykimo procesą.

2024–2025 m. Lietuvos mokslo taryba atliko galimybių studiją, kurioje buvo įvertintas ilgalaikių sisteminių Lietuvos dvarų sodybų paveldo tyrimų poreikis, pagrįstumas, priemonės, finansavimo galimybės ir tyrimų atitiktis. Menotyros, kultūros ir dailės istorijos, kultūros tyrimų, architektūros bei technologijų sričių mokslininkų parengtoje studijoje taip pat įvertinta dabartinė Lietuvos dvarų paveldo situacija.

Lietuvos mokslo taryba nurodė, kad rekomenduojama dvarų paveldo tyrimus įgyvendinti ne kuriant specialią programą, o naudojantis kitomis jos administruojamomis konkursinio finansavimo priemonėmis, įskaitant mokslininkų inicijuotus projektus ir reikminius tyrimus.

Apibendrinant galima teigti, kad dvarų sodybų paveldo tyrimų stoka išlieka, o situacija, deja, nesikeičia.

Analizė: Dėl naujų statybų UNESCO pasaulio paveldo vietovėse ir jų poveikio vietovių išskirtinei visuotinei vertei (Bokšto g. 21A, Vilniuje, atvejis)

2025 m. vasario–birželio mėn. sudaryta Paveldo komisijos darbo grupė atliko aktualių teisės aktų ir kitų reikšmingų dokumentų analizę, siekdama įvertinti planuojamo daugiabučių gyvenamųjų pastatų Bokšto g. 21A, Vilniuje, statybos ir rekonstrukcijos projekto poveikį kultūros paveldo vertybėms ir UNESCO pasaulio paveldo vietovei – Vilniaus istoriniam centrui. Atlikus atvejo analizę identifikuotos sisteminės UNESCO pasaulio paveldo vietovės – Vilniaus istorinio centro – apsaugos problemos.

2025 m. birželio 19 d. Paveldo komisijos neeiliniame posėdyje buvo svarstomas klausimas dėl naujų statybos darbų UNESCO pasaulio paveldo vietovėse ir jų poveikio vietovių išskirtinei visuotinei vertei. Posėdyje aptartas situacijos analizės ataskaita pateikta Kultūros ministerijai, Kultūros paveldo departamentui, Vilniaus m. savivaldybės administracijai ir Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriui.

Analizėje pateikiamos išvados ir pasiūlymai, nustatyta, kad šiuo metu galiojantys teisės aktai ir susiformavusi veiksmų praktika neužtikrina ekspertinio ir objektyvaus poveikio pasaulio paveldo vietovių išskirtinei visuotinei vertei vertinimo, nacionaliniuose teisės aktuose nėra apibrėžtas tokio vertinimo būtinumas – ši problema aktuali ir kitoms UNESCO pasaulio

paveldo vietovėms Lietuvoje (Kernavės archeologinei vietai, Kauno modernizmo architektūrai, Kuršių nerijai). Nurodyta, kad analizėje pateikiamos sisteminės problemos kartojasi – dalis jų identifiкуotos 2022 m. Paveldo komisijos atliktame Statybų Vilniaus baroko ansambliuose tyrime, todėl nuspręsta Paveldo komisijos darbo grupėje dar kartą išnagrinėti klausimą ir parengti sprendimo projektą dėl pasikartojančių problemų UNESCO pasaulio paveldo vietovės – Vilniaus istorinio centro – apsaugos ir siūlomų jų sprendimo būdų.

Analizėje atkreiptas atsakingų institucijų dėmesys į aptartus daugiabučių gyvenamųjų pastatų Bokšto g. 21A, Vilniuje, statybos ir rekonstravimo projekto trūkumus.

2025 m. rugsėjo 24 d. išduotas statybos leidimas vykdyti darbus sklype, esančiame Bokšto g. 21A, Vilniuje. Atsižvelgiant į Paveldo komisijos pastabas papildytas planuojamų projekto sprendinių poveikio Vilniaus istorinio centro išskirtinei visuotinei vertei (IVV) vertinimas, projekte atlikti tam tikri pakeitimai. Paveldo komisijos nuomone, sisteminės Vilniaus istorinio centro apsaugos problemos ir situacijos analizėje pateiktos pastabos liko aktualios. Apie tai, kad esminės problemos, Paveldo komisijos nuomone, nebuvo išspręstos dar kartą informuotos ir dokumentus derinančios institucijos.

Dėl statybų sklype Bokšto g. 21A, Vilniuje, Vilniaus apygardos prokuratūros Viešojo intereso gynimo skyrius atlieka tyrimą dėl galimai pažeisto viešojo intereso, o Regionų administracinio teismo Vilniaus rūmuose nagrinėjamas piliečių skundas dėl statybą leidžiančio dokumento galiojimo panaikinimo.

Paveldo komisija dalyvauja šiuose procesuose.

Bokšto gatvė su sklypo dab. Bokšto g. 21A tvora ir želdiniais. 1914 m. Jano Bulhako nuotrauka. Iš Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus Istorinės fotografijos rinkinio, inv. Nr. LNDM Fi 315/7
Skaitmeninė kopija iš LIMIS

Analizė: Dėl Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatymo ir dvarų vientisumo išsaugojimo

Paveldo komisija, susipažinusi su Seimo Audito komiteto 2025 m. spalio 15 d. posėdžio protokole Nr. 141-P-24 nurodytu pavedimu Paveldo komisijai ir kitoms institucijoms, atliko analizę dėl dvarų sodybų vientisumo užtikrinimo ir teisinio reglamentavimo.

Analizėje atsakyta į šiuo klausimus:

1. Ar galiojantis teisinis reglamentavimas užtikrina dvarų sodybų vientisumą ir apsaugą?
2. Ar esantis teisinis reglamentavimas išsaugos dvarų vientisumą visose 522 dvaro sodybose (ir registrinėse, ir saugomose, ir kultūros paminkluose, ir neprivatizuotinėse)?
3. Ar Lietuvos Respublikos Žemės reformos įstatymo 13 straipsnio 4 punkte įtvirtinta išlyga „dėl kurių gautas už kultūros paveldo apsaugą atsakingos institucijos pritarimas“ nesukelia korupcijos rizikos?

Seimo Audito komitetui ir kitoms institucijoms buvo pateikta analizė su išvadomis ir rekomendacijomis:

1. Galiojantis teisinis reglamentavimas gali būti vertinamas kaip nepakankamas, siekiant užtikrinti dvarų sodybų teritorijų vientisumą ir apsaugą.
2. Draudimas skaidyti buvusių dvarų sodybų teritorijas įstatyme nėra įtvirtintas tiesiogiai, todėl yra rizika, kad sprendimus priimančios už kultūros paveldo apsaugą atsakingos institucijos darbuotojai gali netinkamai pritaikyti teisės aktų nuostatas. Nepakankamai aiškus teisinis reguliavimas gali tapti veiksnium, didinančiu teisminių ginčų riziką.
3. Siūloma inicijuoti Žemės reformos įstatymo 9 straipsnio papildymą, kuriame reikėtų įtvirtinti draudimą privatizuojant žemę buvusių dvarų sodybų teritorijoje formuoti atskirus žemės sklypus, jei tai sudarys prielaidas pažeisti buvusių dvarų sodybų teritorijos vientisumą.
4. Siūloma inicijuoti Žemės reformos įstatymo papildymą nuostata, kad žemės sklypai, patenkantys į buvusių dvarų sodybų teritorijas, gali būti privatizuojami tik po to, kai yra parengtas ir nustatyta tvarka patvirtintas individualus apsaugos reglamentas arba specialus teritorijų planavimo dokumentas.
5. Rekomenduojama parengti SŽNSĮ 6o straipsnio 6 dalies taikymo praktines gaires, kuriose būtų išaiškinti atvejai, kokiems veiksams negali būti išduodamas pritarimas (derinimas), siekiant užtikrinti buvusių dvaro sodybų teritorijų vientisumą.

6. Siūloma peržiūrėti Dvarų paveldo išsaugojimo **programą**, Buvusių dvarų sodybų ir palivarų paminklinių sodybų apsaugos bendruosius **nuostatus**, Dvarų paveldo išsaugojimo ir jo integravimo į visuomenės gyvenimą **konceptiją**, Vyriausybės 1992 m. balandžio 7 d. nutarimą Nr. 256 „Dėl buvusių dvarų sodybų – istorijos ir kultūros paminklų išsaugojimo principų atstatant nuosavybės teises, vykdant privatizavimą ir žemės reformą“ ir kitus aktualius poįstatyminius teisės aktus bei reikiamus teisės aktus atnaujinti.
7. Siekiant įvertinti problematikos pobūdį bei mastą, rekomenduojama visas saugomas buvusių dvarų sodybų teritorijas peržiūrėti ir identifikuoti galimas rizikas, t. y. nustatyti ir išnagrinėti atvejus, kai aptariamose teritorijoje esantys statiniai priklauso skirtingiems asmenims, išanalizuoti galiojančius teritorijų planavimo dokumentus, taip pat ir nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentus, įvertinti poreikį juos tikslinti, siekiant išvengti situacijų, kai buvusių dvarų sodybų teritorijose būtų sudaromos sąlygos vykdyti veiklą, nesuderinamą su šio kultūros paveldo tinkama apsauga.

Kazokinės
dvaro sodybos
fragmentai

 Aštriosios Kirsnos
dvaro sodyba

8. Pateiktos išvados ir rekomendacijos dėl į Vyriausybės tvirtinamus neprivatizuotinių buvusių dvarų sodybų – istorijos ir kultūros paminklų ar neprivatizuotinių buvusių dvarų sodybų – istorijos ir kultūros paminklų teritorijų sąrašus įtrauktų buvusių dvarų sodybų teritorijos vientisumo užtikrinimo, kurios gali padėti užtikrinti į minėtus sąrašus neįtrauktų buvusių dvarų sodybų teritorijų vientisumą.
9. Žemės reformos įstatymo 13 straipsnio 4 punkte nėra nurodyta konkreti už kultūros paveldo apsaugą atsakinga institucija, todėl kyla rizika, kad sprendimus, vadovaujantis šia teisės norma, priims skirtingos institucijos, o tai gali lemti teisinio reguliavimo neaiškumus ir praktikos nenuoseklumą.
10. Siekiant išvengti korupcijos rizikos yra būtina tiksliai įvardinti už kultūros paveldo apsaugą atsakingą instituciją ir tiksliai apibrėžti jos kompetenciją šioje srityje. Reikėtų papildyti tokios institucijos kompetenciją apibrėžiantį teisės aktą.

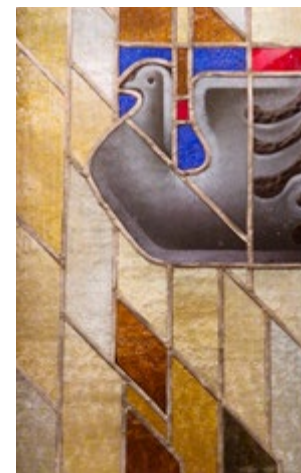
Atlikus analizę paaiškėjo, kad galiojantys teisės aktai neužtikrina buvusių dvarų sodybų teritorijų vientisumo ir sudaro prielaidas priimti vienas su kitu nesusijusius sprendimus, kilti teisiniams ginčams bei korupcijos rizikai. Rekomenduojama tikslinti Žemės reformos įstatymą, aiškiai įtvirtinant draudimą skaidyti dvarų sodybų teritorijas, nustatant privalomus apsaugos reglamentus prieš privatizavimą, atnaujinant poįstatyminius teisės aktus ir aiškiai apibrėžiant už kultūros paveldo apsaugą atsakingos institucijos kompetenciją.

3.1.4. Teisėkūra

Paveldo komisija, kaip teisės aktus derinanti ir savo iniciatyva nuomonę teikianti institucija, dalyvauja rengiant teisės aktus.

Paveldo komisija teikė pastabas ir pasiūlymus dėl šių teisės aktų projektų:

1. Dėl Lietuvos Respublikos kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo naujos redakcijos rengimo.
2. Dėl Lietuvos Respublikos kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo Nr. I-1179 4, 5, 15¹ straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projekto.
3. Dėl Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo Nr. XIII-2166 59 ir 60 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto.
4. Dėl Lietuvos Respublikos statybos įstatymo Nr. I-1240 2, 5, 11¹, 12, 14, 17, 18, 22, 24, 27, 27¹, 27², 28, 47, 49, 54, 55, 56, 57, 63, 67 straipsnių ir 1 priedo pakeitimo įstatymo projekto.
5. Dėl Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatymo 13 straipsnio 4 punkto.
6. Dėl Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 7 straipsnio.
7. Dėl Lietuvos Respublikos paso blanko (identifikavimo kodas 00741-A7) eskizo projekto.
8. Dėl Vyriausybės nutarimo „Dėl kovos su antisemitizmu, ksenofobija ar bet kokios kitos formos nesantaikos kurstymu ir žydų gyvenimo puoselėjimo veiksmų plano patvirtinimo“ projekto.
9. Dėl Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. rugsėjo 29 d. nutarimo Nr. 1053 „Dėl Kultūros vertybių registro įsteigimo ir Kultūros vertybių registro nuostatų patvirtinimo“ pripažinimo netekusiu galios“ projekto.
10. Dėl Vyriausybės 1992 m. balandžio 7 d. nutarimo Nr. 256 „Dėl buvusių dvarų sodybų – istorijos ir kultūros paminklų išsaugojimo principų atstatant nuosavybės teises, vykdant privatizavimą ir žemės reformą“ pakeitimo“ projekto.
11. Dėl Vyriausybės nutarimo „Dėl Antrojo pasaulinio karo Sovietų Sąjungos ir kitų šalių, propaguojančių totalitarinius, autoritarinius režimus ir jų ideologiją, karių palaikų perkėlimo, laidojimo vietų paženklavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ projekto.
12. Dėl Vyriausybės nutarimo „Dėl Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“ projekto.
13. Dėl Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės pareigūnų darbo užmokesčio įstatymo Nr. VIII-1904 2 straipsnio ir priedo pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-778(2)“ projekto.
14. Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro (toliau – aplinkos ministras) 2011 m. gruodžio 2 d. įsakymo Nr. D1-933 „Dėl statybos techninio reglamento STR 2.06.04:2014 „Gatvės ir vietinės reikšmės keliai. Bendrieji reikalavimai“ patvirtinimo“ pakeitimo“ projekto.

Paveldo komisijos ekskursija
Seime

15. Dėl aplinkos ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. sausio 6 d. įsakymo Nr. D122 „Dėl Specialiųjų reikalavimų, specialiųjų architektūros reikalavimų, specialiųjų saugomos teritorijos tvarkymo ir apsaugos reikalavimų struktūros ir išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projekto.
16. Dėl aplinkos ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. spalio 27 d. įsakymo Nr. D1-713 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.01.03:2017 „Statinių ir patalpų klasifikavimas“ patvirtinimo“ pakeitimo“ projekto.
17. Dėl aplinkos ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. birželio 30 d. įsakymo Nr. 325 „Dėl STR 2.01.08:2003 „Lauko sąlygomis naudojamos įrangos į aplinką skleidžiamo triukšmo valdymas“ patvirtinimo“ pakeitimo“ projekto.
18. Dėl aplinkos ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. gruodžio 12 d. įsakymo Nr. D1-878 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.05.01:2017 „Statybą leidžiantys dokumentai. Statybos užbaigimas. Nebaigto statinio registravimas ir perleidimas. Statybos sustabdymas. Savavališkos statybos padarinių šalinimas. Statybos pagal neteisėtai išduotą statybą leidžiantį dokumentą padarinių šalinimas“ patvirtinimo“ pakeitimo“ projekto.
19. Dėl kultūros ministro įsakymo „Dėl UNESCO Pasaulio paveldo vietovės Vilniaus istorinio centro valdymo plano patvirtinimo“ projekto.
20. Dėl kultūros ministro įsakymo „Dėl Kauno miesto istorinės dalies, vad. Žaliakalnio 2-ąja (unikalus objekto kodas kultūros vertybių registre 22148), ir jos apsaugos zonos tvarkymo plano rengimo pradžios ir planavimo tikslų“ projekto.
21. Dėl kultūros ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2014 m. birželio 30 d. įsakymo Nr. IV-524 „Dėl nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų (paveldotvarkos) finansavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projekto.

Rašyt. g.	Pavadinimas	Dok. Nr. g.	Reg. data g.	Būseną g.
Kultūras	Dėl statybos projekto derinimo (TAIS Nr. 25-17797) Parengti:	V11-144	2025-12-08	Parengtas
Kultūras	Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymo (TAIS Nr. 25-17953) Parengti:	V11-143	2025-12-08	Parengtas
Švietimas	Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymo / Lietuvos Respublikos Valstybinė kultūros paveldo komisija Parengti:	V11-143	2025-12-08	Parengtas
Kultūras	Dėl Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2024 m. birželio 30 d. įsakymo Nr. IV-524 „Dėl nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų finansavimo biudžeto aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projekto derinimo (TAIS Nr. 25-17478) Parengti:	V11-133	2025-11-25	Parengtas
Kultūras	Dėl Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2023 m. sausio 13 d. įsakymo Nr. IV-135 „Dėl kilnojamųjų kultūros vertybių išsaugojimo darbų finansavimo biudžeto aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projekto derinimo (TAIS Nr. 25-17368) Parengti:	V11-134	2025-11-25	Parengtas
Kultūras	Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl kovos su antisemitizmu, isocidizmu ir bei kitos kitos formos nesentencijos kinstvnu ir žvdu grovimo puoselimo veiksmu plano patvirtinimo“ projekto (TAIS Nr. 25-15813) Parengti:	V11-126	2025-11-05	Parengtas
Kultūras	Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo ir Lietuvos kultūros ministro įsakymo projekto derinimo Parengti:	V11-125	2025-11-04	Parengtas
Kultūras	Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymo projekto derinimo (TAIS Nr. 25-15096) Parengti:	V11-122	2025-10-21	Parengtas
Švietimas	Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymo projekto derinimo (TAIS Nr. 25-15096) / Lietuvos Respublikos Valstybinė kultūros paveldo komisija Parengti:	V11-122	2025-10-21	Parengtas
Kultūras	Dėl Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymo projekto derinimo (TAIS Nr. 25-14788) Parengti:	V11-115	2025-10-09	Parengtas
Kultūras	Dėl Lietuvos Respublikos šiltnaminių kultūros vertybių apsaugos įstatymo Nr. I-1179-4, 5, 151 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projekto derinimo (TAIS Nr. 25-14523) Parengti:	V11-112	2025-10-03	Parengtas

2025 m. Paveldo komisijos teiktų išvadų dalis Teisės aktų informacinėje sistemoje (ekrano nuotrauka)

22. Dėl kultūros ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2023 m. vasario 13 d. įsakymo Nr. ĮV-135 „Dėl kilnojamųjų kultūros vertybių išsaugojimo darbų finansavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projekto.
23. Dėl kultūros ministro įsakymo „Dėl Kultūros vertybių registro informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“ projekto.
24. Dėl kultūros ministro 2005 m. gegužės 11 d. įsakymo Nr. ĮV-205 „Dėl nekilnojamojo kultūros paveldo pažinimo sklaidos ir atgaivinimo projektų rėmimo valstybės biudžeto lėšomis taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ projekto.
25. Dėl kultūros ministro 2009 m. birželio 30 d. įsakymo Nr. ĮV-331 „Dėl kilnojamųjų kultūros vertybių tyrimo, konservavimo ir restauravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projekto.
26. Dėl kultūros ministro 2005 m. birželio 9 d. įsakymo Nr. ĮV-238 „Dėl kompensacijos apskaičiavimo ir išmokėjimo už veiklos apribojimus skelbiamų saugomais nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojams taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ projekto.
27. Dėl kultūros ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2009 m. kovo 5 d. įsakymo Nr. ĮV-125 „Dėl Kilnojamosios kultūros vertybės apsaugos reglamento pildymo ir išdavimo taisyklių patvirtinimo ir kilnojamosios kultūros vertybės apsaugos reglamento formos patvirtinimo“ pakeitimo“ projekto
28. Dėl kultūros ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2014 m. gruodžio 18 d. įsakymo Nr. ĮV-974 „Dėl Kultūros paveldo objektų individualių apsaugos reglamentų rengimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projekto.
29. Dėl kultūros ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2010 m. sausio 5 d. įsakymo Nr. ĮV-2 „Dėl Kilnojamosios kultūros vertybės paso pildymo taisyklių patvirtinimo ir kilnojamosios kultūros vertybės paso formos patvirtinimo“ pakeitimo“ projekto.
30. Dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymo „Dėl žemės ūkio ministro 2008 m. kovo 5 d. įsakymo Nr. 3D-120 „Dėl Tautinio paveldo produktų tarybos personalinės sudėties patvirtinimo“ pakeitimo ir pripažinimo netekusiu galios“ projekto.

Paveldo komisijos ekskursija Seime

3.2. Išvadų teikimas Lietuvos Respublikos Seimui, Lietuvos Respublikos Prezidentui, Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir kitoms institucijoms

Paveldo komisija teikia išvadas vadovaudamasi Paveldo komisijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 2 punktu. Vadovaudamasi juo institucija teikia tik nuomonę, bet nėra priimamas teisės aktas. Institucijoms teikiamas išvadas Paveldo komisija svarsto ir derina posėdžiuose. Jei iškyla skubių klausimų, išvadų derinimas gali vykti el. paštu arba apklausos būdu.

3.2.1. Paveldo komisijos teiktos išvados

Dėl Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo Nr. XIII-2166 59 ir 60 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-703

2025 m. spalio 30 d. Paveldo komisijos posėdyje svarstytas klausimas dėl SŽNSĮ Nr. XIII-2166 59 ir 60 straipsnių pakeitimo. Posėdyje aptartas Kultūros ministerijos parengtas įstatymo pakeitimo projektas ir Seimo Aplinkos apsaugos komiteto parengtas įstatymo pakeitimo projekto lyginamasis variantas. Po šio posėdžio Paveldo komisija pateikė išvadą Vyriausybės kanceliarijai, Seimo Aplinkos apsaugos komitetui, Kultūros komitetui ir Antikorupcijos komisijai, kurioje argumentuotai išdėstė savo poziciją.

Paveldo komisija pabrėžė, kad didelei daliai nacionalinio ir regioninio reikšmingumo kultūros paveldo vietovių, nepaskelbtų valstybės saugomomis, pagal siūlomą naują reglamentavimą nebūtų taikomas SŽNSĮ. Tai sukeltų grėsmę tokių vietovių, turinčių unikalias ar retas urbanistines vertingąsias savybes, integralumui ir autentiškumui, ypač po 2024 m. įsigaliojusių Lietuvos Respublikos statybos įstatymo (toliau – Statybos įstatymas) pakeitimų, leidžiančių vykdyti statybos darbus be atsakingų institucijų pritarimo. Paveldo komisija pritaria Kultūros ministerijos siūlomiems įstatymo pakeitimams, nes jie padėtų užtikrinti veiksmingesnę kultūros paveldo vietovių apsaugą.

Dėl Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano

Paveldo komisija 2025 m. kovo 7 d. neeiliniame posėdyje susipažino su Vyriausybės nutarimo „Dėl Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“ projektu (toliau – Įgyvendinimo plano projektas). Posėdyje buvo įvardintos kultūros paveldo apsaugos probleminės sritys ir siūlymai, kurie pateikti Vyriausybei ir kitoms institucijoms:

1. Paveldo komisija 2023 m. gegužės 26 d. priėmė sprendimą Nr. S-3(6.2.-255) „Dėl Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo, esančio užsienyje, apsaugos politikos“, kuriame nustatė, kad „nėra aiškios Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo užsienyje globos ir išsaugojimo strategijos, institucinės sistemos, atsakomybių pasiskirstymo ir kt. Todėl siūloma iš esmės iš naujo kelti Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo užsienyje klausimą, pradedant nuo valstybės strategijos šiuo klausimu nustatymo“. Siūlyta Įgyvendinimo plano projekte numatyti priemonę, kuri aiškiai nurodytų, kaip bus skatinami Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo užsienyje tyrimai ir kuriama politika, kuri leistų puoselėti kultūrinį dialogą, stiprintų bendro paveldo pažinimą ir įprasminimą su užsienio partneriais.
2. Nuspręsta, kad yra skiriamas nepakankamas dėmesys nekilnojamajam kultūros paveldui, todėl siūloma Įgyvendinimo plano projekte numatyti priemones, kuriomis būtų siekiama gerinti nekilnojamojo kultūros paveldo būklę, skatinant nevyriausybinių organizacijų, privačių iniciatyvų veiklą, fondų steigimą ir mecenavimo tradicijų kūrimą.

Vyriausybės rūmai

Vyriausybės kanceliarijos nuotrauka

3. Paveldo komisija, peržiūrėjusi ir įvertinusi KKVAĮ nuostatas, jose išvelgė nemažai trūkumų, todėl 2022 m. gruodžio 16 d. priėmė sprendimą Nr. S-7(6.2.-253) „Dėl Kilnojimųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo“. Siekiant įstatymų suderinamumo ir efektyvios kultūros paveldo apsaugos, siūloma Įgyvendinimo plano projekte numatyti priemonę, jog būtų parengtas KKVAĮ (nauja redakcija).
4. Paveldo komisija, sukaupusi ilgametę patirtį vertinant ir analizuojant kultūros paveldo apsaugos tendencijas ir esamą kultūros paveldo apsaugos įgyvendinimą, atsižvelgdama į Lietuvos kultūros politikos strategijoje įvardintas gaires ir esamas kultūros paveldo ir švietimo sričių integralumo problemas, 2024 m. lapkričio 29 d. sprendime Nr. S-6(6.2.-263) „Dėl kultūros paveldo ir švietimo sričių integralumo“ konstatavo, kad būtina tobulinti kultūros paveldo apsaugos ir švietimo politikas bei tikslinti šių sričių bendrus prioritetus ir veiklos kryptis. Siūloma Įgyvendinimo plano projekte numatyti priemones, kad į švietimo sritį (mokytojų kvalifikacija, profesinis rengimas, ugdymas, kompetencijų tobulinimas ir kt.) būtų integruoti kultūros paveldo, kaip tarpdalykinės srities, klausimai.
5. Paveldo komisija nuo 2001 m. sistemingai nagrinėja, kaip Lietuvos Respublika, 1992 m. pradžioje prisijungusi prie UNESCO Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos konvencijos (toliau – Pasaulio paveldo konvencija), įgyvendina šiuos tarptautinius įsipareigojimus ir užtikrina Lietuvos paveldo, įtraukto į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą, išsaugojimą ir puoselėjimą. Paveldo komisija priėmė ne vieną sprendimą, kuriame įvardino Pasaulio paveldo konvencijos įgyvendinimo problemas ir pasiūlė būdus, kaip šias problemas spręsti. Apie UNESCO Pasaulio paveldo sąraše esančių objektų apsaugos procesą išvadas pateikė ir Valstybės kontrolė 2024 m. gruodžio 18 d. ataskaitoje Nr. VRE-5 „UNESCO pasaulio paveldo objektų valdymas ir saugojimas“, kurioje nurodė, kad „Lietuvos vertybėms suteikto UNESCO pasaulio paveldo statuso nauda šaliai nėra įvertinta, 4 iš 5 vertybių valdymo sistema dar nėra patvirtinta, stebėseną neatskleidžia vertybių išskirtinės visuotinės vertės būklės“. Paveldo komisija pateikė siūlymą Įgyvendinimo plano projekte numatyti priemonę, kad būtų stiprinamos UNESCO pasaulio paveldo vertybių Lietuvoje valdymo ir stebėsenos sistemos, užtikrinant valstybės tarptautinių įsipareigojimų vykdymą, būtų inicijuojamas UNESCO pasaulio paveldo vertybių Lietuvoje būklės stebėsenos gairių ir poveikio pasaulio paveldo vertinimui kriterijų parengimas.
6. Įgyvendinimo plano projekto 6.3.7, 6.3.8, 6.3.10 ir 1.7.1 punktuose įvardytos priemonės dėl regionų kultūros politikos. Pateiktas siūlymas aiškiai nurodyti kultūros paveldo regionuose svarbą šiose priemonėse.
7. Paveldo komisija 2022 m. gruodžio 16 d. sprendime Nr. S-6(6.2.-252) „Dėl dvarų sodybų apsaugos“ įvardino, kad dvarų sodybos yra nacionalinio tapatumo formavimui svarbi paveldo dalis. Atkreipė dėmesį į dvarų sodybų išsaugojimo ateities kartoms svarbą,

- esančias išskirtines kultūrinės vertes. Pateikė siūlymą Įgyvendinimo plano projekte numatyti priemonę, kad būtų parengtas kultūros paveldo objektų, buvusių dvarų sodybų, kurių vientisumą būtina išsaugoti, sąrašas ir Dvarų paveldo išsaugojimo programa.
8. Atsižvelgdama į tai, kad Aštuonioliktosios Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane numatyta priemonė „2.6.8. efektyvinti materialaus kultūros paveldo apsaugos valdyseną – suformuoti ir įregistruoti Nekilnojamojo turto registre reikšmingiausių piliakalnių, esančių laisvoje valstybinėje žemėje, sklypus“ nėra įgyvendinta, Paveldo komisija pateikė siūlymą šią priemonę tęsti ir įvardinti Įgyvendinimo plano projekte.
 9. Atsižvelgdama į XX amžiaus Lietuvos laisvės kovų tyrimų ir jų sklaidą ir šių kovų įamžinimo 2024–2026 metų veiksmų plane numatytą siekį „ugdyti Lietuvos visuomenės pilietinę savimone ir patriotiškumą, aktualizuoti laisvės kovų paveldą ir visapusiškai plėtoti Programos tyrimų rezultatus Lietuvoje ir už jos ribų“, Paveldo komisija siūlė Įgyvendinimo plano projekte numatyti priemones dėl Lietuvos laisvės kovų paveldo išsaugojimo.

Dėl Neprivatizuotinių buvusių dvarų sodybų sąrašo

Paveldo komisija 2025 m. birželio 27 d. posėdyje svarstė Kultūros ministerijos pateiktą derinti Vyriausybės 1992 m. balandžio 7 d. nutarimo Nr. 256 „Dėl buvusių dvarų sodybų – istorijos ir kultūros paminklų išsaugojimo principų atstatant nuosavybės teises, vykdam privatizavimą ir žemės reformą“ pakeitimo projektą (toliau – Neprivatizuotinių dvarų sodybų nutarimo projektas). Posėdyje buvo teigiamai įvertinta Kultūros ministerijos atlikta neprivatizuotinių buvusių dvarų sodybų koncepcijos peržiūra ir dvarų sodybų atranka, kurios metu buvo įvertinti Vyriausybės 1992 m. balandžio 7 d. nutarimu Nr. 256 „Dėl buvusių dvarų sodybų – istorijos ir kultūros paminklų išsaugojimo principų atstatant nuosavybės teises, vykdam privatizavimą ir žemės reformą“ patvirtinti priedai ir teikiamas tvirtinti vienas Neprivatizuojamų kultūros paveldo objektų – buvusių dvarų sodybų sąrašas (vietoje prieš tai buvusių atskirų sąrašų). Paveldo komisijos posėdyje vyko balsavimas ir šiam Neprivatizuotinių dvarų sodybų nutarimo projektui buvo nepriimta, didžioji dalis Paveldo komisijos narių susilaikė, nes kilo abejonės dėl precedento, Apytalaukio dvaro sodybos išbraukimo iš Neprivatizuojamų kultūros paveldo objektų – buvusių dvarų sodybų sąrašo. Per daugiau nei 20 metų Apytalaukio dvaro sodybos būklė, kai šį objektą valdo Kėdainių r. savivaldybė, ženkliai pablogėjo, nes nesimta priemonių, kad šis dvaras būtų sutvarkytas ir įveiklintas. Nors Apytalaukio dvaro sodyba buvo ne kartą išnuomota, tačiau nepavyko jos

Apytalaukio dvaro sodyba
B. Gailienės nuotrauka

atgaivinti. 2022 m. kilęs gaisras dar labiau suniokojo dvaro rūmus. Kilo klausimų, kodėl rūmai nebuvo prižiūrimi ir saugomi nuo vandalizmo ar kitų neteisėtų veiksmų, kaip reikėtų vertinti dvaro valdytojo atsakomybę. Taip pat kilo klausimas dėl privatizavimo lėšų panaudojimo – kokioms veikloms jos bus panaudotos.

Paveldo komisija dar 2021 m. siūlė peržiūrėti esamą dvarų privatizavimo / neprivatizavimo koncepciją ir įvertinti, ar galima privatizuoti į sąrašą įtrauktus dvarus, jei yra numatytos sąlygos (atliekant dvarų sodybų galimybių studijas), prašant minėtų dvarų išsaugojimą pagrįsti specialiaisiais teritorijų planavimo dokumentais, individualiais apsaugos reglamentais, sutartimis. Apytalaukio dvaro sodybos atveju galimybių studija nėra parengta.

Tokie atvejai, kai kultūros paveldo objektai neprižiūrimi, o vėliau dėl blogos būklės parduodami žemesne kaina, yra blogas pavyzdys, kuriuo gali būti naudojamas norint pagrįsti panašius įvykius, t. y. neprižiūrimo objekto vertei sumažėjus jis parduodamas pigiau. Reikia atkreipti dėmesį, kad turi būti labai aiški ir skaidri išbraukimo iš Neprivatizuojamų kultūros paveldo objektų – buvusių dvarų sodybų sąrašo procedūra ir vėlesni objekto privatizavimo bei įveiklinimo procesai. Kaip parodė Sapiegų rūmų Vilniuje neprivatizavimo situacija (2005 m. buvo bandyta rūmus privatizuoti, tačiau visuomenė prieštaravo ir šios idėjos atsisakyta), nebūtina objektą parduoti, kad būtų tinkamai juo pasirūpinta ir jis būtų įveiklintas.

Klausimas dėl Neprivatizuojamų kultūros paveldo objektų – buvusių dvarų sodybų sąrašo atnaujinimo nėra išspręstas.

Burbiškio dvaro sodyba
Radviliškio r.

Dėl kovos su antisemitizmu, ksenofobija ar bet kokios kitos formos nesantaikos kurstymu ir žydų gyvenimo puoselėjimo veiksmų plano

Paveldo komisija 2025 m. spalio 30 d. posėdyje susipažino su Vyriausybės nutarimo „Dėl kovos su antisemitizmu, ksenofobija ar bet kokios kitos formos nesantaikos kurstymu ir žydų gyvenimo puoselėjimo veiksmų plano patvirtinimo“ projektu (toliau – Kovos su nesantaika veiksmų plano projektas) ir su Vyriausybės kanceliarijos atstove aptarė Paveldo komisijos dalyvavimą įgyvendinant planą. Posėdyje buvo nutarta siūlyti Kovos su nesantaika veiksmų plano projekto 2.8. veiksme numatytą rezultato formuluotę pakeisti taip: „Atnaujinti duomenys apie Lietuvai reikšmingą kultūros paveldą užsienyje, susijusį su Lietuvos žydų veikla, duomenų bazėje „U-PAVELDAS“, jeigu einamaisiais metais tokie duomenys buvo gauti“.

Svarstant Kovos su nesantaika veiksmų plano projektą buvo akcentuota, kad informaciją apie Lietuvai reikšmingus kultūros paveldo objektus, esančius užsienyje, gali teikti visi norintys. Šiuo klausimu galima kreiptis į Paveldo komisiją el. paštu arba užpildyti siūlymų papildyti U-PAVELDO duomenų bazę algoritmo lentelę. Paveldo komisija įvertintų pateiktą informaciją apie objektą ir, jeigu objektas atitiktų Lietuvai reikšmingo nekilnojamojo kultūros paveldo, esančio užsienyje, atpažinimo principus ir kriterijus, informacija apie jį būtų skelbiama minėtoje duomenų bazėje. Nurodyta, kad numatant veiksmus Kovos su nesantaika veiksmų plano projekte, turėtų būti sukurti ir instrumentai šių veiksmų vykdymui finansuoti arba atsižvelgiama skiriant lėšas institucijoms jų funkcijų įgyvendinimui.

Dėl Antrojo pasaulinio karo Sovietų Sąjungos ir kitų šalių, propaguojančių totalitarinius, autoritarinius režimus ir jų ideologiją, karių palaikų perkėlimo, laidojimo vietų paženklinimo tvarkos aprašo

Paveldo komisija, susipažinusi su teikiamu derinti Vyriausybės nutarimo „Dėl Antrojo pasaulinio karo Sovietų Sąjungos ir kitų šalių, propaguojančių totalitarinius, autoritarinius režimus ir jų ideologiją, karių palaikų perkėlimo, laidojimo vietų paženklinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ projektu (toliau – Paženklinimo tvarkos aprašo projektas) teikė pastabas. Nurodė, kad skiltis „I. Sprendžiama problema“ yra prieštaringa skilčiai „II. Siūlomos priemonės“. Siūloma Paženklinimo tvarkos aprašo projekto 2.2 punkte atsisakyti sąvokos „kapavietė“, nes pagal Lietuvos Respublikos žmonių palaikų laidojimo įstatymo 2 straipsnio 3 punktą „kapavietė – nustatytas ribas turintis žemės plotas kapinėse, skirtas kapui, rūšiui, kolumbariumui ar kitai laidojimo vietai, kur bus laidojami žmogaus palaikai, taip pat ir balzamuoti ar kremuoti“. Kadangi Paženklinimo tvarkos aprašo projekto 2.2 punkte jau vartojama sąvoka „laidojimo vieta“, todėl atskirai kapavietės įvardinti nebereikia. Taip pat siūloma atsisakyti Paženklinimo tvarkos aprašo projekto 10 punkto, nes vadovaujantis Kapinių tvarkymo [taisyklių](#) 6 punktu, neveikiančiose kapinėse nauji laidojimai nėra galimi. Paženklinimo tvarkos aprašo projekto 10 punkte įvardinta, kad

nerekomenduojama perkelti karių palaikų į istorines kapines, tačiau nedraudžiama to atlikti. Paveldo komisija nurodė, kad perkeliant karių palaikus į istorines kapines, registruotas Kultūros vertybių registre, gali būti pažeistos šių kapinių vertingosios savybės. Taip pat įvardino, kad Paženklavimo tvarkos aprašo projekte minimų karių palaikų perkėlimo problema yra didesnė, nes šiose laidojimo vietose yra palaidoti ne tik „karių palaikai“ (ne tik Antrojo pasaulinio karo laikotarpio), o ir Lietuvos partizanų nužudyti asmenys (sovietiniai kolaborantai), sovietiniai partizanai. Yra atvejų, kai yra palaidoti ir XX a. antroje pusėje įvairių įvykių metu žuvę kariai, pavyzdžiui Afganistane žuvę kariai. Tad iš Antrojo pasaulinio karo Sovietų Sąjungos karių palaidojimo vietos iškėlus karių palaikus, neaišku, koks likimas laukia minėtų kitų, ne karių palaikų. Taip pat lieka neišspręstas klausimas dėl pačios laidojimo vietos.

Antrojo pasaulinio karo pirmąją
dieną žuvusių karių, kovojusių
Vokietijos pusėje, kapaviečių
tyrimai (prie Nemirsetos)
Dr. L. Kvizikevičiaus nuotrauka

Dėl naujo pavyzdžio paso blanko eskizo

Paveldo komisijos pirmininkė buvo pakviesta dalyvauti Migracijos departamento posėdyje, kuriame buvo svarstomas reikšmingų valstybės raidai istorinių įvykių, kurie galėtų būti pateikiami atnaujintame paso blanke, sąrašas. Paveldo komisija 2025 m. balandžio 25 d. posėdyje susipažino su pateiktu reikšmingų valstybės raidai istorinių įvykių sąrašu ir atkreipė dėmesį, kad paso blanko puslapiuose daugiausia siūloma vaizduoti įvykius, susijusius tik su valstybės istorijos faktais. Atsižvelgiant į šiandienos pasaulinius įvykius ir tendencijas, svarbu suprasti, kad nacionalinę identitetą ir valstybės įvaizdį formuoja ne tik konkretūs politiniai įvykiai, bet ir ilgalaikiai kultūriniai ir socialiniai reiškiniai. Paveldo komisija nurodė, kad naujo paso blanke turėtų būti pavaizduoti tokie vaizdai, kurie pasaulyje atpažįstami ir / ar pripažinti. Tai yra UNESCO Pasaulio paveldo sąraše Lietuvą reprezentuojantys materialūs ir nematerialūs objektai: Vilniaus istorinis centras, Kuršių nerija, Kernavės archeologinė vietovė, Struvės geodezinio lanko punktai, Modernistinis Kaunas, Kryždirbystė ir kryžių simbolika Lietuvoje, Dainų ir šokių švenčių tradicija Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje, Lietuvių polifoninės dainos „Sutartinės“, Šiaudinių sodų tradicija Lietuvoje. Atkreiptas dėmesys, kad būtina įtraukti Lituania skrydį per Atlantą bei M. K. Čiurlionio kūrybinę veiklą. Buvo prašoma įvertinti Paveldo komisijos siūlymus sudarytoje darbo grupėje ir po diskusijų nuspręsti, kokie įvykiai ir reiškiniai galėtų būti pavaizduoti naujo pavyzdžio paso blanke.

Į Paveldo komisijos siūlymus nebuvo atsižvelgta ir parengtas naujas Lietuvos Respublikos paso blanko eskizas, kurio derinimo procese Paveldo komisija privalo dalyvauti vadovaudamasi Lietuvos Respublikos saugiuųjų dokumentų ir saugiuųjų dokumentų blankų gamybos įstatymo 11 straipsniu.

Paveldo komisija šį klausimą svarstė 2025 m. gruodžio 10 d. posėdyje, kuriame nutarta nederinti naujo Lietuvos Respublikos paso blanko eskizo. Institucija nurodė konkrečias pastabas dėl Lietuvos Respublikos paso blanko eskize esančių vaizdų (didelė vizualinė tarša, nėra aišku, ką šiais vaizdais siekiama atskleisti, vaizdas perkrautas perteklinėmis detalėmis, nėra loginio ryšio tarp Kauno miesto ir įstojimo į NATO bei Europos Sąjungą). Paveldo komisija, būdama ekspertė ir patarėja valstybinės kultūros paveldo apsaugos politikos, jos įgyvendinimo, vertinimo ir tobulinimo klausimais, turi teisę pasakyti savo nuomonę ir kitais klausimais, susijusiais su kultūros paveldo apsauga. Buvo atkreiptas dėmesys, kad architektūros objektų tinkamas parinkimas nėra įmanomas nematant bendros dokumento rengimo koncepcijos – architektūriniai elementai ir koncepcija yra susiję. Paveldas nėra vien tik nekilnojamas kultūros paveldas, bet ir kilnojamas bei nematerialusis, todėl kultūros paveldas Lietuvos Respublikos paso blanko eskize turėtų būti vertinamas kompleksškai. Parengtame eskize dominuoja politinis ir militaristinis dėmuo, tačiau neatsispindi kultūrinis ir regioninis aspektai. Trūksta architektūros, kaip kultūrinį progresą liudijančio elemento, raiškos. Nurodyta, kad Paveldo komisija inicijuos

Lietuvos Respublikos
pasas

Lietuvos Respublikos saugijų dokumentų ir saugijų dokumentų blankų gamybos įstatymo 11 straipsnio pakeitimą, nes jame netinkamai atskleista kultūros paveldo samprata – išskiriamas derinančių institucijų sąrašas, pateikiamos tik tam tikros kultūros paveldo rūšys. Taip pat neaišku, koku pagrindu Paveldo komisija šiame įstatymo straipsnyje įvardyta kaip saugiojo dokumento ar saugiojo dokumento blanko eskizo projektą derinanti institucija ir kodėl tik dėl vienos, labai siauros kultūros paveldo rūšies – architektūros paminklų atvaizdų.

Dėl archeologijos problemų

Rengiantis 2024 m. lapkričio 13 d. Paveldo komisijos darbo grupės posėdžiui darbo grupės nariai dr. L. Kvizikevičius ir A. Žilinskaitė išskyrė, jų manymu, aktualiausias archeologijos problemas. Buvo nurodyta, kad siekdama išsiaiškinti problemas, darbo grupės narė A. Žilinskaitė kreipėsi į Lietuvos archeologijos draugijos tarybą ir prašė identifikuoti svarbiausias srities aktualijas, o gavusi atsakymą, pateikė jį darbo grupei.

Darbo grupės posėdžio metu buvo aptarta ir apibendrinta surinkta informacija, išskirtos aktualiausios probleminės sritys. Identifikuotos trys pagrindinės teminės sritys: administravimo ir reguliavimo iššūkiai; aspektai, susiję su Lietuvos policijos veikla; grėsmės ir perspektyvos.

Dubingių piliavietės
archeologinės liekanos

Darbo grupės posėdžio metu buvo suformuluotas tolimesnių veiksmų algoritmas ir nustatyti veiklos prioritetai. Nutarta, kad pirmiausia reikėtų parengti raštą Lietuvos policijos generaliniam komisarui / Policijos departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – Policijos departamentas), informuoti apie aktualias archeologinio paveldo apsaugos problemas: nepakankamas metalo iešiklių naudojimo nesaugomose teritorijose teisinis reglamentavimas; archeologinių objektų niokojimas ir neteisėtas kasinėjimas bei rastų kilnojamųjų kultūros vertybių pasisavinimas ir pardavimas; taip pat – iššūkiai, kylantys vykstant ikiteisminiams tyrimams, kai aptinkami žmonių palaikai. Atsižvelgdama į įvardintas problemas, Paveldo komisija 2025 m. kovo 19 d. raštu Nr. V11-36 kreipėsi į Lietuvos policijos generalinį komisarą / Policijos departamentą ir pasiūlė stiprinti policijos pareigūnų švietimą ir informavimą šioje srityje. Pabrėžta, kad svarbu organizuoti tikslines švietimo ir informavimo veiklas, skirtas policijos pareigūnams, kad būtų skatinamas kultūros paveldo apsaugos svarbos suvokimas ir atsakomybė už jo išsaugojimą. Taip pat buvo siūloma organizuoti policijos tyrėjams kursus, praktinius seminarus, kuriuose jiems būtų suteiktos žinios, nurodytos priemonės ir metodikos, kurios leistų profesionaliai atlikti pirminę ikiteisminio tyrimo procedūrą, susijusią su skeletuotų palaikų atidengimu, iškėlimu, fiksacija, pirmine radimvietės aplinkos patikra. Pateiktas siūlymas apsvaistyti galimą glaudesnę policijos ir profesionalų (archeologų, antropologų) bendradarbiavimą, siūlomos dalyvavimo apžiūrint pirminę skeletuotų palaikų aptikimo vietą iki palaikų iškėlimo ar / ir dalyvavimo ikiteisminio tyrimo pirminėje procedūroje (skeletuotų palaikų aptikimo atvejais) galimybės.

Policijos departamentas 2025 m. balandžio 7 d. raštu Nr. 5-S-11938 pasiūlė, kad Paveldo komisija ir (ar) Kultūros paveldo departamentas galėtų inicijuoti reikiamus teisės aktų pakeitimus ir nurodė, kad esant poreikiui yra pasirengę dalyvauti jų derinimo procese. Policijos departamentas pritarė, kad būtini pareigūnų mokymai (švietimas), siekiant skatinti kultūros paveldo apsaugos svarbos suvokimą ir atsakomybę už jo išsaugojimą, ir būtų dėkingas, jeigu Paveldo komisija pasidalintų arba parengtų reikiamą metodinę medžiagą.

Paveldo komisija, siekdama nustatyti galimus probleminius Lietuvos policijos vykdomų aptiktų palaikų ikiteisminių tyrimų praktikos aspektus, ypač tuos, kurie susiję su archeologinės ir istorinės palaikų kilmės nustatymu, tinkamu jų identifikavimu, dokumentavimu bei tolimesniais veiksmais, vykdomais su radiniais, 2025 m. birželio 19 d. raštu Nr. V11-78 (6.3E.) kreipėsi į Valstybinę teismo medicinos tarnybą. Buvo tikimasi, kad Valstybinės teismo medicinos tarnybos pateikta informacija padės išsamiai įvertinti esamą praktiką bei nustatyti galimus aspektus, kuriuos reikėtų tobulinti, bendradarbiaujant teisėsaugos, teismo medicinos ir kultūros paveldo apsaugos institucijoms. Valstybinė teismo medicinos tarnyba 2025 m. lapkričio 19 d. raštu Nr. (1.9 Mr)SD-852 pateikė informaciją, kurios buvo prašoma.

Paveldo komisija 2025 m. birželio 27 d. posėdyje, kuriame dalyvavo ir Kultūros ministerijos, Kultūros paveldo departamento bei Policijos departamento atstovai, svarstė archeologijos problemų klausimą. Svarstymo metu buvo aptarta problema, susijusi su nepakankamu paveldosaugos institucijų informavimu apie atsitiktinai rastus skeletuotus palaikus. Kultūros paveldo departamento atstovai atkreipė dėmesį, kad šiuo metu galiojantys teisės aktai nenumato operatyvaus ir tiesioginio Kultūros paveldo departamento ir Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro informavimo apie skeletuotų palaikų aptikimą ir tolesnius veiksmus su jais. Posėdžio metu buvo išsakyta poreikis keisti šias procedūras reglamentuojančius teisės aktus. Buvo nutarta prašyti Kultūros paveldo departamento parengti teisės aktų pataisų pasiūlymus ir pateikti juos atsakingoms institucijoms bei parengti metodinę medžiagą arba mokymus policijos pareigūnams, siekiant užtikrinti tinkamus jų veiksmus aptikus archeologinius radinius, taip pat ir skeletuotus palaikus.

Dėl Lietuvos laisvės kovotojų istorinės atminties išsaugojimo

Paveldo komisija, siekdama užtikrinti istoriškai reikšmingų vietų – Lietuvos laisvės kovotojų bunkerių – išsaugojimą, atliko tyrimą, kuriuo siekė nustatyti ir įvertinti šių objektų apskaitos, apsaugos bei įveiklinimo situaciją ir problemas, įvertinti jų teisinį statusą. Siekdama išanalizuoti esamą būklę ir pateikti rekomendacijas dėl tokių objektų apsaugos, priežiūros bei viešinimo politikos, Paveldo komisija 2025 m. gegužės 23 d. raštais kreipėsi į įvairias suinteresuotas institucijas, prašant jų pateikti reikiamą informaciją. Kreiptasi į visas Lietuvos savivaldybes, Kultūros paveldo departamentą ir Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrą. Surinkta informacija padėjo įvertinti esamą situaciją nacionaliniu mastu ir prisidėjo priimant tolesnius sprendimus, siekiant išsaugoti šią svarbią Lietuvos istorinės atminties dalį. Gavus visų savivaldybių atsakymus, surinkta medžiaga bus pateikta Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrui, kuris galėtų sudaryti išsamų Lietuvos laisvės kovotojų bunkerių sąvadą.

Paveldo komisijos 2025 m. birželio 27 d. posėdyje, kuriame dalyvavo Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro, Kultūros paveldo departamento atstovai bei Seimo Laisvės kovų ir valstybės istorinės atminties komisijos pirmininkas Darius Jakavičius, buvo aptarta problema, susijusi su nepakankama Lietuvos laisvės kovotojų bunkerių ir slėptuvių apskaita ir inventorizacija. Buvo akcentuota Lietuvos laisvės kovotojų bunkerių inventorizacijos, jų sąrašų sudarymo svarba ir, atsižvelgiant į potencialų bunkerių kiekį, šių objektų prioritetizavimo pagal reikšmę būtinybė. Įvardinta, kad Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras turėtų koordinuoti ir sudaryti visos Lietuvos laisvės kovotojų bunkerių sąvadą ir žemėlapių tarnybiniam naudojimui. Nutarta kreiptis į šį centrą dėl Lietuvos laisvės kovotojų bunkerių sąvado sudarymo. Be to, numatyta aptarti šį klausimą Paveldo komisijos darbo grupėje ir rengti Paveldo komisijos sprendimo projektą.

2025 m. spalio 29 d. Paveldo komisijos darbo grupės posėdžio metu buvo aptartas rengiamas Paveldo komisijos sprendimas ir paskirti už jo parengimą atsakingi asmenys. Nutarta, kad, kai Paveldo komisija priims sprendimą, bus inicijuotas tarpinstitucinis pasitarimas su Aplinkos ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimų centro ir kitų atsakingų institucijų atstovais.

Bunkerio vaizdas iš oro. Laisvės kovotojo Benedikto Labėno, slapyvardžiu Kariūnas, žūties vieta Kalesninkų miške. 1949 m. kovo 7 d. šioje vietoje bunkeryje miegantį B. Labėną nušovė poetas K. Kubilinskas

E. Aranausko nuotrauka

Laisvės kovotojo Kazimiero Pyplio, slapyvardžiu Mažytis, ir kitų kovotojų žūties vietos Kalesninkų miške bendras vaizdas.

1949 m. rugsėjo 23 d. jie žuvo kovoje su NKVD

Dr. L. Kvizikevičiaus nuotrauka

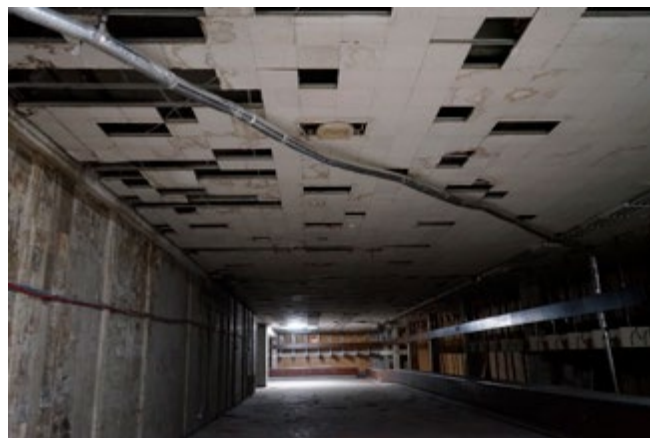
Dėl Vilniaus koncertų ir sporto rūmų

2025 m. Paveldo komisija reiškė gilų susirūpinimą dėl išskirtinės istorinės ir architektūrinės vertės statinio – Vilniaus koncertų ir sporto rūmų prastos būklės. Tai yra vienas reikšmingiausių XX a. antrosios pusės Lietuvos architektūros pavyzdžių, pasižymintis išskirtine brutalistinės estetikos, taikomojo meno ir inžinerinių sprendimų sinteze. Unikali vantinė salės perdangos konstrukcija buvo laikoma viena pažangiausių visoje Sovietų Sąjungoje. Be architektūrinės ir techninės vertės, pastatas įgijo ir reikšmingą simbolinę svarbą – jis tapo nepriklausomybės atgavimo istorijos liudinininku: 1988 m. čia vyko Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio steigiamasis suvažiavimas, o 1991 m. visuomenė atsiveikino su pastate pašarvotais Lietuvos laisvės kovotojais.

2025 m. gegužės 16 d. Paveldo komisija vyko apžiūrėti Vilniaus koncertų ir sporto rūmų. Apžiūrint pastatą dalyvavo Kultūros paveldo departamento, Vilniaus m. savivaldybės administracijos ir rūmų valdytojo – VĮ Turto banko – atstovai. Apžiūros metu paaiškėjo, kad rūmams kyla nuolatinė grėsmė tiek dėl gamtinių sąlygų, tiek dėl periodiškai neteisėtai, statinį žalojančios veiklos – pastatas nyksta nenaudojamas dėl sudėtingos priežiūros ir vandalizmo aktų.

Pastato pagrindinių dalių (stogo, pamatų) būklė dėl gamtinių, mechaninių, termininių, cheminių ir kito poveikio ne visai atitinka esminius statinio reikalavimus, numatytus statybos techniniame [reglamente](#) STR 2.01.01(1):2005 „Esminis statinio reikalavimas „Mechaninis atsparumas ir pastovumas“, rūmų sienų dangą veikia aktyvus irimo procesas.

Vilniaus koncertų ir
sporto rūmai

VĮ Turto banko duomenimis, nuo 2021 m. sausio mėn. iki 2025 m. balandžio mėn. Vilniaus koncertų ir sporto rūmų išlaikymui, priežiūrai ir apsaugai išleista apie 734 tūkst. eurų. 2024 m. rudenį dėl neteisėtos, statinį žalojančios jaunuolių veiklos, patirta nuostolių už ~17 tūkst. eurų. Nurodyta, kad neteisėta, statinį žalojanti veikla yra nuolat pasikartojantis reiškinys, o ikiteisminiai tyrimai dėl neteisėtų veiksmų nutraukiami nenustačius kaltininkų.

Paveldo komisija, vertindama šio objekto istorinę, architektūrinę, kultūrinę ir memorialinę vertes, taip pat pritardama ir Lietuvos architektų bendruomenei, prašė aukščiausių valstybės valdžios institucijų neatidėliotinai spręsti Vilniaus koncertų ir sporto rūmų išsaugojimo ir įveiklinimo klausimą. Paveldo komisija rekomendavo Vilniaus koncertų ir sporto rūmus paskelbti nacionalinės reikšmės valstybės saugomu kultūros paveldo objektu; derinti dvi galimas Vilniaus koncertų ir sporto rūmų įveiklinimo funkcijas: pirminę – renginių organizavimo ir memorialo (žydu), kad skirtingi istorijos sluoksniai harmoningai egzistuos šioje svarbioje Vilniaus miesto teritorijoje, įprasmindami visų bendruomenių lūkesčius; imtis skubių veiksmų dėl rūmų išsaugojimo ir įveiklinimo, nes pastato priežiūros ir apsaugos kaštai yra labai dideli, nesuteikiantys ekonominės naudos, o svarbiausia – neeksploatuojami Vilniaus koncertų ir sporto rūmai nyksta.

Dėl Architektūrinių konkursų Vilniaus mieste tvarkos projekto

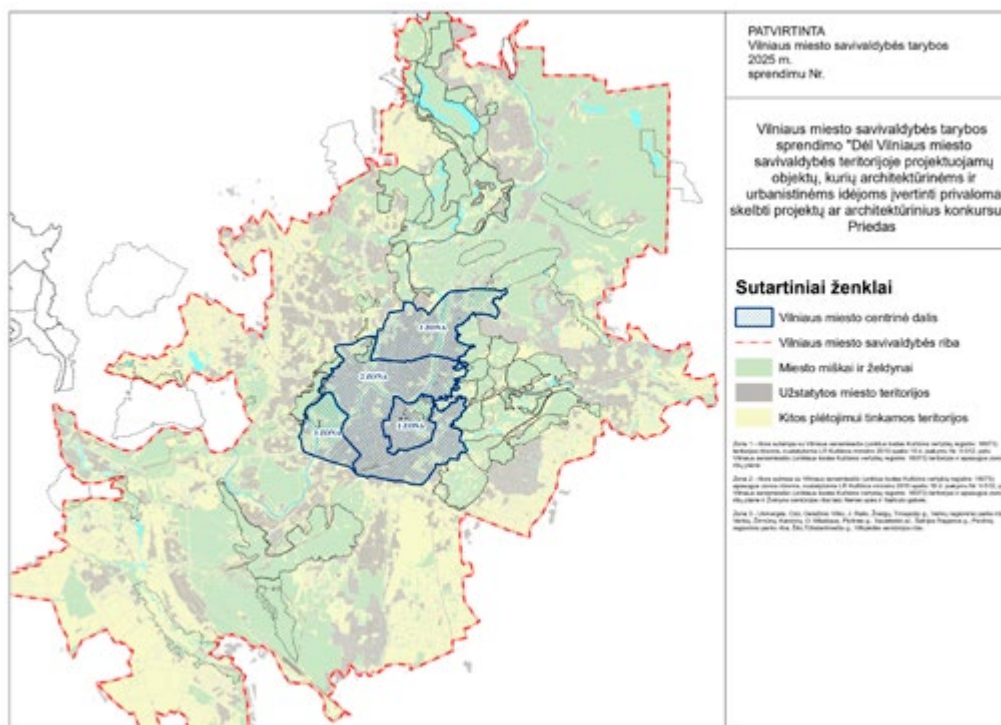
Paveldo komisija, vykdydama įstatymu jai pavestas funkcijas – svarstyti visuomenės keliamus klausimus dėl kultūros paveldo apsaugos bei analizuoti ir vertinti šios srities tendencijas ir problemas – susipažino su Vilniaus m. savivaldybės tarybos sprendimo „Dėl Vilniaus miesto savivaldybės teritorijoje projektuojamų objektų, kurių architektūrinėms ir urbanistinėms idėjoms įvertinti privaloma skelbti konkursus“ projektu (toliau – Konkursų projektas). Šis klausimas buvo svarstytas Paveldo komisijos posėdyje, kurio metu sudaryta darbo grupė, vėliau surengtas susitikimas su vyriausiąja miesto architektė, Paveldo komisijos atstovai taip pat dalyvavo Vilniaus regioninės architektūros tarybos posėdyje.

Paveldo komisija pabrėžė, kad Konkursų projekte ypatingą dėmesį reikėtų skirti Vilniaus senamiesčiui ir į Kultūros vertybių registrą įtrauktiems jo priemiesčiams, kuriuose būtinas griežtesnis naujos statybos ir rekonstravimo reglamentavimas. Konkursų projekte siūlomą detalesnį Vilniaus centrinės dalies detalųjį zonavimą Paveldo komisija įvertino kaip tikslingą priemonę, galinčią padėti suderinti paveldo apsaugos principus ir tvarią miesto plėtrą.

Paveldo komisija siūlė Vilniaus senamiestyje rekonstruojamų statinių, kuriems pagal Konkursų projektą būtų privaloma skelbti konkursą, ribą sumažinti iki 20 proc. (vietoje numatytos 50 proc.) arba išskirti zonas, kuriose konkursas būtų privalomas visais rekonstravimo atvejais, nepriklausomai nuo tūrio pokyčių, taip pat siūlė apsvaistinti papildomų kriterijų taikymą.

Paveldo komisijos pirmininkė
doc. dr. Vaidutė Ščiglienė ir
Vilniaus m. savivaldybės vyr.
architektė Laura Kairienė

Tačiau atsižvelgta į Paveldo komisijos siūlymą Vilniaus miesto dalies, vadinamos Lazdynais (u.k. 16079), teritoriją įtraukti į griežtesnio reguliavimo II zoną (vietoje anksčiau numatytos III zonos).

Paveldo komisija atkreipė dėmesį, kad Konkursų projektų atsisakyta anksčiau galiojusios nuostatos, pagal kurią sprendimas nebuvo taikomas objektams, turintiems teigiamą Lietuvos architektų sąjungos Architektūros–urbanistikos ekspertų tarybos ar Lietuvos architektų rūmų Vilniaus regioninės architektūros tarybos vertinimo išvadą. Paveldo komisijos nuomone, ši išimtis, numatyta tik pavieniams atvejams, praktikoje pradėta taikyti sistemiškai, o ekspertinio vertinimo pasirinkimas vietoje architektūrinio konkurso vertintinas kaip rizikinga praktika, sudaranti prielaidas atsirasti šališkumui. Paveldo komisija akcentavo, kad architektūrinių ir urbanistinių idėjų konkursai yra demokratiškas ir efektyvus būdas užtikrinti aukštesnę architektūros kokybę.

Dėl Vilniaus miesto „Architektūrinės kalvos“ dešiniajame Nerio krante tūrinio–erdvinio formavimo gairių

2025 m. balandžio mėn. Paveldo komisijos posėdyje buvo svarstomas klausimas dėl Vilniaus miesto „Architektūrinės kalvos“ dešiniajame Nerio krante. Sudaryta darbo grupė išanalizavo Vilniaus miesto „Architektūrinės kalvos“ dešiniajame Nerio krante tūrinio–erdvinio formavimo gaires (toliau – Gairės), kurias parengė UAB „ID Vilnius“ Teritorijų planavimo ir tvarios aplinkos skyrius bei Vilniaus Gedimino technikos universiteto Urbanistikos katedros Urbanistinės analizės laboratorija.

Paveldo komisija atkreipė dėmesį, kad 2025 m. patvirtintame UNESCO Pasaulio paveldo vietovės – Vilniaus istorinio centro – valdymo plane yra nuostata, jog „Architektūrinės kalvos“ plėtra mažina senamiesčio matomumą iš pagrindinių įvažiavimo traktų ir neigiamai veikia miesto siluetą bei vizualinį integralumą, todėl būtinas griežtesnis aukštybinės statybos reguliavimas.

Vilniaus miesto
„Architektūrinė kalva“

Vilniaus m. savivaldybės nuotrauka

Paveldo komisija pritarė Vilniaus m. savivaldybės sprendimui ir pabrėžė, kad 2009–2010 m. Vilniaus m. savivaldybės tarybos sprendimais patvirtintų „Architektūrinės kalvos“ formavimą reglamentuojančių dokumentų papildymas ir susisteminimas Gairėmis yra pagrįstas, aktualus ir strategiškai reikšmingas. Nurodė, kad Gairės galėtų tapti reikšmingu metodiniu ir praktiniu įrankiu, padėsiančiu nuosekliai užbaigti „Architektūrinės kalvos“ formavimą.

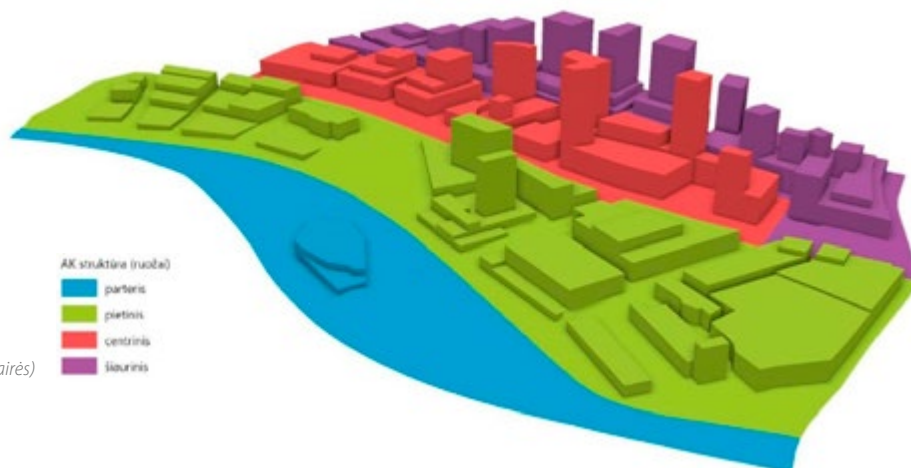
Paveldo komisija teigė, kad atliekant „Architektūrinės kalvos“ vizualinio poveikio Vilniaus miestovaizdžiui vertinimą būtų tikslinga taikyti kitus svarbius kompozicinius aspektus: kam-pinių dydžių analize paremtas dominantes ir akcentus, ritmą, kitus vizualinės struktūros elementus, taip pat atsižvelgti į konkrečios vietos identitetą ir galimą išskirtinumą. Nurodė, kad šiuolaikinių GIS įrankių ir žemės paviršiaus skenavimo duomenų taikymas sudarytų galimybes teorija paremtus modelius patikrinti ir adaptuoti konkrečiai Vilniaus miesto vietai, taip pat padidinti Gairių prieduose pateikto „Architektūrinės kalvos“ vizualinių pasekmių vertinimo tikslumą. Analizuojant „Architektūrinės kalvos“ matomumą ir poveikį iš visų Vilniaus senamiesčio vietų, kuriose ji yra matoma (o ne iš 36 atrinktų reikšmingų apžvalgos vietų) ir pasitelkiant žemės paviršiaus skenavimo modelį, GIS technologijas ir tam tikrus matomumo analizės įrankius rezultatai būtų tikslesni, be to, galimai subjektyvus, paklaidos galimybę paliekantis ekspertinis vertinimas būtų pakeistas objektyviais skaitiniais rodikliais.

Taip pat atkreiptas dėmesys, kad Gairėse vertinami tik tūriai, neanalizuojamos formos ir spalviniai aspektai, nors jie gali turėti reikšmingą įtaką vizualiniam poveikiui.

Paveldo komisija pritarė Gairėse pateiktai rekomendacijai steigti aukštybinės statybos procesus Vilniaus mieste koordinuojančią ekspertų grupę, į jos sudėtį įtraukiant nekilnojamojo kultūros paveldo specialistus. Kartu palaikomas siūlymas numatyti pareigą vykdant projektavimo darbus šioje teritorijoje kartu su projekciniais sprendiniais teikti projekto atitikties Gairėse apibrėžtoms „Architektūrinės kalvos“ formavimo nuostatoms ataskaitą, kurios sudėtine dalimi būtų išsamus objekto vizualinių pasekmių vertinimas ir kurį rengiant dalyvautų nekilnojamojo kultūros paveldo ekspertai.

„Architektūrinės kalvos“ teritorijos
struktūrinis modelis

(šaltinis: Vilniaus miesto „Architektūrinės kalvos“
dešiniajame Neries krante tūrinio – erdvinio formavimo gairės)

Dėl Ukmergės piliakalnio

Paveldo komisija, susipažinusi su Ukmergės r. savivaldybės administracijos Architektūros ir teritorijų planavimo skyriaus kreipimusi, kuriame buvo išreikštas susirūpinimas dėl Ukmergės piliakalnio šiauriniame šlaite besiformuojančių nuošliaužų, keliančių pavojų piliakalnio struktūrai ir lankytojų saugumui, priminė, kad 2017 m. birželio 26 d. išvažiuojamojo posėdžio metu Paveldo komisija apžiūrėjo Ukmergės piliakalnį ir nurodė, kad Ukmergės piliakalnio pritaikymo lankymui projekto metu objekte įrengtos konstrukcijos atrodo ne tinkamos, o posėdyje dalyvavusių Seimo ir Paveldo komisijos narių diskusijų metu nutarta, kad vykdomi statybos darbai Ukmergės piliakalnio teritorijoje galimai žaloja valstybės saugomą kultūros paveldo objektą ir daro neigiamą įtaką Ukmergės senamiesčio – valstybės saugomos kultūros paveldo vietovės – aplinkai. Apie tai 2017 m. liepos 11 d. raštu Nr. V11-204(1.12) „Dėl Europos Sąjungos fondų investicijų lėšomis finansuojamų statybos darbų kultūros paveldo objekte“ buvo informuota Ukmergės r. savivaldybė.

2019 m. pradžioje, įvykus Ukmergės piliakalnio nuošliaužai, Paveldo komisija įvertino didesnės grėsmės ir piliakalnio griūties tikimybę, siūlė Vidaus reikalų ministerijai, Centrinei projektų valdymo agentūrai ir Ukmergės r. savivaldybei organizuoti kompetentingų specialistų pasitarimą, į jį pakviesti Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos atstovą ir spręsti, kokių būtinų priemonių reikia imtis avarinei būklei likviduoti. Paveldo komisija 2019 m. kovo 21 d. tikrino Ukmergės piliakalnio būklę ir informavo suinteresuotas institucijas, kad, Paveldo komisijos nuomone, piliakalnio būklė nėra patenkinama, nes jo šlaite atsirado įtrūkimai. Buvo pabrėžta būtinybė, kad, siekiant išsaugoti piliakalnį bei išvengti galimos griūties, jo būklę įvertintų ne archeologai, o Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos specialistai, kurie pateiktų išvada ir jomis remiantis būtų pasirinktos galimos avarijos grėsmės pašalinimo priemonės.

Atsižvelgdama į išdėstytas aplinkybes, 2025 m. Paveldo komisija dar kartą pabrėžė būtinybę skubiai imtis kompleksinių veiksmų, kad būtų stabilizuotas Ukmergės piliakalnio šlaitas, siekiant išvengti galimos jo griūties, užtikrinti lankytojų saugumą bei išsaugoti šį valstybei reikšmingą kultūros paveldo objektą. Rekomendavo Ukmergės r. savivaldybei kuo skubiau inicijuoti tarpžinybinį pasitarimą, įtraukti Lietuvos archeologijos draugijos, Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos, Kultūros paveldo departamento bei kitų suinteresuotų institucijų atstovus. Pasitarimo metu siūlyta aptarti galimus avarinės būklės likvidavimo variantus, atsižvelgiant į ekspertinius vertinimus bei ankstesnes Paveldo komisijos rekomendacijas.

Ukmergės piliakalnis

A. Strazdo nuotrauka

Dėl Kauno miesto istorinės dalies, vadinamos Žaliakalnio 2-ąja

Paveldo komisija susipažino su kultūros ministro įsakymo „Dėl Kauno miesto istorinės dalies, vad. Žaliakalnio 2-osios (u.k. 22148), ir jos apsaugos zonos tvarkymo plano rengimo pradžios ir planavimo tikslų“ projektu ir atkreipė dėmesį į metodologiškai abejotiną sprendimą UNESCO Pasaulio paveldo vertybės – Modernistinis Kaunas: optimizmo architektūra – teritoriją skaidyti į dvi dalis ir rengti atskirus tvarkymo planus Kauno miesto istorinės dalies, vad. Naujamiesčiu, ir Kauno miesto istorinės dalies, vad. Žaliakalnio 2-ąja, teritorijoms. Paveldo komisijos nuomone, tokiu būdu sudaromos galimybės šioms zonoms suformuoti nevienodus architektūrinius sprendinius ir taip pažeisti UNESCO saugomos teritorijos vientisumą.

Ištrauka iš 1923 m. M. Frandseno ir A. Jokimo Kauno miesto išplanavimo projekto.
Kauno miesto savivldybės Kultūros paveldo skyriaus archyvas

Kauno miesto istorinės
dalies, vad. Žaliakalnio 2-oji,
išplanavimo projektas
(Šaltinis: Kultūros vertybių registras)

3.2.2. Paveldo komisijos teiktos išvados dėl visuomenės kreipimosi

Dėl paramos Dubingių pilies atkūrimo iniciatyvai

Paveldo komisija 2025 m. birželio 27 d. posėdyje susipažino su VšĮ „Dubingių pilies fondas“ kreipimusi „Dėl paramos Dubingių pilies atkūrimo iniciatyvai“, kuriame prašoma pritarti iniciatyvai dėl kunigaikščių Radvilų pilies atkūrimo Dubingiuose.

Po idėjos pristatymo ir diskusijų posėdyje, Paveldo komisija, kaip Seimo, Respublikos Prezidento ir Vyriausybės ekspertė ir patarėja valstybinės kultūros paveldo apsaugos politikos, jos įgyvendinimo, vertinimo ir tobulinimo klausimais, rekomendavo suinteresuotoms institucijoms ir visuomenei atkreipti dėmesį į išlikusių Radvilų rūmų liekanų išsaugojimą ir jas gaubiančio statinio (sarkofago) sutvarkymą, o prie Dubingių pilies atkūrimo idėjos svarstymo sugrįžti tuomet, kai bus aiškūs konkretūs atkūrimo sprendiniai, t. y. kai bus surinkta ikonografinė medžiaga, atlikti išsamūs tyrimai, parengtas projektas su vizualizacija ir numatytos įveikimo galimybės.

Dubingių piliavietė

Dėl Vilniaus miesto dalies, vad. Lazdynais, apsaugos

Paveldo komisija nagrinėjo Lazdynų „Ryto“ bendruomenės kreipimąsi, kuriame prašoma apginti viešąjį interesą, siekiant išsaugoti Vilniaus miesto dalį, vad. Lazdynais (u.k. 16079). Susipažinęsi su nurodytomis problemomis, Paveldo komisija nustatė, kad šios kultūros paveldo vietovės apsauga nėra užtikrinama: teritorijoje vyksta pokyčiai, kurie daro žalą Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos Akte nustatytoms vertingosioms savybėms (ardoma autentiška tūrinė-erdvinė struktūra, viešosios erdvės, takai, žalieji masyvai, keičiami užstatymo tipai ir t.t.), autentiškai urbanistinio planavimo idėjai ir vietovės integralumui. Paveldo komisija atkreipė dėmesį, kad XX a. paveldas nėra mažiau vertingas ir jo apsauga neturi būti vykdoma vadovaujantis žemesniais standartais nei senesnių, „istoriškesnių“ statinių ir teritorijų. Įvertinusi Vilniaus miesto dalies, vad. Lazdynais, apskaitos dokumentus, faktinę situaciją ir Lazdynų „Ryto“ bendruomenės pateiktą informaciją, susijusią su planuojamomis statybomis, Paveldo komisija siūlė Vilniaus m. savivaldybės administracijai atsisakyti daugiabučių gyvenamųjų pastatų naudojimo būdo, kuris numatytas rengiamame detalajame plane teritorijoje prie Erfurto gatvės. Ši teritorija autentiškoje rajono struktūroje buvo planuojama kaip visuomeninis centras ir žalioji rekreacinė teritorija. Siūlyta planuojant užstatymą užtikrinti derėjimą su autentiška aplinka ir vertingais vietovės urbanistiniais ir architektūriniais principais (užstatymo tankis, intensyvumas, mastelis, tūriai, koloritas ir t.t.). Paveldo komisija taip pat pateikė siūlymą visoms derinančioms institucijoms imtis veiksmų ir užtikrinti, kad XX a. paveldas nebūtų „diskriminuojamas“ laisviau interpretuojant nustatytas vertingąsias savybes ir leidžiant jas pažeisti.

Lazdynai

BigHead, CC BY-SA 4.0, via Wikimedia
Commons nuotrauka

Dėl Mažosios Lietuvos paveldo

2025 m. gegužės 25 d. Paveldo komisijos posėdyje buvo svarstomas klausimas dėl Mažosios Lietuvos kultūros paveldo. Dalis išskirtinės architektūros geležinkelio stočių pastatų yra įtraukti į Nekilnojamojo kultūros paveldo inventorių, tačiau tai nesuteikia jiems teisinės apsaugos. Daugumą šių statinių valdo VĮ Turto bankas, kuris, skelbdamas apie planuojamus jų pardavimus, nenurodo informacijos, kad pastatai įtraukti į Nekilnojamojo kultūros paveldo inventorių. Šie pastatai nyksta, o kai kurie, pavyzdžiui, Gudų geležinkelio stoties ūkinis pastatas, buvo nugriautas.

Paveldo komisija siūlė VĮ Turto bankui, kad prieš planuodamas parduoti senesnius nei 50 metų pastatus, jis apie tai informuotų Kultūros paveldo departamentą, o aukcionų skelbimuose nurodytą informaciją apie amžiaus cenzą. Kultūros paveldo departamentui pateiktas siūlymas atlikti išsamią Pagėgių–Lauksargių geležinkelio ruožo stoties inventorizaciją, kompleksiskai įvertinti pastatus ir inicijuoti, kad kriterijus atitinkantys objektai būtų įrašyti į Kultūros vertybių registrą.

Paveldo komisijos administracija taip pat nagrinėjo kreipimusis dėl Pagėgių savivaldybėje esančių: Vydučiaičio tilto (u.k. 46984), kelio Nr. 4232 Endriškiai–Gudai tilto per kanalą bei Aukštumalos pelkės prižiūrėtojo sodybos Šyšgirių kaime, Šilutės r. savivaldybėje.

VĮ Turto bankas informavo, kad kreipėsi į Kultūros paveldo departamentą dėl geležinkelio stočių įvertinimo ir įtraukimo į Kultūros vertybių registrą, taip pat patikino, jog aukcionuose bus skelbiama informacija apie pastatų įtraukimą į Nekilnojamojo kultūros paveldo inventorių. Nurodė, kad, surinkus papildomus duomenis, bus teikiama išvada Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybai dėl poreikio rengti apskaitos dokumentus.

Genių geležinkelio stotis
VšĮ „Archeologijos centras“ nuotrauka

Vidutaičių tiltas
M. Gailiūnienės nuotrauka

Dėl Atgimimo aikštės Klaipėdoje

Nuo 2024 m. Paveldo komisijoje veikia darbo grupė, nagrinėjanti viešųjų erdvių paveldo objektų apsaugos ir jų teritorijose esančias problemas. 2025 m. vasario 10 d. darbo grupė analizavo Atgimimo aikštės Klaipėdoje atvejį. Aikštės rekonstrukcijos metu buvo atidengtos statinių liekanos ir buvusių gatvių dangos. Klaipėdos Atgimimo aikštė patenka į valstybės saugomą Klaipėdos miesto istorinės dalies, vad. Naujamiesčiu (u.k. 22012), teritoriją bei valstybės saugomą Klaipėdos senoji miesto vietos su priemiesčiais (u.k. 27077) teritoriją.

Paveldo komisija, kreipdamasi į Kultūros paveldo departamentą, atkreipė dėmesį, kad atlikti archeologiniai tyrimai apėmė tik dalį aikštės, todėl Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo taryba, neturėdama išsamios archeologinių ir istorinių duomenų analizės, negalėjo įvertinti struktūrų visumos ir sprendė tik dėl atskirų fragmentų. Archeologiniai tyrimai turėtų būti vykdomi prieš atliekant darbus, o ne tada, kai jų metu atrandama objektų, turinčių vertingųjų savybių, ir yra sprendžiamas klausimas dėl paveldo objektų apsaugos, nors jau yra suderinti ir vyksta aikštės rekonstrukcijos darbai. Paveldo komisija nurodė, kad po atidengtomis XIX a. vid.–XX a. I p. užstatymo liekanomis gali būti ir senesni archeologiniai sluoksniai, todėl reikalingas papildomas vertinimas, analizė ir strategija dėl tolimesnių tyrimų apimtys bei vertybių išsaugojimo. Buvo siūloma sprendimus derinti su Klaipėdos miesto gyventojais.

Kultūros paveldo departamentas informavo, kad statinių vertinimo procesas dar nėra pasibaigęs, o dalis statinių liekanų, dėl kurių jau priimtas sprendimas juos išsaugoti, bus priskirtos Klaipėdos miesto istorinės dalies, vad. Naujamiesčiu (u.k. 22012), vertingosioms savybėms.

Atgimimo aikštė Klaipėdoje
(šaltinis: Citify.eu)

Dėl Palangos vilos „Jūrapilis“

Paveldo komisija stebi dažnėjančius atvejus, kai nauji pastatai yra statomi kultūros paveldo objektų teritorijose. Vienas iš tokių atvejų – poilsio paskirties pastatas, suprojektuotas Palangos vilos „Jūrapilis“ teritorijoje. Paveldo komisijos administracija atliko analizę, kuri atskleidė, kad projektuojamas pastatas gali turėti neigiamos įtakos Palangos miesto istorinės dalies (u.k. 12613) vertingosioms savybėms, dėl savo tūrio ir architektūrinės raiškos paveikti Palangos vilą „Jūrapilis“ bei kelti abejonių, ar statinys atitinka paveldo teritorijos tvarumo principus.

Paveldo komisija, kreipdamasi į Kultūros paveldo departamentą ir Palangos m. savivaldybę, atkreipė dėmesį į būtinybę susidariusią situaciją spręsti atsakingai, siekiant užtikrinti kultūros paveldo objektų apsaugą, vertingųjų savybių išsaugojimą ir teisės aktų reikalavimų laikymąsi bei prevenciškai užkirsti kelią galimiems pažeidimams.

Vila Jūrapilis XX a. 4 deš.

(šaltinis: Palangos turizmo
informacijos centras)

Dėl Nemirsetos kurhauzo pastato

Paveldo komisija 2016 m. kovo 21 d. išvažiuojamojo posėdžio metu apžiūrėjo Nemirsetos kurhauzo pastatą (u.k. 32573), o 2016 m., 2017 m. ir 2018 m. raštais kreipėsi į Palangos m. savivaldybę ir Kultūros paveldo departamento Klaipėdos teritorinį skyrį, skatindama imtis būtinų priemonių, užtikrinti Nemirsetos kurhauzo pastato išlikimą ir tinkamą tvarkybą.

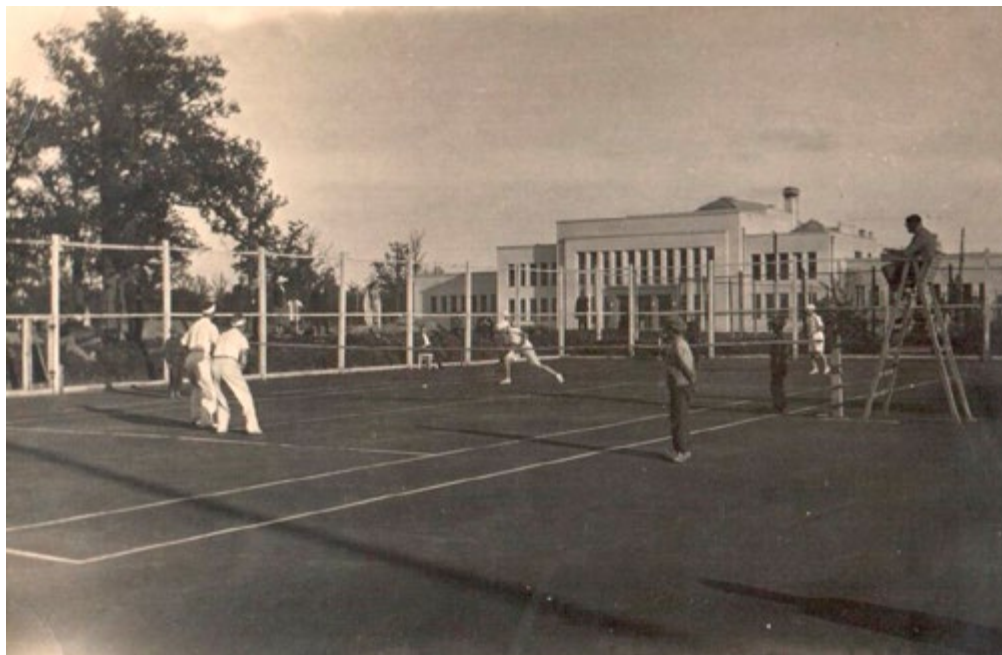
Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės aktais, nekilnojamosios kultūros vertybės išsaugojimas ir tinkama priežiūra yra valdytojo atsakomybė, o kultūros paveldo apsaugos reikalavimus nustato ir šių objektų tvarkybą bei priežiūrą koordinuoja Kultūros paveldo departamentas. Atsižvelgdama į tai, Paveldo komisija 2025 m. vėl pateikė rekomendacijas Kultūros paveldo departamentui ir Palangos m. savivaldybei įvertinti Nemirsetos kurhauzo pastato būklę ir priežiūrą bei informuoti apie taikomas ar planuojamas priemones, siekiant užtikrinti šio objekto išsaugojimą ir tinkamą tvarkybą.

Paveldo komisija prie
Nemirsetos kurhauzo 2016 m.

Dėl Kauno Ažuolyno sporto statinių komplekso

I Paveldo komisiją kreipėsi asociacija „Žaliasis Ažuolynas“ prašydama apsvarstyti planuojamo statyti paslaugų paskirties pastato Kauno Ažuolyno sporto statinių komplekso (u.k. 31618), esančio Sporto g. 3, Kaune, teritorijoje apsaugos klausimą. Išanalizavusi turimus duomenis, Paveldo komisija nusprendė, kad nėra išsamiai įvertinta, kokią įtaką projektuojamas statyti pastatas turės paveldo objektams, todėl manoma, kad jo įgyvendinimas gali turėti neigiamą įtaką komplekso vertingosioms savybėms, neatitikti urbanistinio bei funkcinio integralumo principų ir prieštarauti darnaus vystymosi nuostatoms. Paveldo komisija pritarė Kultūros paveldo departamento iniciatyvai skelbti Kauno Ažuolyno sporto statinių kompleksą valstybės saugomu kultūros paveldo objektu ir pabrėžė lūkesį, kad departamentas bei Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija prie Aplinkos ministerijos spręsdama šį klausimą laikytųsi tvirtos savo nuomonės.

Kauno Ažuolyno sporto statinių
kompleksas, 1938 m.

(šaltinis: Lietuvos sporto muziejus, LSM F 132.
Skaitmeninė kopija iš LIMIS)

Dėl granitinio tinko sunaikinimo atvejo Kaune

Praėjusiais metais užfiksuoti net keli atvejai, kai buvo sunaikintas Kultūros vertybių registre esančių pastatų granitinis tinkas. Kauno modernizmo architektūroje ši apdaila, pasižyminti aukšta medžiagų kokybe ir prabanga, sudarė svarbią estetiškos raiškos dalį, todėl granitinis tinkas laikomas svarbia pastato vertingąja savybe. Apie vieną tokių pažeidimą Paveldo komisiją informavo namo E. Ožėškienės g. 33, Kaune (Kosto Petriko namo ir garažo kompleksas, u.k. 46296), bendraturčiai, išreiškę susirūpinimą, dėl netinkamai vykdomų jų gyvenamojo namo fasado tvarkybos darbų, kurių metu autentiškas granitinis tinkas buvo pašalintas, o nauja danga neatitiko tyrimais nustatytos autentiškos sudėties, faktūros ir buvo atlikta taikant netinkamą technologiją. Kultūros paveldo departamento Kauno teritorinis skyrius šiuos darbus įvykdžiusiam rangovui pateikė reikalavimą atlikti suderinto tvarkybos darbų projekto sprendinius ir pašalinti fasado tvarkybos darbų trūkumus, tačiau reikalavimas nebuvo vykdomas. Gyventojai išreiškė nepasitikėjimą rangovu ir baiminosi, kad nepavyks rasti bendro sprendimo su Kultūros paveldo departamento Kauno teritorinio skyriaus specialistais.

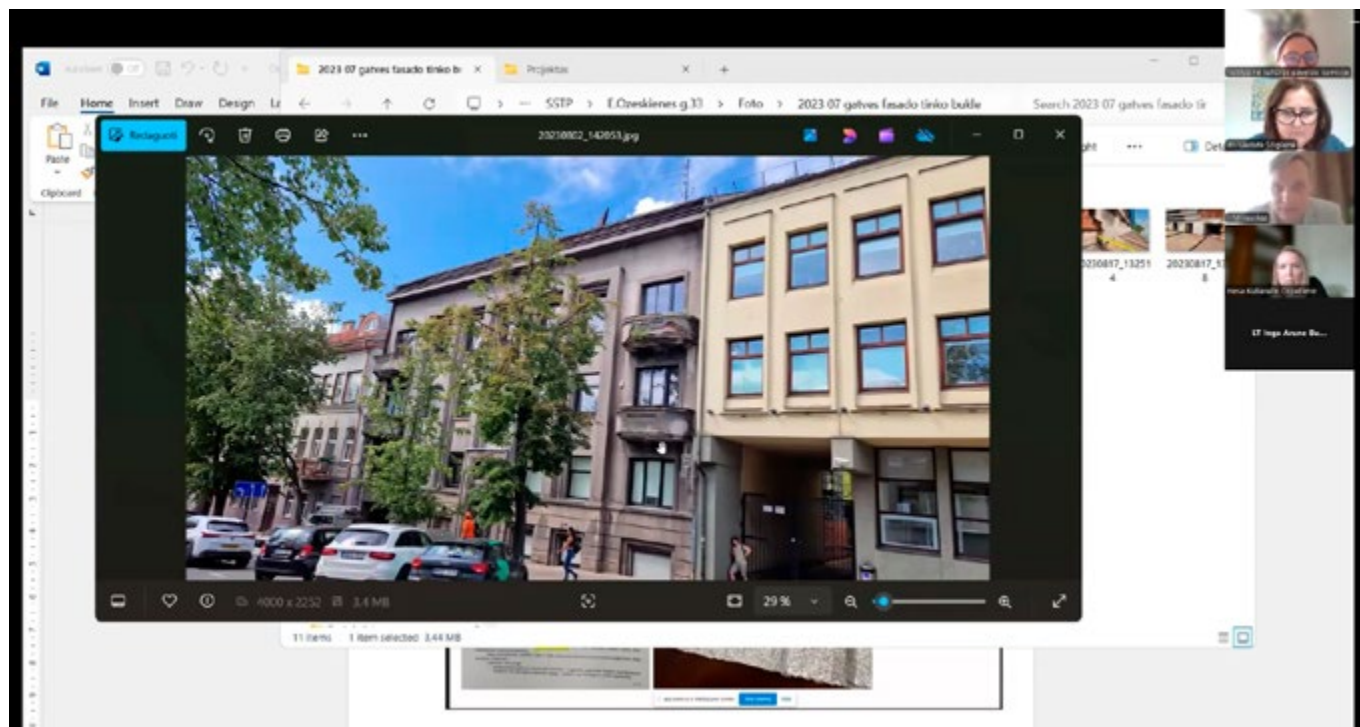
Po pirminio Paveldo komisijos darbo grupės susitikimo su gyventojais, Paveldo komisijai tarpininkaujant, buvo sušauktas pasitarimas, kuriame dalyvavo namo gyventojai, Kultūros paveldo departamento, Paveldo komisijos administracijos, Kauno m. savivaldybės Kultūros paveldo skyriaus atstovai, darbus atlikęs rangovas ir namo administratorius.

Paveldo komisijos administracijos atlikta analizė ir susitikimo metu aptartos problemos atskleidė pagrindinius veiksnius, dėl kurių susidarė ši situacija: gavęs skundus, Kultūros paveldo departamentas laiku nesiėmė veiksmų, kurie būtų sustabdę projekto sprendinių ir paveldo tvarkybos reglamentų neatitinkančius bei paveldo objektą žalojančius darbus; rangovas nesilaikė suderinto tvarkybos darbų projekto, o techninės priežiūros vadovas neužtikrino tinkamos darbų kokybės kontrolės. Susitikimo metu buvo aptartos pastato apskaitos proceso spragos – tinkas nebuvo pažymėtas kaip pastato vertingoji savybė dėl prastos būklės ir sovietmečiu užnešto viršutinio sluoksnio, nors tvarkybos darbų projekte ir jo prieduose esančiuose polichrominiuose tyrimuose jis buvo nurodytas kaip saugotina vertingoji savybė. Kultūros paveldo departamento nuomone, tinko išsaugojimą turėjo užtikrinti tai, kad jis buvo nurodytas kaip vertingoji savybė „architektūrinio sprendimo visuma“, todėl institucija laikėsi nuomonės, kad apskaitos dokumentai ir suderintas tvarkybos darbų projektas parengti tinkamai, o nustatyti trūkumai kilo dėl darbų, neatitikusių projekto sprendinių.

Susitikimo metu taip pat atkreiptas dėmesys, kad granitinio tinko tvarkymas yra ilgas ir brangus procesas, Lietuvoje trūksta šių technologijų išmanančių specialistų, o tinkuotų paviršių tvarkymui skirtime paveldo tvarkybos reglamente nėra nurodyta detali granitinio tinko specifikacija.

Diskusijos metu priimtas susitarimas – rangovas įsipareigojo nedideliame fasado plote pašalinti naujai užpurkštą sluoksnį iki autentiško tinko, o vėliau, kartu su Kultūros paveldo departamentu spręsti dėl tolesnių veiksmų. Kauno m. savivaldybės Kultūros paveldo skyriaus atstovas akcentavo, kad šio pastato tvarkybai skirtos Paveldotvarkos programos lėšos nebus išmokėtos, kol darbai nebus tinkamai užbaigti ir išduotas tvarkybos darbų priėmimo aktas.

Paveldo komisija nurodė, kad pašalinus naujai padengtą sluoksnį būtina įvertinti visų pastato fasadų autentiško tinko būklę ir, jei jo išlikę pakankamai, tikslinti apskaitos dokumentus. Remiantis atliktais tyrimais, granitinio tinko dangą turėtų būti atkurta. Kartu pabrėžta būtinybė parengti atskirą specialų paveldo tvarkybos reglamentą, skirtą granitinio tinko tvarkybai.

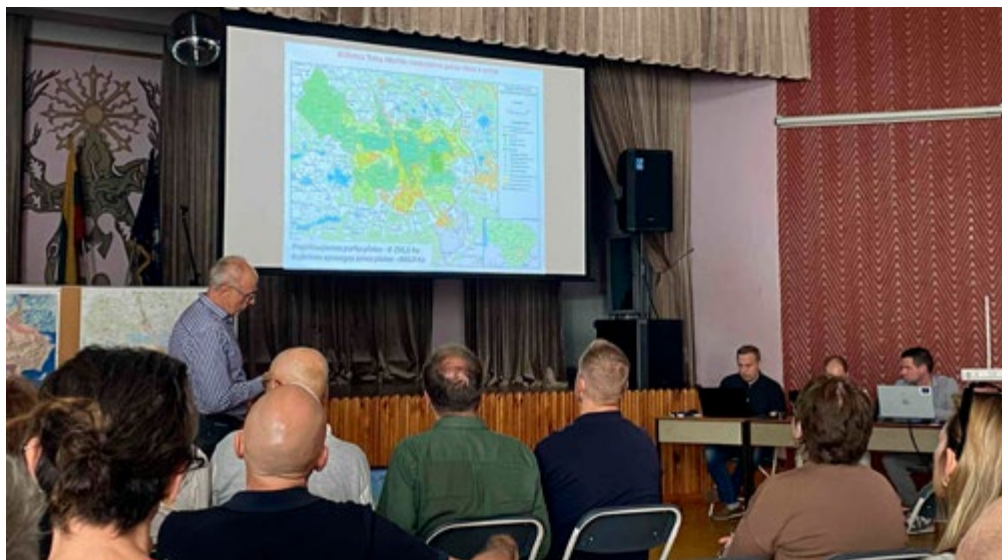
Paveldo komisijos organizuotas tarpinstitucinis pasitarimas dėl atvejo Kaune, E. Ožėskienės g. 33
(ekrano nuotrauka)

Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemas

2025 m. buvo tęsiami Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemas rengimo darbai, kurie ir toliau kelia visuomenės susirūpinimą. Paveldo komisiją pasiekė parko teritorijoje gyvenančių asmenų skundas, kuriame teigiama, kad rengiant schemą neatsižvelgiama į gyventojų pasiūlymus, planuojami sprendiniai pažeidžia jų teises, nepagrįstai riboja ūkinę veiklą ir galimybes naudoti nuosavą turtą, o už taikomus paveldosauginius ir gamtosauuginius apribojimus kompensacijos nenumatomos.

Atsižvelgdama į savo kompetencijos ribas, Paveldo komisija įvertino kreipimąsi ir nurodė, kad teritorijų planavimo valstybinę priežiūrą vykdo Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija prie Aplinkos ministerijos. Atkreipė dėmesį, kad 2025 m. rugsėjo mėn. buvo surengtas tarpinis parengtų projekto sprendinių pristatymas, kuriame dalyvavo Paveldo komisijos atstovai. Remiantis Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymu, gyventojai turi teisę per visą planavimo dokumentų rengimo laikotarpį teikti pasiūlymus planavimo organizatoriui – Kultūros paveldo departamentui, kuris privalo į juos motyvuotai atsakyti, o priimti sprendimai gali būti skundžiami teritorijų planavimo valstybinę priežiūrą vykdančiai institucijai.

Reaguodama į siūlymą inicijuoti kompensavimo tvarką saugomų teritorijų žemės sklypų savininkams, Paveldo komisija nurodė, kad kompensavimo sistema negali būti taikoma pasirinktinai, o turėtų apimti visas asmenų grupes, kurių turtui taikomi paveldosauginiai apribojimai.

Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemas projekto pristatymas

3.2.3. Paveldo komisijos teiktos išvados dėl institucijų ir įstaigų veiklos vertinimo

Kultūros paveldo departamento 2024 metų veiklos ataskaitos vertinimas

Paveldo komisija, vykdydama Paveldo komisijos įstatymo 5 straipsnio 2 dalies 1, 7 ir 8 punktuose nustatytas funkcijas, kasmet vertina Kultūros paveldo departamento metinę veiklos ataskaitą.

Oficiali Kultūros paveldo departamento 2024 m. veiklos plano vykdymo ataskaita buvo rengiama pagal kultūros ministro 2019 m. gruodžio 13 d. įsakymu Nr. IV-826 patvirtintą formą ir joje pateikiama tik glausta statistinė informacija apie faktiškai įgyvendintas planuotas veiklas. Reikėtų paminėti, kad jau antrus metus iš eilės Kultūros paveldo departamentas, atsižvelgdamas į Paveldo komisijos 2020 m. gegužės 29 d. sprendimo Nr. S-2(6.2.-240) „Dėl Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos 2019 metų veiklos ataskaitos“ rekomendaciją, kurioje nurodoma, kad ataskaita būtų rengiama ne tik kiekybinių veiklos rodiklių pagrindu, bet ir atlikta kokybinė analizė, Paveldo komisijai pateikia išplėstinę metinės veiklos ataskaitą, kurioje pateikia išsamesnius duomenis apie per metus vykdytas veiklas.

Kultūros paveldo departamentas 2024 m. veiklą organizavo vadovaudamasis Kultūros ministro valdymo sričių 2024–2026 m. strateginiame veiklos plane nustatytais suderintais veiklos prioritetais ir Aštuonioliktosios Vyriausybės programos dalies „Efektyvi paveldotvarka“ nuostatomis bei šioje programoje nurodytais bendraisiais veikimo principais: atviri duomenys, atskaitomybė, diskusija ir žiniomis grįsti sprendimai, bendradarbiavimas, interesų suderinimas, reputacijos stiprinimas, atvira komunikacija.

2024 m. įgyvendintos visos Kultūros paveldo departamento veiklos plane ir Kultūros ministerijos strateginiame veiklos plane numatytos priemonės.

Paveldo komisija, apsvarsčiusi Kultūros paveldo departamento 2024 m. veiklos ataskaitą ir įvertinusi biudžeto lėšų, skirtų kultūros paveldo apsaugai, panaudojimą, 2025 m. balandžio 18 d. posėdyje sprendimu Nr. S-2(6.2.-265) „Dėl Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos 2024 metų veiklos plano vykdymo ataskaitos“ pritarė Kultūros paveldo departamento 2024 m. veiklos plano vykdymo ataskaitai.

Kultūros paveldo
departamento 2024 m.
veiklos plano vykdymo
ataskaitos pristatymas
Paveldo komisijos posėdyje
Trakų Vokės dvaro sodyboje

Kultūros infrastruktūros centro 2024 m. paveldotvarkos programos įgyvendinimui skirtų lėšų panaudojimo ataskaitos vertinimas

Kultūros infrastruktūros centras (toliau – KIC) įgyvendina Nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų (paveldotvarkos) finansavimo 2024–2026 metų **programą** (toliau – Paveldotvarkos programa). Vadovaudamasis Nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų (paveldotvarkos) finansavimo tvarkos **aprašo** 73 punktu, KIC parengė ir Paveldo komisijai pateikė 2024 m. Paveldotvarkos programos įgyvendinimui skirtų lėšų panaudojimo ir atliktų darbų ataskaitą.

Paveldo komisija 2025 m. balandžio 4 d. posėdyje susipažino su pateikta ataskaita ir nustatė, kad didžiojoje dalyje objektų darbai buvo vykdyti pagal metinį planą arba, siekiant paspartinti darbus, buvo perskirstomos turimos lėšos. Objektų, kuriuose susidurta su sunkumais, ataskaitiniais metais buvo nedaug: kai kur kilo sunkumų vykdant viešuosius pirkimus arba dėl netinkamų klimatinėjų sąlygų nebuvo galimybių atlikti visų 2024 m. suplanuotų darbų, tad šiems objektams numatytos lėšos buvo sumažintos ar perskirstytos. Atkreiptas dėmesys, kad kelių objektų darbams vykdyti lėšos buvo sumažintos, kadangi KIC pirmą kartą taikė naują pirkimo būdą – dinaminę pirkimo sistemą, todėl užtruko dinaminės projektavimo darbų pirkimo sistemos parengimas ir suderinimas su Viešųjų pirkimų tarnyba, o objektuose planuoti darbai atlikti iš dalies, jų užbaigimas perkeltas į 2025 m.

Vienas didžiausių pastarųjų kelių metų iššūkių buvo potencialių rangovų nenoras dalyvauti skelbiamuose viešųjų pirkimų konkursuose, tad bandant spręsti šią problemą 2024 m. pradžioje buvo įdiegta dinaminė pirkimų sistema, kurios efektyvumas pasiteisino.

Verta paminėti, kad 2024 m. buvo sėkmingai tęsiamas projektas „FIXUS Mobilis“, kurio tikslas yra gerinti kultūros paveldo objektų būklę ir valdymą skatinant prevencinę priežiūrą. Gaunamų paraiškų gausa ir į organizuojamus mokymus besiregistruojančių dalyvių skaičius įrodo, kad tokios paslaugos ir metodinė pagalba yra labai reikalinga. Paaikškėjo, kad tuo pačiu susiduriama ir su iššūkiais – labai padidėjo „FIXUS Mobilis“ specialistų darbo krūvis, o personalui administracinė našta.

Paveldo komisija 2025 m. balandžio 4 d. posėdyje nutarė bendru sutarimu pritarti KIC parengtai ir pateiktai 2024 m. Paveldotvarkos programos įgyvendinimui skirtų lėšų panaudojimo ir atliktų darbų ataskaitai.

KIC 2024 m. Paveldotvarkos programos įgyvendinimui skirtų lėšų panaudojimo ataskaitos pristatymas Paveldo komisijos posėdyje Trakų Vokės dvaro sodyboje

Vilniaus senamiesčio atnaujinimo agentūros 2024 m. veiklos ataskaitos vertinimas

Paveldo komisija 2025 m. gegužės 30 d. posėdyje susipažino su Vilniaus senamiesčio atnaujinimo agentūros, kaip UNESCO pasaulio paveldo vietovės valdytojos, 2024 m. veiklos ataskaita. Ši įstaiga 2024 m. organizavo paskaitų ciklą, skirtą Vilniaus miesto istorijos naujausiems tyrinėjimams, rengė kitus edukacinius renginius. Taip pat nuolat konsultuoja kultūros paveldo pastatų savininkus dėl atnaujintos Vilniaus paveldotvarkos programos. Per metus ši agentūra suteikė daugiau kaip 300 gyvų konsultacijų, telefonu ir el. paštu konsultavo kultūros paveldo pastatų administratorius, savininkus ir naudotojus, teikė jiems informaciją apie sąlygas ir galimybes gauti finansinę savivaldybės paramą. Po įvykusios diskusijos Paveldo komisija pritarė Vilniaus senamiesčio atnaujinimo agentūros 2024 m. veiklos ataskaitai. Posėdyje pasiūlė agentūrai aktyviau dalyvauti statybų ir restauravimo procesuose, tarpininkauti tarp gyventojų ir statytojų. Šis siūlymas buvo pateiktas ne tik agentūrai, bet ir jos steigėjai – Vilniaus m. savivaldybei.

Vilniaus senamiesčio
atnaujinimo agentūros 2024 m.
veiklos ataskaitos pristatymas

Vilniaus pilių valstybinio kultūros rezervato direkcijos 2021–2024 m. veiklos vertinimas

Paveldo komisija 2025 m. gegužės 30 d. posėdyje susipažino su Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato direkcijos veikla. Ši įstaiga 2024 m. įgyvendino Kalnų parko ir Trijų Kryžių kalno infrastruktūros tvarkymo projektus, rūpinosi kasdiene teritorijos priežiūra ir vykdė jos stebėseną, pritraukė savanorių ir lankytojų. Direkcija taip pat pasiūlė įvairesnes edukacines veiklas – suorganizuota daugiau kaip 350 edukacinių užsiėmimų, parengtos ir visuomenei perkaitytos dvi viešosios paskaitos-pranešimai apie 1989–2021 m. Kalnų parko įvairiose vietose aptiktas žmonių palaidojimo vietas. Posėdyje buvo pritartai Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato direkcijos 2021–2024 m. veiklai.

Vilniaus pilių valstybinio
kultūrinio rezervato direkcijos
2021–2024 m. veiklos pristatymas

3.2.4. Paveldo komisijos teiktos išvados dėl kultūros paveldo apsaugos finansavimo

Dėl Nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų (paveldotvarkos) finansavimo 2025–2027 metų programos

Paveldo komisija 2025 m. balandžio 4 d. posėdyje susipažino su Nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų (paveldotvarkos) finansavimo 2025–2027 metų programa, kuriai įgyvendinti 2025 m. iš valstybės biudžeto skirta 6 mln. 136 tūkst. Eur, valdytojai prisidės kiek daugiau nei 1 mln. 260 tūkst. Eur, o iš kitų finansavimo šaltinių numatytas finansavimas yra beveik 150 tūkst. Eur.

Patvirtintoje programoje numatyta, kad saugomų kultūros paveldo objektų tvarkybos darbai vyks 59 objektuose. Beveik visuose 2025 m. tvarkomuose objektuose numatoma, kad prie tvarkybos darbų finansiškai prisidės ir valdytojas (ir/ar kitų finansavimo šaltinių): iš viso 2025 m. saugomų kultūros paveldo objektų tvarkybos darbams iš valstybės biudžeto buvo numatyta skirti 2942530 Eur, valdytojų lėšos sudarys 984890 Eur, iš kitų finansavimo šaltinių planuojama buvo pritraukti 115340 Eur.

Saugomų kultūros paveldo objektų tyrimams, projektavimui ir restauravimo programų parengimui 2025 m. iš valstybės biudžeto buvo numatyta skirti 847700 Eur, planuojama, kad valdytojai prisidės 211620 Eur, o iš kitų finansavimo šaltinių bus gauta 1500 Eur. Planuojama, kad tyrimai ir tvarkybos darbų projektų parengimas 2025 m. vyks 21 objekte.

Registrinių kultūros paveldo objektų tvarkybos darbai (avarijos grėsmės pašalinimo darbai ir taikomieji tyrimai) 2025–2027 m. bus vykdomi 14 objektų. Didžiojoje daugumoje šių objektų bus vykdomi taikomieji tyrimai.

Tvarkybos darbai pagal Lietuvos Respublikos ir Šventojo Sosto sutartį dėl bendradarbiavimo švietimo ir kultūros srityje numatytuose kultūros paveldo objektuose įgyvendinami vadovaujantis sutarties „Dėl bendradarbiavimo švietimo ir kultūros srityje“ 13 straipsniu, kuriuo Lietuvos Respublika įsipareigojo su Lietuvos Vyskupų Konferencija sudaryti dvišalę nuolatinę komisiją, kuri parengtų kilnojamųjų ir nekilnojamųjų kultūros vertybių sąrašus gauti pilną valstybės finansavimą jų konservavimo ir restauravimo darbams vykdyti bei periodiškai patikslintų sudarytus sąrašus prioritetine tvarka valstybės paramai gauti. Pagal šią priemonę 2025–2027 m. programoje tvarkybos darbai bus vykdomi 33 bažnyčiose: 2025 m. numatytiems darbams valstybė skirs 1356770 Eur, valdytojų ir kitų finansavimo šaltinių prisidėjimas – 53750 Eur.

Tęstiniai tvarkybos darbai Šv. Jono Pauliaus II piligrimų kelio kultūros paveldo objektuose, įtrauktuose į sąrašą, kurie nuo 2023 m. perkelti į Šv. Sosto programos dalį, vyks 2 bažnyčiose: Šv. apaštalo Petro ir Povilo arkikatedroje bazilikoje Kaune ir Rokiškio Šv. apaštalo evangelisto Mato.

Avarijos grėsmės pašalinimo darbai – apsaugos techninių priemonių (gaisrinės saugos) įrengimas vyks 14 medinių bažnyčių, 2025–2027 šiem darbams numatyta skirti 350510 Eur.

Verta paminėti, kad 2025–2027 m. Paveldotvarkos programoje atsirado nauja tikslinio finansavimo priemonė – tvarkybos darbai Vilniaus bazilijonų vienuolyno statinių ansamblio objektuose.

Išklausiusi Nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų (paveldotvarkos) finansavimo 2025–2027 metų programos pristatymą, Paveldo komisija 2025 m. balandžio 4 d. posėdyje nutarė parengti Paveldo komisijos sprendimo dėl kultūros paveldo finansavimo projektą ir neeiliniame posėdyje skubos tvarka jį svarstyti. Šis sprendimas pateikiamas ataskaitos 3.1. poskyryje.

3.2.5. Paveldo komisijos teiktos išvados dėl savivaldybių veiklų kultūros paveldo apsaugos srityje 2024 m.

Paveldo komisija ypatingą dėmesį skiria Lietuvos savivaldybių vykdomos kultūros paveldo apsaugos analizei, vertinimui ir rekomendacijoms ją tobulinti. Paveldo komisijos išvažiuojamieji posėdžiai, darbiniai susitikimai ir vizitai, apdovanojimų „Paveldo DNR“ organizavimas, tęstinis ilgametis savivaldybių veiklų kultūros paveldo apsaugos srityje tyrimas, bendradarbiavimas su Kultūros paveldo departamento teritoriniais skyriais – visa tai leidžia kompleksiskai apžvelgti ir įvertinti savivaldybių veiklas kultūros paveldo apsaugos srityje ir įgyvendinti Paveldo komisijos įstatyme nustatytus uždavinius ir funkcijas¹.

Paveldo komisija nuo 1997 m. renka duomenis apie savivaldybių skiriamas lėšas kultūros paveldo apsaugai – kiekvienais metais kreipiamasi į visas Lietuvos savivaldybes, prašant pateikti informaciją apie finansavimą, skiriamą kultūros paveldui. Šis tęstinis monitoringas leidžia analizuoti kultūros paveldo finansavimo dinamiką, atskleidžia savivaldybių prioritetų pokyčius ir finansines galimybes kultūros paveldo apsaugos srityje per ilgą laikotarpį. Šiuo metu atliekama tiek kiekybinė (savivaldybių skiriamų ir pritraukiamų lėšų), tiek kokybinė (paveldosauginių problemų, aktualijų ir sprendimų) analizė, kuri leidžia kompleksiskai įvertinti kultūros paveldo apsaugos situaciją savivaldybėse.

Verta paminėti, kad 2023 m. Paveldo komisija sukūrė Savivaldybių paveldosauginį indeksą ir nuo 2024 m., siekdama, kad šis indeksas būtų pagrįstas ne tik faktiniais duomenimis, bet ir kokybiniu vertinimu, išplėtė kasmetinį tyrimą, didelį dėmesį skirdama savivaldybių vykdomos kultūros paveldo apsaugos kokybinių aspektų vertinimui. Iki 2027 m. planuojama atnaujinti Savivaldybių paveldosauginio indekso nustatymo kriterijus. Todėl Paveldo komisija, norėdama įvertinti jau sukurta Savivaldybių paveldosauginį indeksą, jo rodiklių (ir jų reikšmių) sistemą ir aptarti indekso tobulinimo galimybes, organizuoja išvažiuojamuosius susitikimus su savivaldybių paveldosaugininkais, merais ir jų komandomis, vietos bendruomenėmis ir paveldo objektų valdytojais įvairiose Lietuvos savivaldybėse.

¹ Tyrimas yra atliekamas įgyvendinant Paveldo komisijos įstatymo 5 straipsnio 2 dalies 8 punkte numatytą funkciją „vertinti savivaldybių institucijų, įstaigų veiklą kultūros paveldo apsaugos požiūriu“.

Naujo Savivaldybių paveldosauginio indekso kūrimas yra ilgalaikis projektas, kurio metu papildomai vykdomas kokybinis vertinimas ir atliekamos analizės dešimtyje Lietuvos apskričių. Šio projekto pirmame etape 2024 m. atlikti duomenų analizę buvo pasirinkta Alytaus apskritis, o 2025 m. Paveldo komisija vykdė Vilniaus apskrities savivaldybių paveldosauginės situacijos išsamesnį tyrimą.

Kasmetiniai Paveldo komisijos tyrimai atskleidė reikšmingus savivaldybių vaidmens pokyčius dėl kultūros paveldo apsaugos per pastaruosius dešimtmečius. Tokie požiūrio į kultūros paveldą pokyčiai susiję tiek su kintančiais visuomenės lūkesčiais, tiek su nacionalinės paveldosaugos politikos krypties transformacija – savivaldybių kultūros paveldo funkcijos ir veiklos keitėsi dėl makropolitinių ir sociokultūrinių pokyčių.

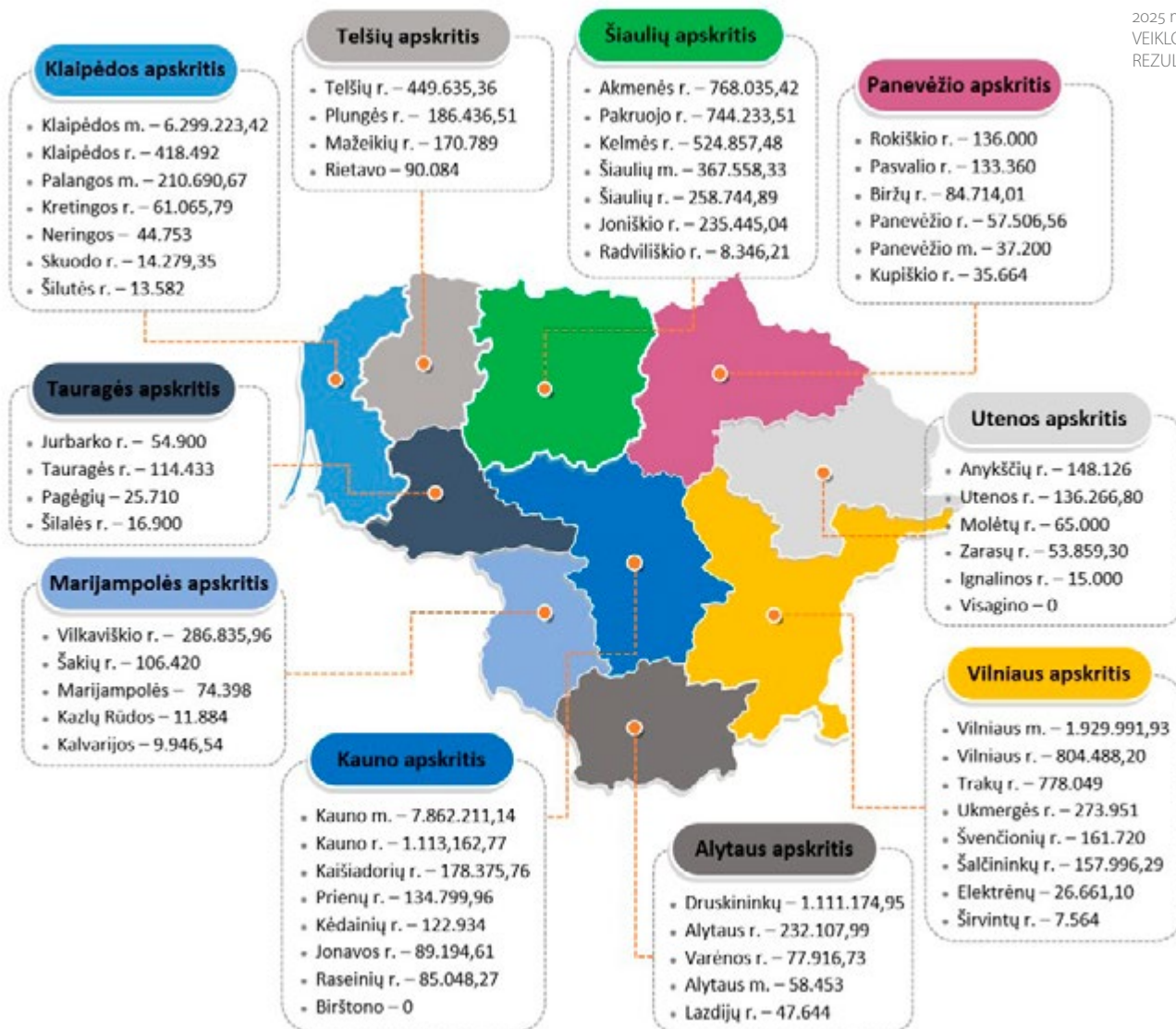
Analizuojant kasmetinius savivaldybių teikiamus duomenis ilgainiui ryškėja tendencija, kad vis daugiau savivaldybių pradeda suvokti kultūros paveldą ne kaip atskirą reiškinį, kurio finansavimas yra priverstinis ir neperspektyvus, o kaip integralią sritį ir potencialų resursą, į kurią investuojant kuriama pridėtinė vertė ir sprendžiami aktualūs ekonominiai, socialiniai, kultūriniai ir politiniai klausimai. Tai patvirtina augantis savivaldybių finansinis prisidėjimas prie kultūros paveldo objektų tvarkybos, priežiūros ir jų pažinimo sklaidos, didėjantis savivaldybių saugomais paskelbtų kultūros paveldo objektų skaičius.

Atliekant tyrimą, kultūros paveldo apsaugos situacija savivaldybėse 2025 m. buvo analizuojama ir vertinama atsižvelgiant į savivaldybių teritorijose esančių kultūros vertybių skaičių, jų reikšmingumo lygmenį ir statusą, įvertinant šių duomenų ir savivaldybės sutelkto finansavimo, vykdomų administracinių paveldosauginių veiklų ir iniciatyvų santykį. Buvo siekiama rasti sąsajų tarp minėtų faktorių ir šiuos duomenis panaudoti atnaujinant Savivaldybių paveldosauginio indekso nustatymo rodiklius.

Kultūros paveldo objektų didžiausia koncentracija, remiantis esamos būklės analize, yra didžiuosiuose miestuose – urbanistiniuose centruose. Tad, dažnu atveju, galima įžvelgti tiesioginę sąsają tarp objektų kiekio ir jų išsidėstymo savivaldybės teritorijoje bei savivaldybės institucinio aktyvumo, administracijoje dirbančio paveldosaugininko darbo krūvio, funkcijų įvairovės bei įsitraukimo į paveldosaugos procesus masto – didesnis paveldo objektų skaičius lemia intensyvesnį veiklų poreikį, dažnesnį administracinių procedūrų vykdymą bei reikalauja daugiau atsakomybių.

Daugiausia lėšų kultūros paveldo tvarkybai paprastai skiria Lietuvos didžiųjų miestų (Vilniaus, Kauno, Klaipėdos) savivaldybės, mažiausiai – Visagino. Šie duomenys visiškai sutampa su kultūros paveldo objektų kiekio ir pasiskirstymo teritorijoje rodikliais.

Savivaldybių skirtas finansavimas kultūros paveldui 2024 m.

Atlikus tyrimą paaiškėjo, kad 2024 m. bendras savivaldybių kultūros paveldui skirtas finansavimas (27,7 mln. eurų) yra labai didelis, palyginus su daugeliu ankstesnių metų – per visą vykdomų tyrimų laikotarpį tai trečiasis didžiausias skirtas finansavimas.

Išanalizavus atlikto tyrimo rezultatus, ypač išsiskiria šios savivaldybės, kurios skiria dideles sumas kultūros paveldui: didžiųjų miestų ir jų žiedinės savivaldybės – Kauno, Klaipėdos, Vilniaus, ir mažesnės savivaldybės – Druskininkų, Trakų r., Akmenės r., Pakruojo r., Kelmės r., Telšių r. Minėtos savivaldybės vykdo didelės apimties tvarkybos darbus istorinėse viešosiose erdvėse, sakraliniuose objektuose, dvaruose ir atskiruose pastatuose, kuriuos tvarko ir pritaiko šiandieninėms reikmėms.

Visagino ir Birštono savivaldybės 2024 m. kultūros paveldui lėšų neskyrė. Visagino savivaldybė jau ne pirmus metus neskiria lėšų kultūros paveldui. Šios savivaldybės teritorijoje yra vos 10 archeologinių kultūros paveldo objektų ir beveik visi yra uždaroje pramoninėje atominės elektrinės teritorijoje. Birštono savivaldybė kultūros paveldui 2024 m. iš savo biudžeto lėšų neskyrė, tačiau iš kitų šaltinių pritraukė 3 tūkst. eurų Birštono muziejaus ekspozicinės salės kosmetiniam remontui.

Vertinant ne savivaldybės skirto finansavimo dydį, o procentinę dalį nuo bendrų metinių savivaldybės asignavimų, galima pakankamai objektyviai palyginti, kiek savivaldybės prisideda prie kultūros paveldo apsaugos. Toks analizės būdas leidžia tinkamiau įvertinti savivaldybių finansines galimybes ir jų prisidėjimą saugant kultūros paveldą. Pirmoje vietoje pagal šį vertinimo kriterijų atsiduria Druskininkų savivaldybė, kurios procentinė reikšmė vienintelė viršija net 2 proc. (2,19%). Reikia paminėti, kad virš 1 proc. skyrė Pakruojo r., Klaipėdos m., Akmenės r. ir Kauno m. savivaldybės. Tuo tarpu trečdalis savivaldybių reikšmė nesiekia 0,1 proc. – taigi, augimo potencialas jose dar tikrai galimas.

Dėl nepakankamų finansinių išteklių nemaža dalis savivaldybių vykdo tik tęstinius kultūros paveldo objektų priežiūros darbus. Atsižvelgiant į būtiniausius poreikius ir vietos unikalumą yra nustatomi prioritetiniai priežiūrimi objektai ar jų grupės. Gana dažnai kultūros paveldo objektų priežiūros darbai – kultūros paveldo objektų aplinkos šienavimas, menkaverčių medžių ir krūmų šalinimas, šiukšlių rinkimas – yra vykdomi pagal savivaldybių viešųjų darbų programas. Didesnės apimties tvarkybos darbams, kuriais būtų siekiama atskleisti ir išryškinti kultūros paveldo objektų vertingąsias savybes: tyrimams, konservavimui, restauravimui, savivaldybių skiriamų lėšų dažnai nepakanka, todėl tenka ieškoti kitų finansavimo šaltinių.

Druskininkų	2,187
Pakruojo r.	1,871
Klaipėdos m.	1,778
Akmenės r.	1,445
Kauno m.	1,082
Trakų r.	0,865
Kelmės r.	0,850
Alytaus r.	0,539
Telšių r.	0,536
Joniškio r.	0,506
Rietavo	0,488
Kauno r.	0,467
Ukmergės r.	0,406
Vilkaviškio r.	0,389
Vilniaus r.	0,385
Palangos m.	0,352
Šiaulių r.	0,311
Švenčionių r.	0,285
Klaipėdos r.	0,282
Kaišiadorių r.	0,274
Anykščių r.	0,271
Šalčininkų r.	0,260
Pasvalio r.	0,253
Plungės r.	0,244
Prienų r.	0,238
Rokiškio r.	0,214
Šakių r.	0,188
Utenos r.	0,183
Neringos	0,177
Molėtų r.	0,173
Varėnos r.	0,154
Mažeikių r.	0,150
Zarasų r.	0,145
Biržų r.	0,144
Raseinių r.	0,130
Šiaulių m.	0,129
Vilniaus m.	0,128
Tauragės r.	0,120
Kėdainių r.	0,117
Pagėgių	0,114
Lazdijų r.	0,106
Jurbarko r.	0,100
Kupiškio r.	0,096
Jonavos r.	0,095
Panevėžio r.	0,086
Kretingos r.	0,074
Marijampolės	0,067
Kazlų Rūdos	0,051
Alytaus m.	0,048
Ignalinos r.	0,046
Skuodo r.	0,046
Elektrėnų	0,045
Kalvarijos	0,045
Šilalės r.	0,034
Širvintų r.	0,021
Panevėžio m.	0,020
Šilutės r.	0,015
Radviliškio r.	0,010
Birštono	0,000
Visagino	0,000

Atlikus tyrimą pastebima, kad vertinant lėšų skirstymą statistiškai pagal kultūros paveldo objektų grupes, iš visų kultūros paveldo objektų išsiskiria kapinės ir sakraliniai objektai, kurių priežiūrai ir tvarkymui didžioji dalis savivaldybių reguliariai skiria lėšų. Senamiesčius turinčios savivaldybės daug lėšų skiria senamiesčių tvarkymui, o iš archeologinių objektų dažniausiai finansavimas yra skiriamas piliakalnių priežiūros darbams.

Ilgalaikis Paveldo komisijos tyrimas rodo, kad finansuojama tik 20–30 proc. viso lėšų, kurių iš tikrųjų reikia kultūros paveldo tvarkybai. Akivaizdu, kad nei valstybė, nei savivaldybės nepajėgios finansiškai užtikrinti, kad būtų išsaugoti kultūros paveldo objektai, todėl norint pritraukti privačias investicijas būtina sukurti finansinių ir nefinansinių paskatų sistemą, skatinančią nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojus aktyviau tvarkyti objektus.

Analizuojant, kiek savivaldybės finansiškai prisideda prie kultūros paveldo apsaugos, svarbu atkreipti dėmesį ne tik į pačių savivaldybių kultūros paveldui skirtas sumas, bet ir finansavimą, pritrauktą iš kitų šaltinių: valstybės, tarptautinių fondų, privataus sektoriaus ir kt.

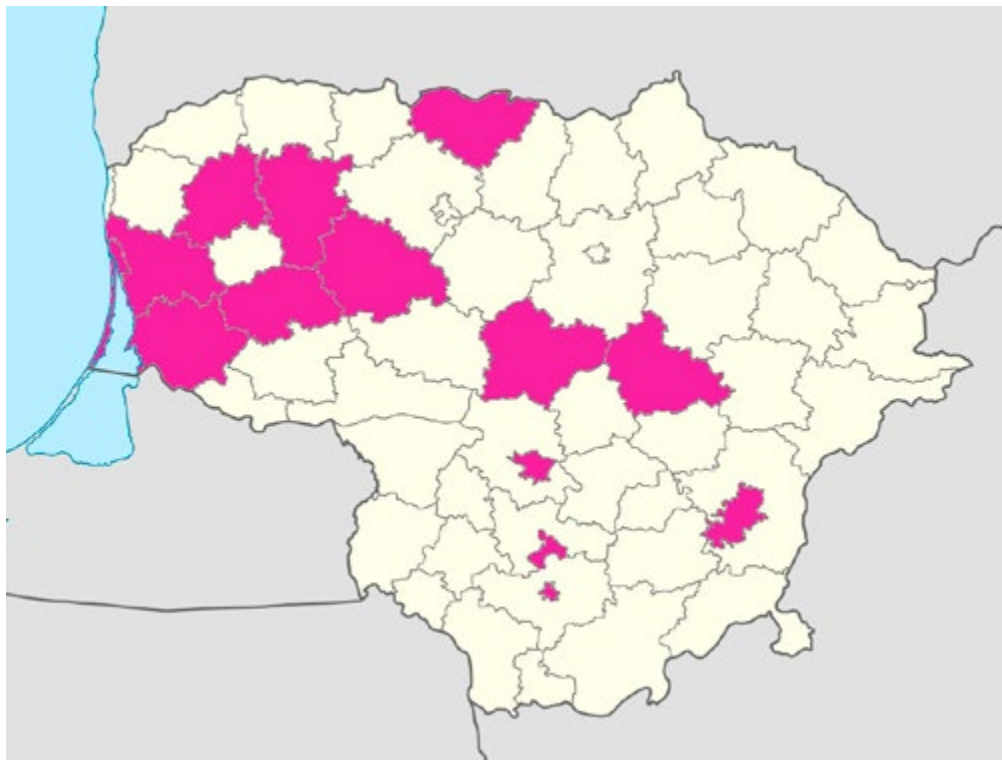
Paprastai savivaldybės kiekvienais metais kultūros paveldui skiria panašią sumą, o pavienių finansavimo padidėjimo „šuolių“ priežastimi dažniausiai būna tarptautinių fondų lėšomis finansuoti projektai, prie kurių įgyvendinimo nemaža finansine dalimi prisideda savivaldybė. Taigi, gana nedidelį kultūros paveldo objektų apsaugos finansavimą, kurį skiria valstybė ir savivaldybė, kompensuoja savivaldybių administracijų gebėjimas sėkmingai pasinaudoti Europos Sąjungos struktūrinių ir kitų tarptautinių fondų lėšomis.

2024 m. pasitaikė nemažai atvejų, kai iš kitų šaltinių pritrauktos lėšos gerokai viršija pačios savivaldybės kultūros paveldui skirtas pinigų sumas, o kai kuriose savivaldybėse – Biržų r., Joniškio r., Kelmės r., Lazdijų r., Pasvalio r., Radviliškio r., Rietavo, Rokiškio r., Švenčionių r., Vilkaviškio r. – šis skirtumas yra matuojamas kartais. Todėl labai svarbu, kad savivaldybių

Punios piliakalnis

Paveldotvarkos programos savivaldybėse

Šaltinis: sudaryta remiantis
savivaldybių pateiktais duomenimis

administracijos geba ne tik savo pačių lėšomis prisidėti prie kultūros paveldo apsaugos, bet taip pat pritraukti lėšas iš valstybės biudžeto, Europos Sąjungos struktūrinių ar kitų tarptautinių fondų ir suinteresuotų privačių asmenų. Pusei savivaldybių pavyko pritraukti lėšų iš įvairių šaltinių. Iš viso pritraukta suma yra apie 10 mln. eurų.

Labai svarbus paveldosaugos savivaldybėje vertinimo aspektas yra iniciatyvų „iš apačios“ palaikymas, t. y. pačių savivaldybių administruojamos ir įgyvendinamos paveldotvarkos programos, kai privatus kultūros paveldo objektų savininkai ar valdytojai, bendradarbiaudami su savivaldybe (gauna iš jos kofinansavimą arba atliktų tvarkybos darbų išlaidų dalinį kompensavimą) bendromis jėgomis atlieka darbus, kurie gerina kultūros paveldo objektų būklę.

Jau esamų savivaldybių paveldotvarkos programų kuratoriai pastebi, kad gerieji pavyzdžiai įkvepia ir motyvuoja – vis daugiau kultūros paveldo valdytojų, pamatę gražėjančius kaimynų namus, susirūpina ir savo turtu. Dalinis finansavimas iš savivaldybės biudžeto lėšų būna skiriamas objektų ar jų elementų tvarkymui, fasadų atnaujinimui, objektų pritaikymui neįgaliųjų reikmėms, dekoratyvinio apšvietimo įrengimui, darbų projektavimui. Tokias paveldotvarkos programas turi Alytaus m., Birštono, Joniškio r., Kauno m., Kelmės r., Kėdainių r., Klaipėdos m., Klaipėdos r., Neringos, Plungės r., Šilalės r., Šilutės r., Telšių r., Ukmergės r. ir Vilniaus m. savivaldybės.

Verta atkreipti dėmesį, kad dalis savivaldybių taiko kitas kultūros paveldo objektų savininkų ir valdytojų, su objektais susijusių bendruomenių skatinimo priemones. Dažniausiai tai yra religinių bendruomenių, siekiančių tvarkyti sakralinį paveldą rėmimas – jų paraiškų / prašymų finansavimas. Reiktų paminėti, kad Biržų r. savivaldybėje svarstant mokesčių klausimus atsižvelgiama į kultūros paveldo objektų savininkų ir valdytojų prašymus atleisti nuo nekilnojamojo turto mokesčio arba jį mažinti.

Neretai kultūros paveldo objektų tvarkybos darbai ir kitos veiklos, susijusios su nekilnojamoju ir kilnojamuoju paveldu, esančiu savivaldybės teritorijoje, įtraukiami į savivaldybių

 Raubonių vandens
malūnas-karšykla-verpykla

ilgalaikius strateginius veiklos planus, kuriuose numatyti pagrindiniai paveldosaugos prioritetai ir finansavimas skiriamas vadovaujantis šiuo planu. Dažnai savivaldybės strateginiame veiklos plane yra priemonių, kuriomis galima pasinaudoti, norint tvarkyti paveldo objektus ir jų teritorijas.

Be savivaldybių skirto ir iš kitų šaltinių pritraukto finansavimo kultūros paveldui vertinimo, taip pat buvo tiriamos savivaldybių vykdytos kultūros paveldo apsaugos veiklos.

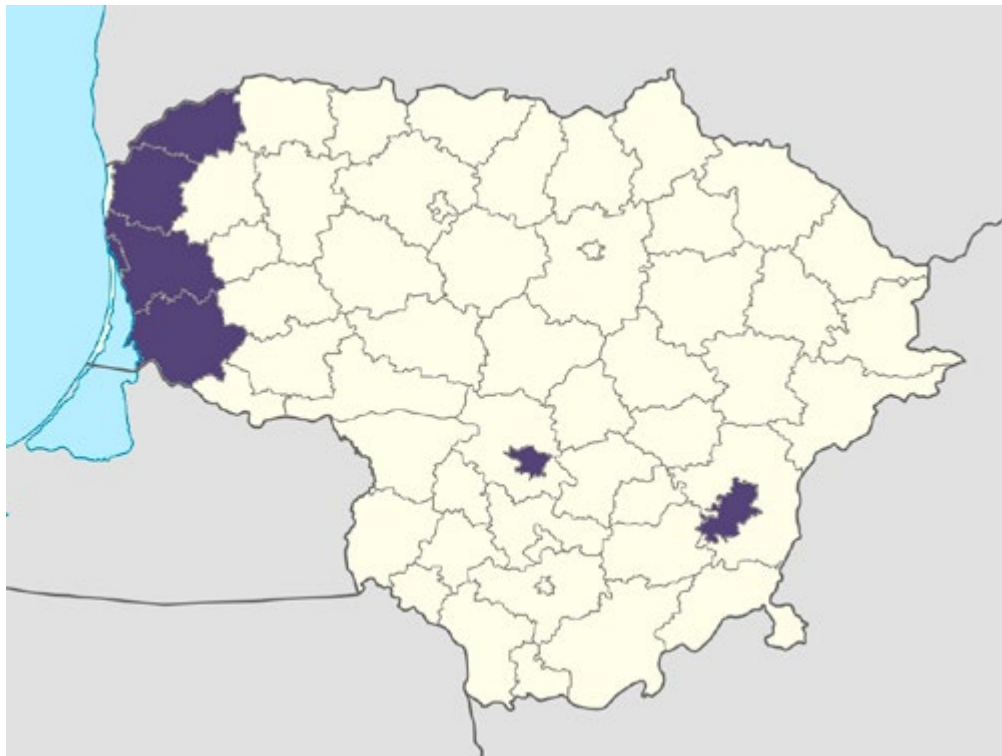
Alytaus m., Druskininkų, Jurbarko r., Kauno m., Kelmės r., Klaipėdos m., Klaipėdos r., Panevėžio m., Zarasų r. savivaldybės yra paskelbusios objektus ar vietas savivaldybių saugomais. Šiose savivaldybėse iš viso yra 134 tokie objektai ar vietovės. Verta paminėti, kad 2024 m. Klaipėdos r. savivaldybė paskelbė Kalotės kaimo mokyklos pastatą (u.k. 31054) savivaldybės saugomu objektu – tai pirmas per paskutinius kelis metus atsiradęs naujas tokį statusą turintis objektas. Dar 28 kultūros paveldo objektai (praėjusių metų tyrimo metu tokių objektų buvo 9) yra inicijuoti skelbti savivaldybių saugomais: 7 iš jų Klaipėdos r., 1 – Palangos m. ir 20 – Klaipėdos m.

Nekilnojamojo kultūros paveldo inventoriaus duomenų analizė parodė, kad naujų savivaldybių administracijų įsitraukimas į nekilnojamojo kultūros paveldo inventorizavimo procesą pastaraisiais metais vyksta vangiai. Galima manyti, kad galbūt pasyviose savivaldybėse trūksta žmogiškųjų išteklių, kompetencijų ar finansinių galimybių aktyviau vykdyti šią veiklą, o bendras procesas reikalauja papildomo koordinavimo bei metodinės pagalbos iš centrinės valdžios institucijų.

Pastebima, kad fiziniai asmenys vis labiau įsitraukia į inventorizavimo procesą. Džiugu, kad inventorizavime dalyvauja ir kitos suinteresuotos pusės: viešosios įstaigos, asociacijos ir draugijos, saugomų teritorijų direkcijos, kultūros centrai ir muziejai.

2005 m. rengiant naują NKPAI redakciją buvo tikimasi, kad bus spartinamas vertingųjų savybių nustatymo procesas, o ši darbą galėtų padėti atlikti savivaldybių Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos, tačiau šiuo metu jų veikla nėra tokia efektyvi, kokios tikėtasi. Ankstesniais metais atliekant tyrimą savivaldybių vertinimo tarybų buvo kiek daugiau nei 2024 m., tačiau buvo pastebima ta pati tendencija, kad daugumos jų veikla nebuvo efektyvi, o neretai jos veikė tik formaliai. Savivaldybių vertinimo tarybų nepakankamai efektyvią veiklą lėmė reikalingos kvalifikacijos ir kompetencijos specialistų trūkumas bei savivaldybių skiriami per maži finansiniai ir žmogiškieji ištekliai, o nuo 2013 m. jos gali priimti sprendimus tik dėl vietinio reikšmingumo objektų. Šis apribojimas pasijuto vykdant savivaldybių įsteigtų vertinimo tarybų veiklą, ypač kuriose yra daug regioninio ir nacionalinio lygmens nekilnojamojo kultūros paveldo objektų. Dažnai dėl nedidelio vietinės reikšmės kultūros paveldo objektų skaičiaus savivaldybėse neliko poreikio tęsti buvusių Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybų veiklą.

2024 m. veikusios Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos savivaldybėse

Šaltinis: sudaryta remiantis
savivaldybių pateiktais duomenimis

Šiuo metu didžiojoje dalyje savivaldybių Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos nesudaromos, o pavieniais atvejais savivaldybių administracijos perka ekspertų paslaugas ir iš ekspertų gauna parengtą kultūros paveldo objektų ir objektų, turinčių vertingųjų savybių požymių, apskaitos dokumentaciją ir teikia ją svarstyti bei tvirtinti Kultūros paveldo departamento sudarytoms Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo taryboms.

2024 m. tik 7 savivaldybėse dirbo Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos, t. y. vyko bent vienas posėdis: Kauno m. sav. (9 posėdžiai), Klaipėdos m. sav. (6 posėdžiai), Klaipėdos r. sav. (3 posėdžiai), Kretingos r. sav. (2 posėdžiai), Skuodo r. sav. (1 posėdis), Šilutės r. sav. (2 posėdžiai), Vilniaus m. sav. (12 posėdžių).

Vadovaujantis Nekilnojamojo kultūros paveldo objektų stebėsenos [taisyklių](#) 8 punktu savivaldybių paveldosaugos padaliniai ne rečiau kaip kartą per penkerius metus apžiūri kiekvieną valstybės ir savivaldybės saugomą kultūros paveldo objektą ir fiksuoja jo būklę, kaupia su tuo susijusią informaciją ir teikia ją Kultūros paveldo departamento teritoriniams skyriams, kurie atlieka apibendrinimus ir vertinimus, o remdamasis gauta informacija Kultūros paveldo departamentas atlieka stebėsenos apibendrinimą ir prognozes valstybės mastu bei teikia metinę ataskaitą Paveldo komisijai.

Atlikti Kultūros paveldo departamento teikiamų metinių stebėsenos ataskaitų vertinimai rodo, kad nekilnojamojo kultūros paveldo stebėseną savivaldybėse vykdoma labai nevienodai – daugumoje savivaldybių apžiūrėtų vertybių skaičius yra mažas, o kitose savivaldybėse šis skaičius viršija metinę normą.

Savivaldybės kultūros paveldo objektų apžiūras vykdo labai nevienodai: vienos savivaldybės jas atlieka pagal sudarytus metinius planus ir kaip nustatyta taisyklėse, objektus apžiūri bent kartą per 5 metus, bet didžioji dalis savivaldybių nesudaro metinių planų, vieni kultūros paveldo objektai apžiūrimi gerokai dažniau, kiti tik kartą per 8 metus ir pan. Ši tendencija stebima jau daugiau nei dešimtmetį. Gali būti, jog tai vyksta dėl paveldosaugos darbuotojų kaitos, be to, dalies savivaldybių darbuotojams kultūros paveldo objektų stebėsenos ir kitos paveldosauginės funkcijos yra papildomos, šalia pagrindinių darbų. Pastebima, kad, nepaisant to, jog savivaldybių paveldosaugos skyriai yra Kultūros paveldo departamento konsultuojami žodžiu ir raštu, savivaldybių paveldosaugininkai apžiūri ne tik valstybės ar savivaldybės paskelbtus saugomais kultūros paveldo objektus, bet ir registrinius, t. y. iš dalies dubliuojasi su Kultūros paveldo departamento specialistų darbais. Kiekvienais metais pastebima, kad dalis savivaldybių nekokybiškai vykdo būklės apžiūras: nepateikia fotofiksacijų, neišsamiai užpildo aktus, nenurodo būklės kaitos priežasčių ir pan. Neretai savivaldybės atlieka būklės patikrinimus tik tais atvejais, kai planuojamas sandoris dėl kultūros paveldo objekto.

Paveldo komisijai vykdant tyrimą ir vertinant savivaldybės požiūrį į kultūros paveldą, paveldosaugininko pareigybės buvimas savivaldybės administracijoje buvo vienas svarbiausių vertinimo aspektų. Akivaizdu, kad ne visos savivaldybės turi galimybę ir poreikį steigti atskirus kultūros paveldo apsaugos padalinius. Tai aktualu didžiųjų miestų savivaldybėms: Vilniaus, Kauno, Klaipėdos miestų, kurios turi tokius padalinius. Likusiose savivaldybėse situacija yra skirtinga: didžiojoje dalyje savivaldybių yra įsteigta atskira paveldosaugininko pareigybė, kitose – už kultūros paveldo apsaugą atsakingas specialistas vykdo ne tik jam pavestas paveldosaugos funkcijas, bet ir atlieka papildomas funkcijas arba paveldosauginė funkcija priskirta kaip papildoma. Taigi, nemažoje dalyje savivaldybių administracijų už paveldosaugą atsakingi specialistai turi daug papildomų funkcijų ir tiesiogiai su paveldosauga susijusiam darbui gali skirti geriausiu atveju 50 proc. savo darbo laiko.

Vykdam tyrimą, pirmą kartą buvo siekiama įvertinti ne vien tik savivaldybių administracijų veiklas dėl kultūros paveldo apsaugos, bet ir vietos bendruomenių bei pavienių asmenų iniciatyvumą, siekiant nustatyti, kaip aktyviai gyventojai patys prisideda prie paveldo išsaugojimo, kokias veiklas organizuoja ir kokius pokyčius sugeba paskatinti savo aplinkoje. Toks platesnis vertinimo modelis leido išskirti ne tik institucinius, bet ir socialinius veiksnius, kurie lemia kultūros paveldo gyvybingumą ir jo perdavimą ateities kartoms.

Išanalizavus savivaldybių pateiktą informaciją apie vietos bendruomenių ir pavienių asmenų įsitraukimą į veiklas, susijusias su kultūros paveldo išsaugojimu ir sklaida, aiškiai matyti ryškūs aktyvumo skirtumai tarp savivaldybių.

Savivaldybių pateikta informacija rodo, kad bendruomenių ir pavienių asmenų aktyvumo pasiskirstymas Lietuvoje netolygus – dalyje savivaldybių kultūros paveldas yra bendruomeninio gyvenimo dalis, kitose – veiklos beveik nevyksta. Kaip pagrindines bendruomenių ar pavienių asmenų aktyvumo formas, galima išskirti kultūros paveldo objektų tvarkymą ir priežiūrą, edukacines iniciatyvas (ypač per Europos paveldo dienas), muziejų kūrimą ir palaikymą, kraštotyrines veiklas.

Sėkmingiausi atvejai pasižymi bendradarbiavimu tarp savivaldybių administracijų, kultūros įstaigų ir bendruomenių. Visgi dalyje savivaldybių nėra aktyvių paveldo iniciatyvų (arba trūksta informacijos apie jas). Tokios savivaldybės neturi stiprių bendruomenių, neretai veiklos jose priklauso nuo pavienių asmenų iniciatyvų, trūksta finansavimo ir metodinės pagalbos, nėra sistemingo bendradarbiavimo su savivaldybių administracijomis.

Vertinant ilgamečio Paveldo komisijos tyrimo rezultatus galima teigti, kad vis daugiau savivaldybių supranta, kad kultūros paveldas yra resursas, turintis reikšmingą kultūrinę, socialinę, aplinkosauginę, ekonominę ir mokslinę vertę, o jo ištekliai – ilgalaikė vertybė, vienas tvaraus vystymosi dėmenų. Teigiamą kultūros paveldo poveikį ekonomikai, kultūrai, socialinei ir aplinkos sritims įrodo gausėjantys geros praktikos pavyzdžiai įvairiose savivaldybėse. Savivaldybių investavimas į kultūros paveldą yra priemonė, kuri tiek tiesiogiai, tiek netiesiogiai prisideda prie vietos ekonomikos vystymo.

3.2.6. Paveldo komisijos teiktos išvados dėl objektų ir vietovių įpaveldinimo

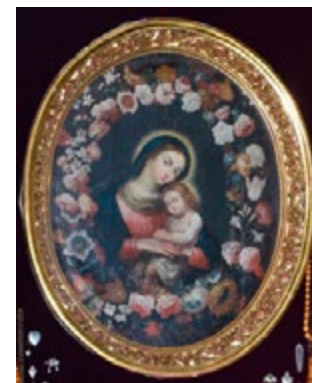
Svarstymas ir aprobavimas: Siūlymai dėl kultūros paveldo objektų ir vietovių bei kilnojamųjų kultūros vertybių skelbimo kultūros paminklais

Paveldo komisijos įstatymo 5 straipsnio 2 dalies 9 punkte nustatyta, kad Paveldo komisija svarsto ir aprobuoja siūlymus kultūros paveldo objektus ar vietas skelbti kultūros paminklais ar panaikinti jų apsaugą. KKVAĮ 9 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad kilnojamąsias kultūros vertybes, įrašytas į Kultūros vertybių registrą ir turinčias ypatingą kultūrinę vertę, kultūros ministro siūlymu, pateiktu remiantis Kilnojamųjų kultūros vertybių vertinimo komisijos išvadomis, pritarus Paveldo komisijai, Vyriausybė nutarimu skelbia kultūros paminklais.

Kultūros ministro teikimu, Paveldo komisija tokius siūlymus svarsto posėdyje.

2025 m. Paveldo komisija pritarė toliau nurodytų kilnojamųjų objektų paskelbimui kultūros paminklais:

1. Paveikslo „Švč. Mergelė Marija su Kūdikiu“ (u.k. 10211);
2. Paveikslo „Švč. Mergelė Marija“ su aptaisais, karūnomis, plaketėmis ir rėmu (u.k. 4855): paveikslas „Švč. Mergelė Marija“ (u.k. 38611), aptaisai (u.k. 38614), karūna (I) (u.k. 38612), karūna (II) (u.k. 38613), kontūrinės angeliukų plaketės (2 vnt.) (u.k. 38615), rėmas (u.k. 38616);
3. Paveikslo „Loreto Švč. Mergelė Marija“ su aptaisais (u.k. 10262): paveikslas „Loreto Švč. Mergelė Marija“ (u.k. 46101), rėmas (u.k. 46102);
4. Paveikslo „Pažaislio Švč. Mergelė Marija su Kūdikiu gėlių vainike“ su rėmu (u.k. 8542);
5. Paveikslo „Švč. Mergelė Marija su Vaikeliu (Bochnios Švč. Mergelė Marija)“ su karūnomis ir aptaisais (u.k. 33368): paveikslas „Švč. Mergelė Marija su Vaikeliu (Bochnios Švč. Mergelė Marija)“ (u.k. 33366), Švč. Mergelės Marijos karūna (u.k. 33367), Vaikelio Jėzaus karūna (u.k. 33368), aptaisai (u.k. 33369);
6. Paveikslo „Aušros Vartų Švč. Mergelė Marija, Gailestingumo Motina“ su aptaisais ir karūnomis (u.k. 7391): paveikslas „Aušros Vartų Švč. Mergelė Marija, Gailestingumo Motina“ (u.k. 37767), aptaisai (u.k. 37768), karūna (I) (u.k. 37769), karūna (II) (u.k. 37770);
7. Paveikslo „Žemaičių Kalvarijos Švč. Mergelė Marija, Krikščioniškųjų Šeimų Karalienė“ su aptaisais, karūnomis ir rėmu (u.k. 14755): paveikslas „Žemaičių Kalvarijos Švč. Mergelė Marija, Krikščioniškųjų Šeimų Karalienė“ (u.k. 42547), aptaisai (u.k. 42548), Švč. Mergelės Marijos karūna (u.k. 42549), Vaikelio Jėzaus karūna (u.k. 49534), Švč. Mergelės Marijos ir Vaikelio Jėzaus karūnos (2 vnt., u.k. 49535), rėmas (u.k. 48255);

Paveikslas „Pažaislio Švč. Mergelė Marija su Kūdikiu gėlių vainike“ su rėmu (u.k. 8542)

A. Petrašiūno nuotrauka

8. Paveikslo „Švč. Mergelė Marija su Kūdikiu ir šv. Jonu Krikštytoju“ su karūna ir aptaisų apvadu (u.k. 7644): paveikslas „Švč. Mergelė Marija su Kūdikiu ir šv. Jonu Krikštytoju“ (u.k. 41133), karūna (u.k. 41134), aptaisas-apvadas (41135);
9. Paveikslo „Švč. Mergelė Marija su Vaikeliu“ (Čenstakavos Švč. Mergelė Marija“) (u.k. 37813);
10. Paveikslo „Švč. Mergelė Marija su Vaikeliu, šv. Pranciškumi Asyžiečiu ir šv. Bernardinu Sieniečiu (Sapiegų Madona)“ (u.k. 32654);
11. Paveikslo „Pivašiūnų Švč. Mergelė Marija, Nuliūdusiųjų Paguoda“ su karūnomis, aptaisais ir rėmu (u.k. 32219): paveikslas „Pivašiūnų Švč. Mergelė Marija, Nuliūdusiųjų Paguoda“ (u.k. 7671), Švč. Mergelės Marijos karūna (u.k. 32221), Vaikelio Jėzaus karūna (u.k. 32222), Švč. Mergelės Marijos ir Vaikelio Jėzaus karūnos (2 vnt., u.k. 32223), aptaisai (u.k. 32224), rėmas (u.k. 32226);
12. Paveikslo „Švč. Mergelės Marijos Ėmimas į dangų“ (u.k. 14516);
13. Skulptūros „Švč. Mergelė Marija su Kūdikiu (Veliuonos Madona)“ (u.k. 39449);
14. Paveikslo „Švč. Mergelė Marija su Kūdikiu (Čenstakavos Švč. Mergelė Marija)“ (u.k. 10249);
15. Paveikslo „Trakų Švč. Mergelė Marija“ su aptaisais, dviem karūnomis ir rėmu (u.k. 41617): paveikslas „Trakų Švč. Mergelė Marija“ (u.k. 41618), aptaisai (u.k. 14364), Švč. Mergelės Marijos karūna (u.k. 41759), Vaikelio Jėzaus karūna (u.k. 41760), rėmas (u.k. 41761);
16. Skulptūros „Švč. Mergelė Marija su Vaikeliu (Alksnėnų Madona)“ (u.k. 20452).

Kitas etapas – Vyriausybės nutarimo priėmimas.

Paveikslas „Žemaičių Kalvarijos Švč. Mergelė Marija, Krikščioniškųjų Šeimų Karalienė“ su aptaisais, karūnomis ir rėmu (u.k. 14755)

L. Birškytės-Klimienės nuotrauka

Skulptūra „Švč. Mergelė Marija su Vaikeliu (Alksnėnų Madona)“ (u.k. 20452)

S. Poligienės nuotrauka

Skulptūra „Švč. Mergelė Marija su Kūdikiu (Veliuonos Madona)“ (u.k. 39449)

A. Kapčiaus nuotrauka

Svarstymas ir aprobavimas: Siūlymai dėl kultūros paveldo objektų ir vietovių skelbimo valstybės saugomais

Paveldo komisijos įstatymo 5 straipsnio 2 dalies 10 punkte nustatyta, kad Paveldo komisija svarsto ir approbuoja siūlymus dėl nacionalinio reikšmingumo lygmens kultūros paveldo objektų ir vietovių, kurie neskelbiami kultūros paminklais, skelbimo valstybės saugomais ar apsaugos jiems panaikinimo.

Kultūros paveldo departamento ar kultūros ministro teikimu, Paveldo komisija tokius siūlymus svarsto Paveldo komisijos posėdyje.

2025 m. Paveldo komisija pritarė toliau nurodytų kultūros paveldo objektų paskelbimui valstybės saugomais:

1. Įpilties, Senosios Įpilties piliakalnio III, vad. Marijos kalneliu (u.k. 5245);
2. Kernavės pilkapyno II (u.k. 37211);
3. Pirčiupių memorialinio ansamblio (u.k. 36254);
4. Salako Švč. Mergelės Marijos Sopulingosios bažnyčios statinių komplekso (u.k. 15997);
5. Kauno Švč. Trejybės bažnyčios, bernardinų vienuolyno ir kunigų seminarijos statinių komplekso (u.k. 39052).

Kitas etapas – kultūros ministro įsakymo paskelbimas.

Kauno Švč. Trejybės bažnyčios, bernardinų vienuolyno ir kunigų seminarijos statinių kompleksas
V. Bruzgevičiūtės nuotrauka

Salako Švč. Mergelės Marijos Sopulingosios bažnyčia
V. Ralytės nuotrauka

Pirčiupių memorialinis ansamblis (Motina)
J. Jatulionytės-Brezgienės nuotrauka

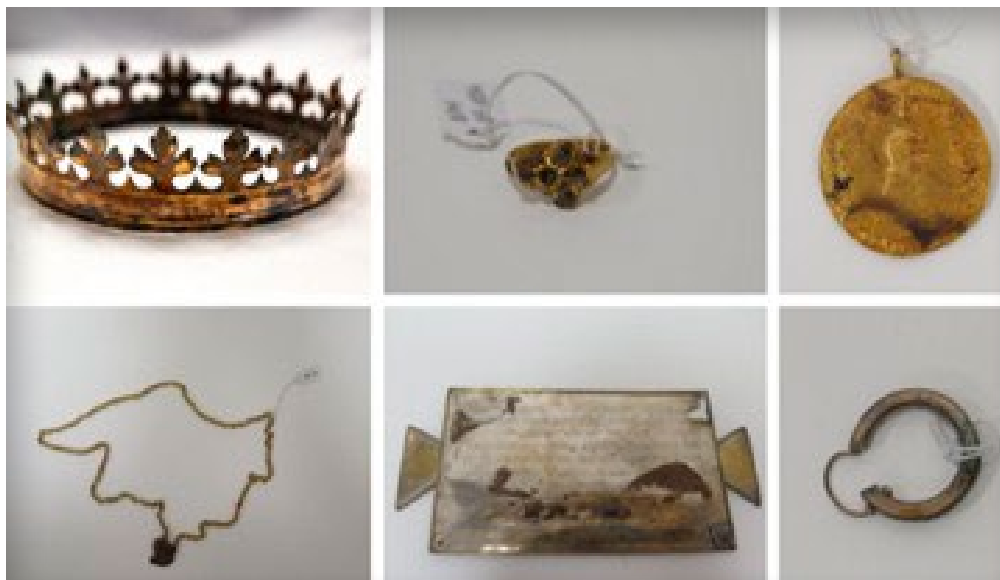
Svarstymas ir aprobavimas: Siūlymai dėl kilnojamųjų kultūros vertybių įrašymo į Kultūros vertybių registrą ir duomenų tikslinimo

Paveldo komisijos įstatymo 5 straipsnio 2 dalies 11 punkte nustatyta, kad Paveldo komisija svarsto ir aprobuoja siūlymus kilnojamąsias kultūros vertybes įrašyti į Kultūros vertybių registrą ar išbraukti iš jo.

Kultūros paveldo departamento teikimu, Paveldo komisija tokius siūlymus svarsto Paveldo komisijos posėdyje.

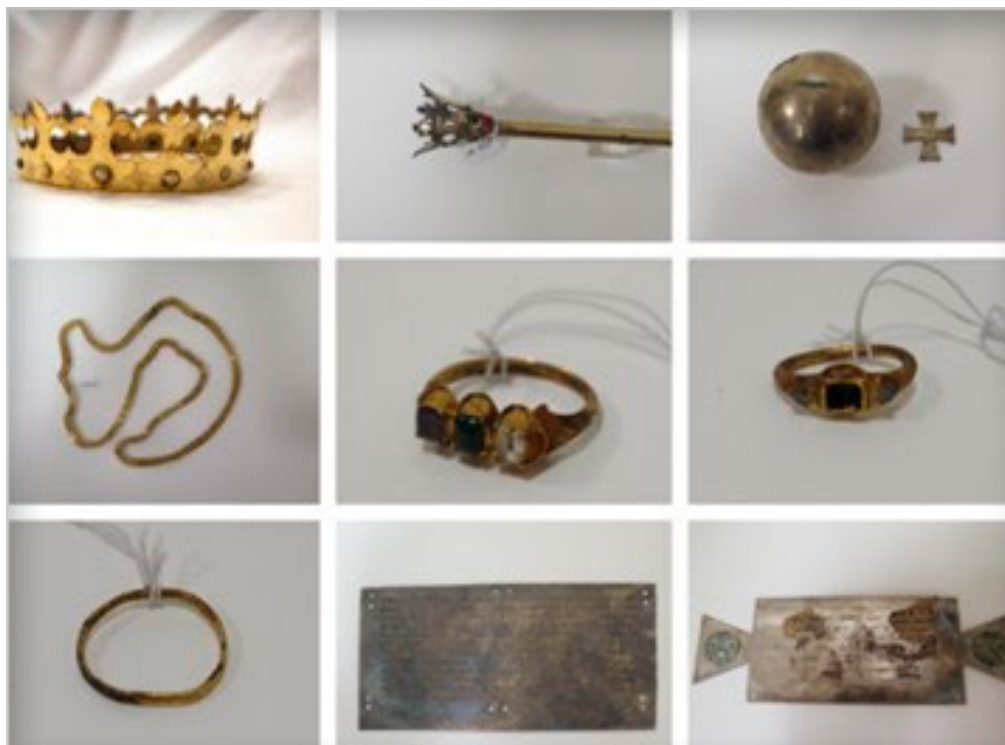
2025 m. Paveldo komisija priėmė 5 nutarimus dėl kilnojamųjų kultūros vertybių, registruotų Kultūros vertybių registre kaip nekilnojamosios, duomenų tikslinimo ir kilnojamųjų daiktų, turinčių kultūrinę vertę, įrašymo į Kultūros vertybių registrą.

Šie metai buvo neeiliniai – Vilniaus arkikatedros bazilikos požemiuose atrasti bei į Kultūros vertybių registrą įrašyti išskirtinę kultūrinę vertę turintys kilnojamieji kultūros daiktai: Bažnytinio paveldo muziejuje saugomos Lenkijos karaliaus ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio Aleksandro Jogailaičio, Lenkijos karalienių ir Lietuvos didžiosios kunigaikštienių Barbaros Radvilaitės bei Elžbietos Habsburgaitės insignijos ir įkapės (valdžios obuolys, skeptras, įkapių karūnos, žiedai ir kt.), Nacionalinio muziejaus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmuose saugomas Aleksandro Jogailaičio įkapių kalavijas ir kiti vertingi radiniai. Įrašyti šias vertybes į Kultūros vertybių registrą pritarta atskiru Paveldo komisijos nutarimu.

Lenkijos karalienės ir Lietuvos didžiosios kunigaikštienės Elžbietos Habsburgaitės insignijos ir įkapės (u.k. 49359)

A. Karpytės ir A. Giniūnienės nuotraukos

Lenkijos karalienės ir Lietuvos
didžiosios kunigaikštienės
Barboros Radvilaitės insignijos ir
įkapės (u.k. 49381)

*A. Karpytės ir A. Giniūnienės
nuotraukos*

Lenkijos karaliaus ir Lietuvos
didžiojo kunigaikščio Aleksandro
Jogailaičio insignijos ir įkapės
(u.k. 49374)

*A. Karpytės, A. Giniūnienės ir
M. Kaminsko nuotraukos*

Kituose keturiuose Paveldo komisijos posėdžiuose įvertintos vertybės, esančios Butkiškės Šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje, Čiobiškio Šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje, Kudirkos Naumiesčio Šv. Kryžiaus Atradimo bažnyčioje, Lauksodžio Šv. Aloyzo bažnyčioje, Siesikų Šv. apaštalo Baltramiejaus bažnyčioje, Paberžės Šv. Mergelės Marijos Apsilankymo bažnyčioje, Daugų Dievo Apvaizdos bažnyčioje, Dieveniškių Šv. Mergelės Marijos Rožančinės bažnyčioje, Dūkštų Šv. Onos bažnyčioje, Karvio Šv. Juozapo bažnyčioje, Leliūnų Šv. Juozapo bažnyčioje, Maišiagalos Šv. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčioje, Pabarės Šv. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčioje, Rudaminos Šv. Mergelės Marijos, Gerosios Patarėjos bažnyčioje, Inturkės Šv. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčioje, Kartenos Šv. Mergelės Marijos Ėmimo į Dangų bažnyčioje, Tverečiaus Šv. Trejybės bažnyčioje, Giedraičių Šv. Baltramiejaus bažnyčioje, Kauno Šv. Trejybės bažnyčioje, Onušio Šv. arkangelo Mykolo bažnyčioje, Vilniaus Šv. Kryžiaus Atradimo bažnyčioje, Kauno Šv. Mikalojaus (benediktinių) bažnyčioje, Krikštėnų Nukryžiuotojo Jėzaus bažnyčioje, Rykantų Šv. Trejybės bažnyčioje, Upynos Šv. Mergelės

Vytautas Kašuba, „Karaliaus
Mindaugo“ biustas (u.k. 49405)
E. Bagušinskaitės nuotrauka

Prakartėlės skulptūros „Karalius
Kasparas“ ir „Karalius Baltazaras“
(u.k. 13932)
A. Petrašiūno nuotrauka

 Relikvijorių pora
(u.k. 15153)

A. Petrašiūno nuotraukos

Marijos Vardo bažnyčioje, Kužių Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčioje, Meškuičių Šv. vyskupo Stanislovo bažnyčioje, Micaičių Nukryžiuotojo Jėzaus bažnyčioje, Pakapės Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčioje, Marcinkonių Šv. apaštalo Simono ir Judo Tado bažnyčioje, Kabelių Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčioje, Druskininkų (Ratnyčios) Šv. apaštalo Baltramiejaus bažnyčioje, Eišiškių Kristaus Žengimo į dangų bažnyčioje, Kernavės Švč. Mergelės Marijos Škaplierinės bažnyčioje, Paparčių Šv. vyskupo Stanislovo ir šv. Pranciškaus Asyžiečio bažnyčioje, Tabariškių Šv. arkangelo Mykolo bažnyčioje, Panevėžio Švč. Trejybės bažnyčioje, o taip pat Lietuvos Respublikos Prezidentūroje, Sereikių kapinių koplyčioje, Žvainių Gaidžio kalno Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo koplyčioje ir Panevėžio „Žemynos“ progimnazijoje.

Iš viso buvo įvertintos 403 vertybės. Po Paveldo komisijos pritarimo, didžioji jų dalis jau yra įrašytos į Kultūros vertybių registrą arba patikslinti registre esantys vertybių duomenys.

3.2.7. Kiti nagrinėti klausimai

1. **Dėl dvarų sodybų nuomos.** Į Paveldo komisiją kreipėsi Lokinės dvaro sodybos fragmentų (u.k. 800) savininkas, atkreipdamas dėmesį į 2 problemas:
 - ♦ Nuomojamos dvarų sodybų žemės išsipirkimo problema. Lokinės dvaro sodyboje nuomojamos žemės sklypas apima pagrindinių neišlikusių (buv. medinio rūmų pastato, ledainės, dviejų kumetynų ir kt. ūkinių pastatų vietos) ir 2 išlikusių ūkinių pastatų (svirno ir daržinės, kuriai teisinė apsauga netaikoma) teritorijas. Nuosavybes teise valdomi 3 pastatai – daržinė, svirnas ir arklidžių liekanos. Investuoti lėšas ir rekonstruoti išlikusius pastatus ir nuomojamoje žemėje esančius neišlikusius pastatus po truputį atstatyti, t. y. iš esmės atkurti buvusį Lokinės palivarko pagrindą, savininkui atrodo protinga tik tuo atveju, jei dvaro buvusių pastatų liekanos ir žemė būtų privati nuosavybė. Tačiau norint iš valstybės išsipirkti nuomojamą žemę, Nacionalinei žemės tarnybai prie Aplinkos ministerijos būtina pateikti žemės sklypo formavimo ir pertvarkymo projektą, kurį rengiant žemės mokes-tis apskaičiuojamas atsižvelgiant į pastatų liekanų bei vietų buvusių tūrius, t. y. iš esmės neegzistuojančius pastatus, kuriuos reikės atstatyti, o pelnas bus gaunamas gerokai vėliau, tik pradėjus vykdyti veiklą šiuose pastatuose. Toks privatizuotinių dvarų sodybų žemės apmokestinimas (ypač regionuose) užkerta kelią tiek išsaugoti ir atkurti dvarų sodybų pastatus, tiek ir išsaugoti jų teritorijų vientisumą. Paveldo komisija kreipėsi į Lietuvos pilių ir dvarų asociaciją, siekdama išsiaiškinti šios problemos mastą, o paaiškėjus sisteminiam šios problemos pobūdžiui, planuoja atlikti tolesnę, tarpinstitucinę, klausimo analizę.
 - ♦ 2025 m. Žemės nuomos mokesčio taikymo problema. Valstybė iki šiol mažai taiko Europos šalyse plačiai paplitusią nekilnojamojo kultūros paveldo objektų savininkų ir valdytojų skatinimo, t. y. mokestinių lengvatų taikymo, praktiką, kuri ilgainiui yra veiksminga ir naudinga siekiant išsaugoti kultūros paveldą. Paveldo komisijos nuomone, šiuo metu taikomos kultūros paveldo tyrimų ir tvarkybos darbų kompensavimo praktikos derinimas su skatinimo priemonėmis papildomai motyvuotų dvarų valdytojus ir savininkus investuoti į dvarų paveldą, didintų dvarų sodybų atkūrimo galimybes.

Paveldo komisija nurodo, jog abu klausimai turi būti nagrinėjami aptariant bendrus dvarų problematikos klausimus. Atsižvelgiant į tai, kad Paveldo komisija nuolatos akcentuoja dvarų sodybų apsaugos probleminius klausimus, todėl bus sprendžiama dėl įvardintų problemų išsamesnio nagrinėjimo.

Lokinės dvaro sodybos
arklidžių liekanos
R. Putrimienės nuotrauka

2. Dėl Valstybės duomenų agentūros valdomos sistemos „Duomenų ežero“. 2025 m. vasario 10 d. Valstybės duomenų agentūra prašė Paveldo komisijos pateikti nustatytos formos Paveldo komisijos tvarkomų informacinių sistemų duomenis, t. y. duomenų bazės U-PAVELDAS duomenis. U-PAVELDAS yra Paveldo komisijos vidinė duomenų bazė, kurios vertę kuria ne tik joje sukaupti duomenys, bet ir galimybė paveldą užsienyje pažinti interaktyviai (žemėlapis, vaizdų pagalba). Statistinė lentelė, kurią planuojama skelbti „Duomenų ežere“, visiškai neatspindi U-PAVELDO duomenų bazės tikslo. Be to, ši duomenų bazė yra ne valstybinė, o institucijos vidinė, todėl, Paveldo komisija mano, kad neprivaloma ją dalintis. Atkreipiamas dėmesys, kad „Duomenų ežeras“ dubliuojasi su kitomis šiuo metu kuriamomis duomenų bazėmis (Paveldo komisija teikia duomenis kuriamai E-Kultūros platformai).

Paveldo komisija 2025 m. kovo 7 d. posėdyje apsvarsčiusi esamą situaciją sutiko, kad Valstybės duomenų agentūros valdomai sistemai „Duomenų ežeras“ Paveldo komisijos administruojamos duomenų bazės U-PAVELDAS duomenys būtų teikiami pateiktoje derinti prototipo formoje, tačiau nemanė, kad statistiniai duomenys bus išsamūs ir tikslūs. Toks integravimas į „Duomenų ežero“ sistemą atliepia Valstybės duomenų agentūros vykdomo ir finansuojamo projekto „Valstybės informacinių išteklių integravimas į „Duomenų ežerą“ poreikius, tačiau neužtikrina surinktų ir skelbiamų duomenų objektyvumo. Buvo siūloma Vyriausybei, kaip Valstybės duomenų agentūros steigėjai, įsitraukti į diskusiją dėl Paveldo komisijos administruojamos duomenų bazės U-PAVELDAS duomenų teikimo tikslingumo, kadangi šie duomenys, Paveldo komisijos nuomone, neatitinka Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos ir valstybės duomenų valdysenos įstatyme įvardinto „valstybės duomenų“ apibrėžimo ir įstatyme numatytų valstybės duomenų valdymo, tvarkymo ir naudojimo tikslų.

3. Dėl Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 7 straipsnio papildymo. Paveldo komisija 2025 m. rugsėjo 26 d. posėdyje svarstė Etninės kultūros globos tarybos prašymą palaikyti siūlymą papildyti Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymą t. y. papildyti šio įstatymo 7 straipsnį su kultūra susijusia funkcija. Paveldo komisija posėdyje nutarė prašyti Etninės kultūros globos tarybos pateikti pasiūlymus rengiant Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo keitimo įstatymo projektą ir jo aiškinamąjį raštą, kuriame pagrįstų siūlymą ne tik vadovaudamasi Lietuvos Respublikos kultūros politikos pagrindų įstatymu, bet ir įvertintų teigiamus ekonominius bei strateginius tokio siūlymo aspektus.

4. Dėl rengiamo Vilniaus senamiesčio specialiojo plano. Paveldo komisija susipažinusi su ICOMOS Lietuva 2025 m. vasario 26 d. raštu Nr. DL/I-28 „Dėl rengiamo Vilniaus senamiesčio specialiojo plano“, atkreipė institucijų, dalyvaujančių rengiant Vilniaus

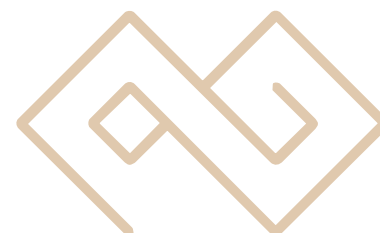
senamiesčio specialųjį planą, dėmesį į Vilniaus senamiesčio / istorinio centro stebėsenos problemą. Šiuo metu rengiamų dokumentų – Specialiojo Vilniaus senamiesčio plano ir UNESCO Pasaulio paveldo vertybės – Vilniaus istorinio centro – valdymo plano esamos būklės analizės dalys patvirtino, kad Vilniaus senamiesčio stebėseną nebuvo pakankamai vykdoma ir dokumentuojama, todėl trūksta duomenų kokybiškai įvertinti esamą būklę. Paveldo komisija nekvestionuoja poreikio parengti ir patvirtinti Vilniaus senamiesčio ir jo apsaugos zonos tvarkymo planą, tačiau pakartotinai atkreipė dėmesį į būtinybę vykdyti kokybišką Vilniaus senamiesčio stebėseną ir užtikrinti stebėsenos duomenų pasiekiamumą, nes tai leistų ateityje rengiant tokio pobūdžio dokumentus atlikti išsamų ir tikslų vertybės esamos būklės įvertinimą.

Vilniaus istorinis centras
Vilniaus m. savivaldybės nuotrauka

5. **Išvada Panevėžio apygardos prokuratūrai** dėl žalos kultūros paveldo objektui – Aigėlių šventvietai, vad. Šventaragiu. Paveldo komisija gavo Panevėžio apygardos prokuratūros prašymą pateikti išvadą, ar Kultūros paveldo departamento sprendimas nereikalauti atstatyti reljefą ir pritarimas žemės sklypo Nr. 6264/0001:160 formavimo ir pertvarkymo projektui nedaro žalos kultūros paveldo objektui – Aigėlių šventvietai, vad. Šventaragiu. Paveldo komisija atliko analizę ir pateikė savo išvadą prokuratūrai.

6. **Išvada Vilniaus apygardos prokuratūrai** dėl Vilniaus arkikatedroje bazilikoje surastų vertybių. Paveldo komisija gavo Vilniaus apygardos prokuratūros prašymą pateikti išvadą dėl viešojo intereso gynimo. Paveldo komisija susipažino su pateikta informacija ir atsižvelgdama į Paveldo komisijos sukaupią patirtį nurodė, kad NKPAĮ 5 straipsnio 10 dalies 25 punkte numatyta, kad Kultūros paveldo departamentas kreipiasi į teismą siekdamas apginti viešąjį interesą nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos srityje. Visgi praktikoje pasitaiko atvejų (pvz., dėl Plungės dvaro sodybos teritorijoje planuojamos skulptūros statybos Bronislovo Lubio atminimui įamžinimo. 2023 m. rugsėjo 27 d. Klaipėdos apygardos prokuratūros Viešojo intereso gynimo skyriaus nutarimas Nr. 4VI-40 ir 2023 m. lapkričio 23 d. Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros nutarimas Nr. 13.12-76) kai prokuro-ras, susipažinęs su už kultūros paveldo apsaugą atsakingos institucijos – Kultūros paveldo departamento – nuomone, negina viešojo intereso. Tačiau tokiais atvejais nėra įvertinama galimybė, kad galbūt pats departamentas yra padaręs teisės pažeidimą ir dėl to jis negali užtikrinti teisingo ir objektyvaus viešojo intereso pažeidimo tyrimo. Verta atkreipti dėmesį, kad būtina įvertinti viešojo intereso gynimo procedūras iš esmės ir spręsti dėl tokių atvejų, kai viešąjį interesą galimai pažeidusi institucija negina jo arba teikia nuomonę pagal savo kompetenciją stengdamasi pateisinti savo veikimą (ar neveikimą), dėl kurio atsirado teisės aktų pažeidimas.

3.3. UNESCO PASAULIO PAVELDO SĄRAŠE ESANČIŲ VERTYBIŲ APSAUGOS VERTINIMAS

Paveldo komisija nuolat nagrinėja, kaip Lietuva, 1992 m. pradžioje prisijungusi prie Pasaulio paveldo konvencijos, įgyvendina tarptautinius įsipareigojimus ir užtikrina Lietuvos paveldo, įtraukto į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą, išsaugojimą ir puoselėjimą.

Kuršių nerija mini 25 metų sukaktį nuo įrašymo į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą

2025 m. kovo 28 d. Neringoje vykusioje konferencijoje, skirtoje paminėti 25-erių metų sukaktį nuo Kuršių nerijos įrašymo į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą, dalyvavusi Paveldo komisijos pirmininkė pristatė pagrindinius Kuršių nerijos, kaip UNESCO Pasaulio paveldo vietovės, apsaugos ir valdymo aspektus. Pabrėžė, kad 25 metų sukaktis UNESCO Pasaulio paveldo sąrašė sutampa su Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo laikotarpiu ir simbolizuoja ne tik pasiektus rezultatus, bet ir atsakomybę už gamtos bei kultūros paveldo išsaugojimą nacionaliniu ir tarptautiniu mastu. Akcentavo Kuršių nerijos, kaip išskirtinio kultūrinio kraštovaizdžio, vertę ir reikšmę. Teigiamai įvertino rengiamą Kuršių nerijos valdymo planą, kuriame būtina skirti tinkamą dėmesį ne tik gamtos ir nematerialiam paveldui, bet ir senųjų gyvenviečių architektūros išsaugojimui, nes tai yra neatsiejama vietovės vertės dalis. Paveldo komisijos pirmininkė atkreipė dėmesį į aktualias paveldo apskaitos problemas – neatnaujintus Preilos ir Pervalkos gyvenviečių vertingųjų savybių aprašus. Pabrėžė, kad kultūros paveldo objektų koncentracija Nidoje ir Juodkrantėje tokia didelė, kad vien privačių iniciatyvų, nors jos ir labai svarbios, neužtenka užtikrinti šio paveldo išlikimą. Valstybės ir savivaldos institucijų vaidmuo išsaugant architektūros paveldą išlieka pagrindinis. Kuršių nerijos nacionalinio parko teritorijos apsaugą sustiprina jos statusas, o efektyvus pasaulio paveldo vietovių valdymas neatsiejamas nuo vietos bendruomenių įsitraukimo.

Gruodžio 2 d. Vilniaus senamiesčio kino teatre „Pasaka“ vyko renginys, skirtas Kuršių nerijos įrašymo į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą 25-erių metų sukakčiai paminėti. Renginyje dalyvavo ir Paveldo komisijos atstovai.

Kuršių nerijos įrašymo į
UNESCO Pasaulio paveldo
sąrašą 25-erių metų sukakčiai
paminėti skirtas renginys

Dėl UNESCO pasaulio paveldo vietovių valdymo planų projektų rengimo

Paveldo komisija 2025 m. vasario 21 d. posėdyje pritarė UNESCO Pasaulio paveldo vietovės – Vilniaus istorinio centro – valdymo planui (toliau – Vilniaus valdymo planas). Paveldo komisija teikė pastabas ir siūlymus, kai buvo rengiamas Vilniaus valdymo plano projektas, komisijos pirmininkė dr. Vaidutė Ščiglienė buvo šio plano rengimo priežiūros grupės narė. Įvertinusi dokumento parengimo sunkumus, kylančius dėl unifikuotų stebėsenos duomenų trūkumo, bei tai, kad Vilniaus valdymo plano rengėjai atsižvelgė ar iš dalies atsižvelgė į Paveldo komisijos teiktas pastabas ir siūlymus, Paveldo komisija nusprendė parengtam Vilniaus valdymo planui pritarti.

2025 m. Paveldo komisija teikė pastabas rengiant UNESCO Pasaulio paveldo vietovės – Kuršių nerijos – valdymo planą (toliau – Kuršių nerijos valdymo planas). Paveldo komisijos pirmininkė dr. Vaidutė Ščiglienė yra Kuršių nerijos valdymo plano priežiūros grupės narė. Periodinių Kuršių nerijos valdymo plano priežiūros grupės susitikimų metu Paveldo komisija teikė pastabas ir pasiūlymus dėl valdymo plano schemos tobulinimo, veiksmų plano struktūros ir valdymo plane vartojamų sąvokų aiškumo, paveldo apsaugą reglamentuojančių dokumentų sąrašo papildymo. Didelis dėmesys skirtas veiksmų plano tikslų ir uždavinių kryptims bei efektyvaus lėšų planavimo klausimams. Kuršių nerijos valdymo planą planuojama tvirtinti 2026 m. pirmąjį ketvirtį.

UNESCO Pasaulio paveldo vietovės – Vilniaus istorinio centro – valdymo plano pristatymas Paveldo komisijos posėdyje

Dėl potencialių aukštų objektų galimo vizualinio poveikio Kernavės archeologinei vietai

Paveldo komisija 2025 m. rudenį gavo ir nagrinėjo Valstybinio Kernavės kultūrinio rezervato direkcijos raštą „Dėl potencialių aukštų objektų galimo vizualinio poveikio Kernavės archeologinei vietai“, kuriame įvardijamos kompleksinės problemos ir rizikos, susijusios su galimu vizualiniu poveikiu UNESCO Pasaulio paveldo vietai, Kernavės archeologinei vietai, atsiradusiu dėl aukštų objektų įrengimo už rezervato buferinės apsaugos zonos ribų. Paveldo komisijos 2025 m. gruodžio 10 d. posėdyje Valstybinio Kernavės kultūrinio rezervato direktorius dr. Ramojus Kraujelis pristatė problemą ir siūlymus dėl teisės aktų pakeitimų inicijavimo. Posėdyje nuspręsta sudaryti tarpinstitucinę darbo grupę, kurią sudarytų Kultūros ministerijos, Aplinkos ministerijos, Paveldo komisijos, Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos, Kultūros paveldo departamento, Valstybinio Kernavės kultūrinio rezervato direkcijos ir Trakų istorinio nacionalinio parko direkcijos atstovai. Nuspręsta, kad ši darbo grupė klausimą nagrinės 2026 m.

Klausimo „Dėl potencialių aukštų objektų galimo vizualinio poveikio Kernavės archeologinei vietai“ svarstymas Paveldo komisijos posėdyje Glitiškių dvaro sodybos rūmuose

3.4. Tarptautinis bendradarbiavimas

Efektyvus kultūros paveldo išsaugojimas užsienyje yra glaudžiai susijęs su tarptautiniu bendradarbiavimu – būtina įtraukti Lietuvos diasporos organizacijas ir bendruomenes užsienyje, nes jos atlieka svarbų vaidmenį saugant paveldą, koordinuojant projektus, skaitmeninant archyvus ir puoselėjant lietuviškas tradicijas. Dėl šių priežasčių bendradarbiavimas su valstybės institucijomis yra būtinas. Tik suderinus nacionalinę strategiją, tarptautinį bendradarbiavimą ir diasporos iniciatyvas galima užtikrinti sklandų Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo išsaugojimą užsienyje.

Paveldo komisija tapo ne tik Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo užsienyje temos kritikė, bet ir fasilitatorė, kuri inicijuoja diskusijas, vertina koncepcijas bei skatina koordinuotą politikos formavimą. Rengiama koncepcija nebuvo priimta, o valstybės politikos šiuo klausimu vis dar trūksta.

Vyko aktyvus bendradarbiavimas ne tik su bendruomenėmis užsienyje, bet ir su Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisija, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija (toliau – Užsienio reikalų ministerija) ir jos Globalios Lietuvos departamentu, Lietuvos Respublikos ambasadamis Švedijos Karalystėje, Kanadoje, Vokietijos Federacinėje Respublikoje, Austrijos Respublikoje, Belgijoje, Generaliniu konsulatu Čikagoje. Bendradarbiaujant buvo keliami Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo išsaugojimo klausimai, kultūros paveldo aktualizavimas keliant duomenis į Paveldo komisijos administruojamą duomenų bazę U-PAVELDAS. Kad duomenų teikimas būtų sklandesnis, buvo pateiktas siūlymo papildyti U-PAVELDO duomenų bazę [algoritmas](#).

Bendradarbiavimas su Lietuvos Respublikos ambasada Švedijos Karalystėje ir lietuvių bendruomene Švedijoje

2025 m. pradėtas bendradarbiavimas su Lietuvos Respublikos ambasada Švedijos Karalystėje, kultūros atašė dr. Gabriele Žaidyte ir lietuvių bendruomene Švedijoje dėl Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo objektų Švedijoje duomenų atnaujinimo ir projektinės veiklos. Šiomis veiklomis siekta įtraukti lietuvių bendruomenės Švedijoje narius į tokio paveldo pažinimą ir jo saugojimą, paskatinti pažinti lietuvių išeivijos istoriją, lietuvių kultūrą ir paveldą.

Bendradarbiaujant surinkti nauji ir papildyti anksčiau surinkti duomenys interaktyvioje duomenų bazėje U-PAVELDAS, taip pat sukurtas individualus Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo objektų Švedijoje žemėlapis (popierinio varianto tiražas 2000 egz.). Žemėlapiai buvo išdalinti renginių metu bei bus perduoti Lietuvos Respublikos ambasada Švedijos Karalystėje ir Užsienio reikalų ministerijai.

Paveldo komisija spalio 25 d. vizito į Švediją metu dalyvavo renginyje, vykusiame ambasadoriaus rezidencijoje Stokholme. Renginio metu vyko diskusija „Lietuvai reikšmingas paveldas Švedijoje: diplomatinės ir paveldo galia“, kurioje Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė ir Paveldo komisijos narys doc. dr. Salvijus Kulevičius skaitė pranešimus. Paveldo komisija taip pat pakvietė renginio dalyvius sužaisti protmūšį apie Lietuvai reikšmingą kultūros paveldą Švedijoje. Renginyje dalyvavo Lietuvos ambasadorius Švedijoje Linas Linkevičius, Lietuvos kultūros atašė Švedijoje, Danijoje ir Suomijoje dr. Gabrielė Žaidytė, Paveldo komisijos

Žemėlapis „Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo pėdsakai po Švediją“

pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė, Paveldo komisijos narys doc. dr. Salvijus Kulevičius, Paveldo komisijos Kultūros paveldo apsaugos analizės grupės vadovė Viktorija Gadeikienė, šios grupės vyriausioji specialistė Agnė Pancerovaitė ir specialistė Tatjana Andonova, taip pat dalyvavo apie 40 lietuvių bendruomenės Švedijoje narių. Projektą iš dalies finansavo Kultūros paveldo departamentas. Projektą įgyvendino Paveldo komisija bendradarbiaudama su partneriais Lietuvoje ir Švedijoje.

2025 m. lapkričio 27 d. Seimo lankytojų centre suorganizuotas renginys „(Ne)Atrasti tiltai: Lietuvos paveldas Švedijoje ir valstybės strategijos paieškos“. Renginio metu buvo pristatytas projekto „Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo žemėlapis Švedijos Karalystėje“ rezultatas – žemėlapis. Iki šiol tai išsamiausias leidinys, kuriame užfiksuoti lietuviški istorijos, kultūros ir meno ženklai Švedijoje. Institucijų, akademinės bendruomenės ir kultūros diplomatijos atstovai aptarė Lietuvos ir Švedijos ryšius, Lietuvai svarbaus kultūros paveldo užsienyje politikos formavimo eigą. Renginio metu vyko diskusija, atskleidusi pagrindines užsienyje esančio kultūros paveldo koncepcines ir praktines problemas. Renginyje dalyvavo apie 40 svečių, renginys buvo transliuojamas **tiesiogiai** – įrašą peržiūrėjo 468 žiūrovai (2026 m. sausio 27 d. duomenimis).

Paveldo komisijos atstovai su partneriais Švedijoje

Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė ir Paveldo komisijos narys doc. dr. Salvijus Kulevičius su Lietuvos Respublikos ambasadoriumi Švedijos Karalystėje Linu Linkevičiumi

Renginys „(Ne)Atrasti tiltai: Lietuvos paveldas Švedijoje ir valstybės strategijos paieškos“ Seimo lankytojų centre

Bendradarbiavimas su Lietuvos Respublikos ambasada Kanadoje ir lietuvių bendruomene Kanadoje

Tęsdama duomenų apie Lietuvai reikšmingą kultūros paveldą užsienyje rinkimą ir surinktų duomenų sklaidą, Paveldo komisija pradėjo bendradarbiavimą su Lietuvos Respublikos ambasada Kanadoje. Pirmasis susitikimas įvyko Paveldo komisijos būstinėje.

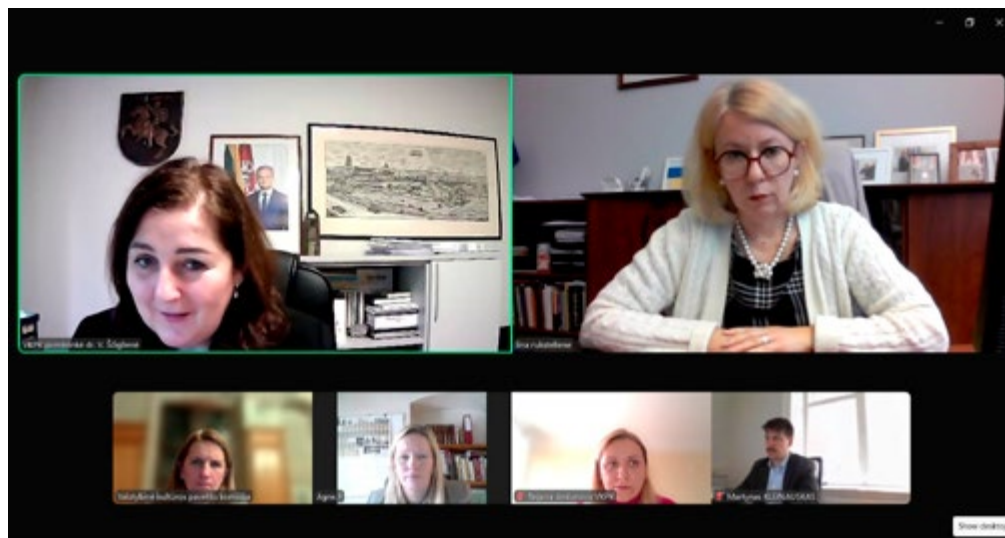
Kituose nuotoliniuose susitikimuose dalyvavo ne tik Lietuvos Respublikos ambasadorius Kanadoje Egidijus Meilūnas, bet ir ambasados darbuotojai, praktikantas, Kanados lietuvių archyvo–muziejaus, Kanados lietuvių bendruomenės nariai. Buvo aptartos bendradarbiavimo veiklos, duomenų rinkimo ir Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo, esančio Kanadoje, žemėlapių sudarymo klausimai. Susitikimai vyksta dažnai, kadangi 2026 m. planuojama vykdyti projektinę veiklą šioje šalyje.

Susitikimas su Lietuvos Respublikos ambasadoriumi Kanadoje Egidijumi Meilūnu

Bendradarbiavimas su Lietuvos Respublikos ambasada Austrijos Respublikoje

2025 m. vyko bendradarbiavimas su Lietuvos Respublikos ambasada Austrijos Respublikoje. Aptarti Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo objektai Austrijoje, pasidalinta mintimis apie galimas bendras veiklas ir sklaidos renginius.

Susitikimas su Lietuvos Respublikos ambasados Austrijos Respublikoje atstovais (ekrano nuotrauka)

Bendradarbiavimas su Lietuvos Respublikos ambasada Vokietijos Federacinėje Respublikoje

2025 m. pradėtas bendradarbiavimas su Lietuvos Respublikos ambasada Vokietijos Federacinėje Respublikos ir planuojama 2027–2028 metais vykdyti bendras veiklas Lietuvos kultūros sezone Vokietijoje, kurios padės aktualizuoti Lietuvai reikšmingą kultūros paveldą šioje šalyje.

Bendradarbiavimas su Lietuvos Respublikos generaliniu konsulatu Čikagoje (Jungtinės Amerikos Valstijos)

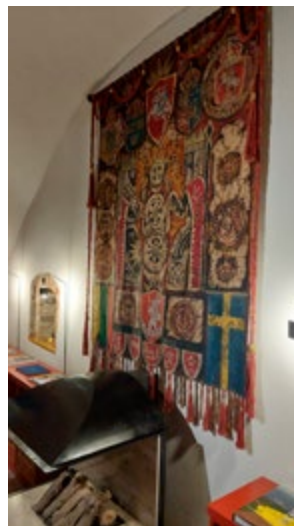
Dar 2024 m. užmegztas bendradarbiavimas su generaliniu konsulu Čikagoje Regimantu Jablonsku buvo tęsiamas ir 2025 m. – įvyko susitikimai su konsulato atstovais ir Lietuvių bendruomenės atstovais Čikagoje. Susitikimuose tartasi dėl galimo bendradarbiavimo.

Bendradarbiavimas su Švedijos Karalystės ambasada Lietuvos Respublikoje

2025 m., įgyvendinant Paveldo komisijos 30-mečio minėjimui skirtus Europos paveldo dienų projekto renginius, buvo užmegzti ryšiai su Švedijos Karalystės ambasada Lietuvoje. Renkant medžiagą ir organizuojant pažintinį pasivaikščiojimą po 30 Vilniaus senamiesčio kiemų paaiškėjo, kad Švedijos Karalystės ambasados Vilniuje (Didžioji g. 16) pastatų komplekse yra išsaugotas ir ambasados pastangomis kruopščiai restauruotas XVI a. pirmos pusės mūrinis vieno aukšto pastatas su rūsiu.

Ambasados darbuotojai atsakė į Paveldo komisijos prašymą sudaryti galimybes visuomenei ir Paveldo komisijos administracijai patekti į istorinius pastatus. Rugsėjo 20 d. į pažintinį pasivaikščiojimą susirinkusius vilniečius pasitiko, renginio metu lydėjo ir istorinių pastatų tvarkybos darbų istoriją pasakojo ambasadorius p. Larsas Wahlundas (Lars Wahlund) bei jo komandos nariai.

Švedijos Karalystės ambasados patalpos Didžioji g. 16, Vilniuje

Su Švedijos Karalystės ambasadoriumi Lietuvoje p. Larsu Wahlundu

Bendradarbiavimas su DOCOMOMO dėl Niujorko Kristaus Atsimainymo bažnyčios

2025 m. kovo mėn. Paveldo komisija išsakė gilų susirūpinimą dėl Niujorko Kristaus Atsimainymo lietuvių bažnyčios ateities. Šis išskirtinis architektūrinės ir istorinės vertės objektas, sukurtas žymaus lietuvių emigrantų architekto Jono Muloko, gali būti uždarytas ir nugriautas. Į Paveldo komisiją kreipėsi DOCOMOMO – tarptautinė moderniosios architektūros išsaugojimo organizacija Jungtinėse Amerikos Valstijose. Tai pirmas kartas, kai ši organizacija tiesiogiai kreipėsi į Lietuvą. Kreipimasis taip pat patvirtino, kad Paveldo komisijos ekspertinis vaidmuo svarbus net tarptautiniu lygiu.

Savo laiške organizacija prašė prisidėti ir palaikyti iniciatyvą Jono Muloko projektuotą Kristaus Atsimainymo bažnyčią Niujorke įtraukti į Niujorko paveldo registrą, nes jai buvo iškilusi reali grėsmė. Bažnyčios savininko teises turinti Bruklino vyskupija ketino ją uždaryti. Paveldo komisija palaikydama šią iniciatyvą parengė palaikomąjį raštą DOCOMOMO organizacijai, taip pat ragino ir kitas valstybės institucijas ir organizacijas palaikyti iniciatyvą ir pateikti savo nuomonę.

Svarbu paminėti, kad į Paveldo komisiją kreipėsi Kultūros ministerija prašydama nustatyti Niujorko Kristaus Atsimainymo lietuvių bažnyčios vertes. Paveldo komisija pateikė pagrindinius vertės aspektus, kurie plačiau aprašyti atsakyme Kultūros ministerijai. Vertes aprašė Paveldo komisijos narys, architektūros istorikas doc. dr. Vaidas Petrulis. Detalus šios bažnyčios vertingųjų savybių inventorizavimas ir jų aprašų parengimas turėtų būti atliekamas vietoje, t. y. Niujorke. Pagrindiniai vertės aspektai: kompleksiška lietuvių kūrėjų sintezė; tęstinė sakralinės architektūros tradicija; architektūrinė ir meninė raiška; atminties ir identiteto vieta; pripažinimas ir įvertinimai.

Bendradarbiavimas su Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisija

2025 m. kovo 26 d. Seime vykusiam Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijos posėdyje buvo ieškoma atsakymų, kaip spręsti nerimą keliančias tendencijas, kurios paliečia ne tik JAV, bet ir daugelį kitų šalių, kur lietuviai paliko savo istorijos pėdsakus. Paveldo komisija siūlė keletą svarbių sprendimų, kurie padėtų užtikrinti, kad lietuviškas paveldas užsienyje nebūtų prarastas: būtina sukurti aiškią strategiją, apibrėžiančią, kaip bus inventorizuojami, prižiūrimi ir saugomi šie objektai. Būtina turėti viziją, kaip atrinkti svarbiausius objektus.

Paveldo komisija paminėjo, kad būtina įtraukti Lietuvos diplomatinės atstovybės bei kultūros atašė, kurios atliktų svarbų vaidmenį ieškant duomenų apie lietuvišką paveldą užsienyje, tarpininkautų bendradarbiaujant Lietuvos ir užsienio lietuvių bendruomenėms bei institucijoms, užtikrintų šios veiklos sistemiškumą bei tęstinumą ateityje.

2025 m. spalio 14 d. Seime vykusiam dar vienam Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijos posėdyje Paveldo komisijos pirmininkė pristatė institucijos atliktus darbus šiuo klausimu, įvardijo esančius iššūkius ir galimas veiklos kryptis.

Paveldo komisijos pranešimo Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijos posėdyje skaidrė

Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė skaito pranešimą Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijos posėdyje (ekrano nuotrauka)

Bendradarbiavimas su VŠĮ „Geros valios kompensacijos už žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą disponavimo fondas“ ir Europa Nostra veikla

2025 m. rugpjūčio 4 d. Paveldo komisija gavo VŠĮ „Geros valios kompensacijos už žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą disponavimo fondas“ prašymą pateikti rekomendacinį laišką dėl Panevėžio Toros draugijos sinagogos pastato kandidatūros nurodant pagrindinius šio pastato išlikimo ir išsaugojimo sunkumus, kurie būtų aktualūs pristatant objektą Europa Nostra „7 Most Endangered“ programoje. Įvertinusi objekto būklę ir jo reikšmę Lietuvos bei Europos kultūros paveldo kontekste, 2025 m. rugsėjo mėn. Paveldo komisija parengė ir pateikė rekomendacinį palaikymo raštą, kuriame nurodė, kad pritarė, jog Panevėžio Toros draugijos sinagoga būtų įtraukta į „7 Most Endangered“ programą ir atkreipė dėmesį į objekto nykimo grėsmes ir skubių apsaugos priemonių būtinybę.

Informacijos apie Lietuvai reikšmingą kultūros paveldą, esantį užsienyje, rinkimas ir sisteminimas

Duomenų apie Lietuvai reikšmingą kultūros paveldą užsienyje rinkimas buvo aktualizuotas 2003 m., kai Paveldo komisijai buvo pavesta prisidėti prie Lietuvos kultūrai svarbaus paveldo užsienyje tyrimo, paieškos ir išsaugojimo pagal Vyriausybės 2003 m. gruodžio 9 d. nutarimą Nr. 1568 „Dėl Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo įgyvendinimo priemonių plano patvirtinimo“. Paveldo komisija nuo 2005 m. savo įstaigos archyve nuolat kaupė informaciją apie Lietuvai reikšmingą kultūros paveldą užsienyje, sukūrė tokio nekilnojamojo kultūros paveldo atpažinimo principus ir kriterijus, kuriuos patvirtino kultūros ministras. Nuo 2016 m. pradėjo veikti Paveldo komisijos sukurta duomenų bazė U-PAVELDAS (<http://vkpk.lt/u-zemelapis/>). 2022 m. buvo nuspręsta šią duomenų bazę tobulinti, kai kuriuos duomenis koreguoti ar papildyti.

U PAVELDAS
Lietuvai reikšmingas paveldas užsienyje

Sukurtas siūlymo papildyti U-PAVELDO duomenų bazę algoritmas – lentelė, skirta pateikti struktūruotą medžiagą duomenų bazei U-PAVELDAS. Algoritmas parodo, kokia informacija yra reikalinga, kad būtų sukurtas kokybiškas objekto žemėlapyje aprašymas. Paveldo komisija pateikė algoritmą užsienyje esančioms Lietuvos atstovybėms, bendruomenėms bei paskelbė algoritmą savo interneto svetainėje ir pasidalino informacija socialiniuose tinkluose. 2025 m. medžiagos teikėjai 24 kartus pasinaudojo algoritmu siųsdami informaciją apie Lietuvai reikšmingą kultūros paveldą užsienyje.

INFORMACIJA APIE LIETUVAI REIKŠMINGO KULTŪROS PAVELDO UŽSIENYJE OBJEKTĄ
(visų nacionalinių, religinių ir etninių grupių religinių apeigų vietos, istorinę vertę turintys objektai, paminklai, kapinės, mirusiems pagerbti skirtos vietos, bei visa su tuo susijusi archyvinė ir kitokia autentiška dokumentinė medžiaga).

Objektas	Nuotraukos (ne mažiau 4 vnt.; pastatai – iš visų fasado pusių; interjeras, jei yra vertingųjų savybių)
1. Pavadinimas (lietuvių, anglų kalba)	
2. Adresas	
3. Koordinatės	
4. Interneto svetainė	
5. Nuosavybė (savininkas)	
6. Fizinė būklė	
7. Paskirtis (dabartinė)	
8. Ar yra įtrauktas į vertingų, saugotinų objektų sąrašą esamoje šalyje ?	
9. Vertingųjų savybių pobūdis: architektūrinis, sakralinis, dailės, memorialinis, istorinis, bendruomeninis, ar kt. (pastatymo/įsigijimo metai, objekto paskirtis, kiek laiko buvo/yra naudojamas, aplinka kurioje randasi objektas, tautiškumo simboliai ir kt.);	
10. Objekto reikšmingumas Lietuvai (su kokiomis svarbiomis lietuvių asmenybėmis/bendruomenėmis susijęs, su kokiais svarbiais įvykiais ar reiškiniais siejasi, kokiam tikslui buvo/yra naudojamas, lietuviškumo simboliai ir pan.).	

Siūlymo papildyti U-PAVELDO duomenų bazę algoritmas

3.5. Kultūros paveldo aktualizavimas, bendradarbiavimas ir ryšiai su kitomis institucijomis

2025 m. Paveldo komisija kultūros paveldo sklaidą, renginius ir viešąją komunikaciją naudojo kaip priemonę, kuri padėjo parodyti kultūros paveldo svarbą ir formuoti kultūros paveldo apsaugos politikos kryptis. Paveldo komisija, institucija, kuri pataria valstybinės kultūros paveldo apsaugos politikos, jos įgyvendinimo, vertinimo ir tobulinimo klausimais svarbiausioms šalies institucijoms, viešų diskusijų, susitikimų ir renginių metu siekė ne tik pateikti informaciją apie kultūros paveldą, bet ir kurti dialogą, formuojantį požiūrį ir stiprinantį paveldosaugos temų platesnį supratimą.

2025 m. Paveldo komisija buvo matoma viešojoje erdvėje, dalyvavo viešosiose diskusijose ir argumentuotai pristatė atstovaujamos institucijos požiūrį dėl kultūros paveldo apsaugos. Renginiai, susitikimai ir viešoji komunikacija tapo erdve, kurioje buvo keliami sisteminiai paveldosaugos klausimai, identifikuojamos problemos, dalijamasi patirtimis ir kuriami galimi ilgalaikiai planai.

Didelė dalis veiklų 2025 m. buvo susijusios su Paveldo komisijos 30 metų veiklos sukakties minėjimu. Tai padėjo Paveldo komisijai būti labiau matomai ir girdimai visuomenės ir leido kalbėti apie svarbias bei aktualias temas, susijusias su kultūros paveldu.

2025 m. ypatingas dėmesys skirtas kultūros paveldo situacijai regionuose, savivaldybių vaidmeniui, susijusiam su paveldosauga, kultūros paveldo ir švietimo integralumui, Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo užsienyje aktualizavimui bei institucijų tarpusavio bendradarbiavimo svarbai. Apie tai buvo kalbama nacionalinio ir regioninio lygmens renginiuose, susitikimuose ir viešojoje erdvėje.

Toliau pateikiami svarbiausi 2025 m. renginiai, susitikimai ir veiklos, kuriose dalyvaudama Paveldo komisija atskleidė savo patariamąjį ir ekspertinį vaidmenį, stiprindama kultūros paveldo apsaugos politikos matomumą ir suvokimą.

Susitikimas dėl Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo veiksmų plano projekto

Paveldo komisija aktyviai dalyvavo pasitarimuose rengiant Vyriausybės programos VIII skyriaus „Puoselėsime atvirą, demokratinę Lietuvos kultūrą ir pilietinę tapatybę“ nuostatas įgyvendinančių prioritetų ir veiksmų projektą. 2025 m. sausio 24 d. Kultūros ministerijoje konsultacijų su socialiniais partneriais diskusijos buvo svarbios ir jose pasidalinta išvalgomis, kaip efektyviau spręsti kultūros paveldo apsaugos klausimus. Susitikime dalyvavusi Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščigienė kartu su Paveldo komisijos nariu dr. Linu Kvizikevičiumi ir Kultūros paveldo apsaugos analizės grupės vadove Viktorija Gadeikiene pateikė svarbiausius siūlymus, kurie, Paveldo komisijos nuomone, turėtų būti įtraukti į Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo veiksmų planą. Siūlytos šios temos:

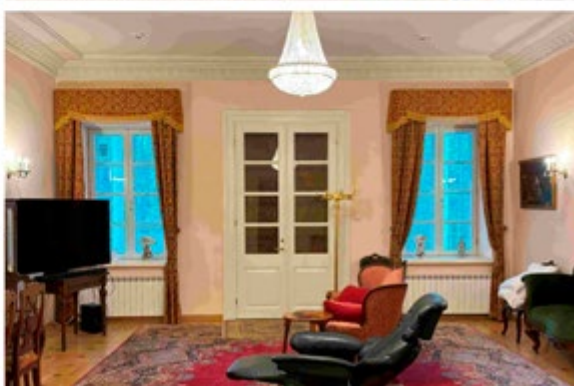
- ♦ dėl Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo užsienyje;
- ♦ dėl klimato kaitos ir tvarumo;
- ♦ dėl dėmesio stokos nekilnojamajam kultūros paveldui;
- ♦ dėl kilnojamųjų kultūros vertybių;
- ♦ dėl kultūros paveldo ir švietimo integralumo;
- ♦ dėl UNESCO pasaulio paveldo vertybių Lietuvoje;
- ♦ dėl regionų politikos;
- ♦ dėl dvarų sodybų apsaugos;
- ♦ dėl archeologinio paveldo.

Susitikimas dėl Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano projekto

Darbinis vizitas į Molėtų, Švenčionių ir Ignalinos rajonus

2025 m. sausio 16–17 dienomis Paveldo komisija organizavo išvažiuojamąjį posėdį Molėtų, Švenčionių ir Ignalinos rajonuose. Vizito metu buvo aplankyti vietos kultūros paveldo objektai: dvarai, bažnyčios, saugomose teritorijose esantys objektai. Paveldo komisijos nariai domėjosi šių objektų būkle, sunkumais dėl paveldo išsaugojimo ir pasidžiaugė sėkmingais paveldo puoselėjimo pavyzdžiais. Šis vizitas parodė, kad kultūros paveldas gali būti puoselėjamas bendromis institucijų, savininkų ir vietos bendruomenių pastangomis. Sėkmingi pavyzdžiai įkvėpė tęsti darbus, o pastebėtos problemos skatino ieškoti naujų sprendimų dėl kultūros paveldo apsaugos.

Kultūros paveldo objektai
Molėtų, Švenčionių ir Ignalinos
rajonuose

Susitikimas su Vilniaus m. savivaldybės vyr. architektė Laura Kairiene

2025 metų vasario 5 d. Paveldo komisijos patalpose Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė, Kultūros paveldo apsaugos analizės grupės vadovė Viktorija Gadeikienė ir specialistė Laima Lysiukienė susitiko su Vilniaus m. savivaldybės vyr. architektė Laura Kairiene. Susitikimo metu aptartos galimos tarpinstitucinio bendradarbiavimo galimybės ir kryptys, ypač susijusios su kultūros paveldo apsauga ir plėtojimu Vilniuje. Susitikime buvo diskutuojama apie architektūrinių konkursų organizavimo ir tobulinimo tvarką. Taip pat atkreiptas dėmesys į planuojamas ir vykdomas veiklas kultūros paveldo kompleksuose. Susitikimo metu diskutuota dėl „Architektūrinės kalvos“ užbaigimo ir jos poveikio Vilniaus senamiesčiui, apie poveikio aplinkai vertinimą ir viešųjų erdvių tvarkymą. Taip pat kalbėta apie Vilniaus koncertų ir sporto rūmų pritaikymą ir kitus su kultūros paveldu susijusius klausimus. Aptartas NKPAĮ naujos redakcijos rengimas. Pirmininkė supažindino viešnią su Paveldo komisijos veikla ir svarbiausiais nagrinėjamais klausimais, pristatė Paveldo komisijos parengtą Savivaldybių paveldosauginį indeksą. Pabrėžė, kad savivaldos vaidmuo dėl kultūros paveldo apsaugos yra labai svarbus.

Susitikimas su Seimo Pirmininku Sauliumi Skverneliu

2025 m. vasario 11 d. Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė ir Kultūros paveldo apsaugos analizės grupės vadovė Viktorija Gadeikienė susitiko su Seimo Pirmininku Sauliumi Skverneliu. Susitikime aptarti svarbūs kultūros paveldo apsaugos klausimai. Sutarta dėl Paveldo komisijos pranešimo skaitymo apie paveldo apsaugos raidą, būklę ir pažangą Seimo plenariame posėdyje. Susitikimo metu aptarti NKPAĮ naujos redakcijos rengimo klausimai, paveldo-

saugos draudimų ir dialogo santykis, kultūros paveldo tvarkybos sunkumai ir kt. Pirmininkė taip pat pristatė Paveldo komisijos veiklos unikalumą ir šiais metais minimą Paveldo komisijos 30 metų įsteigimo sukaktį. Aptartas ir ypatingas visuomenės palaikymas, kurio Paveldo komisija sulaukė po pasiūlymo sujungti ją su kitomis institucijomis į Nacionalinę gerovės agentūrą.

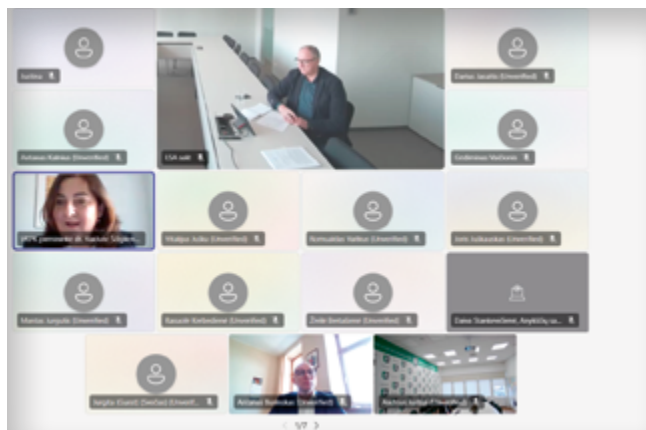
Susitikimas su Seimo Pirmininku
Sauliumi Skverneliu

Susitikimas su Vilniaus m.
savivaldybės vyr. architektė
Laura Kairiene

Renginys dėl kultūros paveldo apsaugos savivaldybėse

2025 m. vasario 25 d. vyko Lietuvos savivaldybių asociacijos ir Paveldo komisijos nuotolinis susitikimas „Kultūros paveldo apsauga savivaldybėse: finansavimas, iniciatyvos, teisinės naujovės ir rekomendacijos“. Susitikimo metu buvo pristatytas Paveldo komisijos atliktas Savivaldybių veiklų kultūros paveldo apsaugos srityje 2023 m. tyrimas, apžvelgta visų Lietuvos savivaldybių skirto ir pritraukto finansavimo kultūros paveldui 2023 m. apimtis, įvertintos jų veiklos ir iniciatyvos dėl kultūros paveldo apsaugos, pateiktos išvados ir rekomendacijos.

Renginys Lietuvos savivaldybių asociacijoje
(ekrano nuotrauka)

Simbolinis posėdis minint Paveldo komisijos 30 metų įsteigimo sukaktį

Paveldo komisija 2025 m. vasario 21 d. organizavo posėdį, kuris tapo pirmuoju renginiu, skirtu paminėti jubiliejinius 30-uosius veiklos metus. Posėdyje dalyvavo buvę šios institucijos pirmininkai: Gražina Drėmaitė ir prof. dr. Jonas Rimantas Glemža, kultūros ministras Šarūnas Birutis su viceministre dr. Ingrida Veliute ir kt. Paminėta, kad pirmasis Paveldo komisijos posėdis įvyko lygiai prieš tris dešimtmečius – 1995 m. vasario 17 d., kai dar tik formavosi nepriklausomos Lietuvos paveldo politikos pagrindai.

Simbolinis posėdis minint Paveldo komisijos 30 metų įsteigimo sukaktį

Dalyvavimas Seime vykusiame Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijos posėdyje

2025 m. kovo 26 d. Seime įvyko Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijos posėdis, kuriame dalyvavo Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė. Posėdžio metu ji skaitė pranešimą apie Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo užsienyje būklę, atkreipdama dėmesį į sisteminių sprendimų, koordinavimo ir aiškos valstybės politikos stoką. Pranešime atkreiptas dėmesys į Kristaus Atsimainymo bažnyčios Niu-Jorke atvejį, kaip vieną ryškiausių pavyzdžių, parodančių skubų valstybės įsitraukimo poreikį, siekiant išsaugoti Lietuvai svarbias kultūros paveldo vertybes užsienyje.

Dalyvavimas Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijos posėdyje Seime

Dalyvavimas konferencijoje, skirtoje paminėti 25-erių metų sukaktį nuo Kuršių nerijos įrašymo į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą

2025 m. kovo 28 d. Neringoje vykusioje konferencijoje, skirtoje paminėti 25-erių metų sukaktį nuo Kuršių nerijos įrašymo į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą, sveikinimo žodį tarė Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė. Savo kalboje ji pabrėžė, kad Kuršių nerijos išskirtinė visuotinė vertė reikalauja nuolatinės priežiūros ir strateginio požiūrio į jos išsaugojimą. Ji akcentavo, jog labai svarbu, kad šiuo metu rengiamas UNESCO Pasaulio paveldo vietovės – Kuršių Nerijos – valdymo planas. Taip pat buvo atkreiptas dėmesys į senųjų gyvenviečių architektūros reikšmę ir būtinybę atnaujinti Preilos ir Pervalkos vertingųjų savybių aprašus.

Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė konferencijoje, skirtoje paminėti 25-erių metų sukaktį nuo Kuršių nerijos įrašymo į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą (ekrano nuotrauka)

Išvažiuojamasis Paveldo komisijos posėdis Trakų Vokės dvaro sodyboje

2025 m. balandžio 4 d. Paveldo komisija posėdžiavo Trakų Vokės dvaro sodyboje, kuriame atlikti kultūros paveldo tvarkybos darbai. Pasirinkimas susitikti šioje vietoje simboliškai atspindi Paveldo komisijos siekį stebėti paveldosaugos darbus kultūros paveldo objektuose, kuriuose vyksta pokyčiai – Trakų Vokės dvaras yra puikus pavyzdys, kaip paveldas gali būti gyvas ir prasmingas šiandien, kai jis patenka į atsakingas ir kūrybingas rankas. Posėdžio metu buvo pristatytos paveldo institucijų – Kultūros paveldo departamento ir KIC – 2024 m. veiklos ataskaitos. Kultūros paveldo departamento direktorius Vidmantas Bezarus taip pat pristatė Nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų (paveldotvarkos) finansavimo 2025–2027 metams programą.

Dalyvavimas jungtiniame Seimo Kultūros bei Švietimo ir mokslo komitetų posėdyje

2025 m. balandžio 9 d. Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė dalyvavo jungtiniame Seimo Kultūros bei Švietimo ir mokslo komitetų posėdyje, vykusiame Seime. Posėdyje ji skaitė pranešimą, kuriame akcentavo kultūros paveldo ir švietimo integralumo svarbą bei poreikį šias sritis vertinti kaip ilgalaikį valstybės prioritetą. Pirmininkė pabrėžė, kad nepaisant galiojančių teisės aktų ir strateginių dokumentų, juos taikant praktiškai vis dar trūksta veiksmų koordinavimo tarp institucijų. Ji atkreipė dėmesį į Lietuvos Respublikos kultūros politikos pagrindų įstatyme numatytą nacionalinės darbotvarkės rengimą ir kvietė nedelsti, institucijoms bendradarbiaujant formuoti nacionalinę darbotvarkę, kurioje būtų užtikrintas tinkamas dėmesys kultūros paveldo ir švietimo integralumui, kaip svarbiam ilgalaikiam valstybės tikslui.

Dalyvavimas jungtiniame Seimo
Kultūros bei Švietimo ir mokslo
komitetų posėdyje

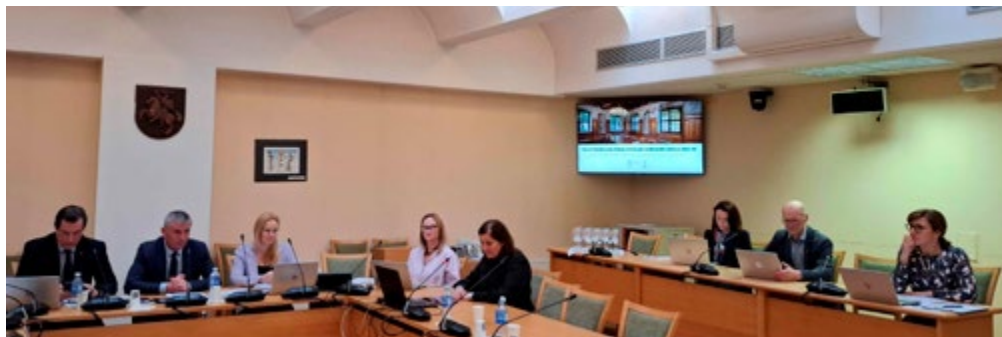

Išvažiuojamasis
Paveldo komisijos
posėdis Trakų
Vokės dvaro
sodyboje

Seimo Kultūros komitete pristatyti Paveldo komisijos 2024 metų veiklos rezultatai

2025 m. balandžio 16 d. Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė Seimo Kultūros komitetui pristatė institucijos 2024 metų veiklos ataskaitą. Šio susitikimo metu buvo aptarti ne tik nuveikti darbai, bet ir pažvelgta, kaip per pastaruosius metus stiprėjo Paveldo komisijos, kaip institucijos, turinčios nepriklausomos paveldosaugos ekspertės statusą, vaidmuo.

Seimo Kultūros komitete
pristatyti Paveldo komisijos 2024
metų veiklos rezultatai

Seimo plenariniame posėdyje pristatyta kultūros paveldo apsaugos būklė, raida ir pažanga

2025 m. balandžio 29 d. Seimo plenariniame posėdyje Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė skaitė išsamų pranešimą apie kultūros paveldo apsaugos būklę, raidą ir pažangą. Tai buvo pirmas kartas šalies istorijoje, kai tokią analizę Paveldo komisija pristatė Seimo plenariniame posėdyje, siekdama aktyvinti diskusiją dėl strateginių paveldo apsaugos sprendimų. Pranešime ji pabrėžė, kad paveldas Lietuvoje nyksta sparčiau nei valstybė spėja jį pažinti ir apsaugoti, o esami iššūkiai rodo būtinybę stiprinti paveldo apsaugos koordinavimą, ilgalaikį planavimą ir sistemingą institucijų bei savivaldos bendradarbiavimą.

Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė Seimo plenariniame posėdyje skaito pranešimą apie kultūros paveldo apsaugos būklę, raidą ir pažangą

Dalyvavimas forume „Kultūra kaip strateginis išteklius grėsmės akivaizdoje“

Gegužės 14 d. forume „Kultūra kaip strateginis išteklius grėsmės akivaizdoje“ kultūros paveldas buvo įvardytas kaip esminis valstybės atsparumo išorės grėsmėms ramsis. Paveldo komisijos pirmininkė pabrėžė, kad paveldas saugo šalies tapatybę, bendruomenių vienybę ir visuomenės atsparumą informacinėms, ideologinėms bei geopolitinėms grėsmėms.

Pranešime buvo įvardinti pagrindiniai iššūkiai, susiję su kultūros paveldo apsauga:

- ♦ Nepakankamas finansavimas ir nesisteminga priežiūra.
- ♦ Silpnas paveldo suvokimas švietimo sistemoje – mokiniam trūksta bendrų žinių ir suvokimo, mokytojams – metodinės medžiagos.
- ♦ Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo užsienyje nykimas – pavyzdžiui, nugriauta Nekaltojo Prasidėjimo-Aušros Vartų bažnyčia JAV, Kristaus Atsimainymo bažnyčia Niujorke gresia panašus likimas.

Pranešime buvo pasiūlyti ir sprendimai:

- ♦ Steigti Kultūros paveldo fondą ir nustatyti aiškius kriterijus, kad būtų galima greitai reaguoti į grėsmes ir užtikrinti ilgalaikį planavimą.
- ♦ Integruoti paveldą į ugdymo programas, parengti metodines priemones ir stiprinti paveldosaugos specialistų rengimą.
- ♦ Užtikrinti Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo užsienyje apsaugą, bendradarbiaujant su ambasadomis, kultūros atašė ir lietuvių bendruomenėmis.

Kultūros paveldas – ne tik praeities liudytojas, bet ir nacionalinio saugumo, visuomenės vienybės ir valstybės atsparumo garantas. Jo strateginė apsauga šiandien yra būtina, kad Lietuva išliktų stipri ir atsparesnė išorės grėsmėms.

Paveldo komisijos pirmininkė skaito pranešimą forumе „Kultūra kaip strateginis išteklius grėsmės akivaizdoje“
(ekrano nuotrauka)

Darbinis vizitas Šalčininkų r., Trakų r. ir Elektrėnų savivaldybėse

2025 m. birželio 5 d. Paveldo komisija surengė darbinę išvyką, kad įvertintų Šalčininkų r., Trakų r. ir Elektrėnų savivaldybėse vykdomą kultūros paveldo apsaugą. Trys geografiškai artimos, bet kultūriniu požiūriu labai skirtingos savivaldybės parodė, kad kultūros paveldo išsaugojimo sėkmę lemia ne vien skiriamų lėšų dydis, bet ir strateginė vizija bei bendruomenės–savivaldybės bendras darbas. Šalčininkų rajonas paveldo objektus laiko ekonominio augimo varikliu, Trakai balansuoja tarp sparčios turizmo infrastruktūros plėtros ir gyvų tradicijų, o Elektrėnai dar tik kuria istoriją, ieškodami identiteto industrinio palikimo šešėlyje.

Kultūros paveldo objektai Šalčininkų r., Trakų r. ir Elektrėnų savivaldybėse

Susitikimas su JAV lietuvių bendruomene

Liepos 7 d. Paveldo komisijoje viešėjo JAV lietuvių bendruomenės atstovai: Krašto valdybos pirmininkė Edita Buzėnienė, vicepirmininkė finansų reikalams Rūta Cariov ir bendruomenės atstovas architektas Danius Glinskis. Susitikime su JAV lietuvių bendruomenės atstovais dalyvavo Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė, Kultūros paveldo apsaugos analizės grupės vadovė Viktorija Gadeikienė ir vyriausioji specialistė Agnė Pancerovaitė. Susitikimo metu aptarta situacija dėl šiuo metu uždaromos Šiluvos Marijos bažnyčios Gilbertone (JAV, Pensilvanijos valstija). Lietuvos istoriją JAV liudijantys 1966 m. pastatyti maldos namai neseniai parduoti. Pagrindinis susitikimo metu aptartas klausimas – galimybė išsaugoti žymaus lietuvių diasporos menininko Vytauto Kazimiero Jonyno altorinį bareljefą.

Susitikimas su JAV lietuvių bendruomene

Darbinis vizitas Vilniaus rajone

2025 m. liepos 3 d. Paveldo komisija lankėsi Vilniaus rajone, tęsdama išvažiuojamuosius vizitus Lietuvos savivaldybėse. Vizito metu buvo aplankyti šie kultūros paveldo objektai: Mozūriškių, Maišiagalos, Pikeliškių ir Vyžulionių dvarų sodybos, Čekoniškių verbų ir buitės seklyčia, Sudervės Švč. Trejybės bažnyčia, Kunigo prelado Juozapo Obrembskio muziejus, Paberžės žydų senosios kapinės. Susipažinta su vietos etnokultūriniu paveldu, tarp jų ir verbų pynimo tradicija. Glitiškių dvaro sodyboje įvyko susitikimas su Vilniaus r. savivaldybės atstovais ir vietos bendruomenėmis, kurio metu aptarti kultūros paveldo apsaugos, jo pritaikymo kultūrinei veiklai, finansavimo ir bendradarbiavimo klausimai, taip pat pabrėžta vietos bendruomenių vaidmens svarba paveldosaugos procesuose.

Darbinis vizitas Glitiškių dvaro
sodyboje, Vilniaus rajone

Susitikimas su Seimo kancleriu Algirdu Stončaičiu

Rugpjūčio 19 d. Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė susitiko su Seimo kancleriu Algirdu Stončaičiu. Susitikime aptarti kultūros paveldo apsaugos sunkumai ir mažos, bet nacionaliniu mastu svarbios, institucijos – Paveldo komisijos – veiklos funkcionavimo aspektai. Tai buvo darbinis pokalbis, skirtas ieškoti efektyvesnių sprendimų, siekiant stiprinti paveldo politiką ir institucijos galimybes.

Susitikimas su naujosiomis kultūros atašė

Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė rugpjūčio 19 d. susitiko su naujai paskirtomis Lietuvos kultūros atašė: Adele Dovydavičiūte (Belgija), Akvile Kavaliauskaite (JAV) ir Egle Čepaite (Prancūzija). Susitikime taip pat dalyvavo Lietuvos kultūros instituto Kultūros diplomatijos skyriaus vadėja Deimantė Zutelienė. Pokalbio metu aptarti Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo užsienyje klausimai, apsikeista ekspertinėmis įžvalgomis, aptartos ateities galimybės. Tokie susitikimai yra svarbi kultūros diplomatijos dalis, stiprinanti bendradarbiavimą tarp institucijų ir didinanti Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo užsienyje matomumą.

Susitikimas su naujosiomis
kultūros atašė

Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė
Ščiglienė ir Seimo kancleris Algirdas Stončaitis
Seimo kanceliarijos, O. Posaškovo nuotrauka

Dalyvavimas seminare „Mums rūpi kultūros paveldas“

Rugpjūčio 27 d. Žemosios Panemunės dvare vykusiame seminare „Mums rūpi kultūros paveldas“ dalyvavo Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščigienė ir Kultūros paveldo apsaugos analizės grupės vadovė Viktorija Gadeikienė. Renginyje aptarti kultūros paveldo tyrimų ir restauravimo kokybės aspektai, tvarkybos darbų patirtys, po seminaro vyko atvira diskusija su srities specialistais, tyrėjais, kultūros paveldo valdytojais, kurioje dalyvavo ir Paveldo komisijos pirmininkė.

Dalyvavimas tarptautiniame seminare dėl klimato kaitos poveikio kultūros paveldui

Rugsėjo 11 d. Paveldo komisijos Kultūros paveldo apsaugos analizės grupės specialistė Vilija Ralytė tarptautinio seminaro „Climate Change and Cultural Heritage: Learning through Knowledge and Practice“ metu Vilniuje skaitė pranešimą „Integrating Cultural Heritage into Climate Adaptation Policy: The Case of Lithuania“. Pranešime buvo pristatyti svarbiausi Lietuvos strateginiai dokumentai, susiję su Žaliojo kurso įgyvendinimu, bei pabrėžta kultūros paveldo integravimo į klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo priemones svarba.

Dalyvavimas seminare „Mums rūpi kultūros paveldas“

Paveldo komisijos Kultūros paveldo apsaugos analizės grupės specialistė Vilija Ralytė tarptautiniame seminare skaito pranešimą

Dalyvavimas Etninės kultūros globos tarybos 25-ųjų įsteigimo metinių renginyje

2025 m. rugsėjo 17 d. Rumšiškėse vykusioje šventėje Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė kartu su administracijos darbuotojais pasveikino Etninės kultūros globos tarybą su 25-osiomis įsteigimo metinėmis. Tardama sveikinimo žodį Paveldo komisijos pirmininkė pabrėžė institucijos veiklos svarbą puoselėjant ir saugant Lietuvos etninę kultūrą, linkėjo sėkmės tęsiant prasmingus darbus ateityje.

Darbiniai vizitai į Širvintų r., Ukmergės r. ir Švenčionių r. savivaldybes

Rugsėjo 15 d. Paveldo komisijos nariai ir administracijos darbuotojai lankėsi Širvintų r., Ukmergės r. ir Švenčionių r. savivaldybėse, kur susitiko su savivaldybių, vietos bendruomenių ir Kultūros paveldo departamento atstovais. Vizitų metu aptarta paveldosauginė situacija, problemos, pasiekimai ir ateities planai. Musninkuose apžiūrėta Švč. Trejybės bažnyčios varpinė, vyko susitikimas su vietos bendruomene „Spindulys“, vėliau aplankyta Čiobiškio dvaro sodyba, kurios valdytoja pristatė dvaro tvarkybos darbus ir sunkumus, su kuriais susiduria: nepatenkinamą atliktų darbų kokybę, sudėtingus biurokratinis procesus, finansavimo trūkumą. Apžiūrėti dvaro rūmų, arklidės, ofisinės, teritorijos sutvarkymo darbai. Ukmergėje aplankyta piliakalnis ir senamiesčio objektai. Susitikimo su savivaldybės ir bendruomenių atstovais metu aptarta kultūros paveldo apsauga, problemos, pasiekimai ir ateities vizijos. Susitikime dalyvavo Ukmergės rajono meras Darius Varnas ir administracijos direktorė Inga Pračkailė. Paveldo komisija buvo informuota, kad savivaldybė ragina privačius pastatų valdytojus rūpintis senamiesčio pastatais, padeda ieškoti tvarkybos galimybių.

Paveldo komisijos
pirmininkė doc. dr.
Vaidutė Ščiglienė ir
Etninės kultūros globos
tarybos pirmininkė
dr. Dalia Urbanavičienė

Susitikimas Ukmergės rajono
savivaldybėje

Europos paveldo dienų (EPD) renginiai

2025 m. Paveldo komisija minėdama Europos paveldo dienas organizavo renginių ciklą, skirtą Paveldo komisijos 30-mečiui paminėti ir pažinti kultūros paveldą, akcentuojant jo svarbą. Rugsėjo 19–26 d. vyko net septyni Paveldo komisijos organizuojami renginiai, kurie leido visapusiškai pažinti paveldą – nuo architektūros ir istorijos iki muzikos bei fotografijos. Pirmąją savaitę Rūdninkų g. 13, Vilniuje, pastate vyko diskusija apie gotikinių rūsių įveiklinimo galimybes. Čia pat vyko dr. Vilmos Losytės paskaita apie tai, kaip paveldas gali „prabilti“ šiuolaikinio žmogaus kalba, o vakarą vainikavo smuikininkės Barboros Valiukevičiūtės-Žeizytės koncertas „Renesanso aušra“. Rugsėjo 20-ąją vyko ypatinga kelionė po Vilniaus senamiestį – pažintinis pasivaikščiojimas „Šiek tiek mažiau fasadų“ po 30 kiemelių. Trisdešimt erdvių pasirinktos neatsitiktinai – kiekvienas kiemelis tapo simboliu nuoroda į tris dešimtmečius trunkantį Paveldo komisijos darbą. Antrąją savaitę, rugsėjo 26 d., vyko Paveldo komisijos narės dr. Viltės Janušauskaitės paskaita apie paveldo tvarkybos istoriją Europoje ir Lietuvoje, ikonografinės medžiagos paroda „Mūro kelias: susigrąžinta pastato istorija“ bei brolių Algimanto ir Mindaugo Černiauskų naujausio fotografijų albumo pristatymas. Europos paveldo dienų renginiai organizuoti, siekiant įgyvendinti Nekilnojamojo kultūros paveldo pažinimo sklaidos ir atgaivinimo projektą „Architektūros paveldas: praeitis kalba ateičiai“. Projektą iš dalies finansavo Kultūros paveldo departamentas.

Europos paveldo
dienos Paveldo
komisijoje

Paveldo komisijos 30-mečio sukakties minėjimas Skalvijos kino centre

Spalio 15 d. Vilniaus Skalvijos kino centre įvyko iškilmingas Paveldo komisijos 30-mečio minėjimas, subūręs aukščiausius šalies vadovus, kultūros politikos formuotojus, paveldosaugos specialistus ir kūrėjus. Vakaro programos centru tapo du nauji Paveldo komisijos kūriniai – dokumentinis filmas „Paveldo komisijai 30: ten, kur gyvena atmintis“ ir leidinys „Kai kalba įvykiai“, kurie kvietė pažvelgti į paveldo politiką iš vidaus: per istorijas, sprendimus ir žmones, kurie ją kūrė. Renginyje Paveldo komisiją sveikino Seimo Pirmininkas Juozas Olekas, Ministrė Pirmininkė Inga Ruginienė, Seimo Kultūros komiteto pirmininkas Kęstutis Vilkauskas, Prezidento vyriausioji patarėja doc. dr. Jolanta Karpavičienė, Seimo kanclerio biuro vedėja Ingrida Tamulevičiūtė ir Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė. Sveikinimuose skambėjo padėkos žodžiai už tris dešimtmečius atsakingo, profesionalaus ir principingo darbo. Buvo pabrėžta, kad Paveldo komisija padeda išsaugoti mūsų istoriją ir tapatybę, perduoti ateities kartoms tai, kas ypatingai vertinga, ir išlaiko vertybinį nuoseklumą net tuomet, kai tenka susidurti su įvairiais interesais ar nuomonėmis.

Paveldo komisijos 30-mečio
sukakties minėjimas Skalvijos
kino centre

D. Kudriavcev nuotrauka

Ministrė Pirmininkė Inga Rugienė, Seimo Pirmininkas Juozas Olekas ir Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė Paveldo komisijos 30-mečio sukakties minėjime Sklavijos kino centre

D. Kudriavcev nuotrauka

Seimo Kultūros komiteto pirmininkas Kęstutis Vilkauskas sveikina Paveldo komisiją 30-mečio proga

D. Kudriavcev nuotrauka

Paveldo komisijos 30-mečio sukakties minėjime Sklavijos kino centre

D. Kudriavcev nuotrauka

Diskusija „Paveldosauginis sąmoningumas Lietuvoje: patirtys ir iššūkiai“ minint Paveldo komisijos 30-mečio sukaktį Sklavijos kino centre

D. Kudriavcev nuotrauka

Pristatytas Paveldo komisijos 30-mečiui skirtas leidinys „Kai kalba įvykiai“

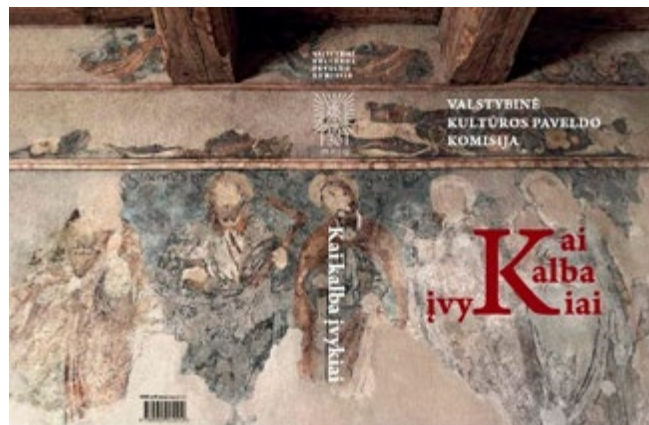
Minint Paveldo komisijos 30 metų veiklos sukaktį, buvo pristatytas leidinys „Kai kalba įvykiai“, kuriame pateikta informacija apie pastarųjų penkerių metų Paveldo komisijos veiklą ir atskleidžiama platesnė, per tris dešimtmečius nuolat nagrinėtų paveldosaugos temų raida ir tęstinumas.

Dvarų nykimas, senamiesčių apsauga, UNESCO įsipareigojimai, specialistų stygius, regionų politika, paveldotvarkos finansavimas – tai paveldosaugos temos, kurios ypatingai svarbios nuo pat Paveldo komisijos įsteigimo ir šiandien įgauna naujas formas. Šios temos papildomos naujausiais tyrimais, metodikomis ir naujomis iniciatyvomis, tokiomis kaip Savivaldybių paveldosauginis indeksas, U-PAVELDO kryptis, „Paveldo DNR“ apdovanojimai ir kt.

Atskiri leidinio skyriai skirti Paveldo komisijos per pastaruosius penkis metus vykdytiems tyrimams ir analitinei veiklai: statybų Vilniaus baroko ansambliuose tyrimui, dvarų sodybų paveldo apsaugos problemoms nagrinėti, UNESCO pasaulio paveldo vertybių apsaugos klausimams, Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo užsienyje temai bei savivaldybių veiklą kultūros paveldo apsaugos srityje tyrimams.

Leidinyje pristatomos patalpos, kuriose dirba Paveldo komisija: pastato Rūdninkų g. 13, Vilniuje istorija, kaip paveldosaugos procesų ir mąstymo raidos atspindys. Leidinio pabaigoje publikuojami Paveldo komisijos pranešimai Seimui, pabrėžiamas institucijos, kaip nepriklausomos ekspertės, vaidmuo vertinant kultūros paveldo būklę, raidą ir pažangą.

Leidinys „Kai kalba įvykiai“ išleistas nedideliu tiražu, o jo elektroninę versiją nemokamai galima atsisiųsti iš Paveldo komisijos interneto svetainės. Leidinys skirtas plačiajai visuomenei, institucijoms ir paveldosaugos profesionalams. Leidinyje pateikiama informacija, kuria siekiama apibendrinti sukaupą patirtį ir parodyti, kad kultūros paveldas yra ne kliūtis, o svarbus socialinės, kultūrinės ir ekonominės raidos ištekliai.

Leidinis „Kai kalba įvykiai“

Dokumentinio filmo „Paveldo komisijai 30: ten, kur gyvena atmintis“ premjera

Minint Paveldo komisijos 30 metų veiklos sukaktį, 2025 m. spalio 15 d. renginio metu Skaltvijos kino centre vyko dokumentinio filmo „Paveldo komisijai 30: ten, kur gyvena atmintis“ premjera. Filmą pristatytas kaip vienas pagrindinių sukakties paminėjimo sumanymų, skirtas ne tik aptarti institucijos istoriją, bet ir parodyti Lietuvos kultūros paveldosaugos sistemos raidos pokyčius ir svarbą nuo pirmųjų nepriklausomybės metų iki šių dienų.

Dokumentiniame filme keliama šie klausimai: ką reiškė kurti paveldosaugos sistemą, kai dar nebuvo aiškių modelių, įstatymų ar finansavimo šaltinių? Kaip buvo priimami sprendimai, nulėmę Trakų istorinio nacionalinio parko apsaugos principus, Sapięgų rūmų restauraciją ar net diskusijas dėl Valdovų rūmų atkūrimo? Ar paveldas visada buvo suvokiamas kaip vertybė ir kiek teko dėl jo kovoti?

Filme atskleidžiamos skirtingų kartų paveldosaugos patirtys. Apie Paveldo komisijos veiklos pradžią ir pirmuosius paveldosaugos sistemos kūrimo žingsnius pasakoja pirmoji ir ilgametė Paveldo komisijos pirmininkė Gražina Drėmaitė ir prof. Jonas Rimantas Glemža, kurių darbai tapo svarbiu pamatu formuojant Lietuvos kultūros paveldo apsaugos politiką. Apie sunkumus, su kuriais susiduriama dabar ir naujus požiūrius į kultūros paveldo apsaugą kalba Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė, akcentuodama, kad kultūros paveldas turėtų būti suvokiamas ne kaip problema ar kliūtis, o kaip vertingas išteklius, galintis kurti pridėtinę vertę šiandienos visuomenei.

Filme atskleidžiama, kaip per tris dešimtmečius keitėsi tiek institucijos vaidmuo, tiek visuomenės požiūris į kultūros paveldą – nuo paveldosaugos, orientuotos į fizinių objektų išsaugojimą, iki platesnio požiūrio, apimančio kultūros paveldo pasakojimus, jų reikšmę miestų planavime, bendruomenių iniciatyvas ir politinius sprendimus.

Filmas prisidėjo prie Paveldo komisijos 30-mečio komunikacijos ir institucijos vaidmens svarbos viešojoje erdvėje. 2026 m. sausio 15 d. dokumentinis filmas buvo rodomas per LRT Plus, taip užtikrinant platesnę jo sklaidą nacionaliniu mastu.

Filmo režisierė – Aurelija Aleškevičienė,
prodiuseriai: Aurelija Aleškevičienė, Alius Aleškevičius ir Paveldo komisija.

Paveldo komisijos dokumentinio filmo „Paveldo komisijai 30: ten, kur gyvena atmintis“ kadrai

Dalyvavimas Nacionalinės kultūros darbotvarkės rengimo darbo grupės susitikimuose

Spalio 30 d. ir gruodžio 16 d. Paveldo komisijos Kultūros paveldo apsaugos analizės grupės vadovė Viktorija Gadeikienė ir specialistė Vilija Ralytė dalyvavo Kultūros ministerijos organizuojamuose susitikimuose dėl Nacionalinės kultūros darbotvarkės rengimo. Šie susitikimai kol kas pirmieji nacionalinės darbotvarkės rengimo darbai, kurių metu yra siekiama nustatyti svarbiausias kultūros politikos problemas.

Nacionalinės kultūros darbotvarkės rengimo susitikimas, kuriame siekiama nustatyti pagrindines kultūros politikos problemas

Susitikimas su ambasadoriumi ypatingiems pavedimams Evaldu Ignatavičiumi

2025 m. lapkričio 7 d. Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė ir Kultūros paveldo apsaugos analizės grupės vadovė Viktorija Gadeikienė susitiko su Užsienio reikalų ministerijos Strateginio valdymo ir analizės departamento ambasadoriumi ypatingiems pavedimams Evaldu Ignatavičiumi. Susitikimo metu aptarti kilnojamojo kultūros paveldo susigrąžinimo klausimai ir tarptautinių išsipareigojimų įgyvendinimo aspektai. Susitikimo metu aptarta Paveldo komisijos kuruojamos duomenų bazės U-PAVELDAS svarba, užtikrinant kultūros vertybių skaitmeninį prieinamumą, informacijos mainus ir kt.

Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė ir Užsienio reikalų ministerijos ambasadorius ypatingiems pavedimams Evaldas Ignatavičius

Paveldo komisijoje lankėsi Seimo Kultūros komiteto biuro atstovai

Lapkričio 13 d. Paveldo komisijoje lankėsi Seimo Kultūros komiteto biuro darbuotojai. Svečiams buvo surengta ekskursija Paveldo komisijos patalpose, esančiose Rūdninkų g. 13, Vilniuje. Svečiams pristatyta pastato istorija, jo raidos etapai bei išlikusi gynybinės sienos atkarpa. Po ekskursijos vyko pokalbiai darbo klausimais su Paveldo komisijos pirmininke doc. dr. Vaidute Šcigliene ir administracijos darbuotojais. Susitikimo metu aptartos bendradarbiavimo kryptys, sutarta dėl tolesnių susitikimų ir aktualių temų. Susitikimo metu kalbėta apie NKPAĮ aktualijas, savivaldybių veiklos kultūros paveldo apsaugos srityje tyrimo pristatymą, taip pat planuojamą susitikimą su Seimo Kultūros komiteto nariais, aptarti kiti aktualūs klausimai.

Renginys „(Ne)Atrasti tiltai: Lietuvos paveldas Švedijoje ir valstybės strategijos paieškos“

Lapkričio 27 d. Seimo lankytojų centre vyko renginys „(Ne)Atrasti tiltai: Lietuvos paveldas Švedijoje ir valstybės strategijos paieškos“, kuris subūrė institucijų, akademinės bendruomenės ir kultūros diplomatijos atstovus aptarti Lietuvos ir Švedijos ryšius, Lietuvai svarbaus kultūros paveldo užsienyje politikos formavimo eigą bei pristatyti naują, šiandien išsamiausią lietuviškų pėdsakų Švedijoje žemėlapi. Renginyje vyko diskusija, atskleidusi pagrindines koncepcines ir praktines problemas. Diskusijos pradžioje moderatoriaus doc. dr. Salvijaus Kulevičiaus iškeltas klausimas *Ar esame įstrigę šiame procese?* iš karto nurodė pagrindinę problemą: koncepcija, kriterijai ir aiški strategija dėl Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo užsienyje apsaugos vis dar nėra parengti.

Paveldo komisijoje lankosi Seimo Kultūros komiteto biuro atstovai

Renginys „(Ne)Atrasti tiltai: Lietuvos paveldas Švedijoje ir valstybės strategijos paieškos“ Seimo lankytojų centre

Susitikimas su Čikagos lietuvių jaunimo centro tarybos pirmininku

Lapkričio 29 d. Paveldo komisijos patalpose įvyko Čikagos lietuvių jaunimo centro Tarybos pirmininko Antano Rašymo susitikimas su Paveldo komisijos Kultūros paveldo apsaugos analizės grupės vadove Viktorija Gadeikiene. Susitikimo metu buvo susipažinta su abiejų organizacijų veikla ir aptarti ateities bendradarbiavimo projektai.

Čikagos lietuvių jaunimo centro Tarybos pirmininko Antano Rašymo ir Paveldo komisijos Kultūros paveldo apsaugos analizės grupės vadovės Viktorijos Gadeikienės susitikimas

A. Rašymo nuotrauka

Renginys „Bendrakūra – kultūros ir paveldo jungtis: Vilniaus regiono paveldosaugos pasiekimai ir iššūkiai“

2025 m. gruodžio 10 d. Glitiškių dvare (Liepų al. 1, Glitiškės, Vilniaus r.) vyko Paveldo komisijos organizuotas renginys „Bendrakūra – kultūros ir paveldo jungtis: Vilniaus regiono paveldosaugos pasiekimai ir iššūkiai“. Renginio tikslas – aptarti Vilniaus regiono kultūros paveldo apsaugos tendencijas, pasidalinti savivaldybių patirtimi ir pristatyti paveldosaugos iniciatyvas. Pristatytas Paveldo komisijos tyrimas atskleidė daugiasluoksnį ir kontrastingą Vilniaus apskrities kultūros paveldo vaizdą. Paveldo komisijos vyriausiasis specialistas Artūras Stepanovič regiono situaciją įvardijo atsižvelgdamas į kelis aspektus (pjūvius), 5P: požiūrį, pinigus, problemas, pilnatvę ir perspektyvas.

Pranešimus skaitė Kultūros paveldo departamento Vilniaus teritorinio skyriaus vedėja Gerda Mockevičė, Vilniaus r. savivaldybės vicemerė Edita Tamošiūnaitė, Lietuvos kultūros tarybos vyresnysis analitikas Martynas Tininis. Vėliau vykusioje diskusijoje dalyvavo Kultūros paveldo departamento Vilniaus teritorinio skyriaus vyriausioji specialistė Ramunė Valančiūtė, Šalčininkų r. vicemerė Josif Rybak, Ukmergės r. savivaldybės Administracijos direktorė Inga Pračkailė, Vilniaus m. savivaldybės Kultūros paveldo apsaugos skyriaus vedėja Donata Kabelkė, Trakų istorinio nacionalinio parko direkcijos direktorius Darius Kvedaravičius ir bendruomenės „Miško uostas“ iš Švenčionių rajono atstovė Marija Savickienė. Diskusiją moderavo Paveldo komisijos narė Eva Stonkevičienė.

Sveikinimo žodžius tarė Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė, Vilniaus r. savivaldybės vicemerė Edita Tamošiūnaitė ir Ukmergės r. savivaldybės meras Darius Varnas, kultūros ministrės patarėja Lina Baublienė.

Renginio pabaigoje Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė įteikė padėkas už reikšmingą indėlį saugant ir puoselėjant Vilniaus regiono kultūros paveldą. Padėkos skirtos Donatai Kabelkei, Valdemarui Višnevski, Sonatai Gasparovičienei, Deimantei Oršauskaitei, Giedrei Viščionytei, Eglei Skuodytei, Vaidui Andriejauskui, Pavelui Savel ir Gerdai Mockevičei bei Kultūros paveldo departamento Vilniaus teritorinio skyriaus komandai.

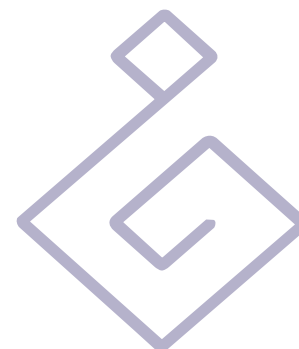

Renginio „Bendrakūra – kultūros ir paveldo jungtis: Vilniaus regiono paveldosaugos pasiekimai ir iššūkiai“ dalyviai

Bendradarbiavimas su Lietuvos nacionaline Martyno Mažvydo biblioteka

Paveldo komisija 2025 m. tęsė bendradarbiavimą su Lietuvos nacionaline Martyno Mažvydo biblioteka ir dalyvauja projekte „E-kultūros platforma (vieningas suskaitmeninto ir skaitmeninio kultūros ir audiovizualinio turinio, elektroninių paslaugų ir sklaidos portalas)“, kurio metu U-PAVELDO duomenys apie Lietuvai reikšmingą kultūros paveldą užsienyje yra keliami į naują skaitmeninę kultūros platformą. 2025 m. buvo tęsiami duomenų perkėlimo darbai, vyko periodiniai susitikimai dėl tolimesnių darbų. Parengtas kuruoto turinio vienetas – interaktyvus žemėlapis „Išėivijos menininkų takais“, atskleidžiantis išėivijos menininkų veiklą JAV Rytinės pakrantės miestuose. Žemėlapyje pateikti Lietuvai reikšmingų kultūros paveldo objektų užsienyje aprašymai ir nuotraukos. Prie kiekvieno objekto pridėtos MB „Stop juosta“ laidų ištraukos, kuriose Paveldo komisijos narys doc. dr. Vaidas Petrusis pasakoja apie šiuos objektus.

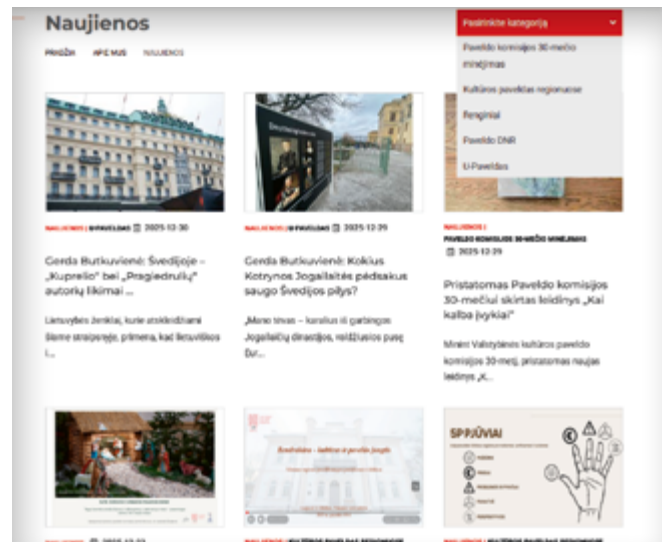

3.6. Paveldo komisijos viešojo komunikacija

2025 m. Paveldo komisijos viešosios komunikacijos dėmesio centre buvo informacijos apie įstaigos 30 metų veiklos sukaktį skelbimas. Tai leido kryptingai stiprinti institucijos tapatybės vaidmenį ir ekspertinės reikšmės suvokimą tikslinės auditorijos grupėse. Jubiliejiniai metai buvo skirti ne tik apžvelgti nuveiktus darbus, tai proga Paveldo komisijai parodyti, kokias temas institucija analizuoja, pabrėžti jų tęstinumą ir aktualumą šiandienos kultūros paveldo politikos kontekste.

2025 m. Paveldo komisija didelį dėmesį skyrė turinio kūrimui ir skelbimui. Viešojoje erdvėje buvo skelbiama informacija apie Paveldo komisijos 30-mečio sukaktį, kultūros paveldo apsaugą regionuose, Lietuvai reikšmingą kultūros paveldą užsienyje, savivaldybių veiklas kultūros paveldo apsaugos srityje ir informacija, susijusi su kitais strateginiais klausimais. Nemažai dėmesio skirta Vilniaus koncertų ir sporto rūmams, spragų, atsiradusių po Statybos įstatymo pakeitimų, problemoms spręsti, klimato kaitai ir kultūros paveldui, klausimams, susijusiems su Neprivatizuotinių buvusių dvarų sodybų sąrašu, kultūros paveldo ir nacionalinio saugumo sąsajomis. Paveldo komisijos interneto svetainėje buvo sukurtos ir nuolat pildomos atskiros rubrikos aktualiomis temomis, siekiant stiprinti ilgalaikę komunikaciją.

Paveldo komisijos interneto svetainė
(ekrano nuotrauka)

Išskirtiniu 2025 m. įvykiu tapo Paveldo komisijos pirmininkės doc. dr. Vaidutės Ščiiglienės pranešimas apie kultūros paveldo raidą, būklę ir pažangą Seimo plenariniame posėdyje. Šis pranešimas buvo transliuojamas tiesiogiai ir plačiai aptartas viešojoje erdvėje. Tai reikšmingas įvykis Paveldo komisijai, kuris suteikė daugiau matomumo.

Po pranešimo pristatymo vyko Seimo Pirmininko pavaduotojo Juozo Oleko inicijuota Paveldo komisijos spaudos konferencija apie kultūros paveldo apsaugos raidą, būklę ir pažangą.

Konferencijoje dalyvavo Seimo Kultūros komiteto pirmininkas Kęstutis Vilkauskas, Respublikos Prezidento vyriausioji patarėja dr. Jolanta Karpavičienė, kultūros viceministrė dr. Ingrida Veliutė, Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiiglienė, Paveldo komisijos narys Raimundas Balza ir Paveldo komisijos Kultūros paveldo apsaugos analizės grupės vadovė Viktorija Gadeikienė.

2025 m. žiniasklaidoje buvo publikuojama daugiau nei įprastai pranešimų apie Paveldo komisijos veiklą. Per metus parengti ir paskelbti 48 pranešimai spaudai, iš kurių 31 apie strategines institucijos veiklos temas. Institucijos argumentuota nuomonė, komentarai ir ekspertinės įžvalgos 2025 m. buvo pristatomos nacionaliniuose naujienų portaluose, regioninėje žiniasklaidoje ir specializuotuose leidiniuose kultūros, architektūros ir paveldo temomis. Paveldo komisijos informacija ir atstovų pasisakymai publikuoti ir cituoti portaluose: lrt.lt, delfi.lt, lrytas.lt, 15min.lt, alfa.lt, tv3.lt, lnk.lt, vz.lt, bernardinai.lt, alkas.lt, voruta.lt, aidas.lt, sa.lt, structum.lt, pilotas.lt, madeinvilnius.lt, kulturosbarai.lt, artnews.lt, menufaktura.lt, etaplus.lt, jp.lt, sekunde.lt, kauno.diena.lt, klaipeda.diena.lt, vilniaus.diena.lt, panevezys.diena.lt, taip pat regioniniuose savivaldybių ir vietos naujienų portaluose bei kituose informacijos šaltiniuose.

Dėmesio sulaukė Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo užsienyje tema, ypač grėsmė Kristaus Atsimainymo lietuvių bažnyčiai Niujorke. Apie šią problematiką rašė daugelis naujienų portalų. Paveldo komisija buvo kviečiama pateikti savo nuomonę radijo laidoje.

Pranešimo apie kultūros paveldo raidą, būklę ir pažangą Seimo plenariniame posėdyje tiesioginė transliacija Seimo Youtube kanale (ekrano nuotrauka)

Spaudos konferencija apie kultūros paveldo apsaugos raidą, būklę ir pažangą
Seimo kanceliarijos, V. Chornos nuotrauka

Informacija apie Paveldo komisijos veiklą žiniasklaidoje
(ekrano nuotraukos)

Nemažai informacijos viešojoje erdvėje buvo skelbiama prieš Europos paveldo dienas, kurių metu dauguma renginių vyko Paveldo komisijos patalpose Rūdninkų g. 13, Vilniuje. Buvo akcentuojama, kad šiemet Paveldo komisija minės 30-ies metų sukaktį, didelis dėmesys skirtas papasakoti apie pastatą, kaip gyvą paveldo pažinimo erdvę. Taip buvo stiprinamas ryšys su plačiąja visuomene ir kuriamas tiesioginis institucijos atvirumo įvaizdis.

Dalyvavimas radijo ir televizijos laidose

2025 m. Paveldo komisijos atstovai dalyvavo nacionalinėse televizijos ir radijo laidose, kuriose pristatomos institucijos analizuojamos paveldosaugos temos.

Paveldo komisijos pirmininkė, nariai ir darbuotojai 2025 m. dalyvavo 10 televizijos ir radijo laidų, kuriose buvo aptariamose svarbiausios paveldosaugos temos: LRT laidose „Savaitė“, „Ryto allegro“, „10–12“, „Labas rytas, Lietuva“, „Pakeliui su klasika“, taip pat Alfa TV laidoje.

Apie būsimą Paveldo komisijos pranešimą Seimo plenariniame posėdyje pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė kalbėjo LRT televizijos laidoje „Savaitė“, trumpai pristatė, apie ką bus pranešimas, akcentavo keliamus sisteminius kultūros paveldo apsaugos klausimus.

LRT radijo laidoje „Ryto allegro“ Paveldo komisijos atstovai dalyvavo ne kartą ir jose aptarė atskiras paveldosaugos temas. Dveiose laidose dėmesys skirtas savivaldybių veiklai kultūros paveldo apsaugos srityje, jų atsakomybei ir finansavimo klausimams, kitoje – Vilniaus koncertų ir sporto rūmų paveldo apsaugos situacijai ir galimiems sprendimams.

LRT radijo laidoje „Ryto allegro“ Paveldo komisijos narys doc. dr. Vaidas Petrulis komentavo grėsmę Kristaus Atsimainymo lietuvių bažnyčiai Niujorke, pabrėždamas architekto Jono Muloko suprojektuoto modernistinio pastato architektūrinę, kultūrinę ir tarptautinę reikšmę bei tarptautinės moderniosios architektūros organizacijos DOCOMOMO susirūpinimą.

LRT laidoje „Labas rytas, Lietuva“ buvo pristatyta Paveldo komisijos tvarkoma duomenų bazė U-PAVELDAS ir Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo užsienyje aktualijos. Ta pati tema atskirai nagrinėta ir LRT radijo laidoje „10–12“, kurioje buvo išsamiau aptarta duomenų bazės paskirtis, aktualumas ir Paveldo komisijos vykdomo projekto „Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo žemėlapis Švedijos Karalystėje“ eiga.

Dalyvavimas LRT radijo laidoje
„Ryto allegro“
(ekrano nuotrauka)

Paveldo komisijos pirmininkė
doc. dr. Vaidutė Ščiglienė LRT laidoje „Savaitė“
(ekrano nuotrauka)

LRT laidoje „Pakeliui su klasika“ Paveldo komisijos atstovai dalyvavo ne kartą ir aptarė keletą įstaigai aktualių temų. Vienoje laidoje pristatyti Šalčininkų r., Trakų r. ir Elektrėnų savivaldybių kultūros paveldo apsaugos vertinimai, vyko diskusija apie Trakų miesto identitetą ir paveldo būklę. Kitoje laidoje vyko pokalbis apie Apytalaukio dvaro sodybos problemas. Laidoje dalyvavo kultūros viceministrė dr. Ingrida Veliutė, Paveldo komisijos pirmininkė, buvo kalbėta apie planuojamą Neprivatizuotinių buvusių dvarų sodybų sąrašo peržiūrą, galimas grėsmes ir dvarų atgaivinimo galimybes.

Dalyvavimas LRT televizijos laidoje „Labas rytas, Lietuva“
(ekrano nuotrauka)

Dalyvavimas LRT radijo laidoje „Pakeliui su klasika“
(ekrano nuotrauka)

„Alfa TV“ laidoje Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė ir Kultūros paveldo apsaugos analizės grupės vadovė Viktorija Gadeikienė pristatė Paveldo komisijos 30-mečio sukakties renginį, aptarė institucijos veiklos kryptis, paveldosaugos laimėjimus, sunkumus, su kuriais susiduria, ir šiuolaikines kryptis bei institucijos vaidmenį nacionalinėje paveldosaugos sistemoje.

2025 m. informacija viešojoje erdvėje apie Paveldo komisijos veiklą, pabrėžė jos, kaip nepriklausomos, ekspertinės ir patariamiosios institucijos svarbą. 30-mečio sukaktis tapo jungiančia tema, kuri leido pristatyti Paveldo komisijos veiklą, jos analizuojamų temų tęstinumą ir reikšmę valstybės kultūros paveldo politikai.

Dalyvavimas „Alfa TV“ laidoje
Naujienų portalo Alfa.lt nuotrauka

Paveldo komisijos administracijos rengiamas spaudos monitoringas

Paveldo komisijos administracija nuo 2016 m. kiekvieną savaitę atlieka spaudos monitoringą. Čia renkamos žiniasklaidoje skelbiamos naujienos apie kultūros paveldą, istoriją, kultūrą bei kitos Paveldo komisijos administracijai ir Paveldo komisijos nariams aktualios naujienos. Spaudos monitoringu yra dalinamasi ir su kitų įstaigų darbuotojais. 2025 m. parengti 42 spaudos monitoringai. Jie yra reikšmingi, norint sekti profesines aktualijas.

Paveldo komisijos veiklos ir naujienos skelbiamos:

Paveldo komisijos interneto svetainėje

<https://vkpk.lt/>

Paveldo komisijos Facebook paskyroje

<https://www.facebook.com/kulturospaveldokomisija>

Paveldo komisijos Youtube paskyroje

<https://www.youtube.com/@valstybinekulturospaveldokomis/videos>

**VALSTYBINĖ KULTŪROS
PAVELDO KOMISIJA**
**2025 m. balandžio 25 d. –
gegužės 8 d.**
SPAUDOS APŽVALGA

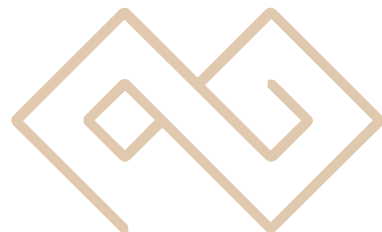
Apie mus rašo

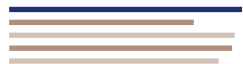
LRT Savaitė. Paveldo komisijos pirmininkės doc. dr. Vaidutės Ščigienės komentaras televizijai prieš pranešimą LR Seime.
„Kaip išsprendime turėdami Čiurlionį rankose?\": svarstomi kultūros paveldo apsaugos būdai. Geopolitinė situacija šiandien kaip niekad išryškina kultūros paveldo svarbą, kuris karo alimanoje Ukrainoje – vienas pagrindinių agresorės Rusijos taikinių. Todėl išsargoti tai, į ką telpa nacionalinė, istorinė ir kultūrinė tapatybė – svarbus valstybės uždavinys. Kultūros įstaigoms ruošiant svarbiausių vertybių sąrašus, reagavimo tvarkas, kaip reikėtų elgtis atėjus dienai X pripažįstama – teroristinei šaliai nesilaikant jokių tarptautinių įsipareigojimų, vargu, ar visa paveldą išvyskų išsaugot.

aplinkos ministras – Lietuvos Respublikos aplinkos ministras
Aplinkos ministerija – Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija
Energetikos ministerija – Lietuvos Respublikos energetikos ministerija
Finansų ministerija – Lietuvos Respublikos finansų ministerija
Gairės – Vilniaus miesto „Architektūrinės kalvos“ dešiniajame Neries krante tūrinio–erdvinio formavimo gairės
Įgyvendinimo plano projektas – Vyriausybės nutarimo „Dėl Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“ projektas
KIC – Kultūros infrastruktūros centras
KKVAĮ – Lietuvos Respublikos kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymas
Konkursų projektas – Vilniaus m. savivaldybės tarybos sprendimo „Dėl Vilniaus miesto savivaldybės teritorijoje projektuojamų objektų, kurių architektūrinėms ir urbanistinėms idėjomis įvertinti privaloma skelbti konkursus“ projektas
Kovos su nesantaika veiksmų plano projektas – Vyriausybės nutarimo „Dėl kovos su antisemitizmu, ksenofobija ar bet kokios kitos formos nesantaikos kurstymu ir žydų gyvenimo puoselėjimo veiksmų plano patvirtinimo“ projektas
kultūros ministras – Lietuvos Respublikos kultūros ministras
Kultūros ministerija – Lietuvos Respublikos kultūros ministerija
Kultūros paveldo departamentas – Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos
Kuršių nerijos valdymo planas – UNESCO Pasaulio paveldo vietovės – Kuršių nerijos – valdymo planas
Migracijos departamentas – Migracijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos
Neprivatizuotinių dvarų sodybų nutarimo projektas – Vyriausybės 1992 m. balandžio 7 d. nutarimo Nr. 256 „Dėl buvusių dvarų sodybų – istorijos ir kultūros paminklų išsaugojimo principų atstatant nuosavybės teises, vykdamat privatizavimą ir žemės reformą“ pakeitimo projektas
NKPAĮ – Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas
Pasaulio paveldo konvencija – UNESCO Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos konvencija
Paveldo komisija – Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija
Paveldo komisijos įstatymas – Lietuvos Respublikos valstybinės kultūros paveldo komisijos įstatymas
Paženklinimo tvarkos aprašo projektas – Vyriausybės nutarimo „Dėl Antrojo pasaulinio karo Sovietų Sąjungos ir kitų šalių, propaguojančių totalitarinius, autoritarinius režimus ir jų ideologiją, karių palaikų perkėlimo, laidojimo vietų paženklinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ projektas
Paveldotvarkos programa – Nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų (paveldotvarkos) finansavimo 2024–2026 metų programa
Policijos departamentas – Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos
Respublikos Prezidentas – Lietuvos Respublikos Prezidentas
Seimas – Lietuvos Respublikos Seimas
Statybos įstatymas – Lietuvos Respublikos statybos įstatymas
SŽNSĮ – Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas
Užsienio reikalų ministerija – Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija
Vilniaus valdymo planas – UNESCO Pasaulio paveldo vietovės – Vilniaus istorinio centro – valdymo planas
Vyriausybė – Lietuvos Respublikos Vyriausybė
VVA – Viešojo valdymo agentūra

PAVELDO KOMISIJA VIEŠOJOJE ERDVĖJE

Paveldo komisijos oficialūs pranešimai

- Butkuvienė, Gerda. 2025. „Gerda Butkuvienė: Lietuvių kovų už laisvę atspindžiai Švedijoje“ *Valstybinė kultūros paveldo komisija*. Žiūrėta 2025 m. gruodžio 9 d. <https://vkpk.lt/naujienos/gerda-butkuviene-lietuviu-kovu-uz-laisve-atspindziai-svedijoje/>.
- Butkuvienė, Gerda. 2025. „Gerda Butkuvienė: Kokius Kotrynos Jogailaitės pėdsakus saugo Švedijos pilys?“ *Valstybinė kultūros paveldo komisija*. Žiūrėta 2025 m. gruodžio 29 d. <https://vkpk.lt/naujienos/gerda-butkuviene-kokius-kotrynos-jogailaites-pedsakus-saugo-svedijos-pilys/>.
- Butkuvienė, Gerda. 2025. „Gerda Butkuvienė: Švedijoje – „Kuprelio“ bei „Pragiedrulių“ autorių likimai ir palikimai“ *Valstybinė kultūros paveldo komisija*. Žiūrėta 2025 m. gruodžio 30 d. <https://vkpk.lt/naujienos/gerda-butkuviene-svedijoje-kuprelio-bei-pragiedruliu-autoriu-likimai-ir-palikimai/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Nauji iššūkiai ir galimybės: Paveldo komisijos strategijos 2025–2027 metams“. Žiūrėta 2025 m. sausio 22 d. <https://vkpk.lt/naujienos/nauji-issukiai-ir-galimybės-paveldo-komisijos-strategijos-2025-2027-metams/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Teikiame siūlymus Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo projektui“. Žiūrėta 2025 m. sausio 24 d. <https://vkpk.lt/naujienos/valstybine-kultūros-paveldo-komisija-teikia-siulymus-vyriausybės-programos-nuostatu-igyvendinimo-projektui/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldo komisijos vizitas Aukštaitijoje: kaip saugome kultūros paveldą“. Žiūrėta 2025 m. sausio 28 d. <https://vkpk.lt/naujienos/valstybines-kultūros-paveldo-komisijos-vizitas-aukštaitijoje-kaip-saugome-kultūros-pavelda/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Su Vilniaus miesto savivaldybės vyr. architektė aptartos tarpinstitucinio bendradarbiavimo galimybės“. Žiūrėta 2025 m. vasario 5 d. <https://vkpk.lt/naujienos/su-vilniaus-miesto-savivaldybes-vyr-architekto-aptartos-tarpinstitucinio-bendradarbiavimo-galimybės/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldo komisijos pirmininkė susitiko su Seimo Pirmininku Sauliumi Skverneliu“. Žiūrėta 2025 m. vasario 11 d. <https://vkpk.lt/naujienos/paveldo-komisijos-pirmininke-doc-dr-vaide-scigliene-susitiko-su-seimo-pirmininku-sauliumi-skverneliu/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Sveikiname mūsų narį doc. dr. Vaidą Petrulį“. Žiūrėta 2025 m. vasario 12 d. <https://vkpk.lt/naujienos/sveikiname-musu-nari-dr-vaide-petruli/>.

Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Kultūros paveldo apsauga savivaldybėse: finansavimas, iniciatyvos, teisinės naujovės ir rekomendacijos“. Žiūrėta 2025 m. vasario 12 d. <https://vkpk.lt/naujienos/kultūros-paveldo-apsauga-savivaldybese-finansavimas-iniciatyvos-teisines-naujoves-ir-rekomendacijos/>.

Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldo komisijai 30: simboliniame posėdyje susitiko istoriniai lyderiai ir šiandieniniai vadovai“. Žiūrėta 2025 m. vasario 24 d. <https://vkpk.lt/naujienos/paveldo-komisijai-30-simboliniame-posedyje-susitiko-istoriniai-lyderiai-ir-siandieniniai-vadovai/>.

Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Vilniaus istorinio centro valdymo plano projektas pristatytas Paveldo komisijai“. Žiūrėta 2025 m. vasario 26 d. <https://vkpk.lt/naujienos/vilniaus-istorinio-centro-valdymo-plano-projektas-pristatytas-paveldo-komisijai/>.

Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „30 metų pokytis: savivaldybės iš vykdytojų tapo paveldosaugos kūrėjomis“. Žiūrėta 2025 m. vasario 26 d. <https://vkpk.lt/naujienos/30-metu-pokytis-savivaldybes-is-vykdytoju-tapo-paveldosaugos-kurejomis/>.

Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Niujorko Kristaus Atsimainymo bažnyčia ant išlikimo ribos: sunerimo ir tarptautinė bendruomenė“. Žiūrėta 2025 m. kovo 26 d. <https://vkpk.lt/naujienos/niujorko-kristaus-atsimainymo-baznycia-ant-islikimo-ribos-sunerimo-ir-tarptautine-bendruomene/>.

Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Lietuvai reikšmingas paveldas užsienyje nyksta mūsų akyse – būtini skubūs sprendimai“. Žiūrėta 2025 m. kovo 27 d. <https://vkpk.lt/naujienos/lietuvai-reiksmingas-paveldas-uzsienyje-nyksta-musu-akyse-skubus-sprendimai-butini-jau-dabar/>.

Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Kuršių nerija – 25 metai UNESCO pasaulio paveldo sąrašė: Paveldo komisijos pirmininkės sveikinimo žodis konferencijoje“. Žiūrėta 2025 m. kovo 28 d. <https://vkpk.lt/naujienos/kursiu-nerija-25-metai-unesco-pasaulio-paveldo-sarase-paveldo-komisijos-pirmininkes-sveikinimo-zodis-konferencijoje/>.

Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Kauno modernizmo pastato gyventojai gina autentišką granitinį tinką – Paveldo komisija telkė dialogui“. Žiūrėta 2025 m. balandžio 3 d. <https://vkpk.lt/naujienos/kauno-modernizmo-pastato-gyventojai-gina-autentiska-granitini-tinka-paveldo-komisija-telke-dialogui/>.

Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldo komisijos posėdis Trakų Vokės dvare: tarp restauruojamų sienų – diskusijos dėl paveldo ateities“. Žiūrėta 2025 m. balandžio 8 d. <https://vkpk.lt/naujienos/paveldo-komisijos-posedis-traku-vokes-dvare-tarp-restauruojamu-sieniu-diskusijos-del-paveldo-ateities/>.

Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldas įtvirtintas teisės aktuose, bet pamirštas mokykloje: ministerijos raginamas veikti išvien“. Žiūrėta 2025 m. balandžio 10 d. <https://vkpk.lt/naujienos/19146/>.

2025 metų
VEIKLOS
ATASKAITA
Bibliografija

- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Seime pristatyti Paveldo komisijos 2024 metų veiklos rezultatai“. Žiūrėta 2025 m. balandžio 16 d. <https://vkpk.lt/naujienos/seime-pristatyti-paveldo-komisijos-2024-metu-veiklos-rezultatai/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldo finansavimo paradoksas: kai viena savivaldybė jau lenkia valstybę“. Žiūrėta 2025 m. balandžio 18 d. <https://vkpk.lt/naujienos/paveldo-finansavimo-paradoksas-kai-viena-savivaldybe-jau-lenkia-valstybe/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Pirmą kartą Seimo plenariniame posėdyje: pristatysime kultūros paveldo apsaugos būklės vertinimą“. Žiūrėta 2025 m. balandžio 24 d. <https://vkpk.lt/naujienos/pirma-karta-seimo-plenariniame-posedyje-nepriklausomi-ekspertai-pristatys-kulturos-paveldo-apsaugos-bukles-vertinima/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Valstybinė kultūros paveldo komisija: „Paveldas nyksta greičiau, nei valstybė spėja jį pažinti – bet yra ir gera žinia“. Žiūrėta 2025 m. balandžio 29 d. <https://vkpk.lt/naujienos/valstybine-kulturos-paveldo-komisija-paveldas-nyksta-greiciau-nei-valstybe-speja-ji-pazinti-bet-yra-ir-gera-zinia/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Prie Valstybinės kultūros paveldo komisijos prisijungė du nauji nariai“. Žiūrėta 2025 m. gegužės 14 d. <https://vkpk.lt/naujienos/prie-valstybines-kulturos-paveldo-komisijos-prisijunge-du-nauji-nariai/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldo komisija pabrėžia jo reikšmę valstybės nacionaliniam saugumui“. Žiūrėta 2025 m. gegužės 15 d. <https://vkpk.lt/naujienos/19424/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Kreipėmės į Kultūros ministeriją dėl naujos Kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo redakcijos inicijavimo“. Žiūrėta 2025 m. gegužės 30 d. <https://vkpk.lt/naujienos/kreipemes-i-kulturos-ministerija-del-naujos-kilnojamuju-kulturos-vertybiu-apsaugos-istatymo-redakcijos-inicijavimo/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Iš klausėme Vilniaus pilių valstybiniame kultūrinio rezervato direktijos ir Vilniaus senamiesčio atnaujinimo agentūros 2024 m. veiklos rezultatus“. Žiūrėta 2025 m. gegužės 30 d. <https://vkpk.lt/naujienos/isklauseme-vilniaus-piliu-valstybinio-kulturinio-rezervato-direkcijos-ir-vilniaus-senamiescio-atnaujinimo-agenturos-2024-m-veiklos-rezultatus/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Prieš 30 metų pasiūlė steigti – šiandien įvertino rezultatus: ar Vilniaus pilių valstybinis kultūrinis rezervatas pateisino lūkesčius“. Žiūrėta 2025 m. gegužės 30 d. <https://vkpk.lt/naujienos/pries-30-metu-pasiule-steigti-siandien-ivertino-rezultatus-ar-vilniaus-piliu-valstybinis-kulturinis-rezervatas-pateisino-lukescius/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldo komisija: Vilniaus apskrityje – trys savivaldybės, skirtingi veidai“. Žiūrėta 2025 m. birželio 12 d. <https://vkpk.lt/naujienos/paveldo-komisija-vilniaus-apskrityje-trys-savivaldybes-skirtingi-veidai/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. UNESCO paveldas Lietuvoje: pasaulinė vertė – vietinės spragos“. Žiūrėta 2025 m. birželio 20 d. <https://vkpk.lt/naujienos/unesco-paveldas-lietuvoje-pasauline-verte-vietines-spragos/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Sveikiname Paveldo komisijos narę dr. Viltę Janušauskaitę tapus „Moterims moksle“ laureate“. Žiūrėta 2025 m. lapkričio 11 d. <https://vkpk.lt/naujienos/sveikiname-paveldo-komisijos-nare-dr-vilte-janusauskaite-tapus-moterims-moksle-laureate/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Valstybės išlaidos auga, o Sporto rūmų ateitis – vis dar be sprendimo“. Žiūrėta 2025 m. birželio 26 d. <https://vkpk.lt/naujienos/valstybes-islaidos-auga-o-sporto-rumu-ateitis-vis-dar-be-sprendimo/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldo komisija nepritarė Apytalaukio dvaro išbraukimui iš Neprivatizuotinių buvusių dvarų sodybų sąrašo“. Žiūrėta 2025 m. liepos 5 d. <https://vkpk.lt/naujienos/paveldo-komisija-nepritare-apytalaukio-dvaro-isbraukimui-is-neprivatizuotinu-buvusių-dvaru-sodybu-saraso/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Susitikime su JAV lietuvių bendruomene – dėmesys išsivijios sakralinio paveldo išsaugojimui“. Žiūrėta 2025 m. liepos 15 d. <https://vkpk.lt/naujienos/susitikime-su-jav-lietuviu-bendruomene-demesys-iseivijos-sakralinio-paveldo-issaugojimui/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Lankomės Vilniaus rajone: dvarai, verbos ir bendruomenės – tarp paveldosaugos misijos ir kultūrinės paskirties“. Žiūrėta 2025 m. liepos 16 d. <https://vkpk.lt/naujienos/paveldo-komisija-vilniaus-rajone-dvarai-verbos-ir-bendruomenes-tarp-paveldosaugos-misijos-ir-kulturines-paskirties/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldo komisijos pirmininkė susitiko su LR ambasadoriumi Kanadoje“. Žiūrėta 2025 m. liepos 17 d. <https://vkpk.lt/naujienos/paveldo-komisijos-pirmininke-susitiko-su-lietuvos-respublikos-ambasadoriumi-kanadoje/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Po ilgo delsimo sprendimas dėl Sporto rūmų paveldo: komisija primena apie paveldo vertes“. Žiūrėta 2025 m. liepos 25 d. <https://vkpk.lt/naujienos/po-ilgo-delsimo-sprendimas-del-sporto-rumu-paveldo-komisija-primena-apie-paveldo-vertes/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldo komisijos pirmininkė susitiko su Seimo kancleriu Algirdu Stončaičiu“. Žiūrėta 2025 m. rugpjūčio 19 d. <https://vkpk.lt/naujienos/paveldo-komisijos-pirmininke-susitiko-su-seimo-kancleriu-algirdu-stoncaiciu/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldo komisijos pirmininkė susitiko su naujosiomis kultūros atae“. Žiūrėta 2025 m. rugpjūčio 19 d. <https://vkpk.lt/naujienos/paveldo-komisijos-pirmininke-susitiko-su-naujosiomis-kulturos-atase/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldo komisija dalyvauja seminare „Mums rūpi kultūros paveldas“. Žiūrėta 2025 m. rugpjūčio 27 d. <https://vkpk.lt/naujienos/paveldo-komisija-dalyvauja-seminare-mums-rupi-kulturos-paveldas/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Dalyvaujame tarptautiniame seminare dėl klimato kaitos ir kultūros paveldo“. Žiūrėta 2025 m. rugsėjo 12 d. <https://vkpk.lt/naujienos/dalyvaujame-tarptautiniame-seminare-del-klimato-kaitos-ir-kulturos-paveldo/>.

- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Valstybinė kultūros paveldo komisija – 30 metų saugant paveldą: nuo atvirų kiemelių iki kino ekrano“. Žiūrėta 2025 m. rugsėjo 16 d. <https://vkpk.lt/naujienos/valstybine-kulturos-paveldo-komisija-30-metu-saugant-pavelda-nuo-atviru-kiemeliu-iki-kino-ekrano/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldo komisija pasveikino Etninės kultūros globos tarybą su 25 metų sukaktimi“. Žiūrėta 2025 m. rugsėjo 17 d. <https://vkpk.lt/naujienos/paveldo-komisija-pasveikino-etnines-kulturos-globos-taryba-su-25-metu-sukaktimi/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldo komisija tęsia darbinis vizitus į Vilniaus apskrities savivaldybes“. Žiūrėta 2025 m. rugsėjo 23 d. <https://vkpk.lt/naujienos/paveldo-komisija-tesia-darbinis-vizitus-i-vilniaus-apskrities-savivaldybes/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldo komisijos pirmininkė pasveikinta institucijos 30-mečio proga“. Žiūrėta 2025 spalio 14 d. <https://vkpk.lt/naujienos/19869/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldo komisija ragina atsakingas institucijas įtraukti paveldą į žaliosios pertvarkos politiką“. Žiūrėta 2025 m. rugsėjo 26 d. <https://vkpk.lt/naujienos/paveldo-komisija-ragina-atsakingas-institucijas-itraukti-pavelda-i-zaliosios-pertvarkos-politika/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Nuo Jogailaičių iki šių dienų: lietuviškas paveldas Švedijoje – naujame žemėlapyje“. Žiūrėta 2025 m. spalio 2 d. <https://vkpk.lt/naujienos/nuo-jogailaiciu-iki-siu-dienu-lietuviskas-paveldas-svedijoje-naujame-zemelapyje/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldo komisijos narių viešas pareiškimas dėl situacijos kultūros srityje“. Žiūrėta 2025 m. spalio 3 d. <https://vkpk.lt/naujienos/valstybines-kulturos-paveldo-komisijos-nariu-viesas-pareiškimas-del-situacijos-kulturos-srityje/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. Paveldo komisijos 30-mečio proga – nuoširdūs sveikinimai ir padėkos žodžiai“. Žiūrėta 2025 m. spalio 16 d. <https://vkpk.lt/naujienos/paveldo-komisijos-30-mecio-proga-nuosirdus-sveikinimai-ir-padekos-zodziai/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Trisdešimtmetį minėjusi Paveldo komisija pristatė filmą ir leidinį apie paveldo politikos kelią“. Žiūrėta 2025 m. spalio 15 d. <https://vkpk.lt/naujienos/trisdesimtmeti-minejusi-paveldo-komisija-pristate-filma-ir-leidini-apie-paveldo-politikos-kelia/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldosauginis sąmoningumas Lietuvoje: ar mokame vertinti tai, ką turime?“. Žiūrėta 2025 m. spalio 21 d. <https://vkpk.lt/naujienos/paveldosauginis-samoningumas-lietuvoje-ar-mokame-vertinti-tai-ka-turime/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Švedijoje pristatytas Lietuvai reikšmingas kultūros paveldas“. Žiūrėta 2025 m. spalio 29 d. <https://vkpk.lt/naujienos/svedijoje-pristatytas-lietuvai-reiksmingas-kulturos-paveldas/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Susitikimas su ambasadoriumi ypatingiems pavedimams Evaldu Ignatavičiumi“. Žiūrėta 2025 m. lapkričio 11 d. <https://vkpk.lt/naujienos/susitikimas-su-ambasadoriumi-ypatingiems-pavedimams-evaldu-ignataviciumi/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Patvirtintas gynybinių statinių terminų žodynelis“. Žiūrėta 2025 m. lapkričio 12 d. <https://vkpk.lt/naujienos/patvirtintas-gynybiniu-statiniu-terminu-zodynelis/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldo komisijoje lankėsi Seimo Kultūros komiteto biuras“. Žiūrėta 2025 m. lapkričio 13 d. <https://vkpk.lt/naujienos/20397/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „(Ne)Atrasti tiltai: Lietuvos paveldas Švedijoje ir valstybės strategijos paieškos“. Žiūrėta 2025 m. lapkričio 21 d. <https://vkpk.lt/naujienos/neatrasti-tiltai-lietuvos-paveldas-svedijoje-ir-valstybes-strategijos-paieskos/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Po statybos įstatymo pakeitimų atsivėrusi teisinė spraga paliko paveldo vietoves pažeidžiamas“. Žiūrėta 2025 m. lapkričio 24 d. <https://vkpk.lt/naujienos/po-statybos-istatymo-pakeitimu-atsiverusi-teisine-spraga-paliko-paveldo-vietoves-pazeidziamas/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Susipažinkite su žemėlapiu: Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo pėdsakais po Švediją“. Žiūrėta 2025 m. lapkričio 28 d. <https://vkpk.lt/naujienos/susipazinkite-su-zemelapiu-lietuvai-reiksmingo-kulturos-paveldo-pedsakais-po-prancuzija/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Lietuvai reikšmingas kultūros paveldas užsienyje – sudėtinga tema, neaiškūs kriterijai“. Žiūrėta 2025 m. gruodžio 3 d. <https://vkpk.lt/naujienos/lietuvai-reiksmingas-kulturos-paveldas-uzsienyje-sudetinga-tema-neaiskus-kriterijai/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. Bendrakūra – kultūros ir paveldo jungtis“. Žiūrėta 2025 m. gruodžio 9 d. <https://vkpk.lt/naujienos/bendrakura-kulturos-ir-paveldo-jungtis/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldo komisijos pirmininkei – aukščiausias Kultūros ministerijos apdovanojimas“. Žiūrėta 2025 m. gruodžio 11 d. <https://vkpk.lt/naujienos/paveldo-komisijos-pirmininkei-auksciausias-kulturos-ministerijos-apdovanojimas/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Vilniaus apskrities kultūros paveldas per 5P pjūvį“. Žiūrėta 2025 m. gruodžio 16 d. <https://vkpk.lt/naujienos/vilniaus-apskrities-kulturos-paveldas-per-5p-pjuvi/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Pristatomas Paveldo komisijos 30-mečiui skirtas leidinys „Kai kalba įvykiai“. Žiūrėta 2025 m. gruodžio 30 d. <https://vkpk.lt/naujienos/pristatomas-paveldo-komisijos-30-meciui-skirtas-leidiny-kai-kalba-ivykiai/>.
- Subačius, Paulius, V. 2025. „Prof. Paulius V. Subačius: „Idant veldinys nuveldėtu netaptų“ *Valstybinė kultūros paveldo komisija*. Žiūrėta 2025 m. spalio 20 d. <https://vkpk.lt/naujienos/prof-paulius-v-subacius-idant-veldinys-nuveldetu-netaptu/>.

Paveldo komisijos informacijos ir pranešimų perpublikavimas naujienų agentūrose ir žiniasklaidoje

- Balčiūnaitė, Sniegė. 2025. „Ministerija siūlo Apytalaukio dvarą išbraukti iš neprivatizuojamų dvarų sąrašo“. *Lrt.lt*. Žiūrėta 2025 m. birželio 22 d. <https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/2595084/ministerija-siuolo-apytalaukio-dvara-isbraukti-is-neprivatizuojamu-dvaru-saraso>.
- Bieliavskas, Jadvyga. 2025. „Blaziūnas ir Stonkevičienė tapo naujais Valstybinės kultūros paveldo komisijos nariais“. *Lrt.lt*. Žiūrėta 2025 m. balandžio 15 d. <https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/2537281/blaziunas-ir-stonkevicienne-tapo-naujais-valstybines-kulturos-paveldo-komisijos-nariais>.
- Butkuvienė, Gerda. 2025. „Kokius Kotrynos Jogailaitės pėdsakus saugo Švedijos pilys?“. *Alkas.lt*. Žiūrėta 2025 m. gruodžio 31 d. <https://alkas.lt/2025/12/31/kokius-kotrynos-jogailaites-pedsakus-saugo-svedijos-pilys>.
- „Elektrėnų savivaldybėje lankėsi Kultūros paveldo komisijos atstovai“. 2025. *Etaplius.lt*. Žiūrėta 2025 m. birželio 10 d. <https://www.etaplius.lt/naujiena/elektrenu-savivaldybeje-lankesi-kulturos-paveldo-komisijos-atstovai-367297>
- Gasiūnienė, Justina. 2025. „Grėsmė lietuvių paveldui. Niujorko Kristaus Atsimainymo bažnyčia ant išlikimo ribos: sunerimo ir tarptautinė bendruomenė“. *Bns.lt*. Žiūrėta 2025 m. kovo 26 d. <https://sc.bns.lt/view/item/gresme-lietuviu-paveldui-niujorko-kristaus-atsimainymo-baznycia-ant-isklikimo-ribos-sunerimo-ir-tarptautine-bendruomene-503863>.
- Gasiūnienė, Justina. 2025. „Paveldo finansavimo paradoksas: kai viena savivaldybė jau lenkia valstybę“. *Bns.lt*. Žiūrėta 2025 m. balandžio 18 d. <https://sc.bns.lt/view/item/paveldo-finansavimo-paradoksas-kai-viena-savivaldybe-jau-lenkia-valstybe-505563>.
- Gasiūnienė, Justina. 2025. „Valstybinė kultūros paveldo komisija pirmą kartą pristatys kultūros paveldo apsaugos būklės vertinimą Seimo plenariniame posėdyje“. *Bns.lt*. Žiūrėta 2025 m. balandžio 24 d. <https://sc.bns.lt/view/item/valstybine-kulturos-paveldo-komisija-pirma-karta-pristatys-kulturos-paveldo-apsaugos-bukles-vertinima-seimo-plenariniame-posedyje-505869>.
- Gasiūnienė, Justina. 2025. „Kauno modernizmo pastato gyventojai gina autentišką granitinį tinką – Paveldo komisija telkė dialogui“. *Bns.lt*. Žiūrėta 2025 m. balandžio 3 d. <https://sc.bns.lt/view/item/kauno-modernizmo-pastato-gyventojai-gina-autentiska-granitini-tinka-paveldo-komisija-telke-dialogui-504462>.
- Gasiūnienė, Justina. 2025. „Kultūros paveldas – strateginis atsparumo išteklius: Paveldo komisija pabrėžia jo reikšmę valstybės nacionaliniam saugumui“. *Sc.bns.lt*. Žiūrėta 2025 m. gegužės 15 d. <https://sc.bns.lt/view/item/507241>.
- Gasiūnienė, Justina. 2025. „UNESCO paveldas Lietuvoje – pasaulinė vertė, vietinės spragos“. *Sc.bns.lt*. Žiūrėta 2025 m. birželio 20 d. <https://sc.bns.lt/view/item/unesco-paveldas-lietuvoje-pasauline-verte-vietines-spragos-509867>.
- Gasiūnienė, Justina. 2025. „Valstybės išlaidos auga, o Sporto rūmų ateitis – vis dar be sprendimo“. *Sc.bns.lt*. Žiūrėta 2025 m. birželio 26 d. <https://sc.bns.lt/view/item/valstybes-islaidos-auga-o-sporto-rumu-ateitis-vis-dar-be-sprendimo-510118>.
- Gasiūnienė, Justina. 2025. „Paveldo komisija nepritare Apytalaukio dvaro išbraukimui iš Neprivatizuotinių buvusių dvarų sodybų sąrašo“. *Bns.lt*. Žiūrėta 2025 m. liepos 2 d. <https://sc.bns.lt/view/item/paveldo-komisija-nepritare-apytalaukio-dvaro-isbraukimui-is-neprivatizuotinu-buvusiu-dvaru-sodybu-saraso-510494>.
- Gasiūnienė, Justina. 2025. „Paveldo komisija Vilniaus rajone: dvarai, verbos ir bendruomenės – tarp paveldosaugos misijos ir kultūrinės paskirties“. *Sc.bns.lt*. Žiūrėta 2025 m. liepos 16 d. <https://sc.bns.lt/view/item/paveldo-komisija-vilniaus-rajone-dvarai-verbos-ir-bendruomenes-tarp-paveldosaugos-misijos-ir-kulturines-paskirties-511165>.
- Gasiūnienė, Justina. 2025. „Valstybinė kultūros paveldo komisija – 30 metų saugant paveldą: nuo atvirų kiemelių iki kino ekrano“. *Sc.bns.lt*. Žiūrėta 2025 m. rugsėjo 16 d. <https://sc.bns.lt/view/item/valstybine-kulturos-paveldo-komisija-30-metu-saugant-pavelda-nuo-atviru-kiemeliu-iki-kino-ekrano-514483>.
- Gasiūnienė, Justina. 2025. „Patvirtintas gynybinių statinių terminų žodynelis“. *Bns.lt*. Žiūrėta 2025 m. lapkričio 12 d. <https://sc.bns.lt/view/item/patvirtintas-gynybiniu-statinu-terminu-zodynelis-518571>.
- Gasiūnienė, Justina. 2025. „(Ne)Atrasti tiltai: Lietuvos paveldas Švedijoje ir valstybės strategijos paieškos“. *Bns.lt*. Žiūrėta 2025 m. lapkričio 21 d. <https://sc.bns.lt/view/item/ne-atrasti-tiltai-lietuvas-paveldas-svedijoje-ir-valstybes-strategijos-paieskos-519255>.
- Gasiūnienė, Justina. 2025. „Po Statybos įstatymo pakeitimų atsiverusi teisinė spraga paliko paveldo vietoves pažeidžiamas“. *Bns.lt*. Žiūrėta 2025 m. lapkričio 24 d. <https://sc.bns.lt/view/item/po-statybos-istatymo-pakeitimu-atsiverusi-teisine-spraga-paliko-paveldo-vietoves-pazeidziamas-519369>.
- Gasiūnienė, Justina. 2025. „Paveldo komisijos pirmininkei doc. dr. Vaidutei Ščiglienei – aukščiausias Kultūros ministerijos apdovanojimas“. *Bns.lt*. Žiūrėta 2025 m. gruodžio 11 d. <https://sc.bns.lt/view/item/paveldo-komisijos-pirmininkei-doc-dr-vaidutei-sciiglienei-auksciausias-kulturos-ministerijos-apdovanojimas-520750>.
- Jankauskas, Dominykas. 2025. „Architektas apie senąjį Vilniaus oro uosto pastatą: paveldas turi būti gyvas, o ne formalus reliktas“. *Alfa.lt*. Žiūrėta 2025 m. liepos 7 d. <https://www.alfa.lt/aktualijos/vilnius/architektas-apie-senaji-vilniaus-oro-uosto-pastata-paveldas-turi-buti-gyvas-o-ne-formalus-reliktas-358959/>.
- Kauno miesto savivaldybės Ryšių su visuomene skyrius. 2025. „Kaunas – šalies lyderis kultūros paveldo apsaugos srityje“. *Kaunas.lt*. Žiūrėta 2025 m. kovo 24 d. <https://www.kaunas.lt/2025/03/24/kaunas-salies-lyderis-kulturos-paveldo-apsaugos-srityje/>.
- Kauno miesto savivaldybės Ryšių su visuomene skyrius. 2025. „Kaunas – šalies lyderis kultūros paveldo apsaugos srityje“. *Etaplius.lt*. Žiūrėta 2025 m. kovo 24 d. <https://www.etaplius.lt/naujiena/kaunas-salies-lyderis-kulturos-paveldo-apsaugos-srityje-351888>.

2025 metų
VEIKLOS
ATASKAITA
Bibliografija

- Kauno miesto savivaldybės Ryšių su visuomene skyrius. 2025. „Savivaldybė: Kaunas – šalies lyderis kultūros paveldo apsaugos srityje“. *Diena.lt*. Žiūrėta 2025 m. kovo 24 d. <https://m.diena.lt/naujienos/kaunas/menas-ir-pramogos/savivaldybe-kaunas-salies-lyderis-kulturos-paveldo-apsaugos-srityje-1217500>.
- „Kultūros paveldo komisija skundžiasi per mažu finansavimu objektų tvarkymui: siūlo steigti fondą“. 2025. *Alfa.lt*. Žiūrėta 2025 m. gegužės 3 d. <https://www.alfa.lt/aktualijos/lietuva/kulturos-paveldo-komisija-skundziasi-per-mazu-finansavimu-objektu-tvarkymui-siulo-steigti-fonda/-40359547/>.
- „Kultūros paveldo komisija skundžiasi per mažu finansavimu objektų tvarkymui: siūlo steigti fondą“. 2025. *Lrytas.lt*. Žiūrėta 2025 m. gegužės 3 d. <https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2025/05/03/news/kulturos-paveldo-komisija-skundziasi-per-mazu-finansavimu-objektu-tvarkymui-siulo-steigti-fonda-37691811>.
- „Kultūros paveldo komisija skundžiasi per mažu finansavimu objektų tvarkymui: siūlo steigti fondą“. 2025. *Diena.lt*. Žiūrėta 2025 m. gegužės 3 d. <https://www.diena.lt/naujienos/laisvalaikis-ir-kultura/kultura/kulturos-paveldo-komisija-skundziasi-mazu-finansavimu-objektu-tvarkymui-siulo-steigti-fonda-1223207>.
- „Kultūros paveldo komisija skundžiasi per mažu finansavimu objektų tvarkymui: siūlo steigti fondą“. 2025. *Jega.lt*. Žiūrėta 2025 m. gegužės 3 d. <https://jega.lt/naujiena/kulturos-paveldo-komisija-skundziasi-per-mazu-finansavimu-objektu-tvarkymui-siulo-steigti-fonda-4249059>.
- „Kultūros paveldo komisija vertybėms išsaugoti siūlo steigti Kultūros paveldo fondą“. 2025. *Etaplius.lt*. Žiūrėta 2025 m. gegužės 3 d. <https://www.etaplius.lt/naujiena/kulturos-paveldo-komisija-vertybems-issaugoti-siulo-steigti-kulturos-paveldo-fonda-358882>.
- „Kultūros paveldo komisija vertybėms išsaugoti siūlo steigti Kultūros paveldo fondą“. 2025. *15min.lt*. Žiūrėta 2025 m. gegužės 3 d. <https://www.15min.lt/kultura/naujiena/naujienos/kulturos-paveldo-komisija-vertybems-issaugoti-siulo-steigti-kulturos-paveldo-fonda-1770-2440542>.
- Lietuvos Respublikos Seimas. 2025. „Kultūros komiteto ir Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto bendrame posėdyje dėmesys kultūrai regionuose“ Žiūrėta 2025 m. birželio 12 d. https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=35436&p_k=1&p_t=292027.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Patvirtintas gynybinių statinių terminų žodynelis“. *Elta.lt*. Žiūrėta 2025 m. lapkričio 14 d. <https://elta.lt/lt/pranesimai-spaudai/patvirtintas-gynybiniu-statinu-terminu-zodynelis-259388>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Valstybinė kultūros paveldo komisija numatė svarbiausius 2025–2027 metų darbus“. *Alkas.lt*. Žiūrėta 2025 m. sausio 26 d. <https://alkas.lt/2025/01/26/nauji-issukiai-ir-galimybes-paveldo-komisijos-strategijos-2025-2027-metams/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Valstybinė kultūros paveldo komisija lankėsi Aukštaitijoje“. *Alkas.lt*. Žiūrėta 2025 m. sausio 30 d. <https://alkas.lt/2025/01/30/paveldo-komisijos-apsilankymas-aukstaitijoje-kaip-saugome-kulturos-pavelda/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Valstybinės kultūros paveldo komisijos vizitas Aukštaitijoje: kaip saugome kultūros paveldą“. *Svencionys.lt*. Žiūrėta 2025 m. sausio 30 d. <https://svencionys.lt/2025/01/30/valstybines-kulturos-paveldo-komisijos-vizitas-aukstaitijoje-kaip-saugome-kulturos-pavelda/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Valstybinės kultūros paveldo komisijos vizitas Aukštaitijoje: kaip saugome kultūros paveldą“. *Voruta.lt*. Žiūrėta 2025 m. sausio 30 d. <https://www.voruta.lt/valstybines-kulturos-paveldo-komisijos-vizitas-aukstaitijoje-kaip-saugome-kulturos-pavelda/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Kaip saugomas kultūros paveldas Aukštaitoje“. *Ukininkopatarejas.lt*. Žiūrėta 2025 m. vasario 13 d. <https://ukininkopatarejas.lt/naujienos/kaip-saugomas-kulturos-paveldas-aukstaitijoje/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldo komisijai – 30: simboliniame posėdyje susitiko istoriniai lyderiai ir šiandieniniai vadovai“. *Alkas.lt*. Žiūrėta 2025 m. vasario 24 d. <https://alkas.lt/2025/02/26/paveldo-komisijai-30-simboliniame-posedyje-susitiko-istoriniai-lyderiai-ir-siandieniniai-vadovai>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Savivaldybės per 30 metų: nuo prižiūrėtojų iki lyderių – 28 mln. eurų paveldosaugai“. *Lrt.lt*. Žiūrėta 2025 m. kovo 3 d. <https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/2502404/savivaldybes-per-30-metu-nuo-prizuretoju-iki-lyderiu-28-mln-euru-paveldosaugai>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Valstybinės kultūros paveldo komisijos tyrime išskirtas ir Akmenės rajonas“. *Etaplius.lt*. Žiūrėta 2025 m. kovo 5 d. <https://www.etaplius.lt/naujiena/valstybines-kulturos-paveldo-komisijos-tyrime-isskirtas-ir-akmenes-rajonas-348459>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Kultūros paveldo komisija nuogastauja, kad lietuvių bažnyčia Niujorke bus nugriauta“. *Klaipeda.diena.lt*. Žiūrėta 2025 m. kovo 26 d. <https://m.klaipeda.diena.lt/naujienos/laisvalaikis-ir-kultura/kultura/kulturos-paveldo-komisija-nuogastauja-kad-lietuviu-baznycia-niujorke-bus-nugriauta-1217861>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Grėsmė lietuvių paveldui. Niujorko Kristaus Atsimainymo bažnyčia ant išlikimo ribos: sunerimo ir tarptautinė bendruomenė“. *Voruta.lt*. Žiūrėta 2025 m. kovo 26 d. <https://sc.bns.lt/view/item/gresme-lietuviu-paveldui-niujorko-kristaus-atsimainymo-baznycia-ant-islikimo-ribos-sunerimo-ir-tarptautine-bendruomene-503863>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Kultūros paveldo komisija nuogastauja, kad lietuvių bažnyčia Niujorke bus nugriauta“. *Lrt.lt*. Žiūrėta 2025 m. kovo 26 d. <https://www.lrt.lt/lituanica/aktualijos/751/2521152/kulturos-paveldo-komisija-nuogastauja-kad-lietuviu-baznycia-niujorke-bus-nugriauta>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Kultūros paveldo komisija nuogastauja, kad lietuvių bažnyčia Niujorke bus nugriauta“. *15min.lt*. Žiūrėta 2025 m. kovo 26 d. <https://www.15min.lt/kultura/naujiena/naujienos/kulturos-paveldo-komisija-nuogastauja-kad-lietuviu-baznycia-niujorke-bus-nugriauta-1770-2419394>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Grėsmė lietuvių paveldui: Išreiškė susirūpinimą dėl J. Muloko bažnyčios Niujorke ateities“. *Pilotas.lt*. Žiūrėta 2025 m. kovo 27 d. <https://pilotas.lt/2025/03/27/architektura/gresme-lietuviu-paveldui-isreiske-susirupinima-del-j-muloko-baznycios-niujorke-ateities/>.

2025 metų
VEIKLOS
ATASKAITA
Bibliografija

- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Lietuvai reikšmingas paveldas užsienyje nyksta mūsų akyse – skubūs sprendimai būtini jau dabar“. *Mokslolietuva.lt*. Žiūrėta 2025 m. kovo 27 d. <https://mokslolietuva.lt/2025/03/lietuvai-reikšmingas-paveldas-uzsienyje-nyksta-musu-akyse-skubus-sprendimai-butini-jau-dabar/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Lietuvių širdžių namams Niujorke iškilo reali grėsmė – šaukiasi tarptautinės pagalbos“. *Lrytas.lt*. Žiūrėta 2025 m. kovo 27 d. <https://www.lrytas.lt/bustas/architektura/2025/03/27/news/lietuviu-sirdziu-namams-niujorke-iskilo-reali-gresme-saukiasi-tarptautines-pagalbos-37090218>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Lietuvių paveldas JAV nyksta: ekspertė pasigenda išsaugojimo strategijos“. *Lrt.lt*. Žiūrėta 2025 m. balandžio 1 d. <https://www.lrt.lt/lituanica/aktualijos/751/2526065/lietuviu-paveldas-jav-nyksta-eksperte-pasigenda-issaugojimo-strategijos>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Kauno modernizmo pastato gyventojai gina autentišką granitinį tinką – Paveldo komisija telkė dialogui“. *Etaplius.lt*. Žiūrėta 2025 m. balandžio 3 d. <https://vkpk.lt/naujienos/kauno-modernizmo-pastato-gyventojai-gina-autentiska-granitini-tinka-paveldo-komisija-telke-dialogui/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Kauno modernizmo pastato gyventojai gina autentišką granitinį tinką – Paveldo komisija telkė dialogui“. *Etaplius.lt*. Žiūrėta 2025 m. balandžio 3 d. <https://www.etaplius.lt/miestas/naujiena/kauno-modernizmo-pastato-gyventojai-gina-autentiska-granitini-tinka-paveldo-komisija-telke-dialogui-353925>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Kauno modernizmo pastato gyventojai gina autentišką granitinį tinką“. *Sa.lt*. Žiūrėta 2025 m. balandžio 3 d. <https://sa.lt/kauno-modernizmo-pastato-gyventojai-gina-autentiska-granitini-tinka/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Kauno modernizmo pastato gyventojai gina autentišką granitinį tinką“. *Voruta.lt*. Žiūrėta 2025 m. balandžio 4 d. <https://www.voruta.lt/kauno-modernizmo-pastato-gyventojai-gina-autentiska-granitini-tinka/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Trakų Vokės dvare diskusijos dėl paveldo ateities“. *Alkas.lt*. Žiūrėta 2025 m. balandžio 12 d. <https://alkas.lt/2025/04/12/traku-vokes-dvare-diskusijos-del-paveldo-ateities/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldas įtvirtintas teisės aktuose, bet pamirštas mokykloje: ministerijos raginamos veikti išvien“. *Alkas.lt*. Žiūrėta 2025 m. balandžio 12 d. <https://alkas.lt/2025/04/12/paveldas-itvirtintas-teises-aktuose-bet-pamirstas-mokykloje-ministerijos-raginamos-veikti-isvien/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldo finansavimo paradoksas: kai viena savivaldybė jau lenkia valstybę“. *Voruta.lt*. Žiūrėta 2025 m. balandžio 18 d. <https://www.voruta.lt/paveldo-finansavimo-paradoksas-kai-viena-savivaldybe-jau-lenkia-valstybe/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldo finansavimo keistenybės: kai viena savivaldybė jau lenkia valstybę!“. *Alkas.lt*. Žiūrėta 2025 m. balandžio 19 d. <https://alkas.lt/2025/04/19/paveldo-finansavimo-keistenybes-kai-viena-savivaldybe-jau-lenkia-valstybe/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Akylai kauniečiai stojo pietu: neleido brangaus namo fasado keisti į pigesnį variantą“. *Lrytas.lt*. Žiūrėta 2025 m. balandžio 24 d. <https://www.lrytas.lt/bustas/nekilnojamas-is-turtas/2025/04/21/news/akyli-kaunieciai-stojo-piestu-neleido-brangaus-namo-fasado-keisti-i-pigesni-varianta-37198011>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Seimo plenariniame posėdyje ekspertai pristatys kultūros paveldo apsaugos būklės vertinimą“. *Lrt.lt*. Žiūrėta 2025 m. balandžio 24 d. <https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/2545649/seimo-plenariniame-posedyje-ekspertai-pristatys-kulturos-paveldo-apsaugos-bukles-vertinima>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Nepriklausomi ekspertai pristatys kultūros paveldo apsaugos būklės vertinimą“. *Sa.lt*. Žiūrėta 2025 m. balandžio 25 d. <https://sa.lt/nepriklausomi-ekspertai-pristatys-kulturos-paveldo-apsaugos-bukles-vertinima>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Kviečiame stebėti išskirtinį Lietuvos Respublikos Seimo posėdį ir spaudos konferenciją apie kultūros paveldo apsaugos būklę“. *Palanga.lt*. Žiūrėta 2025 m. balandžio 25 d. <https://www.palanga.lt/kvieciame-stebeti-isskirtini-lietuvos-respublikos-seimo-posedi-ir-spaudos-konferencija-apie-kulturos-paveldo-apsaugos-bukle/13043>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Kultūros paveldo komisija: paveldas nyksta greičiau, nei valstybė spėja jį pažinti“. *Lrt.lt*. Žiūrėta 2025 m. balandžio 29 d. <https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/2549714/kulturos-paveldo-komisija-paveldas-nyksta-greiciau-nei-valstybe-speja-ji-pazinti>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Pasakė, kaip kultūros paveldas gali stiprinti nacionalinį saugumą: svarbu išspręsti 3 iššūkius“. *Delfi.lt*. Žiūrėta 2025 m. gegužės 15 d. <https://www.delfi.lt/kultura/naujienos/pasake-kaip-kulturos-paveldas-gali-stiprinti-nacionalini-sauguma-svarbu-isspresti-3-issukius-120109793>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Komisija pabrėžia kultūros paveldo reikšmę valstybės nacionaliniam saugumui“. *Lrt.lt*. Žiūrėta 2025 m. gegužės 15 d. <https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/2563325/komisija-pabrezia-kulturos-paveldo-reiksme-valstybes-nacionaliniam-saugumui>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Kultūros paveldas – strateginis atsparumo išteklis: Paveldo komisija pabrėžia jo reikšmę valstybės nacionaliniam saugumui“. *Structum.lt*. Žiūrėta 2025 m. gegužės 15 d. <https://structum.lt/kulturos-paveldas-strateginis-atsparumo-isteklius-paveldo-komisija-pabrezia-jo-reiksme-valstybes-nacionaliniam-saugumui/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Ar Vilniaus pilių valstybinis kultūrinis rezervatas pateisino lūkesčius?“. *Madėvilnius.lt*. Žiūrėta 2025 m. gegužės 31 d. <https://madevilnius.lt/pramogos/parodos/ar-vilniaus-piliu-valstybinis-kulturinis-rezervatas-pateisino-lukescius/>.

2025 metų
VEIKLOS
ATASKAITA
Bibliografija

- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025.
„Prieš 30 metų pasiūlė steigti – šiandien įvertino: ar Vilniaus pilių valstybinis kultūrinis rezervatas pateisino lūkesčius?“. *Voruta.lt*. Žiūrėta 2025 m. birželio 1 d. <https://www.voruta.lt/pries-30-metu-pasiule-steigti-siandien-ivertino-ar-vilniaus-piliu-valstybinis-kulturinis-rezervatas-pateisino-lukescius/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Ar Vilniaus pilių valstybinis kultūrinis rezervatas pateisino lūkesčius?“. *Alkas.lt*. Žiūrėta 2025 m. birželio 5 d. <https://alkas.lt/2025/06/01/ar-vilniaus-piliu-valstybinis-kulturinis-rezervatas-pateisino-lukescius/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025.
„Paveldo komisija Vilniaus apskrityje: trys savivaldybės – skirtingi veidai“. *Lrt.lt*. Žiūrėta 2025 m. birželio 12 d. <https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/2588937/paveldo-komisija-vilniaus-apskrityje-trys-savivaldybes-skirtingi-veidai>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025.
„UNESCO paveldas Lietuvoje: įžvelgia rizikas plėtojant naujas statybas istorinėje aplinkoje“. *Sa.lt*. Žiūrėta 2025 m. birželio 23 d. <https://sa.lt/unesco-paveldas-lietuvoje-izvelgia-rizikas-pletojant-naugas-statybas-istorineje-aplinkoje/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025.
„Vilniaus koncertų ir sporto rūmai griūva tyliai: kodėl valstybė kasmet investuoja šimtus tūkstančių į nykstantį pastatą?“. *Alfa.lt*. Žiūrėta 2025 m. birželio 26 d. <https://www.alfa.lt/vilnius/vilniaus-koncertu-ir-sporto-rumai-griuva-tyliai-kodel-valstybe-kasmet-investuoja-simtus-tukstanciu-i-nykstanti-pastata/357553/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025.
„Paveldosaugos spragos kelia pavojų UNESCO vietovėms Lietuvoje“. *Madeinvilnius.lt*. Žiūrėta 2025 m. birželio 25 d. <https://madeinvilnius.lt/naujienos/lietuvas-naujienos/paveldosaugos-spragos-kelia-pavoju-unesco-vietovems-lietuvoje/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „UNESCO paveldas Lietuvoje – pasaulinė vertė, vietinės spragos“. *Aidas.lt*. Žiūrėta 2025 m. birželio 26 d. <https://www.aidas.lt/lt/aktualu/article/34218-2025-06-26-unesco-paveldas-lietuvoje-pasauline-verte-vietines-spragos>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldo komisija nepritarė Apytalaukio dvaro išbraukimui iš Neprivatizuotinių buvusių dvarų sodybų sąrašo“. *Etaplius.lt*. Žiūrėta 2025 m. liepos 2 d. <https://www.etaplius.lt/naujiena/paveldo-komisija-nepritarė-apytalaukio-dvaro-isbraukimui-is-neprivatizuotinu-buvusiu-dvaru-saraso-371557>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Vilniaus rajone lankėsi Valstybinė kultūros paveldo komisija“. *Etaplius.lt*. Žiūrėta 2025 m. liepos 3 d. <https://www.etaplius.lt/miestas/naujiena/vilniaus-rajone-lankesi-valstybine-kulturos-paveldo-komisija-371933>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025.
„Komisija siūlo Sporto rūmus paskelbti nacionalinės reikšmės kultūros paveldo objektu“. *Lrt.lt*. Žiūrėta 2025 m. liepos 5 d. <https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/2603555/komisija-siulo-sporto-rumus-paskelbti-nacionalines-reiksmes-kulturos-paveldo-objektu>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Komisija siūlo Vilniaus sporto rūmus paskelbti nacionalinės reikšmės kultūros paveldo objektu“. *15min.lt*. Žiūrėta 2025 m. liepos 5 d. <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/komisija-siulo-vilniaus-sporto-rumus-paskelbti-nacionalines-reiksmes-kulturos-paveldo-objektu-56-2483050>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Komisija siūlo Vilniaus sporto rūmus paskelbti nacionalinės reikšmės kultūros paveldo objektu“. *Klaipeda.diena.lt*. Žiūrėta 2025 m. liepos 5 d. <https://klaipeda.diena.lt/naujienos/vilnius/miesto-pulas/komisija-siulo-vilniaus-sporto-rumus-paskelbti-nacionalines-reiksmes-kulturos-paveldo-objektu-1709887>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Komisija siūlo Vilniaus sporto rūmus paskelbti nacionalinės reikšmės kultūros paveldo objektu“. *Alfa.lt*. Žiūrėta 2025 m. liepos 5 d. <https://www.alfa.lt/vilnius/komisija-siulo-vilniaus-sporto-rumus-paskelbti-nacionalines-reiksmes-kulturos-paveldo-objektu-40372067>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025.
„Komisija siūlo Vilniaus sporto rūmus paskelbti nacionalinės reikšmės kultūros paveldo objektu“. *Bernardinai.lt*. Žiūrėta 2025 m. liepos 5 d. <https://www.bernardinai.lt/komisija-siulo-vilniaus-sporto-rumus-paskelbti-nacionalines-reiksmes-kulturos-paveldo-objektu/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025.
„Komisija siūlo Vilniaus sporto rūmus paskelbti nacionalinės reikšmės kultūros paveldo objektu“. *Tv3.lt*. Žiūrėta 2025 m. liepos 5 d. <https://www.tv3.lt/naujiena/lietuva/komisija-siulo-vilniaus-sporto-rumus-paskelbti-nacionalines-reiksmes-kulturos-paveldo-objektu-n1433776>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025.
„Valstybės išlaidos auga, o Sporto rūmų ateitis – vis dar be sprendimo“. *Alkas.lt*. Žiūrėta 2025 m. liepos 5 d. <https://alkas.lt/2025/07/05/valstybes-islaidos-auga-o-sporto-rumu-ateitis-vis-dar-be-sprendimo/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldo komisija Vilniaus rajone: dvarai, verbos ir bendruomenės – tarp paveldosaugos misijos ir kultūrinės paskirties“. *Etaplius.lt*. Žiūrėta 2025 m. liepos 16 d. <https://www.etaplius.lt/paveldo-komisija-vilniaus-rajone-dvarai-verbos-ir-bendruomenes-tarp-paveldosaugos-misijos-ir-kulturines-paskirties-373915>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Vilniaus rajono dvarai – tarp autentiškumo išsaugojimo ir šiuolaikinių funkcijų“. *Madeinvilnius.lt*. Žiūrėta 2025 m. liepos 16 d. <https://madeinvilnius.lt/naujienos/rajonas/vilniaus-rajono-dvarai-tarp-autentiskumo-issaugojimo-ir-siuolaikiniu-funkciju/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldo komisija Vilniaus rajone: dvarai, verbos ir bendruomenės – tarp paveldosaugos misijos ir kultūrinės paskirties“. *Regionunaujienos.lt*. Žiūrėta 2025 m. liepos 16 d. <https://www.regionunaujienos.lt/paveldo-komisija-vilniaus-rajone-dvarai-verbos-ir-bendruomenes-tarp-paveldosaugos-misijos-ir-kulturines-paskirties/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025.
„Paveldo komisija Vilniaus rajone: dvarai, verbos ir bendruomenės – tarp paveldosaugos misijos ir kultūrinės paskirties“. *Structum.lt*. Žiūrėta 2025 m. liepos 16 d. <https://structum.lt/paveldo-komisija-vilniaus-rajone-dvarai-verbos-ir-bendruomenes-tarp-paveldosaugos-misijos-ir-kulturines-paskirties/>.

2025 metų
VEIKLOS
ATASKAITA
Bibliografija

- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldo komisija palankiai vertina Vyriausybės sprendimą dėl Sporto rūmų“. *Lrt.lt*. Žiūrėta 2025 m. liepos 25 d. <https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/2623170/paveldo-komisija-palankiai-vertina-vyriausybes-sprendima-del-sporto-rumu>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldo komisija palaiko sprendimą dėl Vilniaus sporto rūmų: džiaugiamės, kad ledai pajudėjo“. *Madeinvilnius.lt*. Žiūrėta 2025 m. liepos 25 d. <https://madeinvilnius.lt/naujienos/miestas/paveldo-komisija-palaiko-sprendima-del-vilniaus-sporto-rumu-dziaugiames-kad-ledai-pajudejo/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldo komisija palaiko sprendimą dėl Vilniaus sporto rūmų: džiaugiamės, kad ledai pajudėjo“. *Lrytas.lt*. Žiūrėta 2025 m. liepos 25 d. <https://www.lrytas.lt/bustas/nekilnojamas-is-turtas/2025/07/25/news/paveldo-komisija-palaiko-sprendima-del-vilniaus-sporto-rumu-dziaugiames-kad-ledai-pajudejo-38803235>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Po ilgo delsimo – sprendimas dėl Sporto rūmų: Paveldo komisija primena apie paveldo vertes“. *Sa.lt*. Žiūrėta 2025 m. liepos 25 d. <https://sa.lt/po-ilgo-delsimo-sprendimas-del-sporto-rumu-paveldo-komisija-primena-apie-paveldo-vertes/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldo komisija palaiko sprendimą dėl Vilniaus sporto rūmų: džiaugiamės, kad ledai pajudėjo“. *Bernardinai.lt*. Žiūrėta 2025 m. liepos 25 d. <https://www.bernardinai.lt/paveldo-komisija-palaiko-sprendima-del-vilniaus-sporto-rumu-dziaugiames-kad-ledai-pajudejo/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Po ilgo delsimo – sprendimas dėl Sporto rūmų: Paveldo komisija primena apie paveldo vertes“. *Pozicija.org*. Žiūrėta 2025 m. liepos 25 d. <https://www.pozicija.org/po-ilgo-delsimo-sprendimas-del-sporto-rumu-paveldo-komisija-primena-apie-paveldo-vertes/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Kokias istorijas gali papasakoti pastatai, o kokias – žmonės, kūrę mūsų paveldosaugos sistemą?“. *Alkas.lt*. Žiūrėta 2025 m. rugsėjo 17 d. <https://alkas.lt/2025/09/17/kokias-istorijas-gali-papasakoti-pastatai-o-kokias-zmones-kure-musu-paveldosaugos-sistema/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldo komisija ragina atsakingas institucijas įtraukti paveldą į žalosios pertvarkos politiką“. *Alkas.lt*. Žiūrėta 2025 m. rugsėjo 29 d. <https://alkas.lt/2025/09/29/paveldo-komisija-ragina-atsakingas-institucijas-itraukti-pavelda-i-zalosios-pertvarkos-politika/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Nuo Jogailaičių iki šių dienų: lietuviškas paveldas Švedijoje – naujame žemėlapyje“. *15min.lt*. Žiūrėta 2025 m. spalio 3 d. <https://www.15min.lt/gyvenimas/naujiena/keliones/nuo-jogailaiciu-iki-siu-dienu-lietuviskas-paveldas-svedijoje-naujame-zemelapyje-1630-2536424>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Lietuvai reikšmingas paveldas užsienyje stringa: dar nėra aiškios strategijos ir kriterijų“. *Lrt.lt*. Žiūrėta 2025 m. gruodžio 3 d. <https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/2764322/lietuvi-reiksmingas-paveldas-uzsienyje-stringa-dar-nera-aiskios-strategijos-ir-kriteriju>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Trisdešimtmetį minėjusi Paveldo komisija pristatė filmą ir leidinį apie paveldo politikos kelią“. *Etaplius.lt*. Žiūrėta 2025 m. spalio 15 d. <https://www.etaplius.lt/gyvenimas/kultura/trisdesimtmeti-minejusi-paveldo-komisija-pristate-filma-ir-leidini-apie-paveldo-politikos-kelia/371672>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Patvirtintas gynybinių statinių terminų žodynėlis“. *Elta.lt*. Žiūrėta 2025 m. lapkričio 12 d. <https://elta.lt/lt/pranesimai-spaudai/patvirtintas-gynybiniu-statiniu-terminu-zodynelis-259388>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Patvirtintas gynybinių statinių terminų žodynėlis“. Žiūrėta 2025 m. lapkričio 12 d. <https://vkpk.lt/naujienos/patvirtintas-gynybiniu-statiniu-terminu-zodynelis/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė lietuvių kalbos komisija. 2025. „Terminų banko naujienos: paskelbti gynybinių statinių žodynėlio terminai“. *Vlkk.lt*. Žiūrėta 2025 m. lapkričio 12 d. <https://vlkk.lt/visos-naujienos/kitos-naujienos/terminu-banko-naujienos-paskelbti-gynybiniu-statiniu-zodynelio-terminai>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Patvirtintas gynybinių statinių terminų žodynėlis“. *Elta.lt*. Žiūrėta 2025 m. lapkričio 14 d. <https://elta.lt/lt/pranesimai-spaudai/patvirtintas-gynybiniu-statiniu-terminu-zodynelis-259388>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Kultūros paveldo komisija ragina Seimą apsaugoti paveldo vietas nuo statybų“. *Lrt.lt*. Žiūrėta 2025 m. lapkričio 24 d. <https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/2755222/kulturos-paveldo-komisija-ragina-seima-apsaugoti-paveldo-vietoves-nuo-statybu>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Kultūros paveldo komisija ragina Seimą apsaugoti paveldo vietas nuo statybų“. *15min.lt*. Žiūrėta 2025 m. lapkričio 24 d. <https://www.15min.lt/verslas/naujiena/nt-ir-interjeras/kulturos-paveldo-komisija-ragina-seima-apsaugoti-paveldo-vietoves-nuo-statybu-971-2570052>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Kur baigiasi lietuviškas paveldas? Kultūros paveldas užsienyje ieško krypties, klausimų daugiau nei sprendimų“. *Bilis.lt*. Žiūrėta 2025 m. gruodžio 8 d. <https://bilis.lt/gyvenimas/kur-baigiasi-lietuviskas-paveldas-kulturos-paveldas-uzsienyje-iesko-krypties-klausimu-daugiau-nei-sprendimu-998080>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldo komisijos vadovai – Garbės ženklas už esminę paveldo kaitą“. *Infoerdve.lt*. Žiūrėta 2025 m. gruodžio 11 d. <https://infoerdve.lt/paveldo-komisijos-vadovai-garbes-zenklas-uz-esmine-paveldo-kaita/>.
- Lietuvos Respublikos kultūros ministerija. 2025. „Iteiktos 2025 metų Kultūros ministerijos premijos“. *Lrkml.lt*. Žiūrėta 2025 m. gruodžio 11 d. <https://lrkml.lrv.lt/lt/naujienos/iteiktos-2025-metu-kulturos-ministerijos-premijos-zEAP/>.

2025 metų
VEIKLOS
ATASKAITA
Bibliografija

Informacija LRT radijo ir televizijos eterioje

- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025.
„Valstybinė kultūros paveldo komisija. Vilniaus apskrities kultūros paveldas per 5P pjūvį“. *Elta.lt*. Žiūrėta 2025 m. gruodžio 16 d. <https://www.elta.lt/lt/pranesimai-spaudai/valstybine-kulturos-paveldo-komisija-vilniaus-apskrities-kulturos-paveldas-per-5p-pjuvi-260302>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Valstybinė kultūros paveldo komisija. Vilniaus apskrities kultūros paveldas per 5P pjūvį“. *Regionunaujienos.lt*. Žiūrėta 2025 m. gruodžio 17 d. <https://www.regionunaujienos.lt/valstybine-kulturos-paveldo-komisija-vilniaus-apskrities-kulturos-paveldas-per-5p-pjuvi/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025.
„Pristatomas Valstybinės kultūros paveldo komisijos 30-mečiui skirtas leidinys „Kai kalba įvykiai“. *Voruta.lt*. Žiūrėta 2025 m. gruodžio 30 d. <https://www.voruta.lt/pristatomas-valstybines-kulturos-paveldo-komisijos-30-meciui-skirtas-leidinys-kai-kalba-ivykiai/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025.
„Pristatomas Valstybinės kultūros paveldo komisijos 30-mečiui skirtas leidinys „Kai kalba įvykiai“. *Alkas.lt*. Žiūrėta 2025 m. gruodžio 30 d. <https://alkas.lt/2025/12/31/pristatomas-valstybines-kulturos-paveldo-komisijos-30-meciui-skirtas-leidinys-kai-kalba-ivykiai/>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė lietuvių kalbos komisija. 2025. „Terminų banko naujienos: paskelbti gynybinių statinių žodynelio terminai“. *Vlkk.lt*. Žiūrėta 2025 m. lapkričio 12 d. <https://vlkk.lt/visos-naujienos/kitos-naujienos/terminu-banko-naujienos-paskelbti-gynybiniu-statiniu-zodynelio-terminai>.
- Majauskaitė, Raminta. 2025. „Kultūros paveldo komisija: objektų tvarkymui reikia bent 4 kartus daugiau finansavimo“. *Lrt.lt*. Žiūrėta 2025 m. gegužės 3 d. <https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/2552465/kulturos-paveldo-komisija-objektu-tvarkymui-reikia-bent-4-kartus-daugiau-finansavimo>.
- Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka.
„Kai kalba įvykiai: Valstybinė kultūros paveldo komisija“. *Pavb.lt*. Žiūrėta 2025 m. gruodžio 30 d. <https://www.pavb.lt/knygos/kai-kalba-ivykiai-valstybine-kulturos-paveldo-komisija/>.
- Šalčininkų rajono savivaldybė. 2025. „Padėka už pastangas saugant ir puoselėjant kultūros paveldą“. *Salcininkai.lt*. Žiūrėta 2025 m. gruodžio 12 d. <https://salcininkai.lt/naujienos/394/padeka-uz-pastangas-saugant-ir-puoselėjant-kulturos-pavelda:17952>.
- Ščiūgienė, Vaidutė, Gadeikienė, Viktorija. 2025. „30-metį atšventusi Paveldo komisija – apie tai, kodėl svarbu išsaugoti Lietuvos paveldą šalyje ir užsienyje“. *Alfa.lt*. Žiūrėta 2025 m. gruodžio 19 d. <https://www.alfa.lt/aktualijos/kultura/alfa-taskas-30meti-atsventusi-paveldo-komisija-apie-tai-kodel-svarbu-issaugoti-lietuvos-pavelda-salyje-ir-uzsienyje/380929/>.
- Ukmergės rajono savivaldybė. 2025. „Ukmergėje lankėsi Valstybinė kultūros paveldo komisija“. *Ukmerge.lt*. Žiūrėta 2025 m. rugsėjo 15 d. <https://www.ukmerge.lt/naujienos/ukmergeje-lankesi-valstybine-kulturos-paveldo-komisija/?lang=lt>.
- Vilniaus dailės akademija. 2025. „Vilniaus dailės akademijos dėstytojai doc. dr. Vaidutei Ščiūgieniei įteiktas aukščiausias Kultūros ministerijos apdovanojimas“. *Vda.lt*. Žiūrėta 2025 m. gruodžio 12 d. <https://www.vda.lt/lt/naujienos/kategorija1/vilniaus-dailės-akademijos-dėstytojai-doc-dr-vaidutei-sciugieniei-iteiktas-aukščiausias-kultūros-ministerijos-apdovanojimas>.

- „Klasikos naujienos“. Radijo laida. LRT radioteka
„Vaidas Petrusis pasakoja apie ketinamą nugriauti Niujorko Kristaus Atsimainymo lietuvių bažnyčią ir Valstybinės kultūros paveldo komisijos poziciją“. Žiūrėta 2025 m. kovo 27 d. https://www.lrt.lt/radioteka/irasas/2000400427/petrulis-apie-ketinama-nugriauti-baznycia-jei-jimums-reiksminga-gal-galime-rasti-lesu?srsId=AfmBOophxQI8f2MaQEnFCqI9PbgpBklW1oBT_2J_6UjGwDDFrSN6dCK.
- „Labas rytas, Lietuva“. Televizijos laida. LRT mediateka. „Apie Lietuvai reikšmingą kultūros paveldą užsienyje ir Paveldo komisijos kuruojamą duomenų bazę U-PAVELDAS pasakoja Paveldo komisijos pirmininkė doc. Vaidutė Ščiūgienė ir patarėja komunikacijai Justina Gasiūnienė. Žiūrėta 2025 m. gruodžio 8 d. <https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000580023/labas-rytas-lietuva-ii-d>.
- „LRT Savaitė“. Televizijos laida. LRT mediateka. „Kaip išjudėsime turėdami Čiurlionį rankose?“. Žiūrėta 2025 m. gegužės 4 d. <https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000408624/kaip-isjudesime-turedami-ciurlioni-rankose-svarstomi-kulturos-paveldo-apsaugos-budai>.
- „Pakeliui su klasika“. Radijo laida. LRT radioteka. „Kritika Trakų valdžiai: kalbų daug, reklamos prieš rinkimus daug – niekas nepadaryta. Dalyvauja Paveldo komisijos vyr. specialistai Nijolė Narbutaitė ir Artūras Stepanovič“. Žiūrėta 2025 m. birželio 18 d. https://www.lrt.lt/radioteka/irasas/2000421950/kritika-traku-valdziai-kalbu-daug-reklamos-pries-rinkimus-daug-niekas-nepadaryta?srsId=AfmBOopbuP9N9AtFunBo4FNDW_I6mcRC1w8Z5-YPYI-Czt6s1J7JziXs.
- „Pakeliui su klasika“. Radijo laida. LRT radioteka. „Sukursime blogą precedentą? siūlymas privatizuot Apytalaukio dvarą kelia grėsmę kitiems? Laidoje dalyvauja Paveldo komisijos pirmininkė doc. Vaidutė Ščiūgienė“. Žiūrėta 2025 m. rugpjūčio 19 d. <https://www.lrt.lt/radioteka/irasas/2000468113/sukursime-bloga-precedenta-siulymas-privatizuot-apytalaukio-dvara-kelia-gresme-kitiems>.
- „Ryto allegro“. 2025. Radijo laida. LRT radioteka. „Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiūgienė ir Artūras Stepanovič pasakoja apie Paveldo komisijos beveik tris dešimtmečius vykdomą tyrimą apie savivaldybių veiklas kultūros paveldo apsaugos srityje ir lėšų panaudojimą“. Žiūrėta 2025 m. vasario 27 d. <https://www.lrt.lt/radioteka/irasas/2000395029/savivaldybes-ir-kulturos-paveldas-ukiskas-zvilgsnis-blogai-kai-pastatai-nesutvarkyti>.
- „Ryto Allegro“. Radijo laida. LRT radioteka. „Paveldosaugos problemų sprendiniai: reikia tik pinigų ar ir socialinės atsakomybės?“. Laidoje dalyvauja Paveldo komisijos pirmininkė doc. Vaidutė Ščiūgienė“. Žiūrėta 2025 m. gegužės 20 d. <https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000414048/ar-didziausia-paveldosaugos-problema-pinigai>.
- „Ryto Allegro“. Radijo laida. LRT radioteka. „Apie Vilniaus sporto rūmų ateitį diskutuoja Paveldo komisijos pirmininkė doc. Vaidutė Ščiūgienė“. Žiūrėta 2025 m. liepos 10 d. <https://www.lrt.lt/radioteka/irasas/2000428478/kaip-valdziu-metoma-karsta-bulve-ar-sustabdytume-vilniaus-koncertu-ir-sporto-rumu-griuti?srsId=AfmBOoq6LXgCVIKvPlok8ah5LRyGbTt3HJhDojnMSKABqsDTS67I89>.

2025 metų
VEIKLOS
ATASKAITA
Bibliografija

„10–12“. Radijo laida. LRT radioteka. „Apie į naują žemėlapi sudėtus Lietuvai reikšmingo paveldo ženklus Švedijoje pasakoją Viktorija Gadeikienė, Agnė Pancerovaitė ir Tatjana Andonova. Žiūrėta 2025 m. spalio 29 d. <https://www.lrt.lt/radioteka/irasas/2000539064/ar-jaunimui-rupi-kurti-pilietines-ir-patriotines-dainas>.

Informacija Youtube kanale

Alfa TV. 2025. Laidoje dalyvauja Vaidutė Ščiqlienė ir Viktorija Gadeikienė. YouTube vaizdo įrašas. Žiūrėta 2025 m. gruodžio 19 d.

<https://www.youtube.com/watch?v=dEcR23IFgvk>.

Atviras Seimas. 2025. „2025-03-26 Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijos posėdis“. YouTube vaizdo įrašas. Žiūrėta 2025 m. kovo 26 d.

<https://www.youtube.com/watch?v=gXeHIdYuC0c&t=5018s>.

Atviras Seimas. 2025. „2025-04-09 Švietimo ir mokslo komiteto ir Kultūros komiteto posėdis“. YouTube vaizdo įrašas. Žiūrėta 2025 m. balandžio 9 d. <https://www.youtube.com/watch?v=yRFwt3duHrE>.

Atviras Seimas. 2025. „2025-04-16 Kultūros komiteto posėdis. Paveldo komisijos 2024 m. veiklos ataskaitą pristato“. YouTube vaizdo įrašas. Žiūrėta 2025 m. balandžio 16 d. <https://www.youtube.com/watch?v=H-04wiAnliQ>.

Atviras Seimas. „(Ne)Atrasti tiltai: Lietuvos paveldas Švedijoje ir valstybės strategijos paieškos“. YouTube vaizdo įrašas. Žiūrėta 2025 m. lapkričio 27 d.

https://www.youtube.com/watch?v=uZf6RsLw_5M&t=1864s.

UNESCO LT. 2025. „Integrating Cultural Heritage into Climate Adaptation Policy: The Case of Lithuania“. Tarptautiniame seminare „Climate change and cultural heritage - learning through knowledge and practice“. YouTube vaizdo įrašas. Žiūrėta 2025 m. rugsėjo 23 d. https://www.youtube.com/watch?v=UO1pVy-1mi8&list=PLX3tIIA_g459Px5OdKFrWBmAtMzYtYYPc&index=8.

Valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldo apsaugos kultūra Alytaus apskrityje: atspindžiai ir ateities vizijos“.

YouTube vaizdo įrašas. Žiūrėta 2025 m. sausio 28 d.

<https://www.youtube.com/watch?v=ihBrOEgqbsM>.

Valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Paveldo komisijai – 30: simboliniame posėdyje susitiko istoriniai lyderiai ir šiandieniniai vadovai“. YouTube vaizdo įrašas. Žiūrėta 2025 m. gegužės 8 d.

<https://www.youtube.com/watch?v=cLAhC30sMvQ>.

Valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Valstybinei kultūros paveldo komisijai 30: ten, kur gyvena atmintis“ Dokumentinis filmas.

Režisierė Aurelija Aleškevičienė. Prodiuseriai: Aurelija Aleškevičienė,

Alius Aleškevičius ir Valstybinė kultūros paveldo komisija.

YouTube vaizdo įrašas. Žiūrėta 2025 m. spalio 21 d.

https://www.youtube.com/watch?v=2WX8Rofke_4.

Informacija duomenų bazėje:

Stepanovič, Artūras ir Gadeikienė, Viktorija. 2025. „Savivaldybių veiklos kultūros paveldo apsaugos srityje 2023 metais“. *Ltk.lt*. Žiūrėta 2025 m. kovo 3 d.

<https://www.ltk.lt/tyrimai-ir-statistika/kulturos-tyrimai/savivaldybiu-veiklos-kulturos-paveldo-apsaugos-srityje-2023-metais-183>.

Paveldo komisijos leidiniai:

Ščiqlienė, Vaidutė ir Gadeikienė, Viktorija. „Kai kalba įvykiai“. 2025. Vilnius: Valstybinė kultūros paveldo komisija. Žiūrėta 2025 m. gruodžio 30 d. <https://vkpk.lt/veikla/leidiniai/>.

Paveldo komisijos kuruojama metodinė medžiaga:

Valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025. „Siūlymų U-PAVELDO duomenų bazei pildyti algoritmas“. Žiūrėta 2026 m. sausio 27 d. <https://vkpk.lt/veikla/siulymu-u-paveldo-duomenu-bazei-pildyti-algoritmas/>.

Paveldo komisijos tyrimai:

Gadeikienė, Viktorija. 2026. „Dvarų sodybų paveldo apsaugos problemų tyrimas“. Tyrimą atliko: Dalia Puodžiukienė, Salvijus Kulevičius ir Raimundas Balza. Vilnius: Valstybinė kultūros paveldo komisija. Žiūrėta 2026 m. sausio 27 d. https://vkpk.lt/wp-content/uploads/2026/01/Dvaru-sodybu-paveldo-apsaugos-problemu-tyrimas_VKPK-leidiny.pdf.

Paveldo komisijos priimti sprendimai ir nutarimai:

Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025 m. balandžio 18 d. sprendimas Nr. S-1(6.2.-264) „Dėl kultūros paveldo finansavimo“. (*Teisės aktų registras*. Žiūrėta 2025 m. vasario 6 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/e746afb01c311f08fdabd4950271e2c>).

Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025 m. balandžio 18 d. sprendimas Nr. S-2(6.2.-265) „Dėl kultūros paveldo departamento prie kultūros ministerijos 2024 metų veiklos plano vykdymo ataskaitos“. *Teisės aktų registras*. Žiūrėta 2026 m. vasario 6 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/c407e6801c3211f08fdabd4950271e2c>.

Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025 m. balandžio 18 d. sprendimas Nr. S-3(6.2.-266) „Dėl Valstybinės kultūros paveldo komisijos 2024 m. birželio 28 d. sprendimo Nr. S-5(6.2.-262) „Dėl Kauno tvirtovės paveldosauginių problemų“ priedo pakeitimo“. *Teisės aktų registras*. Žiūrėta 2026 m. vasario 6 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/2efba9431c3311f08fdabd4950271e2c>.

Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025 m. birželio 27 d. sprendimas Nr. S-4(6.2.-267) „Dėl kilnojamųjų kultūros vertybių skelbimo kultūros paminklais“. *Teisės aktų registras*. Žiūrėta 2026 m. vasario 6 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/e05cd340558011f0b070ee7f1ceefc75>.

Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025 m. rugsėjo 26 d. sprendimas Nr. S-5(6.2.-268) „Dėl klimato kaitos poveikio kultūros paveldui“. *Teisės aktų registras*. Žiūrėta 2026 m. vasario 6 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/e3631ae09cfc1f0a34db2fbd35a03b2>.

2025 metų
VEIKLOS
ATASKAITA
Bibliografija

- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025 m. rugsėjo 26 d. sprendimas Nr. S-6(6.2.-269) „Dėl kilnojamųjų kultūros vertybių skelbimo kultūros paminklais“. *Teisės aktų registras*. Žiūrėta 2026 m. vasario 6 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/e3631ae09cfc11f0a34db2fbd35a03b2>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025 m. sausio 17 d. nutarimas Nr. N-1 „Dėl Valstybinės kultūros paveldo komisijos 2025–2027 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“. *Teisės aktų registras*. Žiūrėta 2026 m. vasario 6 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/8038b2d0d7fa11efa5ddd96c482819f5>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025 m. sausio 17 d. nutarimas Nr. N-2 „Dėl Valstybinės kultūros paveldo komisijos 2025 metų veiklos plano patvirtinimo“. *Teisės aktų registras*. Žiūrėta 2026 m. vasario 6 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/c66cf542d7fa11efa5ddd96c482819f5>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025 m. vasario 21 d. nutarimas Nr. N-3 „Dėl Valstybinės kultūros paveldo komisijos 2024 metų veiklos ataskaitos patvirtinimo“. *Teisės aktų registras*. Žiūrėta 2026 m. vasario 6 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/5ba7ce50f2ae11ef8bf78f8cc0e0474>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025 m. balandžio 18 d. nutarimas Nr. N-4 „Dėl Valstybinės kultūros paveldo komisijos 2022 m. gegužės 6 d. nutarimo Nr. N-6 „Dėl Valstybinės kultūros paveldo komisijos administracijos nuostatų bei struktūros patvirtinimo“ pakeitimo“. *Teisės aktų registras*. Žiūrėta 2026 m. vasario 6 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/4af3c7201c3511f08fdabd4950271e2c>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025 m. balandžio 25 d. nutarimas Nr. N-5 „Dėl Vilniaus arkikatedros bazilikos požemiuose atrastų, bažnytinio paveldo muziejuje ir nacionalinio muziejaus Lietuvos didžiosios kunigaikštystės valdovų rūmuose esančių kilnojamųjų daiktų, turinčių kultūrinę vertę, įrašymo į kultūros vertybių registrą“. *Teisės aktų registras*. Žiūrėta 2026 m. vasario 6 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/049c63b221c411f08fdabd4950271e2c>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025 m. balandžio 25 d. nutarimas Nr. N-7 „Dėl Butkiškės Šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje, Čiobiškio Šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje, Kudirkos Naumiesčio Šv. Kryžiaus Atradimo bažnyčioje, Lauksodžio Šv. Aloyzo bažnyčioje, Siesikų Šv. Apaštalo Baltramiejaus bažnyčioje ir Lietuvos Respublikos Prezidentūroje esančių kilnojamųjų kultūros vertybių duomenų tikslinimo ir kilnojamųjų daiktų, turinčių kultūrinę vertę, įrašymo į Kultūros vertybių registrą“. *Teisės aktų registras*. Žiūrėta 2026 m. vasario 6 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/394eaf5121c411f08fdabd4950271e2c>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025 m. gegužės 30 d. nutarimas Nr. N-7 „Dėl Paberžės Šv. Mergelės Marijos Apsilankymo bažnyčioje ir Daugų Dievo Apvaizdos bažnyčioje esančių kilnojamųjų kultūros vertybių duomenų tikslinimo ir kilnojamųjų daiktų, turinčių kultūrinę vertę, įrašymo į Kultūros vertybių registrą“. *Teisės aktų registras*. Žiūrėta 2026 m. vasario 6 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/ea7edeb23d4b11f0b070ee7f1ceefc75>.

- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025 m. gegužės 30 d. nutarimas Nr. N-8 „Dėl Valstybinės kultūros paveldo komisijos 2025 metų veiklos plano pakeitimo“. *Teisės aktų registras*. Žiūrėta 2026 m. vasario 6 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/276255503d4c11f0b070ee7f1ceefc75>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025 m. birželio 27 d. nutarimas Nr. N-9 „Dėl Dieveniškų Šv. Mergelės Marijos Rožančinės bažnyčioje, Dūkštų Šv. Onos bažnyčioje, Karvio Šv. Juozapo bažnyčioje, Leliūnų Šv. Juozapo bažnyčioje, Pabarės Šv. Mergelės Marijos Ėmimo į Dangų bažnyčioje, Rudaminos Šv. Mergelės Marijos, Gerosios Patarėjos bažnyčioje, Inturkės Šv. Mergelės Marijos Ėmimo į Dangų bažnyčioje, Kartenos Šv. Mergelės Marijos Ėmimo į Dangų bažnyčioje, Tverečiaus Šv. Trejybės bažnyčioje, Giedraičių Šv. Baltramiejaus bažnyčioje, Kauno Šv. Trejybės bažnyčioje, Onušio Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčioje, Vilniaus Šv. Kryžiaus Atradimo bažnyčioje, Sereikinių kapinių koplyčioje, Panevėžio „Žemynos“ progimnazijoje esančių kilnojamųjų kultūros vertybių duomenų tikslinimo ir kilnojamųjų daiktų, turinčių kultūrinę vertę, įrašymo į Kultūros vertybių registrą“. *Teisės aktų registras*. Žiūrėta 2026 m. vasario 6 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/99112d62558011f0b070ee7f1ceefc75>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025 m. rugpjūčio 28 d. nutarimas Nr. N-10 „Dėl Įpilties, Senosios Įpilties piliaikalnio III, vad. Marijos kalneliu (u. k. 5245) paskelbimo valstybės saugomu kultūros paveldo objektu“. *Teisės aktų registras*. Žiūrėta 2026 m. vasario 6 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/b1f86b83841611f0a8bbd1e98310677d>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025 m. rugpjūčio 28 d. nutarimas Nr. N-11 „Dėl Kernavės pilkapyno II (u. k. 37211) paskelbimo valstybės saugomu kultūros paveldo objektu“. *Teisės aktų registras*. Žiūrėta 2026 m. vasario 6 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/0f845390841711f0a8bbd1e98310677d>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025 m. rugpjūčio 28 d. nutarimas Nr. 12 „Dėl Pirčiupių memorialinio ansamblio (u. k. 36254) paskelbimo valstybės saugomu kultūros paveldo objektu“. *Teisės aktų registras*. Žiūrėta 2026 m. vasario 6 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/466f9f40841711f0a8bbd1e98310677d>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025 m. rugpjūčio 28 d. nutarimas Nr. 13 „Dėl Salako Šv. Mergelės Marijos Sopulingosios bažnyčios statinių komplekso (u. k. 15997) paskelbimo valstybės saugomu kultūros paveldo objektu“. *Teisės aktų registras*. Žiūrėta 2026 m. vasario 6 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/7a03f7c0841711f0a8bbd1e98310677d>.
- Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025 m. gruodžio 10 d. nutarimas Nr. 14 „Dėl Kauno Šv. Mikalojaus (benediktinių) bažnyčioje, Krikštėnų Nukryžiuotojo Jėzaus bažnyčioje, Rykantų Šv. Trejybės bažnyčioje, Upynos Šv. Mergelės Marijos bažnyčioje, Kužių Šv. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčioje, Meškuičių Šv. vyskupo Stanislovo bažnyčioje, Micaičių Nukryžiuotojo Jėzaus bažnyčioje, Pakapės Šv. Mergelės Marijos Ėmimo į Dangų bažnyčioje,

Marcinkonių Šv. apaštalo Simono ir Judo Tado bažnyčioje, Kabelių Šv. Mergelės Marijos Ėmimo į Dangų bažnyčioje, Druskininkų (Ratnyčios) Šv. apaštalo Baltramiejaus bažnyčioje, Eišiškių Kristaus Žengimo į Dangų bažnyčioje, Kernavės Šv. Mergelės Marijos Škaplierinės bažnyčioje, Paparčių Šv. vyskupo Stanislovo ir Šv. Pranciškaus Asyžiečio bažnyčioje, Tabariškių Šv. arkangelo Mykolo bažnyčioje, Biržų Šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje, Panevėžio Šv. Trejybės bažnyčioje, Panevėžio Dievo Apvaizdos seserų kongregacijoje ir Žvainių Gaidžio Kalno Šv. Mergelės Marijos Apsilankymo koplyčioje esančių kilnojamųjų kultūros vertybių duomenų tikslinimo ir kilnojamųjų daiktų, turinčių kultūrinę vertę, įrašymo į Kultūros vertybių registrą“. *Teisės aktų registras*. Žiūrėta 2026 m. vasario 6 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/6932e8d0d60511f08918e1adc7c5b1ec>.

Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2025 m. gruodžio 10 d. nutarimas Nr. 15 „Dėl Kauno Švč. Trejybės bažnyčios, bernardinų vienuolyno ir kunigų seminarijos statinių komplekso (u. k. 39052) paskelbimo valstybės saugomu kultūros paveldo objektu“. *Teisės aktų registras*. Žiūrėta 2026 m. vasario 6 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/4e7710f2d60211f08918e1adc7c5b1ec>.

Kiti ataskaitoje naudoti šaltiniai

Lietuvos Respublikos kultūros ministerija. 2020 m. lapkričio 25 d. įsakymas Nr. IV-1407 „Dėl apdovanojimo Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos garbės ženklų „Nešk savo šviesą ir tikėk“ skyrimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. *Teisės aktų registras*. Žiūrėta 2026 m. sausio 27 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/ddbfed902fae11eb932eb1ed7f923910/asr>.

Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija. 2021 m. liepos 13 d. įsakymas Nr. „Dėl vidaus kontrolės įgyvendinimo Valstybinėje kultūros paveldo komisijoje tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė. 2019 m. birželio 26 d. nutarimas Nr. 665 „Dėl Lietuvos kultūros politikos strategijos patvirtinimo“. *Teisės aktų registras*. Žiūrėta 2026 m. sausio 27 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/6aa23a109d4d11e9878fc525390407ce>.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė. 2003 m. balandžio 18 d. nutarimas Nr. 481 „Dėl Dvarų paveldo išsaugojimo programos ir jos įgyvendinimo priemonių patvirtinimo“. *Teisės aktų registras*. Žiūrėta 2026 m. sausio 27 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.B7591FD0501E/asr>.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė. 1993 m. gegužės 27 d. nutarimas Nr. 369 „Dėl buvusių dvarų ir palivarkų paminklinių sodybų apsaugos“. *Teisės aktų registras*. Žiūrėta 2026 m. sausio 27 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.898E2080A4CA/asr>.

Lietuvos Respublikos valstybinė paminklosaugos komisija. 2002 m. rugsėjo 13 d. sprendimas Nr. 87 „Dėl Lietuvos Respublikos dvarų paveldo išsaugojimo ir jo integravimo į visuomenės gyvenimą koncepcijos“. *Teisės aktų registras*. Žiūrėta 2026 m. sausio 27 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.752A1CB6A22F>.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė. 2024 m. rugsėjo 4 d. nutarimas Nr. 731 „Dėl XX amžiaus Lietuvos laisvės kovų tyrimų ir jų sklaidos, šių kovų įamžinimo 2024–2026 metų veiksmų plano patvirtinimo“. *Teisės aktų registras*. Žiūrėta 2026 m. sausio 27 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/e52a98006c1d11efaabb8694c098bac5>.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė. 2008 m. lapkričio 19 d. nutarimas Nr. 1207 „Dėl Lietuvos Respublikos žmonių palaikų laidojimo įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų patvirtinimo“. *Teisės aktų registras*. Žiūrėta 2026 m. sausio 27 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.856C6C36E369/asr>.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija. 2005 m. rugsėjo 21 d. įsakymas Nr. D1-455 „Dėl statybos techninio reglamento STR 2.01.01(1):2005 „Esminis statinio reikalavimas – mechaninis atsparumas ir pastovumas“ patvirtinimo“. *Teisės aktų registras*. Žiūrėta 2026 m. sausio 27 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.2C5B83FAC73D>.

Lietuvos Respublikos kultūros ministerija. 2024 m. kovo 4 d. įsakymas Nr. IV-206 „Dėl Nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų (paveldotvarkos) finansavimo 2024–2026 metų programos patvirtinimo“. *Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos*. Žiūrėta 2026 m. sausio 27 d. <https://kpd.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/finansine-parama-kulturos-paveldui/paveldotvarkos-programa/programos/>.

Lietuvos Respublikos kultūros ministerija. 2014 m. birželio 30 d. įsakymas Nr. IV-524 „Dėl Nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų (paveldotvarkos) finansavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. *Teisės aktų registras*. Žiūrėta 2026 m. sausio 27 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/31e83e90012111e4bfca9cc6968de163/asr>.

Lietuvos Respublikos kultūros ministerija. 2025 m. vasario 27 d. įsakymas Nr. IV-145 „Dėl Nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų (paveldotvarkos) 2025–2027 metų programos patvirtinimo“. *Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos*. Žiūrėta 2026 m. sausio 27 d. <https://kpd.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/finansine-parama-kulturos-paveldui/paveldotvarkos-programa/programos/>.

Lietuvos Respublikos kultūros ministerija. 2005 m. birželio 30 d. įsakymas Nr. IV-318 „Dėl Nekilnojamojo kultūros paveldo objektų stebėsenos taisyklių patvirtinimo“. *Teisės aktų registras*. Žiūrėta 2026 m. sausio 27 d. <https://www.e-tar.lt/portal/fr/legalAct/TAR.8D1385C1CFF2/asr>.

